

grunderna har föreslagits beträffande vanföreanstalterna och anstalter för kirurgisk tuberkulos.

Under budgetåret 1949/50 har statsbidrag utgått till sex anstalter, nämligen Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus i Stockholm, lasarettet i Lund, Malmö allmänna sjukhus, Solhems sjukhus i Borås och lasarettet i Örebro. För dessa anstalter beräknas, i anslutning till den senaste belastnings-siffran, för nästa budgetår ett belopp av 370 000 kronor.

Vid lasarettet i Linköping finnes numera en ortopedisk avdelning. Enligt av lasarettsdirektionen lämnad uppgift kommer statsbidrag till stödjebandage och proteser vid avdelningen att sökas för år 1951. Statsbidraget har approximativt beräknats uppgå till 45 000 kronor.

Tillhoppa skulle sålunda erfordras ett anslag av (370 000 + 45 000) 415 000 kronor, vilket belopp, särskilt om styrelsens förslag till ändrade bidragsgrunder bifalles, torde kunna avrundas till 400 000 kronor.

Departementschefen.

Under punkten 84 har jag framhållit, att jag icke nu är beredd tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om ändrade bestämmelser för bidrag till stödjebandage och proteser. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag däremot intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettsavdelningar m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[91] 89. Bidrag till de vanföras riksorganisation.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 000	2 000
1950/51 (statsliggaren s. 995)	3 400	
1951/52 (förslag)	3 400	

Anslaget är avsett för anställande av en legitimerad sjukgymnast vid organisationens konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand.

Yrkande.

De vanföras riksorganisation (skr. 7/9 1950) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Sjukgymnast har varit anställd vid konvalescenhemmet under tiden fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 31 augusti 1950. Under denna tid ha 60 patienter erhållit sjukgymnastisk behandling. Antalet behandlingstimmar har

uppgått till 940. Huvuduppgiften har varit att taga hand om barnförlamningsfall, vilka utgjort 70 procent av klientelet och erhållit 80 procent av behandlingstimmarna. Sjukgymnastiken har visat sig vara av stort värde och har haft en utomordentlig betydelse för patienterna. Verksamheten bör därför få fortsätta jämväl år 1951.

Departementschefen.

Den höjning av statsbidraget till de vanföras riksorganisation, som beviljades för innevarande budgetår, har möjliggjort en betydande ökning av såväl antalet vid organisationens konvalescenthem i Vejbystrand behandlade patienter som av antalet behandlingstimmor. Behov av ökade möjligheter för eftervård av barnförlamningspatienter föreligger alltjämt. Med hänsyn härtill och då verksamheten år 1950 synes ha lämnat gynnsamma resultat, vill jag tillstyrka, att de vanföras riksorganisation jämväl under nästa budgetår tillerkännes statsbidrag för anställande vid konvalescenthemmet av en sjukgymnast. Bidraget synes därvid böra utgå med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de vanföras riksorganisation* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 3 400 kronor.

[92] 90. Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	60 000	60 000
1950/51 (statsliggaren s. 996)	100 000	
1951/52 (förslag)	100 000	

Medel för detta ändamål anvisades å riksstaten första gången av 1947 års riksdag (skr. nr 362) i anledning av väckta motioner (I: 74 och II: 136). Vidare har t. o. m. budgetåret 1948/49 från femte huvudtiteln reservationsanslag till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet för samma ändamål anvisats ett belopp av ytterligare 10 000 kronor årligen. Fr. o. m. budgetåret 1949/50 har motsvarande belopp i stället upptagits under nu ifrågavarande anslag. Bidrag utgår f. n. på vissa villkor till personer, som för sitt arbete äro i behov av hörapparat.

Yrkanden.

Hörselfrämjandets centralstyrelse (skr. 9/9 1950) hemställer, dels att bidrag må utgå även till skolbarn och yrkesungdom, dels ock att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Bidragen ha hittills icke kunnat sättas till mer än halva apparatens pris, ehuru bestämmelserna medgiva två tredjedelar. Några bidrag till batterier ha icke lämnats. Trots att högsta tillåtna bidrag praktiskt taget aldrig medgivits, har anslaget alltid förbrukats, så att vid resp. budgetårs utgång balans förelegat. Ett från allmänna arvsfonden anvisat bidrag av 90 000 kronor till hörselskadade barn har i någon mån förbättrat situationen för övriga bidragssökande. Enär detta bidrag nu är i det närmaste förbrukat, förutsätter hörselfrämjandet, att skolbarn och yrkesungdom i fortsättningen förses med apparater genom bidrag från förevarande anslag.

Den balans av 670 bidragsansökningar, som beräknades föreligga vid slutet av budgetåret 1949/50 har kunnat nedbringas till 308 fall. Denna avsevärda reduktion förklaras bl. a. därigenom, att ett stort antal bidragssökande, till vilka tidigare utprovats dyrbara apparater, inkallats till omprovning efter de oväntat goda resultat, som ernåtts med den prisbilliga medrescoapparaten. Omprovningarna ha i många fall resulterat däri, att patienten kunnat förses med den billigare apparaten, vilket i sin tur medfört, att vederbörande förklarat sig både vilja och kunna betala apparaten utan statsbidrag. Medrescoapparats insättande på marknaden har även föranlett, att priserna på ett flertal andra dyrare apparater i konkurrens-syfte måst rätt avsevärt sänkas.

Om de kvarstående 308 sökandena till hälften förses med medrescoapparater och till hälften med dyrare apparater, skulle ett anslag av cirka 40 000 kronor erfordras. För att tillgodose det för budgetåret 1951/52 beräknade medelsbehovet för nya hjälpfall erfordras samma belopp som för innevarande budgetår, 60 000 kronor.

Yttranden.

Pensionsstyrelsen framhåller, att av föreningens skrivelse icke framgår, hur stor balansen av bidragsansökningar kan väntas bli vid utgången av budgetåret 1950/51. Det måste emellertid anses synnerligen önskvärt, att anslaget utgår med sådant belopp, att en vid nästa budgetårs ingång befintlig balans kan avverkas och att därjämte bidrag kan utgå till alla de sökande, som under budgetåret ingivit ansökan om bidrag och vilka befinnas böra erhålla sådant.

Skolöverstyrelsen anser det vara behjärtansvärt, att föreningen erhåller högsta möjliga statsbidrag till inköp av hörapparater.

Kommittén för dövhetens bekämpande anför.

Medrescoapparats insättande på hörapparatmarknaden har utfallit väl. Erfarenheten har visat, att apparaten är av god beskaffenhet och att den kompenserar hörselnedsättningen för ett stort antal hörselskadade. Servicefrågan har genom samarbete mellan landstingens inköpscentral och andra samhällseliga organ givits en gynnsam lösning. Service ombesörjes sålunda

av centrala verkstadsskolan i Örebro samt av centraldispensärens arbets-träningsverkstad i Stockholm. Under året har marknaden tillförts ytterligare ett par hörapparater, vilka äro prisbilligare än flertalet övriga, därav en svensk.

Den försöksverksamhet med utprovning och förmedling av hörapparater samt hörselvårdande arbete i övrigt, som i början av år 1950 igångsattes av Örebro läns landsting, har framgångsrikt fortgått under året och förväntas erhålla mera permanent karaktär. Enligt vad kommittén inhämtat, anses det sannolikt, att liknande verksamhet från årsskiftet 1950/51 upptages inom ytterligare ett par landstingsområden. På uppdrag av svenska landstingsförbundet har förslag till kursplan för utbildning av blivande tjänstemän för hörselvården utarbetats av två av kommitténs ledamöter. En dylik kurs planeras till våren 1951.

Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 synes böra beräknas till 60 000 kronor jämte erforderligt belopp för bidrag till efter utgången av innevarande budgetår kvarliggande fall. Detta förhållande talar i och för sig för en nedräkning av anslaget. Å andra sidan torde den redan påbörjade och planerade lokala hörselvårdande verksamheten medföra en ökning av det totala antalet hjälpsökande. I samma riktning kommer med all sannolikhet bortfallet av det tillgängliga arvsfondsanslaget att verka. Rådande bidragspraxis bör vidare bringas i närmare överensstämmelse med gällande mera generösa bestämmelser. Under hänvisning till vad sålunda anförts tillstyrker kommittén, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 100 000 kronor.

Statskontoret finner med hänsyn till den avsevärda minskning i antalet icke tillgodosedda tidigare hjälpfall, som redan nu inträtt, försvarligt att räkna med en betydligt mindre balans än 308 fall vid ingången av budgetåret 1951/52. Med de beräkningsgrunder, som av föredragande departementschefen tillämpats för innevarande budgetår (prop. 86/1950 s. 11), skulle 308 hjälpfall medföra ett anslagsbehov av cirka 30 000 kronor. Det belopp, som kräves för att tillgodose under budgetåret 1951/52 inkommande ansökningar, har av föreningen uppskattats till 60 000 kronor. Anslaget synes därför kunna begränsas till 90 000 kronor.

Departementschefen.

Vid anmälan i propositionen nr 86/1950 av motsvarande anslag beräknades en balans av omkring 670 s. k. hjälpfall (bidragsberättigade) kvarstå vid ingången av budgetåret 1950/51. Enligt vad som framgår av hörsel-främjandets skrivelse har denna balans, bl. a. på grund av de gynnsamma resultat, som uppnåtts med den prisbilliga s. k. medrescoapparaten, kunnat reduceras till 308 fall. Enligt av pensionsstyrelsen numera medgiven praxis utbetalar föreningen bidrag med högst hälften av apparatpriset, dock högst 200 kronor per apparat, vilket f. n. motsvarar ett bidrag av i genomsnitt 90 kronor per medrescoapparat och 175 kronor för övriga apparater. Då föreningen räknar med att den förra apparaten kan förmedlas till omkring halva antalet bidragssökande, skulle medelsbehovet för att täcka sist-nämnda balans uppgå till ca $(154 \times 90 + 154 \times 175)$ 40 800 kronor. För de

12 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

i förenämnda proposition beräknade 680 nya hjälpfallen skulle med samma beräkningsgrunder erfordras ca $(340 \times 90 + 340 \times 175)$ 90 100 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 100 000 kronor, skulle medelsbehovet för täckande av vid ingången av budgetåret 1951/52 kvarstående balans uppgå till $(130\,900 - 100\,000)$ 30 900 kronor. Antalet nya hjälpfall under nästa budgetår torde liksom f. n. kunna beräknas till 680 och härför erforderligt statsbidrag sålunda till 90 100 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet härmed komma att uppgå till $(30\,900 + 90\,100)$ 121 000 kronor. I nuvarande ekonomiska läge och med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna finner jag mig emellertid icke kunna förorda, att medel anvisas för att täcka hela det sålunda uppskattade medelsbehovet. Jag föreslår därför, att anslaget avrundas nedåt till 100 000 kronor och alltså uppföres med oförändrat belopp. Jag utgår därvid från att bidrag alltså endast skall utgå till person, som för sitt arbete förklaras vara i behov av hörapparat, och har alltså ansett mig icke f. n. kunna tillstyrka föreningens förslag till ändrade bidragsbestämmelser. Vidare förutsätter jag, att bidrag till anskaffande av hörapparat beräknas efter kostnaden för den prisbilligaste apparat, som provas vara ur förstärkningssynpunkt tillfredsställande, ävensom att någon höjning av den f. n. tillämpade bidragsprocenten icke företages.

I enlighet med vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater*
för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

[93] 91. Bidrag till hörselfrämjandet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	40 000	40 000
1950/51 (statsliggaren s. 996)	86 000	
1951/52 (förslag)	75 000	

Yrkanden.

Hörselfrämjandets centralstyrelse (skr. 9/9 1950) hemställer, dels att medelsanvisningen för förmedlingsverksamheten under kalenderåret 1951 höjes med 1 500 kronor, dels ock att för täckande av hörselfrämjandets förlustsaldo å denna verksamhet för åren 1939—1949 anvisas 34 212 kronor 76 öre.

Motiv.

De faktiska inkomsterna (inklusive statsbidrag) och utgifterna för år 1949 ha utgjort 124 361 resp. 144 289 kronor, innebärande en förlust av 19 928 kronor. Förmedlingsinkomsterna ha överstigit vad som beräknats, medan å andra sidan vissa utgifter, huvudsakligen för avlöningar, minskat,

bl. a. beroende på försenad anställning av en kurator. För år 1950 beräknas motsvarande inkomster och utgifter till cirka 181 600 resp. 169 800 kronor. Detta innebär, att ett överskott av cirka 11 800 kronor skulle uppstå, vilket väsentligen sammanhänger med att försäljning av medrescoapparaten beräknas ge ökade inkomster. Utgifterna för år 1951 uppskattas till 174 000 kronor. Då inkomsterna — inberäknat förmedlingsavgifter och oförändrat statsbidrag, 86 000 kronor — torde komma att uppgå till 172 500 kronor, skulle alltså verksamheten under år 1951 lämna ett underskott på 1 500 kronor. Att föreningen räknat med minskade inkomster år 1951, beror bl. a. på den osäkerhet, som f. n. råder på marknaden i fråga om proportionen mellan försålda billiga och försålda dyra apparater. Det är vidare ovisst, huruvida förmedlingsprovisionerna komma att bibehållas. Man vet heller icke, hur många landsting, som komma att ordna med utprovning och hörapparatförsäljning. Utgifterna ha upptagits till praktiskt taget samma belopp som för år 1950. Endast smärre justeringar ha företagits för posterna porton, städning och lyse, hyra m. m. på grund av att rörelsen, som beräknas fortsätta att öka, kommer att draga högre driftkostnader.

Föreningens bokföringsår utgöres av kalenderåret. Sedan lång tid tillbaka, d. v. s. åtminstone sedan slutet av 1930-talet, ha de anslag, som staten anvisat för verksamheten, i sin helhet upptagits såsom inkomst under det kalenderår, som till sin senare del sammanfaller med första delen av resp. budgetår. Hörselfrämjandet hemställer, att anslaget för nästa budgetår må avse kalenderåret 1951.

Yttranden.

Pensionsstyrelsen har under hand inhämtat, att underskotten på verksamheten tillfälligt täckts genom tillskott från vissa hörselfrämjandets fonder. Uppkomna överskott ha använts till återbetalning härav. Det för år 1950 beräknade överskottet av 11 800 kronor har icke upptagits såsom inkomst för år 1951, enär avsikten vore, att använda jämväl detta överskott till återbetalning av tidigare tillskott från fonderna. Styrelsen — som icke anser sig kunna taga ställning till behovet av bidrag till täckande av under åren 1939—1949 uppkomna förluster — tillstyrker, att största möjliga anslag beviljas föreningen för dess verksamhet.

Skolöverstyrelsen framhåller, att hörselfrämjandet utför ett betydelsefullt arbete och att det synes behjärtansvärt, att föreningen erhåller högsta möjliga statsbidrag.

Kommittén för dövhetens bekämpande anför.

Den decentralisering av den hörselvårdande verksamheten till samhällsliga organ, som enligt kommitténs uppfattning är en nödvändig förutsättning för en gynnsam lösning av hörselvårdsproblemet, synes nu vara på väg att realiseras. Denna utveckling torde ha till följd, att hörselfrämjandets f. n. viktigaste arbetsfält, utprovning och förmedling av hörapparater, kommer att successivt inskränkas. Det är mycket svårt att förutsäga, i vilken om-

fattning detta kommer att ske redan under budgetåret 1951/52. En mindre reducering av föreningens klientel genom de kommunala organens verksamhet kan kompenseras av en ökning av det totala antalet hjälpsökande. Denna senare ökning torde dock icke kunna förväntas erhålla sådan omfattning, att föreningens verksamhet blir större än under de senaste åren. Föreningen räknar för egen del icke med någon avmattning av verksamheten. Under sådana förhållanden synes det rimligt, att man kalkylerar med i stort sett oförändrade inkomster. Då emellertid för år 1950 beräknas ett överskott om nära 12 000 kronor, anser sig kommittén icke kunna tillstyrka högre anslag än 80 000 kronor.

Föreningens hemställan om anslag för täckande av visst förlustsaldo för åren 1939—1949 finner kommittén icke tillräckligt motiverad.

Statskontoret finner det naturligt, att överskottet för år 1950 upptages såsom tillgång för räkenskapsåret 1951. De för sistnämnda år beräknade förmedlingsinkomsterna synas, med hänsyn till vad hörselfrämjandet anfört rörande verksamhetens omfattning, vara för lågt beräknade. Med dessa korrigeringar torde det vara möjligt att begränsa bidraget till 75 000 kronor. I anledning av föreningens hemställan, att det nu begärda bidraget till verksamheten skall avse kalenderåret 1951, vill statskontoret erinra, att det anslag å 86 000 kronor, som nu finnes uppfört på riksstaten, anvisats för att täcka det för innevarande budgetår uppskattade medelsbehovet. Det nya anslaget torde därför böra avse utgifterna under budgetåret 1951/52.

Föreningens framställning om bidrag för att täcka tidigare underskott synes f. n. icke böra bifallas.

Departementschefen.

I propositionen nr 86 till 1950 års riksdag beräknades ett underskott å hörselfrämjandets verksamhet år 1949 om 33 700 kronor. Såsom framgår av föreningens skrivelse, har detta, bl. a. på grund av ökade förmedlingsinkomster, kunnat reduceras till 19 928 kronor. För år 1950 beräknas ett överskott å verksamheten av 11 800 kronor, huvudsakligen beroende på ökade inkomster av försäljning och förmedling av hörapparater. På grundval av det beräknade utfallet av föreningens verksamhet sistnämnda år ha inkomsterna för år 1951 — inklusive förmedlingsprovisioner och inkomster av hörapparatförsäljningen — uppskattats till 86 500 kronor och utgifterna till 174 000 kronor. Föreningen har därvid förutsatt, att verksamheten skulle ytterligare öka i omfattning. För täckande av den brist, som sålunda beräknas uppkomma, har föreningen hemställt om bidrag med 87 500 kronor. I samband härmed föreslår föreningen, som har kalenderåret såsom bokföringsår, att bidraget skall avse kalenderåret 1951 i stället för budgetåret 1951/52.

Den i förenämnda proposition omnämnda försöksverksamheten i Örebro län beträffande utprovning m. m. av hörapparater synes ha lämnat tillfredsställande resultat och väntas erhålla permanent karaktär. Liknande

verksamhet torde komma att under år 1951 upptagas inom ytterligare några landstingsområden. I vilken utsträckning detta kan komma att påverka hörselfrämjandets verksamhet under budgetåret 1951/52 är svårt att nu beräkna. Med hänsyn härtill och i avbidan på resultatet av pågående utredning inom kommittén för dövhetens bekämpande är jag icke beredd tillstyrka, att föreningen erhåller statsbidrag för en utökning av verksamheten. Då vidare det för år 1950 beräknade överskottet synes böra upptagas såsom tillgång för räkenskapsåret 1951, torde statsbidraget för verksamheten budgetåret 1951/52 lämpligen kunna bestämmas till (86 000 — 11 800) 74 200 eller i runt tal 75 000 kronor.

Föreningens hemställan om bidrag av statsmedel till täckande av under åren 1939—1949 å förmedlingsverksamheten uppkomna underskott kan jag på förut anförda skäl och i rådande ekonomiska läge icke tillstyrka.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till hörselfrämjandet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 75 000 kronor.

Förlossningsanstalter.

[94] 92. Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	200 000	207 000
1949/50	—	160 000
1950/51 (statsliggaren s. 996)	100	
1951/52 (förslag)	100	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår anvisande av 200 000 kronor, om gällande byggnadsreglering bibehålles oförändrad, och 400 000 kronor, därest byggnadsregleringen lättas.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns en reservation å anslaget av 1 321 662 kronor. Då för samma budgetår anvisats ett anslag av 100 kronor, funnos alltså för ändamålet disponibla 1 321 762 kronor. Sedan beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan ett belopp av 871 012 kronor beräknas återstå. För att tillgodose hos Kungl. Maj:t eller styrelsen inneliggande framställningar kan vidare komma att erfordras tillhopa (102 500 + 612 750) 715 250 kronor. Härjämte finnas fyra barnbördsavdelningar, för vilka byggnadstillstånd redan beviljats eller må beviljas under år 1950. För detta ändamål kan beräknas åtgå ett belopp av 322 500 kronor.

Före utgången av budgetåret 1950/51 skulle sålunda kunna föreligga ett medelsbehov av (715 250 + 322 500 — 871 012) 166 738 kronor, vilket belopp avrundats uppåt till 200 000 kronor. Vid lättande byggnadsreglering anser styrelsen ytterligare minst 200 000 kronor böra anvisas.

Departementschefen.

Med hänsyn till storleken av det belopp, som allttjämt är disponibelt å anslaget, torde någon medelsanvisning för nästa budgetår ej erfordras. Jag föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[95] 93. Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	2 700 000	2 411 762
1949/50	2 700 000	2 267 115
1950/51 (statsliggaren s. 996)	2 500 000	
1951/52 (förslag)	2 500 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag för år 1951 beräknas utgå för 2 884 vårdplatser (varav 2 803 å barnbördshus, barnbördsavdelning eller förlossningshem om minst sex vårdplatser samt 81 å förlossningshem om högst fem vårdplatser eller förlossningsrum hos barnmorska), motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 2 828 430 kronor. Vidare har styrelsen för statsbidrag till driften av väntehem (fyra vårdplatser) och till hemhjälp beräknat 2 640 resp. 1 320 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet kan sålunda uppskattas till (2 828 430 + 2 640 + 1 320) 2 832 390 kronor. Man synes vidare böra räkna med att driftbidrag skall komma att utgå för ett antal nya vårdplatser. Med beaktande av rådande svårigheter för vårdens utbyggande och med hänsyn såväl till belastningssiffrorna för de båda senaste budgetåren som till att antalet i riket födda barn under de senaste åren minskat, anser styrelsen det vara tillfyllest att för budgetåret 1951/52 upptaga anslaget till oförändrat belopp.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[96] 94. Viss ersättning till barnbördshuset i Lund. Under denna rubrik är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 1 400 kronor. Ersättningen utgår med 1 358 kronor enligt Kungl. Maj:ts brev den 19 maj 1899 och 18 oktober 1907 (statsliggaren s. 997).

För nästa budgetår torde böra beräknas enahanda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss ersättning till barnbördshuset i Lund* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 1 400 kronor.

Hälsovård i allmänhet.

[97] 95. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 465 000	1 422 744
1950/51 (statsliggaren s. 997)	1 516 000	
1951/52 (förslag)	1 493 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 181 000 kronor.

Födoämneshygieniska avdelningen.

	Ökning
1. Gemensam personal.	
a) Uppflyttning av kostassistent Cg 17—Ce 19	720
b) 1 kansliskrivare Ca 15 i st. f. kontorist Ce 13 (13: 14—15: 15)	300
c) 1 kanslibitråde Ca 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8 (8: 9—11: 11)	636
d) 2 kanslibiträden Ce 11 i st. f. kontorsbiträden Ce 8	1 872
2. Kemiska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av förste kemist Ce 25—Ce 27	1 332
b) 1 assistent Ce 24	11 460
c) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 11	1 164
d) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ce 8—Ce 11	936
e) 1 laboratoriebiträde Ce 6	4 728
3. Biologiska laboratoriet.	
a) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ce 8—Ce 11	936
b) 1 laboratoriebiträde Ce 6	4 728
4. Vattenlaboratoriet.	
Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ce 27—Ce 29 (27: 29—29: 30)	696

Vitaminavdelningen.

5. a) Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ce 27—Ca 29 (27: 28—29: 29)....	696
b) 1 assistent Ce 20	9 108
c) 1 kontorist Ce 13	6 816
d) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ce 8—Ce 11	936

Yrkeshygieniska avelningen.

Ökning

6. Gemensam personal.

- a) 1 kansliskrivare Ca 15 i st. f. kanslibitråde Ce 11 (11:12—13—15:15) 801
 b) 1 kanslibitråde Ca 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8 (8:9—11:11)..... 636

7. Tekniska laboratoriet.

- a) Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ca 27—Ca 29 (27:30—29:31—32) 954
 b) Uppflyttning av ingenjörssassistent Ce 24 till avdelningsingenjör Ce 27..... 1 968
 c) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 8 2 100
 d) Uppflyttning av 2 laboratoriebiträden Ce 8—Ce 11 1 872
 e) 1 laboratoriebiträde Ce 6 4 728

8. Analytiska laboratoriet.

- a) Uppflyttning av förste avdelningsingenjör Ce 27—Ce 29 (27:28—29:29—30) 696
 b) Uppflyttning av förste kemist Ce 25—Ce 27 1 332
 c) 1 assistent Ce 22 i st. f. arvdestjänst 6 636
 d) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. arvdestjänst 1 392
 e) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 11 1 164
 f) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträden Ce 8—Ce 11 1 872
 g) 1 laboratoriebiträde Ce 6 4 728

9. Medicinska laboratoriet.

- a) 1 assistent Ce 27 i st. f. arvdestjänst 8 428
 b) 1 assistent Cg 27 13 428
 c) 1 kurator Cg 22 10 236
 d) 1 arvdestjänst (deltid) 2 400
 e) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. laboratoriebiträde Ce 8 2 100
 f) Uppflyttning av 1 laboratoriebiträde Ce 8—Ce 11 936
 g) 1 laboratoriebiträde Ce 6 4 728

Allmänhygieniska avelningen.

10. a) 1 hälsovårdsassistent Ce 23 10 848
 b) 1 kansliskrivare Ca 15 i st. f. kanslibitråde Ce 11 (11:12—15:15)..... 876
 c) 1 kanslibitråde Ca 11 i st. f. kontorsbiträde Ce 8 (8:9—11:11)..... 636
 d) 1 kontorsbiträde Ca 8:9 i st. f. Ce 8:9..... —

11. Distriktssköterskeskolan.

- a) Uppflyttning av biträdande föreståndaren Ce 15—Ce 21 2 268
 b) 1 kanslibitråde Ca 11 i st. f. kontorsbiträde Ca 8 (8:10—11:11—12) .. 300

Administrativ personal.

12. a) Kamrerare Ca 29 i st. f. Ca 25 (25:26—29:29) 2 064
 b) Höjning av arvode till pressombudsman 996
 c) 1 kassör Ca 17 i st. f. kanslibitråde Ce 11 (11:13—17:17) 1 176
 d) 1 kontorist (registrator) Ca 13 i st. f. kontorsbiträde Ce 8 1 524
 e) 1 instrumentmakare Ca 14 i st. f. vaktmästare Ca 11 (11:12—13—14:14).. 426
 f) 1 förste expeditionsvakt Ca 11 i st. f. vaktmästare Ca 9 (9:10—11:11) 312
 g) 1 reparatör Ce 9 5 592

13. Arvoden till speciallärare..... 10 300

14. Vikariatsersättningar 5 600

15. Omräkning:

- Löneklassuppflyttningar och avrundning..... 17 883

181 000

Motiv.

Institutet har i allt större utsträckning erhållit uppdrag från såväl statliga och kommunala myndigheter som enskilda sammanslutningar, företag och personer. På grund av bristande lokalutrymme och otillräcklig personal har institutet emellertid under de två sistförflutna åren varit nödsakat att avsäga sig vissa undersökningar, som begärts av enskilda. Härigenom ha de inkomstbringande uppdragen minskat och institutets inkomster icke kunnat visa den ökning, som beräknats.

1 a) Då det permanenta behovet av befattningen är styrkt och tjänstemannen varit anställd vid institutet sedan den 1 mars 1947, bör han erhålla pensionsberättigande anställning. Befattningen bör därvid uppflyttas till ungefärlig paritet med andra motsvarande befattningar.

1 b) Befattningshavaren skall bl. a. leda arbetet på avdelningens expedition samt anlitas för vissa självständiga utredningsuppgifter. Med hänsyn till med tjänsten förenat ansvar samt till arbetsuppgifternas art och omfattning bör tjänsten icke placeras lägre än i Ca 15.

1 c) Kanslibiträdet skall under kontoristen organisera det löpande arbetet för biträdespersonalen och handha en del av det mera kvalificerade rutinarbetet.

1 d) Det ena biträdet sysselsättes med näringsvärdesberäkningar av koststater och annat kvalificerat arbete, det andra ansvarar bl. a. för vattenlaboratoriets över 10 000 expeditioner årligen.

2 a) Befattningshavarens arbetsbörda är både kvalitativt och kvantitativt betydande. Det torde vara omöjligt att behålla eller sedermera förvärva kompetent befattningshavare med nuvarande lönegradsplacering.

2 b) Befattningen är avsedd för en kemiskt utbildad, vetenskaplig assistent för näringsfysiologiska och födoämneshygieniska studier samt för undersökningar över olika tillsatsämnenas giftighet m. m. Sistnämnda undersökningar tendera att bli ett av de viktigaste födoämneshygieniska problemen.

2 c) och d) Det ena biträdet skall närmast under laboratorn ansvara för den behöriga gången av det löpande rutinarbetet, det andra erfordras för kvalificerade arbetsuppgifter i samband med det löpande arbetet samt för den närmaste tillsynen över ett antal yngre laboratoriebiträden och elever. Den vid institutet oförmånliga proportionen mellan biträden i 11 och 8 lönegraderna har tidigare flera gånger betonats.

2 e) Det ökade arbetet vid laboratorierna nödvändiggör en utökning av biträdespersonalen. F. n. föreslår dock styrelsen endast fem nya tjänster i lönegrad Ce 6, nämligen två på födoämneshygieniska och tre på yrkeshygieniska avdelningen. Den mera kvalificerade personalen skulle härigenom frigöras från rutinarbeten i större utsträckning.

3 a) Brist föreligger på kvalificerad högre biträdespersonal. Genom anställande av sådan ökas möjligheten att utnyttja de vetenskapligt utbildade befattningshavarna för de uppgifter, som böra ankomma på dessa.

3 b) Jämför 2 e).

4) Laboratoriet, som i flera år varit överbelastat, har måst frånsäga sig uppdrag från enskilda samt rutinmässiga uppdrag från vattenverken. Förste avdelningsingenjören har den närmaste ledningen av laboratoriet. Arbetets art och omfattning motiverar uppflyttning till 29 lönegraden, motsvarande laborator.

5 a) Vitaminavdelningen är den enda avdelning på institutet, där den

befattningshavare, som närmast under avdelningsföreståndaren har att leda och övervaka arbetet, icke har laborators tjänsteställning. Befattningshavaren måste vara vetenskapligt högt kvalificerad och vid ledighet för avdelningsföreståndaren kunna vikariera för denne.

5 b) Befattningshavaren, som måste besitta grundläggande bakteriologisk utbildning, avses för mikrobiologiska vitaminbestämningar.

5 c) Avdelningsföreståndaren är i starkt behov av ett kvalificerat biträde för expeditionella göromål.

5 d) På detta biträde, som avses för den mikrobiologiska verksamheten, ställas krav på organisationsförmåga samt noggrant och systematiskt arbete.

6 a) och b) Jämför 1 b) och c).

7 a) Avdelningsingenjören har fått ökat ansvar och ökade arbetsuppgifter, bl. a. i fråga om undervisningsskyldighet (industriläkarkurser).

7 b) Befattningen är avsedd för en högkvalificerad tekniker med självständigt, forskningsbetonat arbete.

7 c) och d) Behovet av kvalificerade laboratoriebiträden med förmåga att självständigt utföra vissa undersökningar och med möjlighet att leda mindre erfarna biträden har under de senaste åren blivit alltmera uppenbart.

7 e) Jämför 2 e).

8 a) Stor mångsidighet och erfarenhet erfordras för att kunna leda och ansvara för arbetet med modern analytisk metodik. Befattningen bör därför uppflyttas till 29 lönegraden.

8 b) Befattningen bör uppflyttas till paritet med övriga förste kemisttjänster i statsverket.

8 c) Med hänsyn till ökningen av de arbetsuppgifter av speciellt medicinsk analytisk karaktär, för vilka hittills varit anställd en assistent på deltid mot arvode, bör en mera permanent befattning härför inrättas.

8 d) Byte av denna befattningshavare, som sysslar med analys av lösningsmedel, bör ske i så liten utsträckning som möjligt. För att möjliggöra kontinuitet i arbetet torde det vara nödvändigt att överföra tjänsten på extra ordinarie stat.

8 e) och f) Jämför 7 c) och d).

8 g) Jämför 2 e).

9 a) För avdelningens och arbetsmarknadsstyrelsens behov av grundforskning på den medicinska yrkesvägledningens och arbetsfysiologins område, bl. a. beträffande problem i samband med placering av partiellt arbetsföra, bör en f. n. halvtidsanställd läkare anställas på heltid.

9 b) Befattningen avses för forskningar rörande sambandet mellan tungt arbete och vissa hälsoskador, särskilt ryggåkommor.

9 c) För undersökningar rörande minderåriga arbetare erfordras en kurator.

9 d) En psykiater bör anställas på deltid för arbete med mentalhygieniska frågor inom industrier.

9 e) Avdelningsföreståndaren måste på grund av sin omfattande arbetsbörda få kvalificerad biträdesjälp för att kunna bedriva egen forskning.

9 f) Jämför 7 d).

9 g) Jämför 2 e).

10 a) På grund av brist på kompetenta tjänstemän ha utredningsärendena ej kunnat handläggas inom önskvärd tid. Avdelningen har måst frånsäga sig åtskilliga uppdrag.

10 b) och c) Jämför 1 b) och c).

10 d) Ett kontorsbiträde bör enligt reglerna för befordringsgången erhålla ordinarie anställning vid ingången av nästa budgetår.

11 a) De kvalifikationer, som erfordras för tjänsten, och med densamma förenade arbetsuppgifter äro i stort sett desamma som för föreståndartjänsten (Ca 23).

11 b) Med hänsyn till arbetets art (registrering, sekreterargöromål m. m.) föreslås uppflyttning till Ca 11.

12 a) Synnerligen kvalificerade arbetsuppgifter åvila denne befattningshavare, den ende vid institutet, som har teoretisk och praktisk ekonomisk utbildning. Han leder sålunda institutets centrala kansli och hela dess centrala upphandling samt förbereder alla personalärenden. Därjämte är han sekreterare hos styrelsen och svarar för dess protokoll och expeditioner samt har den närmaste tillsynen över institutets byggnader och inventarier. Det torde vara omöjligt att behålla eller sedermera förvärva tillräckligt kvalificerad kraft utan förbättrade löneförmåner. Motsvarande befattning vid veterinärmedicinska anstalten är placerad i 29 lönegraden.

12 b) Befattningen är gemensam för medicinalstyrelsen och institutet. Arvodet, 10 008 kronor, har ej reglerats sedan befattningen tillkom den 1 juli 1945 och föreslås uppräknat till 12 000 kronor, varav 6 000 kronor skulle falla på institutet.

12 c) och d) Kanslibiträdet handhar f. n. institutets kontantkassa, förbereder utanordningar och verkställer utbetalningar, för inkomst- och utgiftsböcker, upprättar avlöningslistor, debiterar skatter, kontrollerar avgifter m. m. Kontoristen avses för diarieföring och registrering samt för sekreterargöromål åt kamreraren.

12 e) och g) Personalstyrkan på institutets verkstad är för liten. På vaktmästaren, som f. n. tjänstgör som arbetsledare för verkstaden, ställas stora krav beträffande bl. a. konstruktion av apparater, ansvar för maskinutrustning och materielinköp m. m.

12 f) Befattningshavaren fullgör på förste expeditionsvakt ankommande göromål. F. n. saknas sådan befattning.

13) Ökningen förorsakas av förslag om a) fortbildningskurser för hälsovårdstillsyningsmän (4 000 kronor), b) arvoden åt instruktörer vid ordinarie kursen för hälsovårdstillsyningsmän (2 500 kronor) och c) en industriläkarkurs vid yrkeshygieniska avdelningen (3 800 kronor).

a) Flertalet i tjänst varande hälsovårdstillsyningsmän ha icke genomgått utbildningskurs vid institutet eller på annat sätt erhållit teoretisk utbildning i hälsovård. De föreslagna kurserna avses pågå två månader.

b) Den 5—6 månader långa praktiska utbildningen av hälsovårdstillsyningsmännen sker vid landets större hälsovårdsnämnder. Ett belopp av 2 500 kronor bör ställas till institutets förfogande för utbetalning, beräknat efter 100 kronor per elev, till de hälsovårdstjänstemän, vilka tjänstgöra som instruktörer under denna del av kursen.

c) Under senare år har från industrierna allt mera framkommit önskemål om viss yrkeshygienisk och yrkesmedicinsk utbildning av industri-läkarna. Två kurser, d. v. s. ytterligare en, böra därför anordnas årligen. Kostnadsökningen beräknas sålunda: föreläsararvoden (cirka 50 lektioner à 30 kronor) 1 500 kronor, rese- och traktamentskostnader för föreläsare utanför Stockholm 800 kronor, avlöning av kursamanuens 1 300 kronor samt diverse extra kostnader 200 kronor.

14) Beloppet avser ersättningar till vikarier för föreslagna nya befattningshavare.

Yttranden.

Statskontoret. Styrelsens framställning är i stort sett en upprepning av föregående års äskanden och upptar alltså förslag, som då icke ansågos böra föranleda någon åtgärd. Några omständigheter, ägnade att föranleda ändrat ståndpunktstagande, ha icke anförts. Med hänsyn härtill och i betraktande tillika av det skärpta statsfinansiella läget utgår statskontoret från att sådana förslag, som påkalla en uppräknings av anslaget ej heller nu komma att bifallas. I utlåtande angående anslag till medicinalstyrelsen för budgetåret 1951/52 har statskontoret avstyrkt begärd förhöjning av det från medicinalstyrelsens stat utgående arvodet till pressombudsmannen.

Statens lönenämnd anför.

I fråga om förslagen om högre lönegradsplacering för förste kemister och förste avdelningsingenjörer samt för kamrerarebefattningen ävensom förslaget om ändring av en tjänst vid tekniska laboratoriet som ingenjörssistent till avdelningsingenjör har nämnden i utlåtande den 5 oktober 1949 över motsvarande förslag uttalat, att dessa borde underkastas prövning av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Detta syntes böra ske även i vad avsåg framfört förslag om uppflyttning av tjänsten som kostassistent från Cg 17 till Ce 19. Nämnden framhöll emellertid, att den i utlåtande den 26 oktober 1948 ej framställt erinran mot denna lönegradsuppflyttning.

Beträffande förslaget, att en med arvode förenad tjänst vid analytiska laboratoriet skall omvandlas till assistenttjänst i Ce 22, erinrar lönenämnden, att den i sitt yttrande den 26 oktober 1948 framhållit, att antalet för assistentpersonal vid institutet utnyttjade lönegrader borde begränsas. I utlåtandet den 5 oktober 1949 framhölls vidare, att, då någon extra ordinarie assistenttjänst i 22 lönegraden ej funnes vid institutet, nämnden icke kunde tillstyrka inrättandet av en sådan tjänst. Då här ej syntes avses en vetenskapligt utbildad assistent, borde tjänsten hänföras till Ce 20.

I utlåtandet den 5 oktober 1949 uttalade nämnden, att då begärd kuratorstjänst icke syntes vara att anse som en kuratorsbefattning i egentlig mening. Tjänsten borde därför erhålla benämningen assistent och placeras i Cg 20.

I sina utlåtanden angående institutets anslagsäskanden för de tre senaste budgetåren har nämnden ej framställt erinran mot att vid allmänhygieniska avdelningen inrättas en tjänst för hälsovårdsassistent i Ce 23. Befattningen såsom biträdande föreståndare vid distriktssköterskeskolan borde enligt samma utlåtande ej placeras högre än i 19 lönegraden.

De nu ånyo framförda förslagen om uppflyttning av en vaktmästare i Ca 11 och en i Ca 9 till instrumentmakare i Ca 14 resp. förste expeditions-vakt i Ca 11 torde böra prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté.

Mot förslaget om inrättande av en tjänst i 9 lönegraden för bl. a. vissa finmekaniska arbetsuppgifter har lönenämnden ej funnit anledning till erinran. För tjänsten torde dock böra användas annan benämning än reparatör.

Löneställningen för biträdespersonal med kontorsgöromål och för laboratoriebiträdespersonal bör utredas av 1947 års biträdesutredning resp. 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Lönenämnden vill emellertid framhålla, att nämnden i och för sig ej finner anledning till erinran mot att laboratoriebiträdestjänster i Ce 6 inrättas.

Departementschefen.

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI, s. 124) erinrade jag om att institutets verksamhet då pågått under ca tio år. Ehuru någon principiell utvidgning av de arbetsuppgifter, som ålades institutet vid dess tillkomst, icke ägt rum, hade arbetsbördan under de gångna åren oavbrutet ökat och institutet trots vidtagna personalförstärkningar i viss utsträckning nödgats avsäga sig inkomna utredningsuppdrag. Omständigheterna syntes mig motivera, att en översyn av institutets organisation komme till stånd. Jag har även erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att föranstalta om en sådan utredning. Med hänsyn härtill och till nuvarande statsfinansiella läge anser jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av nya tjänster. Av samma skäl finner jag mig nödsakad avstyrka av styrelsen föreslagna uppflyttningar i lönegrad samt annan reglering beträffande nu befintliga tjänster än att ett kontorsbiträde enligt grunderna för den reglerade befordringsgången överföres på ordinarie stat. Då jag icke heller kan tillstyrka styrelsens förslag beträffande utökning m. m. av undervisningen vid institutet eller om ökad medelsanvisning till vikariatsersättningar, torde anslaget endast behöva uppräknas med för automatiska löneklassuppflyttningar erforderligt belopp, i runt tal 18 000 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår torde emellertid anslaget med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordnat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra nedräknas med i runt tal 41 000 kronor. Minskningen bör i sin helhet falla på anslags-

posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Nettominskningen å anslaget utgör sålunda (41 000 — 18 000) 23 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 199 600 (+ 6 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 18 100 kronor, avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden oförändrat 177 100 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 958 000 (— 30 000) kronor samt rörligt tillägg 140 200 (+ 1 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till (199 600 + 18 100 + 177 100 + 958 000 + 140 200) 1 493 000 kronor.

I personalförteckningen bör upptagas ytterligare en ordinarie kontors-biträdestjänst.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	199 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 100
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	177 100
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	958 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	140 200

Summa förslagsanslag kronor 1 493 000;

c) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 493 000 kronor.

[98] 96. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	550 000	586 417
1949/50	555 000	575 865
1950/51 (statsliggaren s. 998)	614 000	
1951/52 (förslag)	571 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 14 000 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	10 252	6 000	8 000	+ 2 000
2. Övriga expenser	78 996	77 000	80 000	+ 3 000
3. Publikationstryck.....	2 978	3 000	4 000	+ 1 000
4. Stipendier	30 200	32 800	52 800	+ 20 000
5. Inköp och underhåll av inventarier	64 976	90 000	75 000	— 15 000
6. Yttre renhållning och underhåll av plan- teringar m. m.....	1 948	2 000	3 000	+ 1 000
7. Diverse	4 188	4 200	6 200	+ 2 000
				+ 14 000

Motiv.

2) Belastningen har de senaste tre budgetåren utgjort resp. 81 280, 78 918 och 78 996 kronor. På grund av enligt kollektivavtal höjda löner till städerskepersonal, ökade telefonkostnader samt höjda priser på flertalet artiklar torde delposten icke kunna begränsas till nu anvisat belopp.

3) En av födoämnesshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen utgiven fyrsidig tidskrift »Vår föda» ingår f. n. i »Hygienisk Revy», varvid institutet får inköpa särtryck av »Vår föda». Kostnaden härför uppgår till cirka 800 kronor per år för 2 200 exemplar.

För att möjliggöra prenumeration enbart å »Vår föda» samt för att tillgodoföra statsverket prenumerationsinkomster föreslås, att densamma utgives såsom självständig tidskrift. För nästa budgetår erfordras härför 1 000 kronor.

4) Anslagsposten — som f. n. är avsedd för stipendier åt distriktsskoterskeskolans elever — föreslås höjd med 20 000 kronor för stipendier till deltagare i kursen för hälsovårdstillsyningsmän. Förslaget har förut redovisats i 1949 års statsverksproposition (XI, s. 189).

5) Avdelningarnas anslagsäskanden för inköp av erforderlig apparatur uppgå till sammanlagt 120 000 kronor. Delposten har under senare år varit hårt belastad utan att institutet kunnat göra erforderliga nyanskaffningar. Med hänsyn till det för innevarande budgetår ökade anslaget begränsas dock posten till 75 000 kronor.

6) Institutet har f. n. svårigheter att hålla parkområdet i gott skick. Gräsmattsarealen har därjämte ökats, sedan tidigare icke iordningställt område planerats.

7) Det har visat sig vara en brist, att institutet icke haft medel att låta sig representera vid utställningar eller att eljest för en större allmänhet visa institutets arbetsuppgifter och syften. Styrelsen vill därför föreslå, att ett mindre belopp anslås för detta ändamål.

Yttrande.

Statskontoret kan icke biträda förslag om sådan omläggning av utgivan-
det av publikationen »Vår föda», som kan medföra ökade kostnader. Del-
posten för inköp och underhåll av inventarier bör begränsas till 60 000
kronor. Då posten för budgetåret 1950/51 inrymmer ett belopp av 40 000
kronor för engångsanskaffning av viss apparatur, innebär detta förslag i
själva verket en ökning av medelsanvisningen med 10 000 kronor.

Departementschefen.

Medelsanvisningen till sjukvård m. m. torde i enlighet med styrelsens
förslag böra höjas med 2 000 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar torde kunna nedsättas med 5 000
kronor till 30 000 kronor.

Av styrelsen i övrigt framlagda förslag till höjning av vissa poster finner
jag mig i rådande ekonomiska läge nödsakad avstyrka.

Delposten till inköp och underhåll av inventarier har för budgetåret
1950/51 tillfälligt uppräknats med 40 000 kronor för engångsanskaffning
av viss apparatur. Styrelsens förslag innebär, att av detta belopp 25 000
kronor skulle bibehållas för nästa budgetår. Jag anser mig emellertid icke
nu kunna tillstyrka, att posten upptages med högre belopp än 50 000 kronor,
vilket innebär en sänkning med 40 000 kronor, motsvarande kostnaderna
för engångsanskaffningen.

I enlighet härmed torde anslaget böra nedsättas med (5 000 + 40 000 —
2 000) 43 000 kronor och sålunda uppföras med 571 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t
måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för
budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 571 000
kronor.

[99] 97. **Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar.**
Under denna rubrik är å gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag
av 57 000 kronor (statsliggaren s. 999).

Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för att fullfölja vissa
enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 november 1944 påbörjade undersökningar.
Närmare redogörelse härför har lämnats i 1950 års statsverksproposition
(elfte huvudtiteln, s. 128—132). Sedan den för undersökningarna erforder-
liga försöksanläggningen i Stocksund under sommaren 1950 reparerats och
iordningställt, ha undersökningarna återupptagits.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 5/9 1950) hemställer,
att för undersökningarnas fortsatta bedrivande under budgetåret 1951/52
anvisas 35 000 kronor, varav för underhåll av stocksundsanläggningen 2 000

kronor och för undersökningarna 33 000 kronor. Beräkningen av medelsbehovet för den fortsatta verksamheten har skett i enlighet med styrelsens kalkyler i anslagsframställningen för innevarande budgetår, dock att styrelsen nu icke föreslår, att föreståndaren för institutets vattenlaboratorium skall erhålla särskilt arvode för sitt arbete med undersökningarna.

Departementschefen.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet för den fortsatta verksamheten under nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa undersökningar rörande små avloppsre-
ningsanläggningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reser-
vationsanslag av 35 000 kronor.

[100] 98. **Undersökning rörande vissa ryggskador.** Anslag för ändamålet finnes icke uppfört i gällande riksstat.

Yrkande.

Landsorganisationens arbetarskyddskommitté (skr. 22/9 1949) hemställer, att en av statsmedel bekostad medicinsk undersökning rörande uppkomsten av ryggskador i tungt arbete måtte företagas.

Motiv.

Av vid framställningen fogat protokoll från en av kommittén anordnad konferens i frågan inhämtas bl. a. följande.

Konferensen hade tillkommit med anledning av en skrivelse från livsmedelsarbetareförbundet, vari uppgivits, att ryggskadorna blivit ett problem, som från medicinska och försäkringssynpunkter måste tagas upp till behandling. Även inom andra fackförbund hade motsvarande synpunkter framlagts. I ett föredrag vid konferensen anförde med. lic. G. Leander, att ryggskott och ischias kunde uppkomma genom hårt arbete, speciellt hos sådana personer, som i sitt arbete ständigt hade att bära föremål. Ersättning på grund av försäkring för olycksfall i arbete eller för yrkessjukdom utginge enligt praxis ej när ryggskadan vuxit fram under en följd av år. Dr Leander uppgav vidare, att för utfående av ersättning vid ryggskador från försäkringsinrättningarnas sida bl. a. fordrades, att ett akut olycksfall inträffat eller att den skadade utsatts för en särskild påfrestning eller varit ovan vid arbetet. Härutöver förutsattes, att arbetet omedelbart avbröts samt att vederbörande — vad gäller ryggen — varit fullt arbetsför under åtminstone ett halvt år före den inträffade händelsen.

Vidare hänvisas till en av professor S. Forssman och docenten A. Ahlmark utarbetad promemoria angående en ortopedisk och yrkeshygienisk undersökning om uppkomsten av ryggskador i tungt arbete av i huvudsak följande innehåll.

För att lösa de medicinska frågeställningarna i samband med uppkomsten av ryggskador i tungt arbete kräves framför allt en intim kännedom om den normala ryggens byggnad och funktion, dess utveckling under årens lopp samt hur ryggen reagerar för tungt arbete. Den medicinska ledningen av det ortopediska arbetet vid undersökningen skulle utövas av professor Friberg och docent Hirsch vid vanförestalten i Stockholm. Till arbetet skulle knytas en läkare, som under ett år på heltid kunde ägna sig häråt. Undersökningens första del kommer att huvudsakligen omfatta en klinisk undersökning av ett par tusental personer med och utan tungt arbete. Lokal får disponeras å karolinska sjukhuset. Röntgenutrustning har dock icke kunnat ställas till förfogande, då sjukhusets apparater redan äro överbelastade av det löpande klinikarbetet.

Kostnaderna för undersökningen uppskattas till 117 800 kronor, därav ersättning för förlorad arbetsförtjänst och resor 48 000 kronor, avlöning till en läkare 16 800 kronor, inredning av röntgenlaboratorium 15 000 kronor, röntgenfilm och kemikalier 20 000 kronor, samt biträdes hjälp m. m. och oförutsedda utgifter 18 000 kronor.

Yttranden.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 26/10 1949) tillstyrker framställningen. Undersökning av det tunga arbetets inverkan på organismen är en synnerligen angelägen forskningsuppgift, särskilt med hänsyn till den f. n. ofullständiga kännedomen om vissa ryggssjukdomars uppkomst samt på grund av dessa sjukdomars vanlighet och den ofta långvariga nedsättningen av den sjukes arbetsförmåga. Den föreslagna undersökningen synes täcka en utredning av de väsentliga problemen inom detta område. Undersökningen bör utföras av institutets yrkeshygieniska avdelning och vanförestalten i intimt samarbete.

Karolinska institutets ortopediska klinik (vanförestalten) och *folkhälsainstitutets yrkeshygieniska avdelning* (gemensam promemoria 2/2 1950) upplysa, att under åren 1936—1946 på kliniken behandlats över 15 000 fall av ryggskott med eller utan ischias, varav 65—70 procent patienter i åldern 30—50 år. Särskilt de grupper av arbetare, som voro sysselsatta i tung industri, uppvisade hög frekvens av förlorad arbetsförmåga som följd av dessa sjukdomar. En genomgång av sjukkassematerialet i Stockholm hade givit vid handen, att ifrågavarande ryggssjukdomar voro väsentligt vanligare än hjärt- och kärlsjukdomar. Undersökningen syftar dels till att registrera frekvensen av förändringar inom intervertebralskivorna dels ock till att analysera olika arbetens fysiska påfrestning på ryggen. Spörsmålet har icke blott försäkringsteknisk betydelse — ryggåkommorna innebära avsevärda ekonomiska skadeverkningar för såväl samhället som den enskilde — utan är även av stort allmänmedicinskt och yrkeshygieniskt intresse. Kunskaperna om dessa sjukdomsgrupper äro nämligen synnerligen bristfälliga, och en utredning av ifrågavarande slag har icke tidigare genomförts i något land. Förutsättningar finnas för att den planerade kartläggningen skall ge värdefulla upplysningar och leda till praktiskt resultat.

Materialet måste emellertid omfatta ett tillräckligt stort antal arbetare inom skilda yrkesgrupper och inom olika åldrar.

En undersökning har nyligen gjorts i Munkfors i avsikt att utröna frekvensen av fel i den upprätta hållningen. Härvid undersöktes 100 skolbarn i åldern 8—12 år, 100 lärningar i åldrarna 15—20 år samt 300 industri- och skogsarbetare i åldern 35—50 år. Av sistnämnda grupp företedde mer än 75 procent symtom från ryggen. Det material, som insamlats i Munkfors, skall användas för den nu ifrågasatta undersökningen, som därför i motsvarande mån kan begränsas. Härigenom kan det belopp, som beräknats i ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reduceras avsevärt.

Departementschefen.

För någon tid sedan undersöktes på enskilt initiativ i en ort i Värmland 500 personer för att utröna förekomsten av ryggskador. Undersökningen visade, att av 300 industri- och skogsarbetare i åldern 35—50 år icke mindre än 75 procent företedde symtom på ryggskador. Även andra liknande undersökningar i mindre omfattning ha bestyrkt den stora frekvensen av sådana åkommor.

Ifrågavarande skador medföra ofta helt eller delvis förlust av arbetsförmågan och äro därigenom av avsevärd ekonomisk betydelse. Kännedomen om skadornas uppkomst är f. n. relativt ofullständig, och det har bl. a. icke klarlagts, om och i så fall vilka arbetsmoment, som i detta hänseende kunna betecknas som skadliga. Det synes därför vara angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att begränsa ryggåkommorna.

Av läkare vid bl. a. folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning har planlagts en undersökning på detta område, som i medicinskt hänseende skulle förläggas till karolinska institutets ortopediska klinik. Avsikten är, att en läkare under ett år skulle ägna sig häråt. Kostnaderna för själva undersökningen och löner till personal för dess utförande ha uppskattats till ca 70 000 kronor. Till ersättning för förlorad arbetsförtjänst och resor för dem, som undersökts — sedan viss reducering gjorts med hänsyn till det material som framlagts vid nyssnämnda Värmlandsundersökning — beräknar jag ca 28 000 kronor. Tillhopa skulle således för den planerade undersökningen åtgå ca 98 000 kronor. Det torde finnas anledning förmoda, att samhällets kostnader i anledning av ryggskador efter undersökningens genomförande i icke oväsentlig mån komma att nedgå.

Enligt vad jag inhämtat kommer undersökningen vid bifall till föreliggande förslag att pågå även under viss del av budgetåret 1952/53. Under sistnämnda budgetår torde bl. a. komma att bestridas kostnader för viss materiel, beräknade till ca 15 000 kronor. Övriga utgifter böra fördelas ungefär lika på nästa och därpå följande budgetår. Jag beräknar alltså för budgetåret 1951/52 40 000 kronor och för budgetåret 1952/53 58 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undersökning rörande vissa ryggsador* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[101] 99. *Undersökning rörande yrkeshudsjukdomar*. Anslag för ändamålet finnes icke uppfört i gällande riksstat.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan hemställde i skrivelse den 6 december 1946 om utredning angående utvidgning av tillämpningsområdet för lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar i vad den avsåg ersättning för hudsjukdomar. Styrelsen återopade en inom institutets yrkeshygieniska avdelning upprättad promemoria, vari bl. a. framhölls, att hudsjukdomarna vore de utan jämförelse talrikast förekommande yrkesåkommorna men att statistiska uppgifter om frekvensen av yrkeshudsjukdomar saknades i vårt land. Den nuvarande lagen vore otillfredsställande framför allt på grund av det slumpartade och godtyckliga sätt, på vilket de olika yrkeshudsjukdomarna kompenserades.

Med anledning av framställningen uppdrog Kungl. Maj:t den 17 januari 1947 åt institutet att utreda behovet av en utvidgning av yrkessjukdomslagen i nämnda hänseende.

Yrkande.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 27/9 1947 och 2/11 1949) hemställer om medel till en undersökning rörande yrkeshudsjukdomarna för att klarlägga förutsättningarna för en sådan utvidgning.

Motiv.

Undersökningen tänkes anordnad på sådant sätt, att en provisorisk yrkeshudpoliklinik inrättas i anslutning till den vid karolinska sjukhuset befintliga hudpolikliniken. Tillgängliga lokaler samt sköterskepersonal beräknas där kunna disponeras utan nämnvärd kostnad. Polikliniken bör vara underställd chefen för karolinska institutets dermatologiska klinik. Vid polikliniken bör anställas en förste underläkare för ett år för att genomföra utredningen.

Rörande tillvägagångssättet vid undersökningen anföres vidare följande.

Från Stockholms stads och läns erkända centralsjukkassar samt från en del specialistsjukkassar (ASEA-personalens sjukkassa, typografernas sjukkassa, restaurantpersonalens sjukkassa etc.) rapporteras under ett år till ifrågavarande yrkeshudpoliklinik samtliga inom sjukkassan anmälda fall av hudsjukdomar. I den mån misstanke om yrkesbetingad hudsjukdom föreligger, tillställas patienterna särskilda frågeformulär och uppmanas eventuellt inställa sig för undersökning vid hudpolikliniken. Enligt tidigare tillgänglig statistik torde på så sätt under ett år ungefär 5 000 hudsjuk-

domsfall bliva rapporterade. I anslutning till patientundersökningen bör vid behov undersökning på arbetsplatserna utföras. Erforderlig teknisk granskning resp. kemiskt analysarbete utföres av yrkeshygieniska avdelningen. Under samma tid genomgås även till försäkringsbolagen anmälda fall av hudsjukdomar på liknande sätt.

Slutligen erfordras en statistisk bearbetning av det erhållna materialet.

På detta sätt skulle en överblick kunna erhållas angående frekvensen av yrkeshudsjukdomar inom olika arbetsfaser, som särskilt ofta förorsaka sådana sjukdomar, sjukdomstidens genomsnittliga längd samt vad som i de enskilda fallen kräves för att bedöma, huruvida hudsjukdom kan anses vara föranledd av yrkesarbete eller icke.

Kostnaderna för undersökningen beräknas på följande sätt:

Avlöning till läkaren under ett år	16 728
Skrivbiträde åt läkaren (400 kronor i månaden)	4 800
Statistisk bearbetning	1 500
Övriga utgifter	800
Summa kronor	23 828

Skiljaktig mening. Institutets föreståndare, professorn E. Abramson, anför.

Då endast omkring 1,5 procent av sjukdomsfallen vid Stockholms stads centralsjukkassa torde utgöras av hudsjukdomar av det slag varom nu är fråga, bör detta tal vara tillräckligt för att bedöma de ekonomiska följderna av en ifrågasatt författningsändring. Eftersom sjukdomsfrekvensen av naturliga skäl växlar, blir säkerheten beträffande den framtida utvecklingen icke större efter det en sådan undersökning utförts, än den är nu. De ur vetenskaplig synpunkt intressanta frågeställningarna gå lättare och billigare att studera efter genomförd författningsreform, då allt erforderligt material ligger lättillgängligt.

Yttranden.

Direktionen för karolinska sjukhuset har i yttrande till institutet meddelat, att direktionen icke har något att erinra mot att den manliga avdelningen av sjukhusets hudpoliklinik på lämpliga tider disponeras för den föreslagna verksamheten.

Riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen förorda, att en utvidgad ersättningsrätt beträffande hudsjukdomar prövas i samband med den översyn av yrkessjukdomsförsäkringslagen, som förberedes av socialvårdskommittén. En dylik prövning bör emellertid föregås av en allsidig utredning, och det är därför av stor vikt, att den åt folkhälsoinstitutet uppdragna utredningen kommer till stånd. Myndigheterna tillstyrka, att undersökningen anordnas på föreslaget sätt.

Svenska sjukkasseförbundet anser den föreslagna utredningen väl ägnad att läggas till grund för ifrågasatt lagändring. Med hänsyn till att sjuk-kassorna icke ha möjlighet att själva bearbeta materialet, torde undersökningen icke kunna genomföras i enklare form. Till den planerade hud-

polikliniken kunna sjukkassorna utan ersättning fortlöpande rapportera sådana hudsjukdomsfall, som för erhållande av sjukpenning anmälts till kassorna.

Man kan icke antaga, att den enskilde medborgaren är benägen ställa sig till förfogande för en undersökning av ifrågavarande slag, om han i anledning av undersökningen åsamkas utgifter. I kostnaderna bör därför inräknas ersättning för resor.

Departementschefen.

Hudsjukdomarna anses vara de talrikast förekommande yrkesåkomorna. Enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen utgår ersättning för hudsjukdomar i regel endast om sjukdomen förorsakats av något i lagen angivet ämne. Den i lagen sålunda gjorda begränsningen måste anses vara otillfredsställande. Vid upprepade tillfällen ha förslag framkommit om vidgad tillämpning av lagen. Kungl. Maj:t har därför uppdragit åt statens institut för folkhälsan att utreda behovet av en utvidgning av lagbestämmelserna. Då institutet icke förfogat över medel till den härför erforderliga undersökningen, ha olika möjligheter att anordna denna prövats. Det har därvid visat sig, att undersökningen icke kan utföras utan att särskilt anslag för ändamålet anvisas. Då det synes vara av vikt, att undersökningen kommer till stånd, har jag efter samråd med chefen för socialdepartementet ansett mig böra förorda, att medel för undersökningen anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Lagarna om försäkring för olycksfall i arbete och om försäkring för vissa yrkessjukdomar behandlas f. n. inom socialvårdskommittén. Enligt vad som under hand upplysts från kommittén påverkar icke dess arbete behovet av den föreslagna undersökningen. Statsmakterna torde icke kunna taga ställning till principfrågan rörande lagens tillämpningsområde utan tillgång till resultatet av en undersökning av ifrågavarande slag.

Statens institut för folkhälsan har beräknat kostnaderna för undersökningen till 23 828 kronor. Med anledning av vad svenska sjukkasseförbundet anfört och med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna torde anslaget böra upptagas med något högre belopp eller med 27 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undersökning rörande yrkeshudsjukdomar* för
budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 27 000
kronor.

[102] 100. Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	161 400	159 745
1950/51 (statsliggaren s. 999)	157 600	
1951/52 (förslag)	158 500	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppräknas med 3 100 kronor. Höjningen hänför sig till anslagsposterna till arvoden åt tillfälliga lärare samt fördelar sig med 1 700 kronor på anstalten i Stockholm och 1 400 kronor på anstalten i Göteborg.

Motiv.

Undervisningen bör enligt medicinalstyrelsens mening fortgå enligt samma plan, som tillämpats under de två senaste budgetåren med kurser vid läroanstalten i Stockholm för sjuksköterskeelever samt i Göteborg för elever utan föregående sjuksköterskeutbildning. Antalet elever vid den i februari 1950 påbörjade kursen vid stockholmsanstalten utgör 25. Till den andra kursen — med början den 1 september samma år — ha 28 elever antagits.

Medicinalstyrelsen har funnit erforderligt, att undervisningen i mödragymnastik kompletteras. Vid flera av de större förlossningsanstalterna har med gott resultat praktiserats dylik gymnastik kompletterad med viss avslappningsteknik. Styrelsen anser därför önskvärt, att undervisning i denna gymnastikform meddelas såväl barnmorskeelever som repeterande barnmorskor. Kostnaderna härför beräknas till 90 kronor per kurs eller tillhoppa per anstalt för två elevkurser och två repetitionskurser 360 kronor per år.

En ökning från en till två timmar per vecka av elevernas gymnastik under den första teoretiska undervisningen om fyra månader bör även — såsom fallet är vid statens sjuksköterskeskola — komma till stand. Kostnadsökningen uppskattas till 130 kronor per kurs eller för år och läroanstalt till 260 kronor.

Vidare föreslår styrelsen, att medel anvisas för undervisning i sång och etik med 750 kronor för vardera anstalten. Under budgetåret 1949/50 ha medel härtill vid stockholmsanstalten disponerats av elevfonden. Styrelsen finner emellertid befogat, att kostnaderna för undervisning i dessa ämnen, i likhet med vad som gäller vid statens sjuksköterskeskola, bestridas av statsmedel.

För innevarande budgetår ha 3 500 kronor anvisats för anordnande av en kurs i social mödravård vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm. Kursen avses för 20 deltagare och ansökningar ha inkommit från 27 barnmorskor. Då förlossningarna i den öppna vården minska, medan den förebyggande mödravården fortfarande är under utbyggnad — nya heltidstjänster inrättas successivt vid mödravårdscentralerna — finner styrelsen synnerligen önskvärt, att erfarna barnmorskor utbildas i social mödravård för att kunna helt övergå till arbete inom den förebyggande mödravården. Styrelsen föreslår därför, att jämväl under budgetåret 1951/52 en kurs i social mödravård för 20 deltagare anordnas vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm. I denna kurs bör antalet undervisningstimmar ökas såväl i

mödragymnastik som i vissa andra ämnen, bl. a. laborationer. Kostnaderna härför beräknas till 300 kronor.

Medelsbehovet skulle sålunda komma att öka med tillhoppa (360 + 260 + 750 + 300) 1 670 eller i runt tal 1 700 kronor vid stockholmsanstalten och (360 + 260 + 750) 1 370 eller avrundat 1 400 kronor vid anstalten i Göteborg.

Yttrande.

Statskontoret vill icke göra någon erinran mot den föreslagna ökade medelsanvisningen för undervisning i mödragymnastik vid läroanstalterna. Däremot kan ämbetsverket ej tillstyrka utökning av antalet lektioner för elevernas gymnastik eller av undervisningen vid den i Stockholm anordnade kursen i social mödravård. Förslag om anvisande av medel till undervisning i sång och etik har tidigare avvisats i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1949/50. Kostnaderna torde alltjämt böra bestridas av elevfonden.

Departementschefen.

I propositionen nr 50 till 1950 års riksdag framhöll jag, att som en förutsättning för fortsatt anordnande vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm av kurser, utformade såsom en påbyggnad av tvåårig utbildning i sjuksköterskeskola, torde böra gälla, att deltagarantalet icke i avsevärd mån understeg det fastställda maximiantalet eller 36 elever. Antalet elever, som vid de två kurser, vilka påbörjats år 1949, uppgått till 12 resp. 13, har vid motsvarande kurser år 1950 ökat till 25 resp. 28. Med hänsyn härtill vill jag tillstyrka, att undervisningen vid stockholmsanstalten tills vidare får fortgå i oförändrad form.

Mot medicinalstyrelsens förslag, att liksom under innevarande budgetår vid läroanstalten i Stockholm må anordnas en särskild kurs i social mödravård för i tjänst varande barnmorskor, har jag intet att erinra.

Jag biträder vidare styrelsens förslag att bereda såväl barnmorskeeleverna som de barnmorskor, vilka genomgå repetitionskurs, utökad undervisning i mödragymnastik, kompletterad med viss avslappningsteknik. Likaså tillstyrker jag motsvarande utökning av undervisningen i den sociala mödravårdskursen.

Av styrelsen i övrigt framlagda förslag anser jag mig f. n. icke kunna tillstyrka.

Vad jag sålunda förordat föranleder en ökning av medelsbehovet för stockholmsanstalten med ca 500 kronor och för göteborgsanstalten med ca 400 kronor, tillhoppa 900 kronor.

Anslaget beräknas för stockholms- resp. göteborgsanstalten sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 46 000 resp. 44 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 14 000 (+ 500) resp. 18 000 (+ 400) kronor, av-

löningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 8 600 resp. 17 200 kronor samt rörligt tillägg oförändrat 5 500 resp. 5 200 kronor.

I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet uppgå för stockholmsanstalten till (46 000 + 14 000 + 8 600 + 5 500) 74 100 kronor och för göteborgsanstalten till (44 000 + 18 000 + 17 200 + 5 200) 84 400 kronor.

Anslaget torde alltså bära uppföras med (74 100 + 84 400) 158 500 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

A. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	46 000	
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	14 000	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	8 600	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 500	74 100

B. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	44 000	
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	18 000	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	17 200	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 200	84 400
Summa förslagsanslag kronor		158 500;

b) till *Barnmorskeläroanstalterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 158 500 kronor.

[103] 101. Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	141 500	130 376
1950/51 (statsliggaren s. 1000)	208 400	
1951/52 (förslag)	198 400	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget minskas med 10 000 kronor.

Motiv.

För innevarande budgetår har i omkostnadsstaten för barnmorskeläroanstalten i Stockholm upptagits en anslagspost å 10 000 kronor till inköp av undervisningsmateriel. Denna post utgår ur staten för budgetåret 1951/52.

Under anslaget till Barnmorskeläroanstalterna: Avlöningar har medicinalstyrelsen föreslagit, att jämväl under nästa budgetår en social mödravårdskurs anordnas vid läroanstalten i Stockholm för att bereda möjlighet för barnmorskor, i första hand i öppen vård, att erhålla kompetens för övergång till heltidstjänster inom den förebyggande mödravården (jfr föregående punkt). Styrelsen föreslår, att för kursen erforderliga omkostnadsmedel, till expenser 300 kronor och till stipendier 4 000 kronor, måtte anvisas även för budgetåret 1951/52.

Departementschefen.

Under föregående punkt har jag förordat, att medel anvisas för att jämväl under budgetåret 1951/52 anordna en kurs i social mödravård vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm. Under omkostnadsstaten för denna anstalt bör sålunda i enlighet med medicinalstyrelsens förslag beräknas ett oförändrat belopp av 4 300 kronor för ändamålet. Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt har jag heller intet att erinra.

Anslaget uppföres alltså med (208 400 — 10 000) 198 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 198 400 kronor.

[104] 102. Statens sjuksköterskeskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	129 000	144 486
1950/51 (statsliggaren s. 1001)	138 500	
1951/52 (förslag)	139 500	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola (skr. 24/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 6 300 kronor.

1. Löneregleringar.	Ökning
a) 5 ekonomibiträden Ce 2 och 2 ekonomibiträden Ce 3 uppflyttas till Ce 4	1 884
b) 1 instruktionssköterska Ca 15 uppflyttas till Ca 19	720
2 instruktionssköterskor Ce 15 uppflyttas till Ce 19	2 640
2. Ordinariesättning.	
1 instruktionssköterska Ce 19 överföres å ordinarie stat	—
3. Omräkning.	
Löneklassuppflyttningar	1 056
	6 300

Motiv.

1 a) Vid skolan finnas sju ekonomibiträden, av vilka fem äro placerade i Ce 2 och två i Ce 3. Den högre placeringen för sistnämnda biträden har motiverats med deras mera kvalificerade arbete — tjänstgöring i telefonväxeln samt sömnad. Vid karolinska sjukhuset ha de ekonomibiträden, vilka tidigare varit placerade i Ce 2 eller Ce 3, fr. o. m. den 1 juli 1948 uppflyttats till Ce 4. I fråga om arbetsuppgifterna vid skolan och vid karolinska sjukhuset torde någon väsentlig skillnad icke förefinnas. Lönegradsplaceringen bör därför göras lika. Stora svårigheter föreligga nu att nybesätta tjänsterna och att skaffa vikarier vid längre ledigheter. Under budgetåret 1949/50 ha sålunda uppkommande vakanser under relativt långa tider icke kunnat besättas. För att icke nödgas försumma städning och renhållning har skolan i sådana fall nödgats anställa städpersonal mot timpenning (2 å 2: 25 per timme), vilket ställer sig dyrare för statsverket.

1 b) Instruktionssköterskorna vid skolan äro placerade: en i Ca 19, en i Ce 19, en i Ca 15 och två i Ce 15. De båda i 19 lönegraden samt den i Ca 15 äro avsedda för den teoretiska undervisningen under läskurserna vid skolan, medan de i Ce 15 handha elevernas teoretiska och praktiska utbildning på sjukhusen. Tjänsterna i 15 lönegraden äro för lågt placerade. Lönen i 15 löneklassen understiger med cirka 20 kronor per månad den inkomst inklusive utgående övertidsersättning som en avdelningssköterska i 12 lönegraden (lägsta löneklassen) uppbär. Stora svårigheter ha därför förelegat att, då befattningshavaren i Ca 15 varit tjänstledig eller förordnad på högre tjänst, erhålla fullgod vikarie. Av de båda tjänsterna i Ce 15 är den, som inrättades den 1 juli 1950 obesatt, medan den andra under ett års tid uppehållits av tillfälliga vakansvikarier utan instruktionssköterskekompetens och först nyligen kunnat tillsättas. Samtliga instruktionssköterskor måste, förutom goda yrkeskvalifikationer minst motsvarande en avdelningssköterskas, ha genomgått en högre utbildningskurs om f. n. 9½ månader. Många ha därtill vidareutbildat sig vid särskilda kurser å utländska universitet eller genom hospitering vid sjuksköterskeskolor utomlands. Enligt överenskommelse mellan svensk sjuksköterskeförening samt landstingen och flertalet städer skall instruktionssköterska placeras i 18 lönegraden. Föreningen har nyligen förklarat sig icke godkänna nyinrättade lärartjänster i lägre lönegrad. Det måste anses vara rimligt, att lönerna vid

statens sjuksköterskeskola icke ligga under lönerna vid landstingens och städernas skolor. För att icke undervisningen vid skolan skall äventyras genom brist på fullgod lärarpersonal är det oundgängligen nödvändigt, att lönegradsplaceringen för befattningshavarna i 15 lönegraden höjes. Då alla vid skolan tjänstgörande instruktionssköterskor böra ha samma kompetens, synes det skäligt och rättvist, att samtliga placeras i 19 lönegraden.

2) Befattningen synes vara oundgängligen nödvändig under överskådlig framtid. Den nuvarande befattningshavaren inträdde i statstjänst den 1 januari 1946 såsom extra ordinarie instruktionssköterska vid skolan.

Yttranden.

Statskontoret. Ehuru skäl i och för sig synas tala för en uppflyttning av samtliga ekonomibiträden till Ce 4, anser sig statskontoret med hänsyn till 1950 års riksdags ställningstagande i frågan förhindrad tillstyrka bifall här till.

Den nuvarande löneställningen för instruktionssköterskan i Ca 15 har tillkommit efter förslag av 1944 års kommitté, avseende sjukvårds- och ekonomipersonal, i dess år 1946 avgivna betänkande. Då enligt vad statskontoret under hand inhämtat några ändringar icke ägt rum i fråga om sköterskans arbetsuppgifter, sedan nämnda förslag framlades, kan ämbetsverket icke tillstyrka den begärda uppflyttningen.

Under återopande av att de två befattningarna såsom extra ordinarie instruktionssköterska i 15 lönegraden inrättats så sent som åren 1949 och 1950 måste statskontoret motsätta sig ändrad löneställning för dessa. Statskontoret erinrar även, att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen föreslagit placering i lönegrad Ca 15 av instruktionssköterskor i praktisk utbildning.

Förslaget om ordinariesättning av en befattning såsom instruktionssköterska i Ce 19 föranleder icke erinran från statskontorets sida.

Statens lönenämnd har — med hänsyn till att de ekonomibiträden vid karolinska sjukhuset, som tidigare varit hänfödda till Ce 2 eller Ce 3, numera placerats i Ce 4 — icke funnit anledning till erinran mot att jämväl ekonomibiträdena vid statens sjuksköterskeskola uppflyttas till Ce 4.

Förslaget att uppflytta de instruktionssköterskor, som nu äro placerade i Ca eller Ce 15, till 19 lönegraden är enligt lönenämndens mening av den natur, att detsamma bör underställas 1949 års tjänsteförteckningskommitté för prövning.

Departementschefen.

Av styrelsen framlagda förslag om löneregleringar för viss personal vid skolan finner jag mig i rådande läge nödsakad avstyrka.

Icke heller kan jag f. n. tillstyrka förslaget om ordinariesättning av en tjänst som instruktionssköterska i lönegrad Ce 19.

För automatiska löneklassuppflyttningar torde få avses i runt tal 1 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 31 500 kronor, arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 800 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare oförändrat 23 700 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 70 200 (+ 800) kronor samt rörligt tillägg 12 300 (+ 200) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (31 500 + 1 800 + 23 700 + 70 200 + 12 300) 139 500 (+ 1 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	31 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 800
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	23 700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	70 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 300

Summa förslagsanslag kronor 139 500;

b) till *Statens sjuksköterskeskola*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 139 500 kronor.

[105] 103. Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	58 400	60 665
1949/50	64 000	42 187
1950/51 (statsliggaren s. 1002)	64 000	
1951/52 (förslag)	64 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola (skr. 24/8 1950) föreslår, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minkn.
1. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	9 175	13 400	11 400	— 2 000
b) Övriga <i>expenser</i>	2 989	2 800	3 000	+ 200
2. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Bokinköp m. m.	—	—	800	+ 800
b) Bostad åt manliga elever	—	—	2 000	+ 2 000
				+ 1 000

Motiv.

1 a) Belastningen har under de tre senaste budgetåren uppgått till resp. 12 802, 11 203 och 9 175 kronor.

1 b) Av utgifterna under budgetåret 1949/50 utgjordes största delen eller omkring 2 300 kronor av telefonavgifter. Belastningen torde icke kunna förväntas nedgå.

2 a) Skolans innehav av facklitteratur är av relativt blygsam omfattning. Litteraturen är därjämte delvis föråldrad. Hittills har biblioteket kompletterats genom användande av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. Till följd av postens knapphet och de som regel höga priserna på böcker av ifrågavarande slag ha emellertid varje år endast enstaka bokexemplar kunnat inköpas. En successiv upprustning och komplettering av biblioteket är synnerligen önskvärd. Styrelsen föreslår, att medel till bokinköp m. m. anvisas å en särskild delpost.

2 b) Styrelsen har nyligen måst avvisa två manliga sökande till elevplats vid skolan, främst på grund av svårigheten att ordna bostadsfrågan. Enligt skolans stadga skall antagen elev erhålla fri bostad. Med hänsyn till planlösningen av elevbostäderna är det mindre lämpligt att förlägga såväl kvinnliga som manliga elever i det nuvarande internatet. Detsamma gäller i stort sett även med avseende på de elevbostäder, som sjukhusen upplåta under den praktiska tjänstgöringen. Styrelsen, som ej disponerar några medel till förhyrande av bostad utom skolan åt elev, är i princip av den uppfattningen, att möjlighet bör beredas väl meriterade manliga sökande att erhålla en utbildning, motsvarande den, som meddelas vid statens sjuksköterskeskola. Styrelsen hemställer, att medel beräknas till hyra för bostad åt enstaka manliga elever. Kostnaden beräknas till 80 å 90 kronor per månad för var och en av två elever eller tillhopa cirka 2 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen å delposten till bränsle, lyse och vatten under budgetåret 1949/50 torde densamma i enlighet med styrelsens förslag kunna nedräknas med 2 000 kronor till 11 400 kronor.

Delposten till övriga expenser anser jag böra uppföras med oförändrat belopp.

Med anvisande av särskilda medel för bokinköp m. m. torde tills vidare böra anstå.

I likhet med styrelsen anser jag slutligen, att möjlighet bör beredas skolan att mottaga även manliga elever. Jag tillstyrker därför, att för hyra av bostäder åt dessa beräknas förslagsvis 2 000 kronor.

I enlighet med det anförda uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till (64 000 — 2 000 + 2 000) 64 000 kronor eller samma belopp som anvisats för innevarande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kronor.

[106] 104. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	22 000	17 688
1950/51 (statsliggaren s. 1003)	23 000	
1951/52 (förslag)	23 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Under budgetåret 1949/50 ha stipendier beviljats med ett sammanlagt belopp av 22 850 kronor. Första utbetalningen av en del av dessa stipendier utgjorde tillsammans med andra utbetalningen av under budgetåret 1948/49 beviljade stipendier sammanlagt 17 688 kronor. Första utbetalningen av återstoden av de under budgetåret 1949/50 beviljade stipendierna har skett efter den 1 juli 1950 med ett belopp av 5 913 kronor.

Under budgetåret 1949/50 inkommo 100 ansökningar om stipendier, av vilka 96 biföllos. De sökande representerade de fyra sjuksköterskeskolor, vilka fortfarande uttaga elevavgifter, nämligen Sophiahemmets och Svenska röda korsets sjuksköterskeskolor i Stockholm, Uppsala sjuksköterskehemms sjuksköterskeskola samt Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län.

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en reservation av 20 222 kronor. Om från detta belopp drages beviljade stipendier, vilka i sin helhet komma att utbetalas före den 1 juli 1951, återstår ett belopp av 2 884 kronor.

Anslagsbehovet för budgetåret 1951/52 uppskattas till 23 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

[107] 105. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	5 000	2 583
1950/51 (statsliggaren s. 1003)	10 000	
1951/52 (förslag)	10 000	

Yrkanden.

1) *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1950) föreslår, att nuvarande bidragsbestämmelser i vissa avseenden ändras, samt att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

2) *Sophiahemmets styrelse* (skr. 5/10 1950) hemställer om största möjliga statsbidrag till driften av sjuksköterskeskolan vid hemmet.

Motiv.

1) Med anledning av att de största sjuksköterskeskolorna redan före den 1 januari 1945 utökat sina kurser och flertalet övriga skolor på grund av otillräckligt antal inträdessökande icke kunnat öka utbildningsverksamheten, har t. o. m. budgetåret 1949/50 bidrag utanordnats endast till fyra sjuksköterskeskolor för vardera en kurs.

Antalet elevansökningar till sjuksköterskeskolorna — fränsett statens sjuksköterskeskola — har under åren 1947, 1948 och 1949 uppgått till resp. 1 558, 1 937 och 2 242. Emellertid finnes skäl antaga, att samtliga skolor, som kunna vara berättigade därtill, icke komma att rekvirera statsbidrag under nästa budgetår. Anslaget synes därför böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Styrelsen erinrar emellertid om att 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande angående utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal (SOU 1948: 17) övervägt frågan om statsbidrag till samtliga godkända sjuksköterskeskolor. Kommittén räknar med att de privata sjuksköterskeskolorna i allmänhet komma att bliva i behov av statsbidrag. Om nämligen enligt kommitténs förslag elevavgifterna borttagas och de av kommittén likaledes föreslagna ändrade grunderna för elevernas ersättning för det praktiska arbetet vid sjukhusen komma att tillämpas, bliva de privata skolorna berövade sina huvudsakliga inkomster. Medicinalstyrelsen föreslås därför böra upptaga förhandlingar med huvudmännen för dessa skolor för att utröna lämpligaste sättet att säkra skolornas bestånd. Styrelsen, som i sitt utlåtande över kommitténs förslag förklarat sig beredd förhandla med varje skola för sig, har icke utan Kungl. Maj:ts uppdrag ansett sig böra inleda sådana förhandlingar.

Det kan emellertid befaras, att även med bibehållande av nu utgående elevavgifter vissa stiftelseskolors ekonomi inom en snar framtid kan komma att bliva så ansträngd, att staten i ökad utsträckning och utan att avvakta genomförandet av kommittéförslaget bör träda hjälpande emellan. Detta

bör lämpligen ske så, att stiftelseskola, som befinnes vara i behov därav, beredes möjlighet att erhålla bidrag även om skolan icke den 1 januari 1945 eller därefter kunnat öka elevantalet, samt att bidrag får utgå med högre belopp än nu fastställt maximum, 4 000 kronor. Styrelsen föreslår, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att efter prövning i varje särskilt fall bevilja sådan skola bidrag till kostnader för avlöning åt fast anställd lärarpersonal, för arvoden åt annan lärarpersonal och för undervisningsmateriel med högst hälften av skolans utgifter för ändamålet. I övrigt ha nuvarande grunder förutsatts skola gälla även under budgetåret 1951/52.

Med hänsyn till svårigheterna att på förhand närmare beräkna de ökade anslagskrav, som ett bifall till styrelsens förslag skulle komma att medföra, och då anslaget är av förslagsanslags natur, har styrelsen funnit sig icke böra påkalla någon uppräknig av anslaget.

2) Sophiahemmets styrelse erinrar, att antalet nyintagna elever vid skolan i samband med karolinska sjukhusets tillkomst ökades från 50 till 100 per år för att tillgodose sjukhusets behov av såväl elever som utbildade sjuksköterskor. Styrelsen finner det icke längre möjligt att driva en skola av sådan omfattning utan bidrag från det allmänna. För de underskott, som under senare år uppstått, har Sophiahemmet fått svara. Underskottet år 1951 beräknas enligt uppgjord stat till omkring 171 000 kronor. Detta underskott skulle dock eventuellt kunna minskas med 125 000 kronor till omkring 46 000 kronor, därest en av styrelsen gjord hemställan om höjning av arvodena för provsysstrar och elever, som av Sophiahemmet tillhandahållas karolinska sjukhuset, bifalles.

Yttranden.

Över *medicinalstyrelsens förslag* har yttrande avgivits av *statskontoret*, som anser sig icke kunna tillstyrka, att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar bemyndigande till utvidgad statsbidragsgivning. Frågan om ändrade grunder för statsbidrag till här avsedda skolor bör nämligen enligt ämbetsverkets mening upptagas till övervägande först i samband med att slutlig ställning tages till de förslag, som framlagts av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen.

Över *Sophiahemmets framställning* ha yttranden avgivits av *medicinalstyrelsen* och *statskontoret*.

Medicinalstyrelsen framhåller, att sjuksköterskeskolan vid Sophiahemmet, vilken är en av landets äldsta, efter den år 1937 genomförda utvidgningen bidragit med nära 10 procent av antalet årligen utbildade sjuksköterskor. Bidrag av statsmedel till driften har dock icke kunnat utgå, enär ökningen av elevantalet vidtagits före den 1 januari 1945. Med hänsyn till den betydande brist på sjuksköterskor, som f. n. föreligger, finner styrelsen det synnerligen angeläget, att Sophiahemmet erhåller sådant eko-

14 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

nomiskt stöd, att skolan kan bibehållas vid nuvarande storlek. Styrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t — efter erhållet bemyndigande av riksdagen — måtte bevilja Sophiahemmet bidrag av statsmedel enligt förut angivna särskilda grunder, dock att bidraget icke må överstiga underskottet å driften av skolan. I avvaktan på ställningstagande till förenämnda kommittéförslag torde bidraget tills vidare böra begränsas att avse år 1951. De utgifter, för vilka statsbidrag skulle utgå, beräknas till 76 668 kronor. Anslaget skulle därför behöva uppföras med ett till 50 000 kronor förhöjt belopp.

Statskontoret anför, att för understöd till Sophiahemmets sjuksköterskeskola måhända kunna anföras vissa särskilda skäl. Om bidrag medgives, lär emellertid detta icke kunna undgå att medföra konsekvenser för behandlingen av andra liknande fall. Därtill kommer, att Sophiahemmet i första hand bör utnyttja de möjligheter, som synas stå till buds för skolan att själv förbättra de ekonomiska betingelserna för utbildningsverksamheten, genom att tillgodoräkna sig ökad ersättning för det arbete, som eleverna utföra vid olika sjukhus. Statskontoret förutsätter, att en ändring av ersättningsgrunderna beträffande elevernas tjänstgöring vid karolinska sjukhuset bör medföra ökad ersättning även från de övriga sjukhus, åt vilka Sophiahemmet tillhandahåller elever. Någon uppgift rörande storleken av de inkomster, som på sådant sätt ytterligare kunna tillföras hemmet, har ej lämnats. Resultatet av de nya ersättningsgrunderna synes böra avvaktas, innan slutlig ställning tages till frågan om statsbidrag till hemmet. Framställningen bör därför icke föranleda någon åtgärd.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens förslag, att Kungl. Maj:t hos riksdagen skulle utverka bemyndigande om statsbidragsgivning i särskild ordning till vissa stiftelseskolor, kan jag icke nu förorda. I avbidan på resultatet av pågående förhandlingar rörande höjd ersättning för eleverna vid Sophiahemmets sjuksköterskeskola under den praktiska tjänstgöringen å sjukhus anser jag mig icke heller f. n. kunna tillstyrka av styrelsen för hemmet gjord framställning om statsbidrag till driften av sjuksköterskeskolan. Bidrag synes alltså för nästa budgetår böra utgå enligt oförändrade grunder. Mot medicinalstyrelsens beräkning av för detta alternativ erforderlig medelsanvisning, 10 000 kronor, har jag intet att erinra. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[108] 106. Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	30 000	30 000
1950/51 (statsliggaren s. 1003)	36 700	
1951/52 (förslag)	36 700	

Yrkanden.

Svensk sjuksköterskeförening (skr. 26/6 1950) hemställer, *dels* att statsbidraget till kursverksamheten höjes till 50 000 kronor, *dels ock* att statsbidrag må utgå med 6 000 kronor till stipendier till deltagare i fortsättningskursen.

Motiv.

Undervisningen i såväl fortsättningskursen som kompletteringskurserna bör fortsätta i oförändrad omfattning.

De totala kostnaderna för verksamheten uppskattas till 79 584 kronor mot 87 540 kronor för innevarande budgetår. Föreningen har därvid, i avbidan på ställningstagande till framställning om pensionsrätt för rektor och två biträdande kursledarinnor enligt det nya reglementet för statens pensionsanstalt, icke medräknat pensionsavgifter för dessa. Hospiteringsarvodena till handledare åt fortsättningskursens elever ha beräknats enligt i 1950 års statsverksproposition angivna grunder. Övriga utgifter ha upptagits till i stort sett samma belopp som för innevarande budgetår. Inkomsterna av kursavgifter beräknas till sammanlagt 8 250 kronor.

I fråga om stipendierna framhålles, att deltagare i kurserna ha stora svårigheter att själva helt bekosta dessa. Från huvudmännen erhålles som regel starkt reducerad lön eller inga löneförmåner alls. Många för administrativa och pedagogiska uppgifter lämpade sjuksköterskor ha ej ekonomisk möjlighet att genomgå kurserna. Kostnaderna för ett års studier i Stockholm beräknas till cirka 3 500 kronor.

*Yttranden.**Medicinalstyrelsen anför.*

1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen har i sitt betänkande angående högre utbildning av sjuksköterskor m. m. (del II) framlagt förslag om inrättande av en statlig, till Stockholm förlagd högre utbildningsanstalt för sjuksköterskor. Om utbildning enligt förslaget skulle anordnas under nästa budgetår, skulle härför erfordras en medelsanvisning för avlöningar, omkostnader, stipendier samt viss inventarieanskaffning m. m. av sammanlagt cirka 162 800 kronor. Härtill skulle komma hyra för provisoriska lokaler. Kostnaderna för uppförande av en nybyggnad för ändamålet uppskattas till omkring 700 000 kronor.

Det synes styrelsen synnerligen angeläget, att den föreslagna utbildningsanstalten snarast möjligt kommer till stånd. Under förutsättning att kom-

mittéförslaget i denna del förelägges 1951 års riksdag, föreslår styrelsen, att för driften av anstalten anvisas 162 800 kronor.

Därest förslaget icke förelägges riksdagen, synes statsbidrag allttjämt böra utgå till den av svensk sjuksköterskeförening bedrivna kursverksamheten. Föreningen har förklarat sig beredd att i avvaktan på statens övertagande av den högre utbildningen för sjuksköterskor övergångsvis fortsätta kursverksamheten. En förutsättning härför vore dock enligt föreningen, att den erhöile ett proportionellt sett ökat statsbidrag.

Fortsättningskursen har tidigare mottagit cirka 20 elever. Under budgetåren 1946/47—1949/50 ha emellertid mottagits resp. 35, 33, 35 och 32 elever. Till den kurs, som börjar innevarande budgetår, ha 37 elever antagits. Undervisningen är uppdelad på två linjer, en för husmödrar och en för instruktionsköterskor.

Kompletteringskursen omfattar f. n. tio veckor. Det vore önskvärt, att den förlängdes till tolv veckor. Föreningen torde dock ur såväl personal- som lokalsynpunkt ha svårigheter att genomföra en sådan utvidgning.

Med hänsyn till det stora värdet av kursverksamheten och med beaktande av föreningens stora kostnader för densamma anser styrelsen det i och för sig skäligt, att staten bidrager till verksamheten med begärt belopp, 50 000 kronor. Med hänsyn till meddelade besparingsdirektiv föreslår styrelsen dock, att bidraget begränsas till 40 000 kronor.

Frågan om införande av statsbidrag till stipendier har berörts i 1950 års statsverksproposition (XI, s. 141). Enligt styrelsens uppfattning föreligger fortfarande ett synnerligen stort behov av sjuksköterskor med den kompetens, som fortsättningskursen giver. Det är styrelsen bekant, att i ett flertal fall sjuksköterskor nödgats avstå från deltagande i sådan kurs till följd av bristande ekonomiska förutsättningar. Det är sålunda av vikt, att staten genom stipendier underlättar denna fortbildning. Styrelsen anser sig därför icke kunna underlåta att föreslå, att 6 000 kronor anvisas för stipendier om högst 600 kronor till deltagare i fortsättningskursen.

Statskontoret utgår från att 1946 års sjuksköterskeutbildningskommittés förslag om inrättande av en statlig högre utbildningsanstalt för sjuksköterskor icke kommer att framläggas för 1951 års riksdag. Med tillämpning av i 1950 års statsverksproposition av departementschefen angivet och av riksdagen godkänt beräkningssätt vid bestämmande av bidraget till föreningen skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till i runt tal 35 200 kronor. Någon uppräknings av anslaget behöver alltså icke ifrågakomma. I avvaktan på prövning av sjuksköterskeutbildningskommitténs förslag bör med anvisande av särskilda medel till stipendier anstå.

Departementschefen.

1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen har i ett den 10 november 1949 avlämnat betänkande angående högre utbildning av sjuksköterskor m. m. föreslagit bl. a., att en statlig högre utbildningsanstalt för sjuksköterskor skulle inrättas i Stockholm. Förslagets genomförande skulle komma att draga betydande kostnader. I nu rådande läge torde proposition i ämnet icke böra föreläggas riksdagen. Jag tillstyrker därför, att

svensk sjuksköterskeförening, vars nu ifrågavarande undervisning efter den år 1949 vidtagna utökningen i huvudsak överensstämmer med den av kommittén föreslagna, alltså beviljas statsbidrag för anordnande av en fortsättningskurs om nio månader samt två kompletteringskurser om vardera ca nio veckor. Fortsättningskursen bör såsom för innevarande budgetår omfatta ca 35 elever, medan det sammanlagda antalet deltagare i kompletteringskurserna bör beräknas till 60—70. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör gälla, att i fortsättningskursen minst 16 och i kompletteringskurserna sammanlagt likaledes minst 16 elever, vilka äro i behov därav, skola befrias från erläggande av kursavgift, samt att undervisningen skall stå under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivas enligt en av styrelsen godkänd plan.

Föreningens förnyade framställning om anvisande av särskilda medel för stipendier kan jag icke heller nu tillstyrka.

Föreningens nettokostnader för kursverksamheten — bortsett från vissa pensionsavgifter — ha beräknats uppgå till (79 584 — 8 250) 71 334 kronor. Statsbidraget skulle alltså enligt f. n. tillämpade principer bestämmas till hälften av sistnämnda belopp eller omkring 35 700 kronor. I avbidan på att föreningens framställning rörande pensionsrätt för vissa befattningshavare enligt det nya reglementet för statens pensionsanstalt avgöres, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 36 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionsköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 36 700 kronor.

[109] 107. *Specialutbildning av barnsjuksköterskor.* Medel för ändamålet ha för innevarande budgetår anvisats såsom en anslagspost om 38 500 kronor under förslagsanslaget till Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård (statsliggaren s. 1006).

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor anvisas ett särskilt anslag av

1) under förutsättning att 1946 års sjuksköterskeutbildningskommittés förslag rörande centralskolor och särskilda utbildningskurser för sjuksköterskor framlägges för 1951 års riksdag, 61 500 kronor eller — därest kommittéförslaget jämväl i vad detsamma avser vidgad statlig stipendiegivning förelägges riksdagen — 75 900 kronor;

2) därest kommittéförslaget i angivna delar icke förelägges 1951 års riksdag, 52 100 kronor.

Motiv.

1) 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen har föreslagit, att centralskolor och särskilda utbildningskurser för sjuksköterskor helt skulle organiseras och bekostas av staten samt att elevavgifter ej längre skulle uttagas. Kommittén har vidare förordat en utökning av den teoretiska undervisningen vid A-kurserna (barnsjukvård och barnavård) till att omfatta även huvudparten av den tredje läskursen vid den allmänna sjuksköterskeskolan, varigenom kurstiden skulle förlängas med en månad till 13 månader. Elevantalet föreslås ökat till 60. Vid bifall härtill skulle kostnaderna för centralskolans kurser uppgå till sammanlagt 61 500 kronor eller — vid utvidgad statlig stipendiegivning enligt kommittéförslaget — 75 900 kronor.

2) Därest kommittéförslaget icke framlägges för 1951 års riksdag, föreslår medicinalstyrelsen viss förstärkning av den vid skolan f. n. anställda personalen, en instruktionssköterska (arvode 8 700 kronor per år) och en kursledarinna (arvode 2 300 kronor för fyra månader). Instruktionssköterskan har att giva teoretisk och praktisk undervisning i de två gånger om året anordnade ettåriga A-kurserna (barnsjukvård och barnavård) samt att under vissa månader av året undervisa och handleda elever i två B-kurser (social barnavård). Därjämte åligger det henne att handha med kurserna förenade administrativa uppgifter. Endast under fyra månader, d. v. s. under tiden för en B-kurs, biträdes hon i arbetet av kursledarinnan. Det är icke möjligt att med nuvarande personal på ett tillfredsställande sätt sköta undervisningen vid skolan. Svårigheterna komma att ytterligare accentueras, enär A- och B-kurserna, vilka f. n. äro förlagda till Norrulls barnsjukhus, sannolikt måste förläggas till skilda lokaler. Anslaget för den tillfälligt anställda kursledarinnan bör därför utökas att omfatta åtta i stället för fyra månader, eller den tid som åtgår för två B-kurser. Härför erfordras ytterligare 2 300 kronor.

Ur organisatorisk synpunkt synes det vara av stor vikt, att av kommittén föreslagen utökning av den teoretiska undervisningen i A-kurserna snarast kommer till stånd, oavsett om kommittéförslaget i övrigt genomföres. Kostnaderna härför beräknas till 3 000 kronor. Det torde vara utslutet, att dessa kostnader skulle kunna finansieras genom höjning av elevavgifterna.

Då Norrulls sjukhus är avsett att ombyggas och tagas i anspråk för annat vårdklientel, vågar styrelsen icke räkna med att lokaler skola kunna stå till förfogande därstädes för barnsjuksköterskeskolans räkning. Styrelsen utgår ifrån att A-kurserna fr. o. m. budgetåret 1951/52 förläggas till Karolinska sjukhusets barnklinik. För B-kursernas förläggning torde pro-

visoriska lokaler böra förhyras. Kostnaderna härför beräknas approximativt till 4 000 kronor.

Till expenser för B-kurserna har för löpande budgetår anvisats 500 kronor. Enär pensionsavgiften för föreståndarinnan, som i överensstämmelse med det nya reglementet för statens pensionsanstalt synes i sin helhet böra gäldas av huvudmannen, för nästa budgetår kan beräknas uppgå till 678 kronor mot tidigare 78 kronor, erfordras en uppräknig av posten med 600 kronor. Med hänsyn till A- och B-kursernas uppdelning på olika lokaler kunna undervisningsmateriel och böcker m. m. icke användas gemensamt i samma utsträckning som tidigare. För materielanskaffning till B-kurserna bör därför anvisas ett belopp av 500 kronor.

Vidare förordas, att en repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor anordnas med 30—40 deltagare. Styrelsen hänvisar därutinnan till vad som anförts i 1950 års statsverksproposition (XI, s. 157) samt framhåller, att det gångna årets erfarenheter än mer understrukt behovet av denna kurs. Kostnaderna uppskattas till 3 175 kronor.

Enligt detta alternativ skulle sålunda erfordras tillhoppa ($38\,500 + 2\,300 + 3\,000 + 4\,000 + 600 + 500 + 3\,175$) 52 075 kronor eller i runt tal 52 100 kronor.

Yttranden.

Statskontoret. Då det ej läres vara att räkna med att 1946 års sjuksköterskeutbildningskommittés förslag komma att föreläggas 1951 års riksdag, torde medicinalstyrelsens under 1) framlagda förslag icke böra föranleda någon åtgärd. Statskontoret kan icke tillstyrka styrelsens förnyade förslag till förstärkning av personalen samt anordnande av en repetitions- och kompletteringskurs. Frågan om utökning av den teoretiska undervisningen vid A-kurserna bör enligt ämbetsverkets mening icke upptagas separat utan behandlas i samband med kommittéförslaget i övrigt. Uppräkningen av expensposten torde med hänsyn till möjligheten att till bestridande av hithörande kostnader disponera inflytande elevavgifter — under budgetåret 1949/50 tillhoppa 6 708 kronor — kunna begränsas till 500 kronor för viss materialanskaffning. Vidare bör enligt statskontorets mening undersökas, om icke B-kurserna i avvaktan på överflyttning till statens institut för folkhälsan kunna provisoriskt förläggas till karolinska sjukhuset.

Direktionen för karolinska sjukhuset — som även överlämnat yttrande från överläkaren vid barnkliniken vid Norrtulls sjukhus — har, efter samråd med föreståndarna för sjukhusets medicinska och kirurgiska kliniker samt barnsjuksköterskeskolans föreståndarinna, funnit, att möjligheter förefinnas att provisoriskt förlägga B-kursernas teoretiska del till medicinska och kirurgiska polikliniklaboratoriernas föreläsningssalar (alterne-

rande). Därest tillfälliga hinder skulle uppstå för disponerande av nämnda lokaler, torde annan föreläsningssal kunna ställas till förfogande.

Departementschefen.

Jag har i de senaste två årens statsverkspropositioner ansett mig i rådande läge icke kunna förorda, att förslag, grundade på det av 1946 års sjuksköterskeutbildningskommitté avgivna betänkandet I, föreläggas riksdagen. Jag intager även nu samma ståndpunkt och avstyrker alltså medicinalstyrelsens under alternativ 1) framlagda förslag.

Vad angår styrelsens yrkande under alternativ 2), anser jag starka skäl tala för att kursledarinna anställs för B-kurserna under en tid av åtta i stället för fyra månader per år, d. v. s. samma tid, som åtgår för båda kurserna. Mot den beräknade kostnaden härför, 2 300 kronor, har jag intet att erinra.

Med anvisande av särskilda medel för av styrelsen i enlighet med nämnda kommittéförslag förordad utökning av den teoretiska undervisningen i A-kurserna torde av skäl, som jag förut anfört, böra anstå.

Beträffande posten till expenser förordar jag en till 600 kronor begränsad höjning, avseende pensionsavgifter för en instruktionssköterska.

Direktionen för karolinska sjukhuset har i sitt yttrande framhållit, att möjligheter torde förefinnas att provisoriskt förlägga även B-kursernas teoretiska del till sjukhuset. Vid sådant förhållande torde medel för lokalhyra för dessa kurser icke behöva beräknas för nästa budgetår.

Vad slutligen angår styrelsens förnyade förslag att anordna en repetitions- och kompletteringskurs för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor finner jag mig f. n. nödsakad avstyrka detsamma.

Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till (38 500 + 2 300 + 600) 41 400 kronor. För ändamålet torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra anvisas ett särskilt anslag, vilket med hänsyn bl. a. till osäkerheten rörande lokalkostnaderna för B-kurserna synes böra erhålla förslagsanslags karaktär.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 41 400 kronor.

[110] 108. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	4 200 000	3 883 232
1949/50	4 500 000	3 830 892
1950/51 (statsliggaren s. 1004)	4 400 000	
1951/52 (förslag)	4 300 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Den 1 januari 1948 voro 1 202 distriktsskötersketjänster besatta och den 1 januari 1949 1 213. Den 1 januari 1950 uppgick antalet inrättade distriktsskötersketjänster till 1 623, av vilka 1 254 voro besatta. Härvid ha medräknats tre distriktssköterskor, som tillika äro barnmorskor och anställda såsom s. k. distriktssköterskebarnmorskor. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 11 under år 1948 och med 41 under år 1949. Under år 1950 beräknas cirka 100 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Den 1 juli 1950 hade landstingen 32 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens anställda å vakanta tjänster. Man torde kunna utgå från att omkring 30 dylika vikarier komma att vara i tjänst under år 1950. Avgångsprocenten för distriktssköterskorna på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1949 ej fullt fyra procent. Enär dessutom ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens varje år övergå till annan verksamhet inom hälsovården, torde man för år 1950 kunna beräkna den sammanlagda avgången till högst sex procent. Detta skulle innebära en avgång med 75 distriktssköterskor nämnda år.

Antalet distriktssköterskor vid 1951 års ingång kan sålunda beräknas uppgå till $(1\,254 + 100 + 30 - 75)$ 1 309, innebärande en ökning med 55 under år 1950. Efter samma beräkningsgrunder synes distriktssköterskekåren vid 1951 års slut kunna beräknas uppgå till $(1\,309 + 100 + 30 - 78)$ 1 361, vilket skulle innebära en ökning under år 1951 med 52. Medeltalet för året skulle sålunda bliva 1 335. Statsbidraget för nämnda tjänster kan beräknas till $(1\,335 \times 3\,402)$ 4 541 670 kronor, varvid styrelsen utgått från den lön, som enligt gällande löneplan och med f. n. fastställt rörligt tillägg om 12 procent utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 13, löneklass 15 och ortsgrupp 3 (6 804 kronor). Vid en höjning av det rörliga tillägget bör beloppet uppräknas. Härtill komma utgifterna för kallortstillägg, vilka enligt till styrelsen lämnade uppgifter kunna beräknas till 42 500 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså uppgå till $(4\,541\,670 + 42\,500)$ 4 584 170 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i kalkylerna och den eftersläpning i avseende å utbetalningarna, som synes förekomma, torde kunna avrundas nedåt till 4 400 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att anslaget med hänsyn till såväl belast-

ningen de båda senaste budgetåren som osäkerheten i beräkningarna torde kunna avrundas nedåt till 4 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

[111] 109. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	2 900 000	2 721 166
1949/50	2 900 000	2 481 797
1950/51 (statsliggaren s. 1004)	2 700 000	
1951/52 (förslag)	2 400 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget nedräknas till 2 500 000 kronor.

Motiv.

Enligt gällande planer för den öppna förlossningsvården, avseende åren 1948—1950, utgör antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1950 högst 908. Efter utarbetandet av nya planer för åren 1951—1953 beräknas antalet tjänster kunna successivt reduceras. Indragningen torde komma att i någon utsträckning motsvaras av en ökning av antalet heltidsanställda barnmorskor inom den förebyggande mödravården.

Antalet med ordinarie innehavare besatta tjänster beräknas den 1 januari 1951 uppgå till cirka 780, varjämte ett 40-tal väntas komma att uppehållas av vikarier. Antalet bidragsberättigade befattningar kalenderåret 1951 torde alltså kunna uppskattas till 820, varför bidrag kan beräknas utgå med i runt tal $(820 \times 3\,132)$ 2 568 240 kronor. Styrelsen har härvid utgått från den lön jämte rörligt tillägg om 12 procent, som enligt gällande löneplan utgår till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 11, löneklass 13, ortsgrupp 3 (6 264 kronor). Härtill kommer bidrag till kostnaderna för kallortstillägg, vilka enligt till styrelsen lämnade uppgifter kunna beräknas uppgå till cirka 33 000 kronor. Till stad, som ej deltagar i landsting och undantagits från distriktsindelningen, beräknas bidrag utgå med $(2 \times 1\,800)$ 3 600 kronor.

Det totala medelsbehovet för budgetåret 1951/52 skulle sålunda uppgå till $(2\,568\,240 + 33\,000 + 3\,600)$ 2 604 840 kronor, vilket belopp med hänsyn till ovissheten i beräkningarna föreslås avrundat nedåt till 2 500 000 kronor.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsen har upplyst, att antalet hemförlossningar de senaste åren uppgått till endast omkring 12 000 eller något därunder, motsvarande 9—10 procent av samtliga förlossningar. Enligt fastställda planer skulle den 1 juli 1950 finnas högst 908 statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar, medan antalet uppehållna sådana tjänster under samma år beräknades till ca 850. Fördelade på sistnämnda tjänster var sålunda antalet av tjänstebarnmorskor årligen förrättade förlossningar i öppen vård påfallande ringa eller i medeltal per barnmorska icke mer än omkring 14. Distriktsbarnmorskorna tjänstgöra emellertid i viss utsträckning även inom den slutna förlossningsvården samt inom den förebyggande mödra- och barnavården och hemsjukvården, varför deras arbetsbörda varit större än enbart dessa siffror giva vid handen.

Enligt vad jag under hand inhämtat ha nu berörda förhållanden av medicinalstyrelsen beaktats, då styrelsen i december 1950 fastställt nya planer för den öppna förlossningsvården, avseende åren 1951—1953. Antalet statsbidragsberättigade tjänster har sålunda minskats med ca 90. Jag vill emellertid framhålla angelägenheten av att medicinalstyrelsen ägnar frågan om organisationens omfattning en grundlig och fortgående prövning samt med beaktande av nedgången i antalet hemförlossningar vidtager de ändringar i planerna, som erfordras för organisationens anpassande efter arbetsuppgifterna. Framförallt i sådana delar av landet, där avstånden till närmaste förlossningsanstalt och tillgången på vårdplatser så medgiva, bör en ökad koncentration av vården till dessa anstalter vara möjlig.

Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 är på grund av bl. a. nu nämnda omständigheter svårt att mera exakt beräkna. Med hänsyn till belastningen senaste budgetår torde emellertid anslaget kunna nedräknas till 2 400 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

[112] 110. Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	500 000	138 543
1949/50	400 000	88 714
1950/51 (statsliggaren s. 1004)	200 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget nedräknas till 160 000 kronor.

Motiv.

Enligt uppgift från barnmorskestyrelserna i landstingsområdena har för kalenderåret 1949 rekvirerats 160 719 kronor i statsbidrag. Antalet hemförlossningar under år 1951 synes liksom under år 1950 kunna uppskattas till cirka 12 000. Även antalet hembesök för eftervård torde bliva i stort sett oförändrat. Med hänsyn till de uppgifter angående kostnaderna för ifrågasvarande resor, som lämnats av barnmorskestyrelserna, bör anslaget för budgetåret 1951/52 uppföras med 160 000 kronor.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra än att anslaget torde kunna avrundas nedåt till 150 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskas resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[113] 111. **Anskaffande av trilénapparater.** Anslag för ändamålet finnes icke uppfört i gällande riksstat.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att ett belopp av 60 000 kronor anvisas för inköp av 200 trilénapparater, avsedda för narkosgivning inom den öppna förlossningsvården.

Motiv.

I skrivelse till medicinalstyrelsen den 3 april 1948 anhöll svenska gynekologförbundet om utredning, huruvida eter- eller kloroformnarkos i förlossningens slutskede skulle kunna givas av barnmorska eller sjuksköterska utan läkares närvaro. I ärendet hörda sakkunniga ävensom vissa läkarorganisationer samt sköterske- och barnmorskesammanslutningar framförde emellertid vissa erinringar mot förslaget.

Styrelsen förklarade med anledning härav, att det vore angeläget att man — innan definitiv ställning toges till förslaget — närmare undersökte utsikterna att inom en nära framtid taga i bruk annat fullvärdigt narkosmedel för slutnarkos, vilket kunde anses mindre riskfyllt, lättare att administrera och ej så personalkrävande som de hittills mest använda, eter och kloroform. Härvid syntes främst bedövningsmedlet trilén böra komma i fråga. Detta medel hade prövats framför allt i England men på senare tid även i vårt land. Erfarenheterna syntes i stort sett tillfredsställande. Det hade visat sig, att med trilén god effekt kunde erhållas under förlossningens slutskede och även vid mindre operativa ingrepp i samband med för-

lossning. För trilångivningen erfordrades normalt icke annan utbildad personal än vederbörande barnmorska. Då trilénapparaterna kunde kopplas till redan befintliga lustgasapparater, ställde de sig billiga i pris. Man finge också på detta sätt den bästa smärtlindringen, då trilénet och lustgasen visat sig på ett utomordentligt sätt komplettera varandra. Styrelsen förordade försöksverksamhet med trilén vid vissa större sjukvårdsanstalter.

I anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 beträffande bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård (jfr p. 117) har styrelsen framhållit betydelsen av att barnmorskorna erhålla utbildning i den nya form av mödragymnastik med avslappningsteknik, som utarbetats för att underlätta förlossningsarbetet. För den önskvärda avspänningen under denna process är det av stort värde, att barnaföderskan är medveten om att hon vid behov kan erhålla smärtlindring, t. ex. genom kombinerad lustgas- och trilångivning.

Försöksverksamhet med trilén pågår f. n. Nya apparattyper ha konstruerats och äro under prövning. De beräknas kosta cirka 300 kronor per klinikapparat vid framställning i större skala. Enligt vad medicinalstyrelsen erfarit synes man ha all anledning förvänta, att försöksverksamheten, som beräknas vara avslutad den 30 juni 1951, skall giva tillfredsställande resultat.

För att trilén skall kunna börja att användas under budgetåret 1951/52 bör man räkna med kostnader för *dels* utbildning av barnmorskor i sådan narkosgivning (medel härför äskas under förutnämnda anslag till bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård), *dels* ock inköp av behövt antal trilénapparater.

För den slutna vårdens del torde erforderlig apparatur anskaffas av vederbörande huvudman. För den öppna förlossningsvården åter torde anslag böra beviljas av staten. Då man synes böra räkna med att 200 distriktsbarnmorskor kunna komma att erhålla erforderlig utbildning, anser styrelsen, att motsvarande antal trilénapparater bör anskaffas. Medelsbehovet beräknas sålunda till (200×300) 60 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret erinrar om den anskaffning av lustgasapparater för den öppna förlossningsvården, som företogs efter medgivande av 1945 års riksdag (skr. nr 30) samt om den i samband därmed bedrivna kursverksamheten för utbildning av distriktsbarnmorskor i handhavandet av apparaterna. Riksdagens beslut innebar, att staten ensam påtog sig inköpskostnaderna, under det att landstingen och städerna utanför landsting skulle svara för driftkostnaderna. Då nu föreliggande förslag om anskaffande av trilénapparater ansluter sig till de principer, som tillämpades i fråga om den tidigare apparatanskaffningen, har statskontoret funnit sig kunna biträda detsamma.

Departementschefen.

Enligt vad medicinalstyrelsen framhållit, synes den försöksverksamhet med det nya narkosmedlet trilén, som f. n. pågår och beräknas vara avslutad den 30 juni 1951, av hittills uppnådda resultat att döma komma att giva tillfredsställande resultat. Då för handhavande av trilén icke erfordras annan personal än vederbörande barnmorska och enär trilénapparaterna kunna kopplas till redan befintliga lustgasapparater, synas förutsättningar finnas för att använda detta nya narkosmedel inom den öppna förlossningsvården. Jag anser det angeläget, att de barnafödande kvinnorna erhålla all den lindring vid förlossningen, som den medicinska vetenskapen och tekniken kan bereda dem. De kvinnor, som föda sina barn i hemmen, böra därvid beredas samma möjligheter till smärtlindring under förlossningen, som stå till buds i den slutna vården. Med hänsyn härtill och till allttjämt rådande brist på vårdplatser vid förlossningsanstalterna anser jag mig böra tillstyrka, att till en början omkring 200 distriktsbarnmorskor utrustas med trilénapparater. Förslag om anordnande av särskilda kurser för utbildning i handhavandet av dessa apparater framlägger jag under anslaget till Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård (p. 117).

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag, att staten bör påtaga sig kostnaderna för inköp av trilénapparaterna, medan landstingen och städerna utanför landsting, liksom beträffande lustgasapparaterna, böra ansvara för med apparaternas användande förenade driftkostnader.

Medicinalstyrelsen har med utgångspunkt från då gällande priser räknat med en kostnad av omkring 300 kronor per apparat. Sammanlagt skulle alltså erfordras ca (200 × 300) 60 000 kronor för nästa budgetår. Beloppet torde böra anvisas såsom reservationsanslag under benämningen Anskaffande av trilénapparater. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande användningen av anslaget.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av trilénapparater* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[114] 112. Understödjande av dispensärverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	2 000 000	2 270 487
1949/50	2 000 000	1 925 056
1950/51 (statsliggaren s. 1004)	1 300 000	
1951/52 (förslag)	1 370 000	

Från anslaget bestridas statsbidrag dels enligt *gällande kungörelse* angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande,

dels ock, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet beträffande medlem av nämnda kårer eller av musikhögskolans elevkår. Fr. o. m. budgetåret 1946/47 t. o. m. budgetåret 1949/50 ha vidare, ävenledes jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, från anslaget utbetalats bidrag till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för bestridande av kostnader för allmän skärmbildsundersökning för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen. Kostnaderna för sistnämnda verksamhet ha fr. o. m. löpande budgetår överförts till särskilt anslag (jfr nästföljande punkt).

Yrkanden.

1) *Svenska landstingsförbundets styrelse* (skr. 3/11 1949) hemställer om sådan ändring av gällande kungörelse, att en mera rättvis fördelning åstadkommes mellan staten och landstingen av kostnaderna för denna verksamhet.

2) *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med 1 450 000 kronor.

Motiv.

1) Svenska landstingsförbundets styrelse anför.

Enligt gällande kungörelse utgår statsbidrag för visst år, sedan influtna avgifter m. m. frånräknats, med högst hälften av vissa angivna utgifter, bl. a. lönekostnader för läkare och sjuksköterskor.

Medicinalstyrelsen har vid utbetalning av statsbidrag utgått från vissa ursprungligen beräknade lönebelopp, vilka grunda sig på förhållandena före dispensärreformens genomförande och som redan då lågo i underkant. Fr. o. m. år 1940 höjdes enligt uppgift vissa av dessa belopp med 10 procent.

I propositionen nr 113/1943 uttalade departementschefen, att starka billighetsskäl talade för att läkare vid fristående centraldispensär bereddes samma kompensation för dyrtiden som övriga befattningshavare hos landstingen. Han ville därför icke motsätta sig, att statsbidraget för deras arvoden tills vidare beräknades efter ett belopp, som med högst 20 procent överstege det ursprungligen beräknade grundbeloppet. I fråga om dispensärsköterskornas löner ansåg sig departementschefen i rådande läge icke kunna göra annat uttalande, än att gällande bestämmelser icke syntes utgöra hinder för medicinalstyrelsen att vid statsbidragets beräkning utgå från ett belopp, som med högst 20 procent överstege de ursprungligen beräknade avlöningsbeloppen.

Några ytterligare direktiv för beräkning av statsbidraget till lönekostnader ha, såvitt för styrelsen är känt, icke utfärdats. Den avsevärda stegringen av lönekostnaderna under de senare åren ha landstingen sålunda ensamma fått bära. Rent principiellt anser förbundsstyrelsen, att bidraget bör beräknas på de verkliga lönekostnaderna. Nu gällande, centralt överenskomna lönebelopp böra därför läggas till grund för statsbidragets beräkning.

Ersättningen till distriktsdispensärläkarna bör snarast omprövas.

2) Nettoutgifterna å anslaget budgetåret 1949/50 ha uppgått till 1 925 055 kronor. Av detta belopp ha 1 643 212 kronor utbetalats för dispensärverksamheten, varav dock 325 113 kronor avse bidrag för kalenderåret 1948. Återstående belopp utgör kostnader för den allmänna skärmbildsundersökningen. I fråga om ett landsting har bidraget för år 1949, 53 600 kronor, ej hunnit utbetalas under budgetåret. Statsbidragen för år 1949 uppgå således till ungefär 1 371 700 kronor.

I utlåtande över landstingsförbundets skrivelse den 3 november 1949 framlade styrelsen förslag till nya statsbidragsgrunder. Vid bifall härtill torde anslaget böra upptagas till 1 450 000 kronor, medan anslagsbehovet vid oförändrade bidragsgrunder i nära anslutning till bidragssumman kalenderåret 1949 synes böra beräknas till 1 370 000 kronor.

Yttranden.

Över landstingsförbundets framställning ha yttranden avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret. I medicinalstyrelsens yttrande framlägges även förslag till förenklade bidragsregler.

Medicinalstyrelsen anför beträffande *gällande bestämmelser och praxis*.

Statsbidrag utgår till landsting, men ej till städer utanför landsting, om verksamheten anordnas enligt av medicinalstyrelsen godkänd plan.

Bidraget må avse utgifter för vissa angivna ändamål. Vid centraldispensär må bidrag utgå för drift och underhåll, kostnader för medellösa eller mindre bemedlade personers resor till och från dispensären för undersökning samt undersökning, som i enlighet med instruktion av medicinalstyrelsen för centraldispensärläkare inom dispensärvårdsområdet verkställas antingen vid sådant sanatorium inom området, till vilket centraldispensär ej förlagts, eller vid lasarett, vid vilket medicinsk avdelning finnes och lasarettsläkare med föreskriven behörighet är anställd. I fråga om distriktdispensär typ I må bidrag beräknas för läkararvode, expedition, inköp av sjukvårdsförnödenheter samt organiserad tuberkulosförebyggande barnavård. För distriktdispensär typ II ersättas kostnader för läkar- och sjuksköterskearvoden, sjuksköterskas resor i dispensärens tjänst, hyra och underhåll av dispensärlokal, expedition samt inköp av sjukvårdsförnödenheter ävensom organiserad tuberkulosförebyggande barnavård.

För dispensärvårdsområde i län, där tuberkulosdödligheten i medeltal för senast förflutna femårsperiod med mera än 25 procent överstigit rikets medeltal för samma tid, må statsbidraget ökas med halva det procenttal, varmed länets tuberkulosdödlighet överstigit rikets medeltal, dock högst med 50 procent.

I propositionen nr 85/1937 föreslogs, att bidragen för personalen skulle beräknas på följande utgifter, nämligen:

1) vid fristående centraldispensär:

för läkare: arvode 8 000 kronor med förhöjning av 1 000 kronor inom Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län; för sjuksköterska: lön ej understigande i medeltal 3 000 kronor eller för sjuksköterska med röntgenutbildning 3 300 kronor.

- 2) vid ansluten centraldispensär:
för läkare: arvode 5 000 kronor; för sjuksköterska: ersättning för biträde av sjuksköterska 1 000 kronor.
- 3) vid distriktsdispensär typ I:
för läkare: 15 kronor per mottagning.
- 4) vid distriktsdispensär typ II:
för läkare: 15 kronor per mottagning samt för sjuksköterska: en medel-lön av 3 000 kronor.

Med hänsyn till utfärdade direktiv har, såsom framgår av landstingsförbundets skrivelse, styrelsen ansett sig förhindrad att i anledning av stegrade lönekostnader höja underlaget för statsbidragsberäkningen utöver vad som medgivits i propositionen nr 113/1943.

Av årsberättelserna för centraldispensärerna framgår, att verksamheten erhållit långt större omfattning än som från början kunnat beräknas. Sålunda har vid flera centraldispensärer anställts mer än en sjuksköterska. Vidare har tillkommit särskild personal för skrivarbete, patientmottagning, framkallning, laboratoriearbete m. m. Avlöningskostnaderna för dessa biträden ingå i de under posterna till övriga expenser samt oförutsedda utgifter eller till elektrisk energi, städning m. m. redovisade beloppen och ha, i den mån det kunnat anses befogat med hänsyn till arbetets omfattning, medtagits vid statsbidragets beräkning.

Då statsbidraget till avlönande av distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor m. fl. fr. o. m. den 1 juli 1947 utgår med hälften av kostnaderna, tala onekligen vägande skäl för bifall till landstingsförbundets framställning. Förslagets genomförande skulle emellertid öka statsverkets kostnader med cirka 310 000 kronor per år. Det synes tveksamt, huruvida en sådan reglering under nuvarande förhållanden kan vinna statsmakternas bifall. Då de nu gällande bestämmelserna äro synnerligen svåra att tillämpa, bör däremot en översyn ske i syfte att förenkla och rationalisera bidragsgrunderna i deras helhet, varvid ökad hänsyn bör tagas till arbetets olika omfattning och effektivitet vid de skilda dispensärerna. Styrelsen framlägger ett förslag härutinnan, vilket i fråga om kostnaderna nära ansluter sig till anslagsbehovet enligt nuvarande grunder.

Enligt *medicinalstyrelsens förslag* skola följande bidragsgrunder gälla.

1) Centraldispensärer.

Statsbidrag till lönekostnaderna vid fristående centraldispensär för heltidsanställd, av medicinalstyrelsen förordnad läkare samt heltidsanställd sjuksköterska, vars befattning ingår i av styrelsen fastställd plan, utgår med belopp motsvarande hälften av de kontanta avlöningsförmåner inklusive rörligt tillägg, som för helt år skulle ha utgått till å vederbörande ort stationerad statlig tjänsteman i lönegrad 30 löneklass 32 resp. lönegrad 13 löneklass 15.

Statsbidrag till arvode till av medicinalstyrelsen förordnad läkare vid ansluten centraldispensär utgår med belopp motsvarande hälften av årligt grundarvode och tilläggsarvode, dock högst å 7 350 kronor.

Statsbidrag till arvode åt läkare vid undersökningsstation, förlagd till sanatorium eller till lasarett, vid vilket medicinsk avdelning finnes och lasarettsläkare med föreskriven kompetens är anställd, utgår med hälften av arvodet, dock högst med belopp, som utgår till arvode åt läkare vid ansluten centraldispensär. Samma bestämmelser böra gälla i fråga om filialmottagning i de fall, då annan kompetent läkare än centraldispensärläkaren av medicinalstyrelsen förordnats såsom läkare vid filialen.

Statsbidrag till övriga kostnader utgår med tre kronor per röntgenundersökning och 50 öre per skärmbildsundersökning vid fristående samt två kronor 50 öre per röntgenundersökning och 50 öre per skärmbildsundersökning vid ansluten centraldispensär.

Statsbidrag till patienters resor utgår inom Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län med 70 procent, inom Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län med 60 procent samt inom riket i övrigt med 50 procent av de sammanlagda resekostnaderna.

2) Distriktsdispensärer.

Alt. I. Statsbidrag till arvode till läkare utgår med hälften av ett arvodesbelopp, beräknat efter 15 kronor för i planen angivet antal mottagningar för året.

Alt. II. Statsbidrag till arvode till läkare utgår med hälften av ett årligt arvodesbelopp, beräknat efter i planen angivet antal mottagningar för året och ett arvode per mottagning differentierat efter medeltalet undersökningar och utgörande 15 kronor vid i medeltal under sju, 20 kronor vid minst sju men under tio samt 25 kronor vid minst tio undersökningar per mottagning.

Statsbidrag till lönekostnaderna för heltidsanställd dispensärsköterska vid distriktsdispensär av typ II utgår enligt samma grunder som för heltidsanställd sjuksköterska vid fristående centraldispensär.

Å andra kostnader vid distriktsdispensär utgår icke statsbidrag.

Det föreslagna statsbidraget till lönekostnader bygger på vissa lönegrads- och löneklassplaceringar av heltidsanställd personal jämte andra fasta lönenormer samt omfattar i organisationen verksamma läkare ävensom vid fristående centraldispensär och distriktsdispensär av typ II heltidsanställda sjuksköterskor.

Bidraget till övriga kostnader vid centraldispensärerna är beroende av arbetets omfattning, uttryckt genom antalet röntgen- och skärmbildsundersökningar, av vilkas antal kostnaderna äro i stort sett avhängiga. Beloppet per undersökning har avvägs med hänsyn till att däri ingå biträdeskostnader samt, vid ansluten centraldispensär, ersättning för biträde av sjuksköterska. För fristående centraldispensär har beloppet per röntgenundersökning satts högre, då vissa kostnader vid dessa såsom för lokal, elektrisk energi m. m. f. n. äro bidragsberättigade, vilket icke är förhållandet vid ansluten centraldispensär.

Förslaget till förhöjning i vissa fall av arvodena till läkare vid distriktsdispensärer avser att åstadkomma en anpassning efter arbetsbördans storlek, där stora variationer föreligga.

Av verkställd undersökning framgår, att under år 1949 förhöjt arvode per mottagning skulle ha kunnat ifrågakomma endast i ett fåtal fall, medförande totalt en ökad belastning av cirka 18 000 kronor. En kostnadsökning av denna storlek synes väl försvarlig med hänsyn till de rättvisekrav dispensärläkarna emellan, som därigenom skulle tillgodoses.

Det föreslagna statsbidraget till avlöningar åt dispensärsköterskor vid distriktsdispensärer av typ II avser sådana sjukvårdsområden, inom vilka verksamheten organiserats enligt år 1937 beslutade riktlinjer och där det för vissa tätorter befunnits ändamålsenligt att bibehålla anordningen med särskilt arbetande dispensärsköterskor, eller där denna typ, såsom i Malmöhus län, bibehållits övergångsvis intill dess beslutad ny organisation genomförts.

För Älvsborgs län, där organisationen bibehållits oförändrad från tiden före det 1937 års kungörelse trätt i kraft, bör en bestämd maximitid, förslagsvis fem år, bestämmas för omläggning av organisationen till distriktsdispensär av typ I. Intill dess omläggningen kommer till stånd, böra nuvarande bestämmelser fortfarande tillämpas.

Statsbidraget till distriktsdispensär har begränsats till avlöningskostnader för läkare och i förekommande fall dispensärsköterskor. Anledningen härtill är, att svårigheter i många fall möta att särskilja kostnaderna för expedition och inköp av sjukvårdsförnödenheter från motsvarande kostnader för distriktsvården. Även utgifter för dispensärsköterskornas resor samt för hyra och underhåll av dispensärlokal vid distriktsdispensär av typ II ha uteslutits, enär de äro av så ringa storleksordning, att de icke kunna anses motivera ett specialstadgande. Enär från år 1946 statsbidrag till barnhem och barnkolonier utgår från anslag, som stå till socialstyrelsens disposition, torde icke heller kostnader för organiserad tuberkulosförebyggande barnavård böra bestridas från dispensäranslaget.

Nuvarande föreskrift om höjning av statsbidraget till sjukvårdsområden med hög tuberkulosdödlighet har slopats. Statsbidraget har i stället bestämts med hänsyn till dyrtorsgruppering samt antalet röntgen- och skärmbildsundersökningar vid centraldispensärerna, varjämte bidraget till patienters resor — i överensstämmelse med vad som gäller inom den förebyggande mödra- och barnavården — föreslagits skola utgå efter högre procentsats för Norrlandslänen och vissa andra län än för riket i övrigt. Att dessutom höja bidraget på grundval av högre tuberkulosdödlighet — en beräkningsgrund som saknar samband med vårdens effektivitet — synes knappast befogat.

Medicinalstyrelsens förslag medför bl. a. en betydande lättnad för landstingen vid statsbidragets uträknande.

Styrelsens huvudmannaråd har uttalat sitt gillande av de föreslagna bidragsgrunderna ur rationaliseringssynpunkt men har samtidigt ansett sig böra förorda ett återställande av den ursprungligen avsedda kostnads-

fördelningen mellan staten och landstingen. Detta kan enligt av styrelsen verkställda beräkningar ske genom att de föreslagna bidragen till röntgen- och skärmbildsundersökningar vid centraldispensärerna höjas med en krona 50 öre resp. 25 öre per undersökning. Anslagsbehovet beräknas härvid uppgå till i runt tal 1 680 000 kronor.

Statskontoret, som i sitt yttrande även beaktat medicinalstyrelsens förslag till ändrade bidragsgrunder, anför.

Med hänsyn till att medicinalstyrelsens förslag nära ansluter sig till de principer, som under senare år ansetts böra tillämpas i fråga om bidrag till landstingen för likartad verksamhet, och då avsevärda förenklingar ur administrativ synpunkt torde stå att vinna vid ett genomförande av det samma, har statskontoret i huvudsak icke något att erinra mot bifall till förslaget. Vad beträffar statsbidraget till resor anser sig ämbetsverket likväl i rådande läge icke kunna förorda, att bidragsrätten utvidgas till att avse jämväl andra patienter än medellösa och mindre bemedlade. I likhet med vad som gäller i fråga om resebidrag inom den förebyggande mödra- och barnavården och vad medicinalstyrelsen föreslagit beträffande resor till kustsanatorier m. fl. anstalter, bör resebidraget därjämte begränsas till den del av resekostnaden, som överstiger tre kronor.

Departementschefen.

Genom de fr. o. m. den 1 januari 1938 gällande ändrade bestämmelserna rörande statsbidrag till dispensärverksamheten höjdes bidraget från högst en fjärdedel till högst hälften av de till sådant bidrag berättigade utgifterna. Såsom av det tidigare anförda framgår, uttalades emellertid i propositionen nr 113/1943, att statsbidrag till arvoden till läkare vid fristående centraldispensärer och till dispensärsköterskornas löner finge beräknas efter ett belopp, som med högst 20 procent överstege de ursprungligen beräknade avlöningsbeloppen. Då medicinalstyrelsen på grund härav ansett sig icke kunna taga hänsyn till den avsevärda stegring av lönekostnaderna, som därefter inträtt, har hälftendelningen kunnat bibehållas endast såvitt avser bidrag till andra kostnader än löner. Medicinalstyrelsens förslag, som beträffande lönebidraget ansluter sig till landstingsförbundets framställning, innebär i huvudsak, att den år 1937 beslutade hälftendelningen av löneutgifterna återställes samt att bidragsreglerna i förenklingssyfte omläggas. Bidraget till lönekostnaderna skall sålunda beräknas på grundval av gällande lönegrads- och löneklassplaceringar av heltidsanställd personal jämte andra fasta lönenormer. Arvodena till läkare vid distriktsdispensärer föreslås därvid differentierade med hänsyn till arbetsbördans storlek. Till övriga kostnader vid distriktsdispensär skulle icke utgå statsbidrag, medan för centraldispensär föreslås visst bidrag per röntgen- och skärmbildsundersökning.

Medicinalstyrelsens förslag synes komma att medföra avsevärda administrativa förenklingar för såväl landstingen som staten. Med hänsyn härtill och då förslaget ansluter till de principer, som tillämpas i fråga om bi-

drag till landstingen för distriktsvård och förebyggande mödra- och barnavård, har jag i huvudsak intet att erinra mot detsamma. I nuvarande statsfinansiella läge är jag emellertid icke beredd tillstyrka en sådan ändring av gällande bestämmelser, som kan beräknas föranleda en ökning av statsverkets utgifter för ändamålet. Jag förordar därför, att statsbidraget till övriga kostnader vid centraldispensärerna sänkes med 50 öre per röntgenundersökning till två kronor 50 öre vid fristående och två kronor vid ansluten centraldispensär. Vidare torde bidrag till patienternas resor till centraldispensärerna liksom hittills böra utgå endast till obemedlade och mindre bemedlade personer. I överensstämmelse med vad jag förut bl. a. under p. 71 föreslagit beträffande bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna, synes resebidraget endast böra omfatta den del av kostnaden, som överstiger tre kronor. Av mig sålunda förordade inskränkningar torde innebära en besparing av i runt tal 80 000 kronor. Statsverkets kostnader vid ett bifall till medicinalstyrelsens förslag ha uppskattats till 1 450 000 kronor. Jag beräknar sålunda medelsbehovet för nästa budgetår till (1 450 000 — 80 000) 1 370 000 kronor, vilket belopp motsvarar den beräknade verkliga belastningen under budgetåret 1949/50.

Då statsbidraget till dispensärverksamheten utbetalas kalenderårsvis i efterskott, torde de nya bestämmelserna böra vinna tillämpning fr. o. m. den 1 januari 1951.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de ändrade grunder för statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, som av mig förordats, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1951;

b) till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 370 000 kronor.

[115] 113. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar. Fr. o. m. budgetåret 1946/47 har, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, från anslaget till Understödjande av dispensärverksamhet utgått statsbidrag till landsting eller stad, som icke deltagar i landsting, för bestridande av kostnader för allmän skärmbildsundersökning för uppspårande av tuberkulos i bröstorganen. Fr. o. m. budgetåret 1950/51 har emellertid medelsanvisningen för skärmbildsundersökningarna upptagits under nu förevarande anslag (statsliggaren s. 1005).

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget nedräknas med 22 500 kronor till 527 500 kronor.

Motiv.

Nettoutgifterna under budgetåret 1949/50 ha uppgått till endast 281 843 kronor, vilket förklaras av det förhållandet, att under budgetåret till styrelsen influtit bidrag från landstingen, avseende 1948 års skärmbildsundersökningar. Bidrag till 1949 års undersökningar har före den 1 juli 1950 jämväl influtit från ett landsting.

Enligt de av styrelsen ursprungligen uppgjorda planerna skulle 18 undersökningspatruller vara i verksamhet under budgetåret 1948/49. På grund av det rådande statsfinansiella läget har emellertid en begränsning ansetts böra ske till 15 patruller. Därvid har styrelsen räknat med att undersökningen per budgetår skulle komma att omfatta omkring en sjättedel av befolkningen. Erfarenheterna från budgetåren 1948/49 och 1949/50 ha emellertid visat, att en högre årlig kapacitet än cirka 43 000 undersökningar per apparat eller sålunda 650 000 undersökningar per år icke kan uppnås. På grund av ökade fordringar från militär sida med anledning av repetitions- och efterutbildningsövningar ha under sistförflutna budgetår endast cirka 564 000 civila undersökningar kunnat utföras. Sannolikt torde antalet civila undersökningar komma att öka, sedan numera skärmbildsundersökningar i samband med inskrivningsförrättningarna borttagits.

Chefläkaren hos styrelsens skärmbildscentral har anfört.

Under de fyra år undersökningen pågått ha endast 1 622 000 civila personer undersökts, vilket innebär att — med frånräknande av de cirka 1 000 000 personer, som undersökts genom nationalföreningen mot tuberkulos — cirka 3 500 000 personer över tio år skulle återstå att undersöka. Med 15 patruller och cirka 600 000 undersökningar per år skulle verksamheten således komma att taga ytterligare cirka sex år eller inalles tio år mot från början beräknade fem år. För motverkande av en dylik eftersläpning föreslås liksom föregående år, att antalet patruller ökas till 20, varigenom ytterligare cirka 200 000 personer skulle kunna undersökas per år. Härför skulle emellertid erfordras ytterligare fem skåpbilar till en kostnad av cirka 100 000 kronor, ävensom ytterligare fem röntgentekniker, fem sjuksköterskor eller skärmbildsbiträden samt fem skrivbiträden.

Styrelsen delar chefsläkarens uppfattning angående behovet att utvidga verksamheten. Tuberkulosfrekvensen visar en snabb nedgång. År 1949 sjönk sålunda dödlighetskurvan från 41 till 28 per 100 000 innevånare. Utsikterna att definitivt övervinna tuberkulosen såsom folksjukdom synas nu vida större än någonsin tidigare. För att snabbt kunna nå detta mål kräves dock, att tuberkulosbekämpandet bedrivs med största intensitet. Särskilt angeläget är, att uppspårande av tuberkulosfall genom allmän skärmbildsundersökning sker i så stor utsträckning som möjligt.

Vid en underhandsdiskussion med medicinalstyrelsen har styrelsen för nationalföreningen mot tuberkulos förklarat sig villig övertaga statens andel i kostnaderna för driften av ytterligare fem skärmbildspatruller. Kostnaderna härför, inklusive inköp av fem skåpbilar, torde under första året vid

full verksamhet belöpa sig till cirka 300 000 kronor. Nationalföreningens åtagande gäller under förutsättning, att staten svarar för kostnaderna — cirka 41 000 kronor — för den utökning av personalen vid skärmbildscentralen, som kommer att bli ofrånkomlig. Styrelsen, som finner det i högsta grad önskvärt, att detta erbjudande antages, räknar sålunda med att under budgetåret 1951/52 20 undersökningspatruller komma att vara i verksamhet samt att undersökningen kommer att beröra åtta à nio län.

I fråga om den erforderliga personalen anföres bl. a.

För undersökningarna erfordras i första hand förstärkning av personalen vid centraldispensärerna med en extra läkare och extra skrivbiträden under en tid av cirka tio månader i nio län. Kostnaderna härför beräknar styrelsen till $[9 \times 10 \times (1\,100 + 400)]$ 135 000 kronor.

På grund av svårigheten att erhålla utbildade sjuksköterskor till patrullerna ha fr. o. m. budgetåret 1949/50 försöksvis anställts skärmbildsbiträden — s. k. hjälpsystrar eller för den tekniska driften lämpliga och intresserade skrivbiträden — med arvode motsvarande lönegrad Cg 6. F. n. äro åtta sjuksköterskor och sju skärmbildsbiträden anställda. Försöket har slagit så väl ut, att styrelsen icke anser osannolikt, att sjuksköterskorna framdeles kunna komma att ersättas med skärmbildsbiträden och frigöras för angelägnare arbetsuppgifter. En omprövning av skärmbildsbiträdenas löneställning bör emellertid äga rum med hänsyn till det ansvarsfulla och ofta mycket krävande arbete, som dessa utföra. Det torde få anses otillfredsställande, att denna kategori är placerad i lägre lönegrad än biträden för skriv- och kontorsgöromål, vilkas arbetsuppgifter ofta äro avsevärt mindre kvalificerade. Skärmbildsbiträdena böra därför placeras i lägst lönegrad Ce 8 efter ett års statstjänst. Nya skärmbildsbiträden torde i annat fall icke kunna erhållas. För budgetåret 1951/52 räknar styrelsen emellertid med det dyrare arrangemanget med tretton sjuksköterskor och sju skärmbildsbiträden.

Kostnaderna för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen beräknas till $(20 \times 12 \times 522 + 13 \times 12 \times 500 + 7 \times 12 \times 441 + 20 \times 12 \times 325)$ 318 324 kronor eller avrundat 318 000 kronor. Vid en höjning av det statliga rörliga tillägget bör beloppet uppräknas.

Utgifterna för ifrågakommande traktamenten upptagas till 175 000 kronor.

För röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. kunna kostnaderna uppskattas till cirka 90 öre per undersökning, då de nya skärmbildsapparaterna beräknas vara i full användning budgetåret 1951/52. Om man räknar med 800 000 undersökningar, skulle alltså kostnaderna komma att uppgå till 720 000 kronor.

För utbildning av röntgentekniker och skärmbildsbiträden torde liksom för innevarande budgetår böra anvisas högst 2 000 resp. 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså kostnaderna utom för utbildningsverksamheten uppgå till $(135\,000 + 318\,000 + 175\,000 + 720\,000)$ 1 348 000 kronor. Då det synes ovissst, om de nytillkommande fem patrullerna skola kunna börja sin verksamhet redan vid budgetårets ingång, torde beloppet kunna avrundas nedåt till 1 250 000 kronor. Enligt gällande regler skola kostna-

derna delas lika mellan staten och sjukvårdsområdenas huvudmän. Kostnaderna för utbildningskurserna uppgå till 2 500 kronor och bära helt bestridas av statsmedel. Den statliga medelsanvisningen bör sålunda upptagas till (625 000 + 2 500) 627 500 kronor, minskad med nationalföreningens bidrag till driftkostnaderna. Med hänsyn till den sannolikt försenade starten för de nya patrullerna synes bidraget kunna uppskattas till 100 000 kronor. Sistnämnda belopp torde, liksom bidragen från landstingen, bära redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Yttranden.

Statskontoret vill ej göra någon erinran mot den föreslagna intensifieringen av skärmbildsverksamheten under förutsättning dock, att det bidrag här till, vilket nationalföreningen mot tuberkulos åtagit sig att lämna, är att påräkna för hela den tid, under vilken den ökade verksamheten beräknas komma att pågå. Vidare förutsätter statskontoret, att verksamheten så organiseras, att den utan särskilda avvecklingskostnader kan inskränkas, om förhållandena därtill skulle föranleda. I och för sig har statskontoret icke något att erinra mot den av medicinalstyrelsen föreslagna löneställningen för skärmbildsbiträdena. Enligt statskontorets mening föreligga dock ej tillräckliga skäl för att medge en lönegradsuppflyttning för denna personal under pågående tjänsteförteckningsrevision.

Statens lönenämnd anser, att frågan om förbättrad löneställning för röntgenbiträdena bör prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. I avvaktan härpå vill nämnden dock ej motsätta sig en provisorisk lösning på sådant sätt, att röntgenbiträde må anställas i Cf 6 med uppflyttning till Ce 8 efter ett och ett halvt års anställning. Två ledamöter ha i särskilt yttrande föreslagit, att tiden för aspirantanställningen fastställs till högst ett år.

Departementschefen.

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI, s. 151) uttalade jag, att jag i då rådande ekonomiska läge ansåg mig icke kunna tillstyrka medicinalstyrelsens förslag att intensifiera den allmänna skärmbildsundersökningen genom utökning av antalet patruller från 15 till 20. Sedan numera svenska nationalföreningen mot tuberkulos åtagit sig att gälda statsverkets andel i driftkostnaderna för fem nya skärmbildspatruller samt kostnaderna för inköp av för dessa erforderliga fem skåpbilar, tillhoppa ca 300 000 kronor, har jag intet att erinra mot den föreslagna utökningen. Undersökningen kommer därvid att under nästa budgetår beröra ca nio län mot f. n. fem. En förutsättning för nationalföreningens åtagande, som bekräftats i en den 26 oktober 1950 dagtecknad skrivelse, är, att statsverket svarar för erforderlig förstärkning av perso-

nalen vid skärmbildscentralen. Medel härför, ca 41 000 kronor, äskas under nästföljande punkt.

I enlighet härmed och då jag i likhet med medicinalstyrelsen räknar med oförändrade genomsnittsarvoden av 1 100 resp. 400 kronor per månad för de extra läkarna och skrivbiträdena vid centraldispensärerna skulle för statsbidrag till förstärkning av personalen vid desamma erfordras [$\frac{1}{2} \times 9 \times 10 \times (1\,100 + 400)$] 67 500 kronor.

I fråga om undersökningspatrullerna kan jag f. n. icke tillstyrka medicinalstyrelsens förslag om förbättrad löneställning för skärmbildsbiträdena. Dessa torde sålunda i avbidan på resultatet av 1949 års tjänsteförteckningskommittés arbete alltså böra placeras i Cg eller Ce 6. Då jag även i övrigt räknar med oförändrad löneställning för den i patrullerna ingående personalen skulle statsverkets kostnader för avlöning av densamma uppgå till [$\frac{1}{2} \times (20 \times 12 \times 522 + 13 \times 12 \times 500 + 7 \times 12 \times 363 + 20 \times 12 \times 325)$] 155 886 kronor.

De på staten belöpande kostnaderna för ifrågakommande traktamenten torde kunna beräknas uppgå till ($\frac{1}{2} \times 175\,000$) 87 500 kronor.

Kostnaderna för röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel o. d. uppskattar jag för omkring 800 000 undersökningar till ($\frac{1}{2} \times 720\,000$) 360 000 kronor.

För utbildningskurser för blivande röntgentekniker samt för skärmbildsbiträden, avsedda att så småningom ersätta de nuvarande röntgensköterskorna, beräknar jag slutligen i enlighet med medicinalstyrelsens förslag oförändrat 2 000 resp. 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för den allmänna skärmbildsundersökningen ute i landet skulle alltså uppgå till (67 500 + 155 886 + 87 500 + 360 000 + 2 000 + 500) 673 386 kronor, vilket belopp med hänsyn till ovissheten om tidpunkten, då de nya patrullerna komma att börja sin verksamhet, torde kunna avrundas nedåt till 625 000 kronor. Då av samma skäl nationalföreningens bidrag till driftkostnaderna icke torde kunna uppskattas till mer än 100 000 kronor, skulle anslaget sålunda behöva uppföras med (625 000 — 100 000) 525 000 kronor.

Från huvudmännen och nationalföreningen inflytande bidrag böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

[116] 114. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	170 000	167 472
1949/50	187 000	168 875
1950/51 (statsliggaren s. 1006)	188 000	
1951/52 (förslag)	254 000	

Fr. o. m. budgetåret 1946/47 har från anslaget till Granskningscentral för allmän skärmbildsundersökning bestritts kostnaderna för en till medicinalstyrelsen ansluten central för den allmänna skärmbildsundersökningen.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppräknas med 80 500 kronor.

		Ökn. el. minskn.
A. Avlöningar.		
1. Ändrad löneställning för och utökning av personalen.		
a) 1 chefläkare från arvode till Ce 31	+ 4 164	
b) 2 granskningsläkare à 13 200	+ 26 400	
c) 1 granskningsläkare för hjärtdiagnos	+ 13 200	
d) 3 skriv- eller kontorsbiträden		
1 Ce 8:9—10	5 754	
2 Ce 6:6	9 456	+ 15 210
e) 1 mörkrumsbiträde Ce 8	+ 5 292	
2. Vikariatsersättningar	+ 2 000	
3. Övertidsersättningar	+ 1 200	
4. Omräkning.		
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	+ 564	
Löneklassuppflyttningar	+ 1 860	
5. Uppräkning av för lågt beräknat anslagsbelopp för budgetåret 1950/51	+ 3 925	
Avrundning	+ 185	+ 74 000
B. Omkostnader.		
6. Bränsle, lyse och vatten	— 1 400	
7. Övriga expenser	+ 7 900	+ 6 500
		+ 80 500

Motiv.

1 a) Sedan september 1946 har chefläkaren även varit chef för tuberkulosektionen vid försvarets sjukvårdsstyrelse på grund av det nära sambandet mellan dessa båda befattningars arbetsuppgifter. I göromålen vid sjukvårdsstyrelsen ingår att vara föreståndare för försvarets skärmbildsarkiv, kontrollera åtgärderna vid samtliga inträffade tuberkulosfall inom försvaret samt fullgöra viss föredragningsskyldighet.

Av praktiska skäl har inom såväl sjukvårdsstyrelsen som medicinalstyrelsen väckts förslag om en överflyttning av verksamheten vid tuberkulosektionen till skärmbildscentralen. Härför erfordras ingen annan personal-

ändring än ett överflyttande av sektionens kontorsbiträde samt sammanslagning av chefläkarens båda befattningar. De möbler och inventarier, som disponeras av tuberkulossektionen, överförs till skärmbildscentralen. Utrymme finnes tillgängligt inom centralens nuvarande lokaler. En viss justering av chefläkartjänstens anställnings- och tjänstgöringsförhållanden synes däremot bli ofrånkomlig. Förutom arvode från medicinalstyrelsen, 1 000 kronor för månad med en tjänstgöringsskyldighet av fem timmar per dag, uppbär befattningshavaren från sjukvårdsstyrelsen ett månatligt arvode å 528 kronor med en tjänstgöringsskyldighet av tio timmar per vecka. Den sammanlagda arbetstiden utgör alltså f. n. 40 timmar per vecka. Då både ökat arbete och nya arbetsuppgifter förväntas komma att åvila chefläkaren efter överflyttningen, torde emellertid den sammanlagda tjänstgöringstiden vid centralen komma att uppgå till 42 timmar i veckan. Det synes därför rimligt, att befattningen ändras till heltidstjänst med placering i Ce 31.

Försvarets sjukvårdsstyrelse har intet att erinra mot förslaget om tuberkulossektionens överflyttande under förutsättning bl. a., att chefläkaren står till sjukvårdsstyrelsens förfogande för handläggande av vissa inom försvaret förekommande tuberkulosärenden (befordringsmål, ärenden rörande tuberkulosbestämmelser m. m.).

1 b), d) och e) Den under föregående anslag föreslagna utvidgningen av skärmbildsundersökningarna medför en ofrånkomlig utökning av personalen vid skärmbildscentralen med två granskningsläkare, två biträden för skriv- och kontorsgöromål samt ett mörkrumsbiträde. Kostnaden härför beräknas till cirka 41 200 kronor. Biträdet i Ce 8 överföres, såsom tidigare anförts, från försvarets sjukvårdsstyrelse.

1 c) Under den hittills bedrivna verksamheten har det visat sig, att genom skärmbildsundersökningarna kunnat upptäckas förutom fall av lungtuberkulos ett stort antal fall av hjärtsjukdomar. Detta har varit av stor betydelse, då det gällt personer i arbetsför ålder. Då numera kunskaperna om de medfödda hjärtfelen ökat och framför allt den kirurgiska terapien i många fall förbättrat prognosen, är det av särskilt intresse att kunna ställa en tidig diagnos i dessa fall. Hjärtdiagnostiken på skärmbild är svår och fordrar stor erfarenhet. De flesta granskningsläkarna äro utbildade endast för diagnostik av lungsjukdomar. Styrelsen föreslår därför, att till skärmbildscentralen knytes en konsulterande läkare med utbildning, speciellt inriktad på hjärtdiagnostik.

2) Då det i viss utsträckning fordras att vid exempelvis semestrar och sjukdom förordna vikarier, synes ett belopp av 2 000 kronor böra anvisas för ändamålet.

3) På grund av den stora arbetsbörda, som åvilar röntgenservicemannen, kommer denne för framtiden att nödgas utföra en stor del arbete på övertid. För att bestrida kostnaderna härför bör icke-ordinarieposten uppräknas.

5) För innevarande budgetår har styrelsen under icke-ordinarieposten av

förbiseende beräknat ett för lågt belopp, bl. a. på grund av att hänsyn icke tagits till löneklassuppflyttningar för personal inom den reglerade beföringsgången.

6) Kostnaderna under budgetåret 1949/50 ha uppgått till 2 774 kronor. Styrelsen föreslår, att 2 800 kronor anvisas för ändamålet.

7) För städning och renhållning har under nämnda budgetår åtgått 3 261 kronor. Fr. o. m. innevarande budgetår har tillkommit ett städningsområde, vilket medför, att kostnaderna komma att öka med cirka 2 600 kronor. Medelsbehovet beräknas till 6 000 kronor.

Kostnaderna för skrivmateriel, papper och blankettryck ha uppgått till 584 kronor. Viss anskaffning av skrivpapper o. d. erfordras, enär de lager, som inköptes vid skärmbildscentralens start, beräknas vara förbrukade. Posten bör uppräknas till 1 000 kronor.

Till telegram, telefon och annonsering har åtgått ett belopp av 1 754 kronor. Vid en överflyttning av sjukvårdsstyrelsens tuberkulosektion beräknas en ökning av cirka 300 kronor, varför posten bör upptagas till 2 100 kronor.

För inköp och underhåll av inventarier ha kostnaderna uppgått till 1 801 kronor. De tidigast inköpta diktafonerna ha, efter att ha varit i användning praktiskt taget dagligen i tre år, förslitits mycket starkt, varför reparationer och översyn av desamma kommit att ställa sig dyrbara. För att undvika avbrott i skärmbildsgranskningen vid reparationer vore det önskvärt, att två diktafoner kunde inköpas. Styrelsen inskränker sig emellertid till att hemställa om medel för inköp av en apparat å 4 000 kronor. Posten bör därför upptagas till $(1\,800 + 4\,000)$ 5 800 kronor.

Utgifterna för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. ha uppgått till 1 473 kronor. För nästa budgetår upptages ett till 1 500 kronor avrundat belopp.

Till övriga expenser skulle alltså erfordras sammanlagt $(6\,000 + 1\,000 + 2\,100 + 5\,800 + 1\,500)$ 16 400 kronor.

Yttranden.

Statskontoret vill med hänsyn till den förutsatta utökningen av tjänstgöringstiden för chefläkaren ej motsätta sig, att tjänsten ändras till heltidstjänst. Även om verksamheten kan beräknas bli av permanent karaktär, torde det dock ännu ej vara möjligt att avgöra den framtida omfattningen av skärmbildscentralens arbetsuppgifter. På grund härav bör chefläkaren ej erhålla pensionsberättigande anställning utan placeras i Cg 31. Förslaget om förstärkning av personalen med anledning av verksamhetens intensifiering har icke föranlett annan erinran än att ämbetsverket vill ifrågasätta, om det ej bör vara tillräckligt att tills vidare anställa endast en ny granskningsläkare. Däremot måste statskontoret motsätta sig förslaget om anställandet av en läkare för hjärtdiagnostik, enär bekämpandet

av hjärtsjukdomarna icke lärer höra till de för ifrågavarande verksamhet avsedda reguljära uppgifterna.

Statens lönenämnd har ej funnit anledning till erinran mot föreslagna lönegradsplaceringar och arvoden.

Departementschefen.

Såsom jag anfört under föregående punkt har jag, sedan svenska nationalföreningen mot tuberkulos åtagit sig att gälda bl. a. statsverkets andel i driftkostnaderna för fem nya skärmbildspatruller, tillstyrkt en sådan intensifiering av skärmbildsverksamheten. Vid sådant förhållande har jag intet att erinra mot den av styrelsen för ändamålet föreslagna utökningen av personalen vid centralen med två granskningsläkare, två skrivbiträden och ett mörkrumsbiträde. Kostnaderna härför uppskattar jag till ca 41 200 kronor. Likaså tillstyrker jag styrelsens förslag att överflytta verksamheten vid försvarets sjukvårdsstyrelses tuberkulossektion till skärmbildscentralen. Chefläkaren vid centralen, som även varit chef för denna sektion, synes därvid böra beredas extra ordinarie anställning i Ce 31. Även sektionens kontorsbiträde bör överföras till skärmbildscentralens stat. Merkostnaderna härför torde kunna beräknas till ca 9 900 kronor, varvid besparingen för sjukvårdsstyrelsen beräknats till ca 12 000 kronor. Styrelsens förslag att inrätta en tjänst såsom granskningsläkare för hjärtdiagnos finner jag mig i rådande läge nödsakad avstyrka.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit föranleder ingen annan erinran från min sida än att höjningen av posten till övriga expenser torde böra begränsas till 6 700 kronor för inköp av en diktafon samt ökade städningskostnader.

Av mig förordade förslag föranleda en ökning av medelsbehovet för avlöningar med ca 60 700 kronor och för omkostnader med (6 700 — 1 400) 5 300 kronor, tillhoppa 66 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, 52 800 (+ 14 400) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 164 000 (+ 41 000) kronor och rörligt tillägg 18 900 (+ 5 300) kronor eller tillhoppa för avlöningar 235 700 kronor. Härtill komma omkostnaderna (13 000 + 5 300) 18 300 kronor.

Anslaget upptages alltså till (235 700 + 18 300) 254 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för medicinalstyrelsens skärmbildscentral:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
<i>Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.</i>		
1 chefläkare		Ce 31
4 läkare		Ce 27;

b) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t ..	52 800	
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	164 000	
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 900	235 700

Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	300	
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	18 000	18 300

Summa förslagsanslag kronor 254 000;

c) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 254 000 kronor.

[117] 115. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnvård.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	2 300 000	2 240 850
1949/50	2 600 000	2 631 398
1950/51 (statsliggaren s. 1006)	2 800 000	
1951/52 (förslag)	2 800 000	

Fr. o. m. budgetåret 1942/43 ha under detta anslag — utöver för övriga med anslaget avsedda ändamål — medel beräknats för bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor. Bidraget är avsett för den till Norrtrulls sjukhus i Stockholm förlagda centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

	Anvisat 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler....	10 000	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	2 700 000	2 720 000	+ 20 000
3. Bidrag till upplysningsverksamhet	50 000	65 000	+ 15 000
4. Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor (posten föreslås utbruten till särskilt anslag; jfr p. 109)	38 500	—	— 38 500
5. Bidrag till undervisning i mödragymnastik och sköt- sel av trilénapparat	—	13 000	+ 13 000
6. Avrundning			+ 500
			+ 10 000

Motiv.

1) För bidrag till inredning och utrustning av centraler beräknas oförändrat belopp, 10 000 kronor.

2) I fråga om bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning anföres.

Antalet vid mödravårdsorganen övervakade mödrar, som år 1947 uppgick till 60 procent av barnaföderskorna i riket, steg under år 1948 till 63 procent, medan antalet besök hos läkaren under båda dessa år uppgick till i medeltal 2,2 per övervakad barnaföderska. Då ökningen av såväl övervakningsprocent som antal besök på senare år synes ha försiggått i långsammare tempo än beräknat, torde kostnaderna, som av medicinalstyrelsen för innevarande budgetår beräknats till 800 000 kronor, för budgetåret 1951/52 kunna uppskattas till 540 000 kronor. För bidrag till arvoden åt föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I beräknas oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Under år 1948 omfattade övervakningen av spädbarnen 88 procent av barnen mot 87 procent år 1947. I medeltal företogs liksom under föregående år 2,9 besök hos läkaren per spädbarn. Någon nämnvärd ökning av övervakningsprocenten torde ej vara att förvänta, medan däremot antalet besök hos läkaren successivt bör kunna höjas. För ändamålet upptages samma belopp som för innevarande budgetår, 650 000 kronor.

Antalet övervakade småbarn har under åren 1946—1948 uppgått till resp. cirka 135 000, 165 000 och 200 000. Kostnaderna belöpte sig till resp. 328 000, 363 000 och 422 000 kronor. Med hänsyn till hittillsvarande utveckling samt de begränsade möjligheterna för ytterligare expansion torde för ändamålet liksom för innevarande budgetår böra beräknas 600 000 kronor.

Kostnaderna för bidrag till avlöningar åt sjuksköterskor och barnmorskor uppgingo under budgetåren 1948/49 och 1949/50 till (767 703 + 51 220) 818 923 resp. (792 364 + 56 984) 849 348 kronor. Reduceringen av antalet distriktsbarnmorsketjänster torde till viss mindre del komma att motsvaras av en ökning av antalet heltidsanställda barnmorskor inom den förebyggande mödravården. Dessutom måste man räkna med ett antal nya tjänster som barnsjuksköterskor vid barnavårdscentraler, där småbarnsövervakningen utökas i större utsträckning. Då ett tiotal tjänster för heltidsanställda barnmorskor och ett något lägre antal för barnsjuksköterskor torde inrättas, synes man böra räkna med en kostnadsökning av cirka 50 000 kronor och ett medelsbehov av 900 000 kronor.

Sammanlagt skulle alltså för bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning erfordras (540 000 + 30 000 + 650 000 + 600 000 + 900 000) 2 720 000 kronor.

3) Medicinalstyrelsens upplysningsverksamhet på mödra- och barnavårdens område handhas nästan helt av socialmedicinska barnavårdsdelegationen inom svenska socialvårdsförbundet. I en hos styrelsen gjord framställning hemställer förbundet, att bidraget till upplysningsverksamhet höjes från 50 000 till 65 000 kronor. Härav beräknas för demonstrationskurser i barnavård 50 000 kronor samt för övrig upplysningsverksamhet (skrifter m. m.) 15 000 kronor.

Med hänsyn till betydelsen av att upplysningsverksamheten genom barnavårdskurser utvecklas och för att befordra förbundets syfte att öka densamma vid den förebyggande mödra- och barnavårdens organ finner styrelsen angeläget, att ökat anslag ställes till förbundets förfogande. I annat fall torde det bli nödvändigt att avgiftsbelägga kurserna. Även den ökade utgivningen av ströskrifter erfordrar högre anslag, då i annat fall förbundet måste prisbelägga dessa i allt större utsträckning.

5) Undervisning i mödragymnastik samt avslappningsteknik i den form, som efter engelsk förebild numera praktiseras å flera av de större förlossningsanstalterna i landet, meddelas f. n. åt barnmorskor, som deltaga i repetitionskurser och kurser för social mödravård. Då det emellertid icke är möjligt att vid dessa kurser tillräckligt snabbt utbilda erforderligt antal barnmorskor, bör en decentraliserad undervisning anordnas med början under budgetåret 1951/52 vid de förlossningsanstalter inom de olika landstingsområdena, vilka ha tillgång till läkare med specialutbildning i obstetrik-gynekologi samt för undervisning i ämnet utbildad examinerad sjukgymnast. Om f. n. pågående försöksverksamhet med narkosgivning med trilén skulle giva tillfredsställande resultat, synes undervisningen lämpligen böra kombineras med instruktion i handhavandet av trilénapparat.

Undervisningen bör meddelas vid kurser med ett tiotal deltagare, bestående av dels anstaltsbarnmorskor, dels ock tjänstebarnmorskor inom den öppna förlossningsvården, vilka inkallats till tjänstgöring vid anstalter. Då varje kurs beräknas draga en tid av tio dagar, anser styrelsen ett fyrtiotal kurser lämpligen böra anordnas.

Kostnaderna för varje kurs beräknas sålunda:

Arvode åt legitimerad sjukgymnast för 12 undervisningstimmar å 15 kronor	180
Arvode åt speciallärare för undervisning i trilénapparatens skötsel, 4 timmar å 25 kronor	100
Arvode åt instruerande barnmorska	45

Summa kronor 325

För 40 kurser skulle sålunda erfordras sammanlagt 13 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anser det böra övervägas, huruvida icke i rådande läge upplysningsverksamheten på den förebyggande mödra- och barnavårdens område bör begränsas. I allt fall måste ämbetsverket bestämt motsätta sig en uppräknig av den för ändamålet avsedda anslagsposten. Vad styrelsen föreslagit i fråga om anordnande av vissa nya kurser för barnmorskor har i huvudsak icke givit statskontoret anledning till erinran. Statskontoret ifrågasätter dock, huruvida icke en viss nedskärning av antalet kurser kan företagas.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet beträffande bidrag till inredning och utrustning av centraler samt bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning har jag intet att erinra. Jag upptager alltså dessa poster till 10 000 resp. 2 720 000 kronor.

Medicinalstyrelsens förnyade förslag om höjning av bidraget till upplysningsverksamhet anser jag mig icke heller nu kunna tillstyrka. Jag beräknar alltså posten till 50 000 kronor, varav för demonstrationskurser i barnavård 40 000 kronor och för övrig upplysningsverksamhet 10 000 kronor.

Jag har förut under anslaget till Anskaffande av trilénapparater (p. 113) tillstyrkt, att medel anvisas för inköp av omkring 200 trilénapparater för den öppna förlossningsvården. För undervisning i handhavandet av dessa apparater torde, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, kurser böra anordnas vid vissa förlossningsanstalter, varvid kostnaderna böra bestridas från nu förevarande anslag. Jag biträder vidare styrelsens förslag, att vid dessa kurser undervisning skall meddelas jämväl i mödragymnastik och avslappningsteknik. Antalet kurser torde emellertid böra inskränkas till 30 för nästa budgetår. Medelsbehovet för ändamålet kan därvid uppskattas till i runt tal 9 800 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet härmed uppgå till (10 000 + 2 720 000 + 50 000 + 9 800) 2 789 800 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 2 800 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[118] 116. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	350 000	392 771
1948/49	400 000	433 354
1949/50	450 000	711 099
1950/51 (statsliggaren s. 1007)	500 000	
1951/52 (förslag)	650 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget upptages till 750 000 kronor.

Motiv.

Av utgifterna budgetåret 1949/50 hänför sig ett belopp av cirka 98 000 kronor till föregående budgetår, varför den verkliga belastningen uppgått till omkring 613 100 kronor. Detta belopp resp. styrelsens anslagsäskanden fördelar sig sålunda.

	Belastning 1949/50	Förslag
1. Klientelets resor till läkarmottagningar	217 000	250 000
2. Hembesök av barnmorskor och sjuksköterskor	332 300	425 000
3. Läkarnas resor till mottagningar utom stationeringsorten	63 800	75 000
	613 100	750 000

Medeltalet besök hos läkare per övervakad individ undergick åren 1947 och 1948 inga väsentliga ändringar samt utgjorde år 1948 2,2 för havande kvinnor, 2,9 för spädbarn, 1,3 för barn i åldern 1—2 år och 0,8 för barn i åldern 2—7 år. I styrelsens normalinstruktion och normalplan för den förebyggande mödra- och barnavården har såsom önskvärt antal besök hos läkare av nämnda kategorier angivits resp. 3, 4—7, 2—3 och 1—2 besök per år. Dessa normer ha således ännu icke uppfyllts. Hembesöken av barnmorskor och sjuksköterskor hos samma grupper ha under år 1948 i medeltal uppgått till resp. 0,6, 4,6, 1,6 och 1,0 per individ, vilket får anses tämligen lågt, särskilt i fråga om besök hos havande kvinnor. Medan antalet övervakade tillhörande övriga kategorier undergått en blott obetydlig ökning, har antalet övervakade småbarn under de gångna fem åren oavbrutet stigit och uppgick år 1948 till 199 409.

Man synes alltså böra räkna med att den förebyggande mödra- och barnavården kommer att undergå såväl en fortsatt intensifiering som en utvidgning med avseende på antalet övervakade. Utvecklingshastigheten under de närmaste åren kommer till en del att bero på i vilken takt föreliggande vakanser å vissa läkartjänster samt distriktssköterske- och barnmorskebefattningar kunna fyllas. Under alla förhållanden torde kostnaderna för resebidragen komma att icke oväsentligt ökas.

De i tabellen föreslagna beloppen ha beräknats under beaktande av att utgiftsökningen erfarenhetsmässigt först manifesterats i fråga om resor för

hembesök, därefter i fråga om havande kvinnors, mödrars och barns resor till mottagningar samt sist i fråga om läkarnas resor.

Departementschefen.

Såsom medicinalstyrelsen framhållit, torde den förebyggande mödra- och barnavården komma att ytterligare intensifieras och utbyggas. I avbidan på närmare erfarenheter synes emellertid höjningen av anslaget — i anslutning till den senaste verkliga belastningen, omkring 613 000 kronor — tills vidare kunna begränsas till 150 000 kronor.

Jag förordar alltså, att anslaget upptages till (500 000 + 150 000) 650 000 kronor, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[119] 117. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	800 000	811 615
1948 49	950 000	876 507
1949 50	1 000 000	906 551
1950 51 (statsliggaren s. 1007)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 000 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Behov av en höjning av anslaget kunde föreligga bl. a. på grund av något ökad omfattning av övervakningen inom såväl mödra- som barnavård. En mera väsentlig stegring av kostnaderna skulle kunna föranledas av att vissa nya dyrare preparat upptagits i av medicinalstyrelsen den 18 februari 1950 fastställda nya förteckningar över skyddsläkemedel åt kvinnor och barn samt över läkemedel åt vissa kvinnor lidande av havandeskapssjukdomar. Med hänsyn till den senast föreliggande belastningssiffran och ovissheten om utvecklingen anses emellertid anslaget kunna upptagas med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[120] 118. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	50 000	42 457
1949/50	50 000	48 646
1950/51 (statsliggaren s. 1007)	50 000	
1951/52 (förslag)	45 000	

Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Skolöverstyrelsen (skr. 24/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Intresset för upplysningsverksamheten är stort och verksamheten synes överstyrelsen viktig ur samhällssynpunkt.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från skolöverstyrelsen hade vid ansökningstidens utgång den 15 september 1950 bidrag söktes av 15 olika folkbildningsorganisationer med sammanlagt 45 610 kronor. För budgetåret 1949/50 söktes av 21 folkbildningsorganisationer bidrag med tillhopa 57 003 kronor. Då sålunda en nedgång av såväl antalet bidragsansökningar som bidragens totalsumma kunnat konstateras, synes det vara tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 45 000 kronor, innebärande en sänkning med 5 000 kronor. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

[121] 119. Abortförebyggande åtgärder.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	150 000	60 859
1949/50	160 000	87 228
1950/51 (statsliggaren s. 1008)	175 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Den abortförebyggande verksamheten är f. n. avsedd som en försöksverksamhet för att vinna erfarenheter för en mera definitiv utformning av organisationen. Statsbidragsgivningen har därför tills vidare begränsats till högst tio rådgivningsbyråer, med rätt för Kungl. Maj:t att medgiva statsbidrag till det ytterligare antal byråer, som kan komma att befinnas erforderligt, dock högst fem.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppräknas med 25 000 kronor.

Motiv.

Den abortförebyggande verksamhetens omfattning under kalenderåret 1949 framgår av nedanstående uppgifter från de rådgivningsbyråer, som drivits under hela året:

Ort	Läkare	Kuratorer	Ny- inskrivna ¹	Nyinskrivna som fått legal abort ¹
Stockholm	1 (föreståndare) gynekolog, 13 konsulter, därav 12 psykiater och 1 gynekolog	9 halvtidsanställda + extra	2 090 (1 805)	1 108 = 53 % (875 = 48 %)
Göteborg	1 (föreståndare) psykiater	2 heltidsanställda	362 (355)	122 = 34 % (107 = 30 %)
Malmö.....	1 (föreståndare) psykiater	1 heltidsanställd	364 (329)	147 = 40 % (155 = 47 %)
Solna	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	1 heltids- + 1 halvtidsanställd	488 (441)	221 = 45 % (215 = 49 %)
Gävle	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	1 halvtidsanställd	217	89 = 41 %

Därjämte har medicinalstyrelsen godkänt planer för rådgivningsbyråer i Hudiksvall, Linköping och Visby. Verksamheten har påbörjats vid de båda sistnämnda. Ansökan föreligger från Västernorrlands län om godkännande av plan för verksamhet vid rådgivningsbyråer i Sundsvall och Örnsköldsvik. Styrelsen anser sig kunna räkna med att båda dessa byråer liksom byrån i Hudiksvall skola ha trätt i funktion den 1 januari 1951. Antalet rådgivningsbyråer skulle sålunda nämnda dag uppgå till tio.

Emellertid synes det aktuellt att inrätta rådgivningsbyråer även i vissa andra städer (Uppsala, Hälsingborg, Karlstad, Örebro och Västerås), ehuru någon framställning till medicinalstyrelsen ännu icke ingivits. Styrelsen hemställer, att antalet rådgivningsbyråer får uppgå till 15, och räknar sålunda med ytterligare fem byråer fr. o. m. den 1 juli 1951.

Med hänsyn härtill beräknar styrelsen medelsbehovet för rådgivningsbyråernas verksamhet till följande belopp, nämligen till läkarlöner 29 250, till löner för kuratorerna 65 000, för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöka kurator, 70 000 samt för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 18 750 kronor, tillhopa 183 000 eller i runt tal 180 000 kronor.

Medelsbehovet för ersättning till vissa laboratorier för utförande av bio-

¹ Siffrorna inom parentes avse kalenderåret 1948.

logiska graviditetsreaktioner beräknar styrelsen med hänsyn till det stigande antalet rådgivningsbyråer till 39 000 kronor. Antalet av styrelsen för ändamålet godkända laboratorier uppgår numera till 15.

Utgifterna för *preventivrådgivning för män* ha under budgetåret 1949/50 uppgått till 295 kronor. Det för ändamålet senast anvisade beloppet, 1 000 kronor, torde därför vara tillräckligt även för budgetåret 1951/52.

I enlighet härmed uppskattas det totala medelsbehovet under anslaget till $(180\,000 + 39\,000 + 1\,000)$ 220 000 kronor, vilket belopp styrelsen ansett kunna avrundas till 200 000 kronor. Styrelsen framhåller, att den höjning av anslaget, som sålunda förordats, helt är betingad av den ökade omfattning av verksamheten, som synes vara att vänta inom ramen för nuvarande bestämmelser.

Departementschefen.

I föregående års statsverksproposition anmälde jag, att Kungl. Maj:t den 18 november 1949 bemyndigat mig att tillkalla sakkunniga för översyn av den abortförebyggande verksamheten och därmed sammanhängande spörsmål. De i anledning härav tillkallade sakkunniga, som antagit benämningen 1950 års abortutredning, kunna icke väntas avsluta sitt arbete inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas 1951 års riksdag. Verksamheten torde därför, såsom medicinalstyrelsen förutsatt, tills vidare böra pågå i oförändrad form och alltjämt ha karaktären av försöksverksamhet.

Av medicinalstyrelsens skrivelse framgår, att planer godkänts för verksamhet vid åtta rådgivningsbyråer, av vilka fem varit i verksamhet under år 1949 och två nyligen påbörjat densamma. Ansökningar om godkännande föreligga vidare beträffande ytterligare två städer, varjämte frågan om inrättande av rådgivningsbyråer synes vara aktuell i fem städer. Det torde emellertid vara ovisst, huruvida alla ifrågasatta nya rådgivningsbyråer hinna inrättas och träda i verksamhet redan under år 1951. Med hänsyn härtill torde man vid uppskattningen av medelsbehovet för statsbidrag enligt gällande kungörelse liksom f. n. kunna räkna med i genomsnitt tio rådgivningsbyråer.

I enlighet härmed beräknar jag för rådgivningsbyråernas verksamhet, liksom för ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner samt för preventivrådgivning för män oförändrade belopp eller resp. 140 000, 34 000 och 1 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle sålunda uppgå till 175 000 kronor, vilket belopp emellertid med hänsyn bl. a. till viss eftersläpning i rekvisitionerna av statsbidrag torde kunna avrundas nedåt till 150 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[122] 120. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	250 000	402 127
1949/50	250 000	426 966
1950/51 (statsliggaren s. 1008)	400 000	
1951/52 (förslag)	400 000	

Studerande vid tandläkarhögskola må av medicinalstyrelsen tilldelas stipendium å 2 000 kronor årligen under högst fem år på villkor bl. a., att han förbinder sig att efter det han vunnit legitimation som tandläkare under samma antal år, som stipendium innehafts, tjänstgöra inom folktandvården. Stipendier utdelas varje termin för ett år i sänder.

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, *dels* att gällande stipendiekungörelse i vissa avseenden ändras, *dels ock* att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Under budgetåret 1949/50 har medicinalstyrelsen — sedan Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens bemyndigande medgivit styrelsen rätt att, utöver ursprungligen medgivna 125 stipendier, utdela ytterligare 100 — beviljat sammanlagt 225 stipendier.

Med hänsyn till den bestående bristen på tandläkare inom folktandvården finner medicinalstyrelsen önskvärt, att stipendier utdelas även under budgetåret 1951/52.

Enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter tjänstgjorde den 1 juli 1950 inom folktandvården 134 stipendiater. Det är ännu för tidigt att döma om resultatet av de åtgärder, som vidtagits av tandläkarorganisationerna för att förmå försumliga stipendiater att fullgöra åtagen tjänstgöringsskyldighet. Situationen synes dock efter hand ha något förbättrats. Av de 155 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendietjänstgöring under 1949 och 1950, tjänstgjorde den 1 juli 1950 107, varför 31 procent sålunda bortfallit. Efter avräkning av stipendiater, som på grund av militärtjänstgöring, sjukdom m. m. beviljats uppskov, blir siffran 21 procent.

Sammanlagda antalet nyantagna elever vid de båda tandläkarhögskolorna beräknas för såväl 1950 som 1951 till 180. Inskrivna vid högskolorna voro vid senaste vårtermins slut 778 elever.

Antalet stipendiesökande uppgick höstterminen 1948 till 253 och höstterminen 1949 till 260. Stipendium har i regel icke tilldelats sökande, som är nyinskriven eller inskrivits föregående vårtermin.

Enligt gällande bestämmelser må stipendium beviljas studerande vid tandläkarhögskola. På grund härav kan den, som gör ansökan den termin,

varunder han avlägger examen, icke erhålla stipendium. Medicinalstyrelsen ifrågasätter, om icke styrelsen borde bemyndigas att till studerande, vilken tidigare innehåft stipendium och som avlägger examen den termin, varunder ansökan sker, utdela ett halvt stipendium om 1 000 kronor mot förbindelse att tjänstgöra ett halvt år inom folktandvården.

Fr. o. m. den 1 januari 1951 införs inom folktandvården tim- och arvodestjänster. Styrelsen ifrågasätter, om icke i vissa undantagsfall efter styrelsens medgivande stipendietjänstgöring bör tillåtas även i dylik form. Den sammanlagda tjänstgöringstiden för varje stipendium skulle motsvara ett års heltidstjänstgöring. Stipendiat med timtjänstgöring skulle icke medgivas utöva privat tandläkarverksamhet.

Distriktstandläkartjänsterna inom rena landsbygdsdistrikt ha i regel visat sig mest svårbesatta. Styrelsen föreslår därför, att stipendietjänstgöring må medgivas endast inom folktandvården i landstingsområde.

Yttranden.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran i annat avseende än att ämbetsverket icke kan biträda förslaget, att stipendietjänstgöring skulle få fullgöras i tim- eller arvodestjänst. Det kan nämligen befaras, att svårigheterna att till folktandvården knyta heltidstjänstgörande tandläkare härigenom komma att ökas.

Svenska stadsförbundets styrelse har intet att erinra mot medicinalstyrelsens förslag utom såvitt angår begränsningen av stipendietjänstgöringen till folktandvården inom landstingsområdena. Ett betydande antal tandläkartjänster i icke-landstingsstäderna står vakant, varigenom det f. n. är oerhört svårt att ombesörja tandvården inom skolorna. Det vore irrationellt och oekonomiskt att för huvudmännen i dessa städer ytterligare försämra möjligheterna att söka upprätthålla den tidigare utbyggda tandvårdsorganisationen.

Stockholms stads folktandvårdsstyrelse framhåller, att den föreslagna begränsningen av stipendietjänstgöringen ej kommer att leda till ökad rekrytering av distriktstandläkarbefattningarna i de rena landsbygdsdistrikten. Med största sannolikhet komma i stället företrädesvis de större städerna inom olika landstingsområden att ha fördel härav. Styrelsen kan ej finna det rimligt, att dessa städer gynnas framför städerna utanför landsting. Stockholms stad kan f. n. ej fylla behovet av arbetskraft ens inom skol- och förskoltandvården. Vid början av höstterminen 1950 voro 17 tjänster inom skoltandvården obesatta. Vid Eastmaninstitutet och övriga kliniker för förskoltandvård och vuxentandvård äro 10 tjänster vakanta. Skola svårigheterna ytterligare accentueras genom förbud för stipendiater att söka tjänst i Stockholm, kommer staden i ett så mycket sämre läge än landstingsstäderna, att detta innebär en uppenbar orättvisa. Slutligen ifrågasätter styrelsen lämpligheten av att nyexaminerade tandläkare placeras på

avlägst belägna kliniker, vilka i många fall torde utgöras av enmanskliniker.

Sveriges tandläkarförbund uttalar, att den upplysningsverksamhet, som, bl. a. av förbundet, bedrivits bland de studerande, torde ha bidragit till att hos tandläkarna skapa en bättre förståelse för den moraliska skyldigheten att fullgöra stipendietjänstgöringen i stället för att återbetala stipendiet. Verkan av de av förbundet i början av detta år vidtagna åtgärderna kan emellertid icke beräknas i full utsträckning visa sig förrän om några år. Medicinalstyrelsens förslag om utdelande i vissa fall av halvt stipendium samt om stipendietjänstgöring i form av tim- eller arvodestjänst tillstyrkas, dock icke beträffande inskränkningen i rätten att utöva privatpraktik. Förbundet kan icke finna, att tillräckligt vägande skäl anförts för den föreslagna begränsningen av stipendietjänstgöringen till landstingsområdena. Den av styrelsen avsedda bättre fördelningen av tandläkarna inom folktandvården kan enligt förbundets uppfattning ej bliva av större betydelse, särskilt om man beaktar det mindre lämpliga i att nyexaminerade tandläkare placeras på enmanspolikliniker ute på landsbygden. Det är därjämte svårt att förstå, varför städer som Örebro, Uppsala och Borås m. fl. skulle gynnas på bekostnad av exempelvis Gävle och Hälsingborg.

Departementschefen.

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI, s. 167) berörde jag frågan om stipendiaternas tjänstgöringsförhållanden. Jag framhöll därvid bl. a., att — räknat per den 1 december 1949 — icke mindre än ca 40 procent av stipendiaterna ej fullföljt eller anhållit att få slippa åtagen tjänstgöring. Av dessa hade omkring 34 procent icke angivit godtagbara skäl. Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen voro motsvarande siffror vid samma tidpunkt år 1950 i stort sett oförändrade. Av styrelsens skrivelse framgår emellertid, att dessa siffror för dem, som under åren 1949 och 1950 haft skyldighet att påbörja stipendietjänstgöring, något förbättrats och sålunda uppgingo till 31 resp. 21 procent. Även om det ännu är för tidigt att bedöma det slutliga resultatet av de av Sveriges tandläkarförbund i förenämnda proposition redovisade åtgärderna för att förmå försumliga stipendier att fullgöra sina åtaganden, anser jag mig därför kunna föreslå, att stipendier tills vidare må utgå efter oförändrade grunder.

Vad härefter angår styrelsens förslag till ändringar i gällande stipendiekungörelse, vill jag tillstyrka, att studerande, som tidigare innehaft stipendium, må för den termin, varunder han avlägger examen, tilldelas ett halvt stipendium om 1 000 kronor även om studierna avslutats före medicinalstyrelsens beslut i stipendiefrågan, mot förbindelse att tjänstgöra ett halvt år inom folktandvården. Då enligt vad styrelsen meddelat dessa stipendier komma att utdelas inom ramen för det antal, som medgivits för budgetåret,

skulle förslaget icke innebära någon ökning av antalet nya stipendiater, men väl bereda möjlighet att till folktandvården för längre sammanhängande tid knyta ett mindre antal tandläkare. Däremot kan jag icke förorda, att stipendietjänstgöring skulle få fullgöras även i tim- eller arvodestjänst eller att sådan tjänstgöring skulle begränsas till folktandvården inom landstingsområdena.

Vad slutligen beträffar medelsbehovet för nästa budgetår ha — enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen — under hösten 1950 ingivits sammanlagt 266 ansökningar om stipendier, därav från studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm 154 och i Malmö 112. På grund härav föreslår jag, att medel liksom för innevarande budgetår beräknas för 200 stipendier. Jag förutsätter emellertid att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1951/52 kommer att överstiga 200, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bli erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(200 \times 2\,000)$ 400 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstamläkare m. fl.*
för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[123] 121. Bidrag till driften av folktandvården.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 200 000	2 120 773
1950/51 (statsliggaren s. 1008)	2 250 000	
1951/52 (förslag)	5 000 000	

Anslaget, som fr. o. m. budgetåret 1950/51 erhållit denna rubrik, var tidigare uppfört under rubriken Bidrag till avlöningar åt distriktstamläkare och distriktstamlköterskor m. m.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget uppräknas till 5 000 000 kronor.

Motiv.

Styrelsen har hittills godkänt planer för folktandvård inom samtliga landstingsområden samt fyra städer utanför landsting, nämligen Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle. Därest Kungl. Maj:t medgiver, att statsbidrag må utgå till Stockholms stad, kommer plan att fastställas för folktandvården därstädes.

Den 1 juli 1950 voro enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter 13 central- tandpolikliniker och 391 distriktstandpolikliniker iordningställda. Av dessa voro samtliga central- och 314 distriktstandpolikliniker i funktion. På grund av tandläkarbristen hade 51 polikliniker för tillfället måst stängas och 26 ännu icke kunnat öppnas. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 15 och antalet distriktstandläkare 619, av vilka 492 inom landstingsområdena. Av distriktstandläkarna voro 127 utländska tandläkare, vilka förordnats som vikarier inom folktandvården, och 134 sådana, som fullgjorde stipendietjänstgöring. 170 tandläkartjänster, av vilka 164 inom landstingsområdena, stodo utan innehavare eller vakansvikarie.

Under första halvåret 1950 legitimerades 94 tandläkare; för andra halvåret beräknas legitimation av ett 80-tal. På grund av den år 1947 införda femåriga studietiden kommer under år 1951 endast ett mindre antal studerande att avlägga tandläkarexamen — enligt uppgift något över 100.

Folktandvården torde under det närmaste året komma att tillföras arbetskraft huvudsakligen genom tandläkare, som påbörja stipendietjänstgöring. Av nu tjänstgörande 134 stipendiater beräknas omkring 90 fortsätta sin tjänstgöring under år 1951 eller del därav, och ytterligare omkring 75 komma troligen att börja före årsskiftet 1950/51. Med anledning härav uppskattas antalet distriktstandläkare år 1951 till i genomsnitt 650, av vilka inom landstingsområdena 515.

Antalet fullständigt behandlade barn utgjorde år 1949 inom landstingsområdena cirka 222 000 och i städerna utanför landsting cirka 46 000 eller tillhoppa omkring 268 000. Antalet behandlade barn per tandläkare år 1949 utgjorde i medeltal för folktandvården i dess helhet 460, samt för landstingsområdena 509 och för städerna utanför landsting 401. Ehuru vissa landsting kunna uppvisa ett större antal behandlade barn per tandläkare och år — Gävleborgs län exempelvis 700 — torde riksmedeltalet ej komma att stiga nästa år. Antalet fullständigt behandlade barn under år 1951 uppskattas till, inom landstingsområdena cirka (515×509) 262 000 och i icke-landstingsstäder cirka (135×401) 54 000 eller sammanlagt 316 000. Med det beslutade bidraget av 16 resp. 8 kronor per barn uppgår statsbidraget till 4 192 000 resp. 432 000 kronor eller tillhoppa 4 624 000 kronor. För Stockholms stad beräknas kostnaderna — för 75 000 behandlingsbarn — till 600 000 kronor.

Medelsbehovet uppskattas sålunda till ($4\,624\,000 + 600\,000$) 5 224 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna torde kunna avrundas till 5 000 000 kronor.

Departementschefen.

Ehuru det ännu är ovisst, när Stockholms stad kommer att inordnas i folktandvårdsorganisationen, torde dock anslaget, såsom medicinalstyrelsen

förordat, böra uppräknas till fem miljoner kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

[124] 122. *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.* För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 75 000 kronor (statsliggaren s. 1008). Då vid utgången av budgetåret 1949/50 fanns en reservation å anslaget av 439 kronor, utgjorde sålunda det för löpande budgetår disponibla beloppet 75 439 kronor.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppräknas med 25 000 kronor.

Motiv.

Efter den 1 juli 1950 ha hittills utbetalats 37 900 kronor. Hos medicinalstyrelsen inneligga rekvisitioner av tidigare beviljade statsbidrag om 16 900 kronor samt ansökningar till ett belopp av 52 600 kronor. Ett ytterligare medelsbehov av minst $(37\,900 + 16\,900 + 52\,600 - 75\,439) = 31\,961$ kronor föreligger sålunda under innevarande budgetår. Därest statsbidrag under budgetåret 1951/52 skulle rekvireras för samtliga därtill berättigade, redan färdigställda polikliniker och enstaka arbetsplatser, skulle ytterligare omkring 350 000 kronor erfordras, motsvarande ett 90-tal polikliniker. Vissa huvudmän avse att redan innevarande budgetår rekquirera statsbidrag, bl. a. Västernorrlands läns landsting med 61 700 kronor. I övrigt kommer dock rådande eftersläpning vid rekvisitioner sannolikt att fortfara. Med hänsyn till rådande tandläkarbrist och begränsning av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten torde vidare viss återhållsamhet med inrättande av nya polikliniker vara nödvändig. Styrelsen räknar därför med att endast enstaka sådana komma att inrättas under budgetåret 1951/52.

Med beaktande av dessa omständigheter har styrelsen begränsat anslagsäskandet till 100 000 kronor. Styrelsen vill dock framhålla, att avsevärt större belopp erfordras, därest statsbidrag skulle rekvireras för det stora antal färdigställda polikliniker, för vilka bidrag ännu ej begärts.

Departementschefen.

Då medelsbehovet för nästa budgetår icke synes kunna beräknas uppgå till lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[125] 123. Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund. Under denna rubrik ha hittills av riksdagen såsom reservationsanslag anvisats sammanlagt 352 000 kronor, varav å riksstaten för innevarande budgetår 53 000 kronor (statsliggaren s. 1009). Av totalbeloppet ha 30 000 kronor avsetts för vissa parallellundersökningar av ungerska arbetare, som under ca tre år vistats i landet.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 15/9 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Beträffande *hittills bedrivna undersökningar och uppnådda resultat* har medicinalstyrelsen i särskild redogörelse, för vars närmare innehåll torde få hänvisas till handlingarna, anfört bl. a.

Undersökningarna ha huvudsakligen inriktats på den ena stora huvudgruppen av tandsjukdomarna, nämligen tandkaries (tandröta), och speciellt sockrets relation till denna sjukdom.

Under år 1945 granskades preliminärt sjukhusmaterialet, uttogos lämpliga försökspersoner, fördelade i grupper, samt utarbetades registrerings- och undersökningsmetoder. Under tiden 1946—1947 utfördes kostförsök över bett- och tandpåverkan vid varierande tillförsel av vitaminer och salter (redovisade i 1948 års statsverksproposition, XI s. 151—156).

Under perioden 1947—1950 ha experimenten sökt lämna *bidrag till kännedomen om sockrets roll inom tandrötans orsakskomplex*. Patienterna inom försöksgrupperna ha tillgodogjort sig en grundkost, som innehållit samtliga nödvändiga näringsfaktorer i mängder, delvis överstigande svensk medelförbrukning. Koststaten har uppställts i samarbete med statens institut för folkhälsan. En fortgående viktökning hos patienterna har konstaterats, och ingen som helst ofördelaktig inverkan på det allmänna hälsotillståndet har kunnat iakttagas.

Experimenten ha hittills i stort sett karakteriserats av att man avsiktligt tillämpat extrema försöksbetingelser, främst beträffande kvantiteten av det individen per dag och år tillförda sockret. F. n. befinner sig undersökningen i en period, då försöken äro avsedda att i hela sin omfattning successivt överföras till försöksbetingelser, vilkas resultat kunna givas allmängiltighet.

Den vetenskapliga bearbetningen av materialet från den första tvåårsperioden pågår intensivt och torde under år 1951 leda till en serie publikationer i fackpressen.

Enligt de hittills vunna erfarenheterna orsakas tandkaries sannolikt av ett flertal faktorer, över vilkas art och betydelse talrika teorier framlagts, utan att klarhet kunnat vinnas. I vipeholmsundersökningens målforskning äro de faktorer föremål för utredning, vilka hittills mera ingående studerats i litteraturen och vilka främst beröra syraverkan och bakterieangrepp från tandytan, närmast i anslutning till sockertillförseln. Det är sannolikt, att utom de yttre faktorerna en individuellt varierande reaktion är av betydelse. Denna företeelse belyses av konstaterade, stora variationer i den inverkan försöksvariablerna utövat på skilda personer inom samma för-

söksgrupp. Inom grupperna återfinnas fall, som icke alls reagera, som reagare föga eller som i högre grad påverkas av experimentfaktorn. Inom samtliga grupper har en successivt skeende stegring av tandrötans utbredning följts och ingående registrerats samt i efterföljande statistisk bearbetning bestämts till medelvärden, fördelning, variation i antal av tand- och ytangrepp m. m. I *kontrollgrupperna* har antalet nytillkomna kariösa förändringar varit obetydligt. För dessa grupper har sockermängden per dag och år varit begränsad till lägsta möjliga (motsvarande en årsförbrukning av 20 kg per person eller ca 40 procent av medelförbrukningen inom landet), medan i stället fetttillförseln i motsvarande utsträckning ökats. Kariösa förändringar ha likaledes varit obetydliga inom en grupp, där sockertillförseln per dag och år utgjort mängder (132 kg per år), som nära tre gånger överskridit medelvärdet av den individuella sockerförbrukningen inom landet, och där sockret uteslutande tillförts *genom inblandning i den vid måltiderna förtärda drycken och födan*. Däremot är frekvensstegringen stark inom grupper, där sockret tillförts i samma extrema mängder men till hälften i form av *mellan måltiderna förtärda kola* samt speciellt tillverkade, stora karameller. Stegringen är hos en tredjedel av försöksgruppen mycket tydligt uttalad, medan en annan tredjedel inom samma grupp icke alls reagerar. Klienteletets tandtillstånd är efter försöksperiodernas avslutande bättre än det svenska genomsnittets i motsvarande åldersgrupp. Kompletterande undersökningar ha visat, att personerna inom den sistnämnda försöksgruppen under större delen av dagen ha en varierande, stark sockerhalt i saliven. Den ständigt upprepade attacken från detta socker mot tänderna bär ansvaret för en förstörelse av tandens hårda substanser på härför utsatta ytor hos den del av gruppen, som härför visar känslighet.

För svensk folkhushållning är det betydelsefullt, att socker, intaget i angivna mängder under måltid, åtminstone inom de undersökta försöksgrupperna icke kunnat påvisas äga tandskadande effekt. Resultatet giver vid handen, att man måste avvisa den enkla möjligheten, att det endast är sockermängden som sådan, som är avgörande.

Sedan undersökningarna nu överförts i nästa experimentella fas, uppläggas de så, att den dagliga sockertillförseln uppgår till mängder, motsvarande förbrukningen inom svenskt folkmaterial, medan tillförseln sker under samma former som tidigare. Det är av utomordentlig vikt, att dessa för problemets lösning avgörande studier få fortgå ostört under flera år. För svensk folkhälsa och nationalekonomi ävensom för den internationella forskningen över huvud taget är det nödvändigt, att undersökningarna fullföljas.

I fråga om *de fortsatta undersökningarna* framläggas i två särskilda redogörelser följande planer.

1) Undersökningar över kolhydraternas roll för tandkaries. Enligt föreliggande generalplan komma under budgetåren 1950/51 och 1951/52 vissa faktorer, som kunna ha betydelse ur kariesprofylaktisk synpunkt, att prövas. En fortsatt analys måste genomföras av de faktorer, som påverka sockrets retention i munhålan. Dessas betydelse för uppkomsten av tandkaries bör klarläggas genom ett studium av kariesfrekvensen hos två patientgrupper, som erhålla samma mängd kariesframkallande sockerform

(kola), den ena uteslutande mellan målen, den andra uteslutande vid målen.

Den höga konsumtionen av socker vid måltiderna har icke medfört någon ökning av kariesfrekvensen i det undersökta materialet. Detta resultat får med hänsyn till vipeholmsklienteletets ålder icke tolkas så, att en hög sockerkonsumtion är oskadlig för tandhälsan, om sockret blandas i kosten vid måltiderna. Försöket bör därför göras om på individer i en mera kariesmottaglig ålder.

En väg att minska risken för skador på tänderna vid förtäring av vissa sötakstyper är att ändra kompositionen eller framställningssättet så, att de faktorer elimineras, som öka retentionstendensen hos sockret. Genom medverkan av socker- och chokladindustrien kunna sådana modifierade sötakstyper eventuellt prövas.

2) Fortsatt bearbetning av materialet från undersökningarna 1945—1950. Med hjälp av nu föreliggande material kan en rad frågeställningar av mycket stort intresse angripas rörande kariesfrekvensens fördelning på skilda tandgrupper m. m. Detta arbete skall pågå budgetåren 1950/51 och 1951/52.

3) Undersökning av de ungerska lantarbetarna. En kontrollundersökning av de kvarvarande arbetarna planeras äga rum under budgetåret 1950/51 och bearbetas 1951/52. Att undersökningen på detta sätt uppskjutits är ur vetenskaplig synpunkt gynnsamt, då de i svensk miljö starkare verksamma kariesframkallande faktorerna därigenom kunna tänkas framträda tydligare.

4) Under bearbetningen av materialet har man delvis stött på svårigheter, då det gällt att draga de praktiska konsekvenserna av försöksresultatet, emedan tillförlitliga uppgifter över tandkariesfrekvensen inom landets befolkning i övrigt saknats. En statistisk undersökning av det värdefulla material, som folktandvårdsjournalerna utgöra, bör därför snarast företagas. Kostnaderna för en dylik undersökning böra bli de lägsta möjliga, om vid försöksstationen befintlig personal anlitas.

5) Liksom tidigare under kolhydratförsöket måste salivkemiska, bioke-miska, bakteriologiska och histopatologiska (vävnads-) undersökningar i samma utsträckning som hittills utföras bl. a. för effektiv kontroll av att försöksbetingelserna uppfyllas.

6) Undersökningar rörande marginala parodontopatier (tandlossnandets sjukdomar). Dessa sjukdomar utgöra den andra stora huvudgruppen av folksjukdomar, som drabba tandorganet. De börja ofta såsom en inflammation i tandköttet, ej sällan övergående i varbildning. Processen griper vanligen efter hand över på den del av käkbenet, vari tänderna äro infogade, och medför, om sjukdomen ej behandlas, tändernas förlust. Tandlossnandets sjukdomar ha liksom tandrötan en så vidsträckt utbredning, att endast ett försvinnande fåtal helt undgår dem.

Det vetenskapliga studiet av tandlossningssjukdomarna har ännu icke förmått ge någon klarhet i dessas djupare orsaker. Det har dock klarlagts, att ett komplex av faktorer samverkar vid deras uppkomst, såsom överbelastning av tänder vid felaktig tandställning eller onormal bitning, bristande hygien, infektioner m. m. Kostens fysikaliska och kemiska natur spelar sannolikt en framträdande roll. Det är också känt, att sannolikt flera allmänsjukdomar, t. ex. inresekreteriska rubbningar, vissa förgiftningar och bristsjukdomar, kunna bidra till att framkalla dessa sjukdomsbilder.

Med hänsyn till den allmänna kännedomen om dessa sjukdomars natur och de relativa förbättringar i sjukdomstillståndet, som lokala åtgärder kunna medföra, synas ansträngningarna till en början väsentligen böra koncentreras på att klarlägga betydelsen av de i munhålan rådande förhållandena (t. ex. munhygienens inverkan på sjukdomsbilden). Det sannolikt vida mer komplicerade och svårbearbetade forskningsområde, som berör den allmänbiologiska bakgrunden, bör bli föremål för studium först sedan lokala, sjukdomsbefrämjande moment blivit eliminerade och samtidigt bättre utforskade.

Då munhållans tillstånd i hög grad påverkas av miljöfaktorer, är det nödvändigt, att undersökningarna utföras på ett internat, varest klientelet lättare kan kontrolleras med hänsyn till levnadsbetingelserna. Vipeholms sjukhus med dess tämligen stationära klientel lämpar sig väl för detta syfte.

Medicinalstyrelsen avser att till en början söka åvägabringa en vetenskapligt invändningsfri registreringsmetodik, avseende det marginala parodontiets tillstånd. Sedan dylika metoder införts, torde ett studium av dessa sjukdomar under olika betingelser böra kunna upptagas.

Såsom preliminärt förslag till arbetsprogram under det första året kan angivas: utarbetande av en god metodik; behandling av ett visst antal intagna patienter; kontinuerliga undersökningar av under olika betingelser behandlade grupper; samt närmare analys av tandköttsförhållandena under hänsynstagande till skiljaktigheter i munhygien hos olika kategorier.

Vad slutligen angår *medelsbehovet* för nästa budgetår beräknar medicinalstyrelsen — på grundval av tidigare erfarenheter och praxis — att anslaget skall disponeras för avlöningar till 3 undersökningstandläkare, 1 läkare, 2 tandsköterskor, 1 laboratoriesköterska och 1 statistiker med omkring 41 000 kronor samt för omkostnader (diverse förbrukningsartiklar) med ca 12 000 kronor. Styrelsen framhåller i detta sammanhang, att nära hälften av hittills erforderliga forskningsmedel tillskjutits av enskilda, vilket varit av utslagsgivande betydelse för de uppnådda resultaten och väsentligen bidragit till att undersökningarna kunnat genomföras så snabbt som blivit fallet. De enskilda bidragsgivarna ha varit aktiebolaget Astra, Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen samt svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Departementschefen.

Den odontologiska försöksverksamheten vid Vipeholms sjukhus ingår som ett led i den allsidiga utredning i syfte att vinna ökad kännedom om vilka åtgärder, som böra vidtagas för att inom vårt land minska utbredningen av de vanligast förekommande tandsjukdomarna, varom 1939 års riksdag gjort framställning och som Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa i samråd med lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Medel för ändamålet anvisades första gången av riksdagen å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45.

Första etappen av denna verksamhet, som närmast avsåg att utröna den tandröteskyddande effekten vid överskott i kosten av olika vitamin- och

mineralämnena, avslutades under sommaren 1947. Under den f. n. pågående andra etappen ha undersökningarna huvudsakligen inriktats på frågan om sockrets roll inom tandrötens orsakskomplex. Dessa undersökningar ha givit synnerligen intressanta och i viss mån banbrytande resultat, vilka även väckt internationell uppmärksamhet och inom den närmaste tiden beräknas föreligga publicerade i vetenskapligt bearbetad form. Experimenten, som hittills bedrivits under avsiktligt extrema försöksbetingelser, ha successivt överförts till utredning av sockrets betydelse under försöksbetingelser, vilkas resultat kunna givas allmängiltighet. För att kunna slutföra denna utredning och för en fortsatt bearbetning av redan insamlat material m. m. har medicinalstyrelsen föreslagit, att undersökningarna tills vidare få fortsätta. Vidare avser styrelsen att påbörja vetenskapliga undersökningar över den andra stora huvudgruppen av tandorganets sjukdomar, nämligen tandlossnandets sjukdomar.

Med hänsyn till den stora spridning, tandsjukdomarna ha i vårt land, och de avsevärda kostnader, som av det allmänna och av enskilda nedläggas på deras botande, är det synnerligen önskvärt, att undersökningarna fullföljas för att om möjligt få klarhet rörande dessa sjukdomars uppkomst. Mot av medicinalstyrelsen framlagda planer härför har jag i huvudsak intet att erinra. Den föreslagna statistiska undersökningen av vissa folktandvårdsjournaler bör emellertid utföras endast, om och i den mån nu tillgänglig personal kan disponeras för ändamålet. Jag förutsätter även, att verksamheten i övrigt fortgår i oförändrad omfattning.

Mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag beräknar sålunda det belopp, som erfordras för att täcka statens bidrag till kostnaderna, till 53 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 53 000 kronor.

[126] 124. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	145 000	180 346
1950/51 (statsliggaren s. 1009)	150 000	
1951/52 (förslag)	147 700	

Yrkanden.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, dels att försökscentralen organiseras som en yrkesmedicinsk avdelning vid karolinska sjukhuset, dels att till bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna

17 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

under rubriken Bidrag till yrkesmedicinsk forskning anvisas 45 000 kronor, *dels ock* att — därest dessa förslag icke bifallas — det nuvarande anslaget uppföres med oförändrat belopp. •

Motiv.

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten A. Ahlmark* upprättad redogörelse för centralens verksamhet m. m. Enligt redogörelsen ha de löpande undersökningar och forskningar, för vilka närmare redogjorts i 1950 års statsverksproposition (XI, s. 172), fortgått under budgetåret 1949/50. Antalet besök vid centralen har uppgått till cirka 2 000 (1948/49 cirka 1 000). En väsentlig del av centralens arbetsuppgifter utgöres av utrednings- och forskningsarbete. Ahlmark anser, att, sedan arbetet vid centralen nu pågått i tre år, frågan om en fastare organisation av försöksverksamheten bör upptagas till prövning.

Medicinalstyrelsen framhåller, att de ytterligare erfarenheter, som vunnits under det senast förflutna budgetåret, bekräftat, att en permanent statlig yrkesmedicinsk undersökningscentral är behövlig. Styrelsen anför härom.

En sådan central erfordras särskilt för att möjliggöra diagnostik av yrkessjukdomar, för undersökningar rörande dessa sjukdomars utveckling, sjukdomsbild, förlopp, behandling och förekomst samt för fortbildning av läkare, som skola tjänstgöra inom industrin. Vid centralen bedriven verksamhet blir av värde för bl. a. studiet av de skilda yrkessjukdomarnas uppkomstbetingelser och förebyggande samt för terapeutiska frågor på området, däri inbegripet vården av de yrkessjuka. Erfarenheterna kunna också väntas bliva vägledande vid utbyggnaden av en speciell yrkesmedicinsk verksamhet hos andra huvudmän än staten.

Centralen bör anknytas till karolinska sjukhuset. Genom att befattningshavarna sålunda överföras till sjukhuset, erhålla de en tryggare anställningsform än hittills, vilket kan väntas återverka förmånligt på bl. a. rekryteringen av sjukvårdspersonal.

Förutom karolinska sjukhuset och statens institut för folkhälsan ha karolinska institutet, medicinalstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen omedelbart intresse av centralens verksamhet. Sjukhusets direktion bör därför vid behandling av ärenden angående centralen kunna förstärkas med representanter för det eller de angivna organ, vars intresse beröres.

Om förslaget genomföres, bör ett anslag till bidrag till forskningsverksamheten ställas till medicinalstyrelsens förfogande.

För den händelse den yrkesmedicinska verksamheten icke skulle komma att överflyttas till karolinska sjukhuset, föreslås alternativt oförändrat anslag.

Yttranden.

Styrelsen för statens institut för folkhälsan tillstyrker medicinalstyrelsens förslag till omorganisation men framhåller, att det för verksamheten vid

institutets yrkeshygieniska avdelning är av stor vikt, att ett intimt och kontinuerligt samarbete för framtiden garanteras. För att yrkeshygieniska avdelningens behov av invärtesmedicinsk sakkunskap skall kunna tillgodoses, torde det vara lämpligt, att överläkaren eller någon av förste underläkarna vid den planerade avdelningen åläggas att tjänstgöra såsom konsult vid institutet.

Direktionen för karolinska sjukhuset erinrar, att uppgifterna för den nuvarande provisoriska centralen avse undersökning och behandling av samt forskning rörande yrkessjukdomar. Sjukhusets väsentliga uppgift är att vara utbildningsanstalt för studerande vid karolinska institutet. Ett inordnande av centralen i sjukhusets organisation skulle följaktligen innebära en utvidgning av dess nuvarande verksamhetsområde. Innan detta sker, torde karolinska institutets lärarkollegium böra få tillfälle att yttra sig i frågan, särskilt vad avser den yrkesmedicinska undervisningen och forskningen. För centralens verksamhet är det givetvis av betydelse, att den placeras vid eller i närheten av ett större sjukhus, där den kan få nära kontakt med specialister på olika områden av medicinen samt tillgång till sjukhusets olika serviceorgan. Det utrymme vid karolinska sjukhuset, som står till förfogande för nuvarande och planerade nya undervisningskliniker, är emellertid starkt begränsat. Vid sådant förhållande samt med hänsyn till att frågan om den yrkesmedicinska undervisningen ännu icke är utredd, anser direktionen sig f. n. icke kunna tillstyrka medicinalstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsen har föreslagit, att den vid karolinska sjukhuset försöksvis anordnade centralen för undersökning och behandling av samt forskning rörande yrkessjukdomar skall organiseras såsom en yrkesmedicinsk avdelning vid sjukhuset. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 juni 1950 uppdragit åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att uppgöra nytt förslag till dispositionsplan för sjukhusets område m. m. Enär även centralens lokalfråga, som nu endast är provisoriskt löst, därvid synes böra upptagas till prövning, ha handlingarna i ärendet överlämnats till kommittén. Med hänsyn härtill och då, såsom direktionen för sjukhuset framhållit, frågan om den yrkesmedicinska undervisningen ännu icke är utredd, är jag icke nu beredd taga ställning till medicinalstyrelsens förslag. Jag förordar därför, att arbetet vid centralen tills vidare får fortsätta i oförändrade former och därvid alltså ha karaktären av försöksverksamhet.

Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde anslaget för nästa budgetår böra nedräknas med ca 2 300 kronor. I enlighet härmed beräknar jag anslaget till (150 000 — 2 300) 147 700 kronor, varav för forsknings-

verksamhet rörande yrkessjukdomarna oförändrat 45 000 kronor. Jag förutsätter emellertid härvid, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen vid centralen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 147 700 kronor.

[127] 125. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	900 000	904 009
1948/49	850 000	877 286
1949/50	850 000	921 158
1950/51 (statsliggaren s. 1010)	900 000	
1951/52 (förslag)	900 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Den allttjämt avsevärda belastningen på anslaget betingas bl. a. av nu tillämpade behandlingsmetoder och fortsatt noggrann kontroll av behandlingsresultaten. Ett förhållandevis stort antal personer har undersökts på grund av misstanke om venerisk sjukdom i smittsamt skede. De relativt höga läkemedelskostnaderna bero till stor del på att penicillin i allt större utsträckning användes vid behandling i öppen vård av i synnerhet gonorré. Denna behandling är utomordentligt effektiv, medför snabb läkning och gör att komplikationer till gonorré blivit mycket sällsynta. En gonorrésjuk person behöver därför numera i regel icke avstängas från sitt vanliga arbete.

Det sammanlagda antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1946 till 16 191, år 1947 till 13 004, år 1948 till 11 702 och år 1949 till 10 429 samt första halvåret 1950 till 4 801 fall. Antalet är alltså fortfarande relativt högt. Med hänsyn härtill och då dessa sjukdomar fortfarande ha en betydande frekvens i många av de länder, med vilka Sverige har livliga trafikförbindelser, utgör deras bekämpande allttjämt en uppgift av stor vikt.

Belastningen på anslaget i vad avser åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar utgjorde budgetåret 1949/50 666 353 kronor. Då den sjunkande sjukdomsfrekvensen motsvaras av allttjämt stigande läkemedelskostnader, torde härför under nästa budgetår åtgå omkring 650 000 kronor.

Befattningarna som särskild sundhetsinspektör i Stockholm och som extra läkare såsom biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård uppehållas f. n. av samme läkare. Förste stadsläkaren i Stockholm och förste provinsialläkaren i Stockholms län ha båda uttalat sig för bibehållande av denna anordning, varigenom de i egenskap av sundhetsinspektörer erhålla värdefull hjälp och bekämpandet av de veneriska sjukdomarna effektiviseras. Styrelsen föreslår, att jämväl tillsynen över mottagningarna för profylaktisk behandling i Stockholm anförtros åt den särskilde sundhetsinspektören utan ökning av bidraget till hans avlönande. Härför beräknas sålunda oförändrade belopp, 4 000 resp. 2 000 kronor.

Kostnaderna för ersättning till av styrelsen godkända laboratorier för bakteriologiska undersökningar av prov, som avse att genom odling påvisa gonokocker, ha under budgetåret 1949/50 uppgått till 148 185 kronor. På grundval av från dessa laboratorier inhämtade uppgifter rörande självkostnaderna för år 1949 utförda gonokockodlingsprov föreslår styrelsen, att de nuvarande ersättningsgrunderna (fem kronor t. o. m. 1 000 prov och tre kronor för överskjutande) bibehållas oförändrade för de 10 000 första proven per år, under det att ersättningen för varje prov därutöver sättes till två kronor. Vid bifall härtill torde medelsbehovet för budgetåret 1951/52 kunna nedräknas till i runt tal 130 000 kronor.

Sedan den 1 juli 1946 har envar läkare, som enskilt utövar läkarkonsten, medgivits rätt att vid fall, misstänkta för eller lidande av syfilis i smittsamt skede, få blodprov för Wassermanns reaktion på statsverkets bekostnad utförda i första hand på statens bakteriologiska laboratorium och eljest vid annat laboratorium, som av styrelsen godkänts. Härför godkända äro tre laboratorier, bl. a. det serologiska laboratoriet vid S:t Görans sjukhus i Stockholm, vid vilka antalet prov under budgetåret 1949/50 uppgick till cirka 15 000, motsvarande en kostnad av omkring 45 000 kronor, d. v. s. tre kronor per prov. Då emellertid laboratoriets självkostnad för undersökningarna endast uppgår till två kronor per prov, torde ersättningen böra maximeras till detta belopp. Medelsbehovet för nästa budgetår kan med hänsyn härtill uppskattas till 40 000 kronor.

Under innevarande budgetår må ett belopp av 45 600 kronor disponeras såsom bidrag till avlönande av åtta kuratorer för könssjuka i de fyra största städerna. Under budgetåret 1949/50 ha emellertid endast sju kuratorer varit anställda, varav tre (beräknat fyra) i Stockholm, två i Göteborg samt en i vardera Malmö och Norrköping. Då det emellertid är att förvänta, att i Stockholm såsom tidigare fyra kuratorer skola anställas och deras verksamhet alltjämt är nödvändig för en rationell könssjukvård, beräknar styrelsen för budgetåret 1951/52 oförändrat 45 600 kronor.

De i Stockholm och Göteborg särskilt anordnade mottagningarna för profylaktisk behandling av könssjuka fylla enligt inhämtade upplysningar

alltjämt en betydelsefull uppgift. Såsom styrelsen tidigare berört synes tillsynen av verksamheten i Stockholm kunna uppdragas åt den särskilde sundhetsinspektören för Stockholms stad och län. Statsbidraget till avlönande av läkare, som ha överinseende över dessa mottagningar, torde därför kunna nedräknas från 2 400 till 1 200 kronor.

Behovet av fortsatt upplysningsverksamhet rörande könssjukdomarna är mycket stort, varför för ändamålet beräknas oförändrat 10 000 kronor.

Fr. o. m. budgetåret 1949/50 bestridas kostnaderna för de sedan den 1 juli 1945 bedrivna frivilliga läkarundersökningarna av sjömän å svenska fartyg, som från utlandet anlända till svenska hamnar, från förevarande anslag. Dessa undersökningar ha alltjämt befunnits vara av stor betydelse för såväl den enskilde som samhället och de ha blivit synnerligen uppskattade av både sjöfolk och redare. Det är angeläget, att undersökningsförfarandet bibehålles och får fortsätta efter samma riktlinjer som förut. Då belastningen budgetåret 1949/50 enligt hittills inkomna rekvisitioner utgjorde 56 238 kronor, torde för budgetåret 1951/52 böra beräknas 55 000 kronor för ändamålet.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle det sammanlagda medelsbehovet kunna beräknas till (650 000 + 4 000 + 2 000 + 130 000 + 40 000 + 45 600 + 1 200 + 10 000 + 55 000) 937 800 kronor. Med hänsyn till de osäkra beräkningsgrunderna torde dock anslaget kunna begränsas till oförändrat belopp, 900 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret anför.

Redan med hänsyn till den starka minskningen av antalet sjukdomsfall bör anslaget kunna rätt avsevärt nedsättas. En översyn av nu utgående bidrag till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättningar till övriga läkare synes sålunda vara påkallad. En dylik översyn skulle med all sannolikhet leda till en rätt betydande besparing, även om denna, såsom medicinalstyrelsen framhållit, i viss mån uppväges av stigande läkemedelskostnader. Vad angår bidragen till särskild sundhetsinspektör i Stockholm och till en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län torde en ej oväsentlig nedsättning av arvoden vara möjlig. Den tillsyn över mottagningarna för profylaktisk behandling i Stockholm, som skulle anförtros sundhetsinspektören, lär nämligen icke nämnvärt öka hans arbetsuppgifter, och i varje fall kan bestyret med denna tillsyn icke uppväga den minskning av göromålen, som måste bli en följd av nedgången av antalet sjukdomsfall.

Ersättningen till vissa laboratorier för utförda gonokockodlingsprov synes kunna fastställas till fyra kronor t. o. m. 1 000 prov, tre kronor intill 5 000 prov och två kronor för varje prov därutöver. Härigenom skulle statsverkets kostnader vid oförändrat antal prov nedgå med omkring 17 000 kronor.

Den förmån, som sedan den 1 juli 1946 tillerkänts privatpraktiserande

läkare att få blodprov för Wassermanns reaktion utförda på statsverkets bekostnad bör utan större olägenhet kunna upphävas. Den ökade kostnad, som härigenom skulle drabba patienterna, torde icke vara av nämnvärd betydelse.

Nedgången av antalet sjukdomsfall torde böra föranleda en översyn även av kuratorsorganisationen. I varje fall torde anställande av ytterligare en kurator i Stockholm ej behöva ifrågakomma.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens förslag, att även under nästa budgetår för bidrag till avlönande av en särskild sundhetsinspektör i Stockholm samt av en extra läkare som biträde åt förste provinsialläkaren i Stockholms län vid handläggning av ärenden rörande könssjukvård skulle avses 4 000 resp. 2 000 kronor, har jag intet att erinra. Den läkare, som f. n. uppehåller båda dessa befattningar, bör dock utan ökning av statsbidraget även anförtros tillsynen över i Stockholm anordnade mottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar. Med hänsyn till det sjunkande antalet sjukdomsfall förutsätter jag, att medicinalstyrelsen tager frågan om det fortsatta behovet av nämnda båda tjänster under omprövning samt, därest tjänsterna skulle anses behövliga även under budgetåret 1952/53, förebär erfordrig utredning till stöd härför.

Beträffande styrelsens förslag om ändrad ersättning till laboratorier för undersökning av prov, som avse att genom odling påvisa gonokocker, samt av prov för Wassermanns reaktion vid fall, misstänkta för eller lidande av syfilis i smittsamt skede, får jag erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 december 1950 med giltighet fr. o. m. den 1 januari 1951 utfärdat bestämmelser i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag. Enär det på grundval av nu föreliggande material icke synes möjligt avgöra, huruvida i enlighet med statskontorets förslag en ytterligare sänkning av dessa ersättningar är möjlig, har åt medicinalstyrelsen uppdragits att inkomma med närmare utredning härom.

Det för kuratorsverksamheten avsedda statsbidraget beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag till oförändrat belopp, 45 600 kronor. Frågan om fortsatt anställande av en fjärde kurator i Stockholm torde emellertid av medicinalstyrelsen böra upptagas till förnyad prövning.

För bidrag till Göteborgs stad för avlönande av läkare, som ha överinseende över där särskilt anordnade poliklinikmottagningar för profylaktisk behandling av könssjukdomar, ävensom för upplysningsverksamhet rörande könssjukdomarna beräknar jag i likhet med medicinalstyrelsen 1 200 resp. 10 000 kronor.

Kostnaderna för de sedan den 1 juli 1945 bedrivna frivilliga läkarundersökningarna av sjömän å svenska fartyg, som från utlandet anlända till svenska hamnar, vilka kostnader fr. o. m. budgetåret 1949/50 bestridas

från detta anslag, torde såsom medicinalstyrelsen föreslagit kunna beräknas till 55 000 kronor.

Vad slutligen angår det sammanlagda medelsbehovet under anslaget, torde detsamma kunna uppskattas till oförändrat belopp, 900 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[128] 126. Skyddskoppypning.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	120 000	143 487
1947/48	120 000	132 675
1948/49	140 000	160 872
1949/50	140 000	123 631
1950/51 (statsliggaren s. 1011)	140 000	
1951/52 (förslag)	130 000	

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget nedräknas med 10 000 kronor. Antalet under åren 1946—1948 vaccinerade barn utgjorde enligt senast tillgängliga icke helt fullständiga uppgifter resp. 100 017, 109 170 och 102 678. Med hänsyn till belastningen synes anslaget dock kunna nedsättas till 130 000 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppypning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

[129] 127. Skyddsympning mot difteri.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	50 000	54 015
1949/50	50 000	42 789
1950/51 (statsliggaren s. 1011)	50 000	
1951/52 (förslag)	40 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget nedräknas till 40 000 kronor.

Motiv.

Frekvensen av frivillig skyddsympning mot difteri har under år 1949 minskat. Siffran för första halvåret 1950 är påfallande låg. Antalet ympade personer uppgick sålunda år 1947 till 32 118, år 1948 till 88 576 och år 1949 till 61 750 samt första halvåret 1950 till 2 617. Inga Schickprov ha debiterats under år 1949 eller första halvåret 1950.

Då skyddsympningen är frivillig, torde växlingarna i ympningsfrekvensen bero på det nuvarande epidemiologiska läget i landet, som särskilt beträffande difteri visat en avsevärd förbättring (år 1948 387 fall, år 1949 151 fall samt första halvåret 1950 71 fall, i vilka siffror även bacillbärare ingå). Ympningsfrekvensen kan dock komma att snabbt ökas redan vid en obehaglig försämring av det nuvarande gynnsamma läget.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympning mot difteri* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[130] 128. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 000	92 078
1948/49	20 000	107 831
1949/50	75 000	55 503
1950/51 (statsliggaren s. 1011)	75 000	
1951/52 (förslag)	75 000	

Från anslaget bestridas bl. a. kostnader för sådana åtgärder i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel i annan ordning ej äro tillgängliga.

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv.

Belastningen under budgetåret 1949/50 har för medicinalstyrelsens del utgjort 41 168 kronor. Denna siffra liksom siffran för den totala belastningen visar, att anslaget numera anlitas huvudsakligen för mera ordinära utgifter och i ringa omfattning för de särskilda ändamål, som tidigare år medfört en avsevärd belastning. Man synes icke kunna räkna med fortsatt nedbringande av de mera ordinära utgifterna.

Kungl. Maj:t har den 19 juni 1950 uppdragit åt medicinalstyrelsen att efter samråd med byggnadsstyrelsen vidtaga åtgärder för försäljning av Fejans karantänsanstalt med tillhörande mark. Det synes dock ovisst, huruvida anstalten skall hinna överföras till ny ägare före utgången av budgetåret 1951/52. Styrelsen räknar därför med oförändrat medelsbehov för tillsyn och underhåll av denna anstalt. Sedan pågående utredningar om ordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara blivit slutförda, torde äldre materiel vid de med statsmedel anordnade sanitetsanstalterna i ökad omfattning behöva ersättas med nyare och mera ändamålsenlig. Styrelsen förutsätter därför, att kostnaderna för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid dessa anstalter må efter medgivande av Kungl. Maj:t bestridas från detta anslag.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[131] 129. **Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	270 000	208 864
1948/49	270 000	167 713
1949/50	270 000	199 620
1950/51 (statsliggaren s. 1012)	200 000	
1951/52 (förslag)	200 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppräknas med 25 000 kronor.

Motiv.

Belastningen ökar nu åter, vilket huvudsakligen torde bero på de fr. o. m. den 1 januari 1950 ändrade statsbidragsgrunderna. I någon ringa mån kan belastningen vidare komma att öka till följd av ökade resekostnader efter bifall till förslaget medgivande för provinsialläkarna att träffa överenskommelser om s. k. jourtjänst under sön- och helgdagar.

Departementschefen.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra än att anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet rörande belastningen tills vidare torde bära uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[132] 130. Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 000	26 168
1948/49	—	15 509
1949/50	40 000	16 457
1950/51 (statsliggaren s. 1012)	100	
1951/52 (förslag)	100	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en reservation av 54 474 kronor. Då för samma budgetår anvisats ett anslag av 100 kronor, fanns vid förstnämnda tidpunkt ett disponibelt belopp å 54 574 kronor.

Såvitt medicinalstyrelsen har sig bekant föreligger icke behov av medel för uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation under de närmaste åren.

För övriga med anslaget avsedda ändamål ha enligt av styrelsen fattade beslut för budgetåret 1948/49 beviljats statsbidrag med sammanlagt 12 800 kronor. Man torde böra räkna med ungefär samma belopp för vardera av budgetåren 1950/51 och 1951/52.

Styrelsen har för innevarande budgetår räknat med att någon utbetalning av statsbidrag för anskaffande av skidbårar jämlikt kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 208) icke skall komma att äga rum. Statsbidrag för detta ändamål torde ej heller erfordras för nästa budgetår.

De å anslaget disponibla medlen torde sålunda väl förslå för att jämväl under budgetåret 1951/52 tillgodose de med anslaget avsedda ändamålen. Anslaget torde emellertid böra uppföras i riksstaten med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[133] 131. Sjuktransporter med flygplan.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	100 000	53 429
1948/49	85 000	58 947
1949/50	53 000	52 004
1950/51 (statsliggaren s. 1013)	85 000	
1951/52 (förslag)	50 000	

Från detta anslag gäldas kostnader för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Boden-Luleå och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Boden-Luleå bestridas underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet från anslaget. För det vid Hägernäs stationerade flygplanet skola enligt överenskommelse driftkostnaderna bestridas av vederbörande landsting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan underhållskostnaderna täckas dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

Yrkande.

Flygförvaltningen (skr. 25/8 1950) hemställer — efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för svenska röda korset — att anslaget nedräknas med 32 000 kronor.

Motiv.

Kostnaderna för budgetåret 1951/52 uppskattas till 56 000 kronor, varav för drivmedelskostnader 15 000 kronor, för underhållskostnader 23 000 kronor och för administrationskostnader 18 000 kronor. Härvid har flygförvaltningen räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket för budgetåret 1949/50 utgjort 455, kommer att nästa budgetår uppgå till 280. Inga flygplan- eller motoröversyner beräknas behöva utföras å flygplanen. Flygförvaltningen räknar med att bidraget från Stockholms läns landsting kommer att uppgå till 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras 53 000 kronor.

Departementschefen.

I detta sammanhang vill jag till en början anmäla, att AB Arosflyg i Västerås i skrivelse den 16 oktober 1950 framlagt förslag om överförande till bolaget av ambulansflygningarna i övre Norrland. Bolagets flygplan äro f. n. stationerade i Arjeplog och Porjus. Kostnaderna ha av bolaget uppskattats till 340 kronor per flygtimme vid minst 200 flygtimmar per år. Med hänsyn till de ur olika synpunkter stora fördelarna med nuvarande organisation av ambulansflygtjänsten anser jag mig icke kunna tillstyrka bolagets förslag. Enär det är angeläget, att alla möjligheter att genomföra en sjuktransport tillvaratagas, vill jag emellertid förorda, att flygförvalt-

ningen bemyndigas att med bolaget träffa avtal om utförande av enstaka ambulansflygningar vid sådana tillfällen, när väderleksförhållandena eller andra orsaker icke möjliggöra flygning från Boden-Luleå.

Vidare får jag anmäla, att flygförvaltningen i skrivelse den 6 oktober 1950 hemställt om anvisande av medel för inköp av ett sjuktransportflygplan. Det i Boden stationerade ambulansflygplanet, som anskaffades 1940, är enligt flygförvaltningen med hänsyn till ålder och gångtid m. m. mindre lämpligt för fortsatt tjänst i denna del av landet med dess svåra terrängförhållanden. Däremot skulle det efter översyn kunna insättas i nedre Norrland (Frösön). Det därstädes stationerade flygplanet, som efter 15 års ambulanstjänst blivit hårt förslitet, skulle på detta sätt kunna ersättas. Kostnaderna för inköp av ett begagnat men i gott skick varande, tvåmotorigt amfibieflygplan ha enligt lämnad offert uppskattats till 130 000 kronor. Flygplanet, som utom besättningen kan medföra två patienter och en läkare, beräknas kunna hållas i tjänst cirka åtta år. Kostnaderna för inredning och översyn av flygplanet uppskattas till 40 000 kronor samt för stationsmateriel och reservdelar till 50 000 kronor. Då jag anser mig böra tillstyrka flygförvaltningens förslag och frågan bör avgöras snarast möjligt, har jag för avsikt att föreslå, att ett reservationsanslag om 220 000 kronor anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår.

Genom inköp av nämnda amfibieflygplan kan ambulansstationen vid Boden helt överflyttas till flygflottiljen vid Kallax (F 21, Luleå). Enligt vad flygförvaltningen under hand meddelat skulle detta medföra en årlig besparing för statsverket om i runt tal 20 000 kronor, varav största delen dock belöper på flygvapnets anslag. Med hänsyn härtill och då jag i övrigt icke har något att erinra mot flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, torde anslaget kunna nedsättas till i runt tal 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[134] 132. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	121 000	126 773
1950/51 (statsliggaren s. 1013)	131 000	
1951/52 (förslag)	139 000	

Yrkande.

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 38 600 kronor.

1. Personalökningar:	Ökning
a) 1 byråingenjör Cg 27 å standardiseringsavdelningen	13 428
b) 1 aktuarie Cg 24 å arkivavdelningen	11 460
2. Lönereglering:	
1 kontorsskrivare Ce 19 i st. f. kanslibitråde Ce 11	2 484
3. Vikariatsersättningar	10 000
4. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	1 069
Avrundning	159
	38 600

Motiv.

1 a) Beredningen har de två senaste åren påtalat de otillräckliga personalresurserna på avdelningen. De gångna åren ha ytterligare accentuerat angelägenheten av en personalförstärkning för att avdelningen på ett nöjaktigt sätt skall kunna lösa sina arbetsuppgifter, huvudsakligen standardisering av sjukvårdsmateriel. Det torde vara uppenbart, att det nu, 20 år efter det att de första standard fastställdes, är en mycket angelägen arbetsuppgift att genom revision hålla dessa i nivå med utvecklingen. Härjämte skola nya standardiseringsuppgifter lösas, många av brådskande natur. Vissa aktuella uppgifter ha hittills måst ställas på framtiden, t. ex. standardisering av sjukhusens rullande materiel, elektrisk armatur, viss kirurgisk utrustning, blanketter, modellkataloger för preliminär standard m. m. Avdelningen bör därför tillföras en för självständiga arbetsuppgifter av krävande teknisk natur kvalificerad befattningshavare.

1 b) Avdelningen har under de senare åren erhållit arbetsuppgifter i en utsträckning, som gör en personalförstärkning ofrånkomlig. Arbetet med granskning av förslag till planläggning av sjukhus, vilket är mycket krävande och väsentligen avser aktuella byggnadsprojekt av brådskande beskaffenhet, har visat ständig ökning. En stor balans kan därför i längden icke undgås, ett missförhållande, som länder till allvarligt men för landets sjukvård. Avdelningen bör därför tillföras en akademiskt skolad tjänsteman med uppgift att biträda avdelningsföreståndaren i fråga om statistiska och administrativt betonade arbetsuppgifter.

2) Beredningens kassa och expedition skötes f. n. av ett kanslibitråde. Befattningshavaren handhar under verkställande tjänstemannen medelsförvaltning, anslagsbevakning och bokföring. Hon verkställer även alla inköp, har tillsyn över lokaler, material och städning samt ombesörjer utbetalning av räkningar, upprättande av avlöningslistor, granskning av rese- och sjukvårdsräkningar ävensom registrering och arkivering m. m.

3) En befattningshavare å arkivavdelningen i Ce 22: 23 är sedan våren 1950 sjukledig på grund av lungtuberkulos. Ledigheten kan beräknas fortfara även under nästa budgetår. Den årliga merkostnaden på grund härav uppgår till 7 947 kronor. Då beredningens ram för vikariatsersättningar oavsett dessa längre sjukvikariat är alltför liten, bör härför avsett belopp uppräknas med 10 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret. Frågan om inrättande av en byråingenjörstjänst å standardiseringsavdelningen samt om uppflyttning av kanslibiträdet var föremål för prövning vid 1950 års riksdag utan att då vinna statsmakternas bifall. Då till stöd för den förnyade framställningen icke anförts skäl, som motivera ändrat ståndpunktstagande, synes framställningen i denna del icke böra föranleda någon åtgärd. Ämbetsverket finner ej heller tillräckliga skäl förebragta för inrättandet av en aktuariiefattning å arkivavdelningen.

Statens lönenämnd erinrar, att nämnden för budgetåret 1949/50 tillstyrkt förslaget om inrättande av en tjänst såsom byråingenjör i Cg 27. I stället för den föreslagna tjänsten såsom aktuarie i Cg 24 förordar nämnden, att en befattning såsom amanuens enligt reglerad befordringsgång inrättas. Enligt nämndens mening förtjänar det att närmare övervägas, huruvida den deltidsanställda sekreteraren (arvode 1 800 kronor för år) i sådant fall skall anses erforderlig. Med utgångspunkt från nu gällande principer rörande lönegradsplacering av högre biträdestjänster har nämnden ej funnit anledning till erinran mot att kanslibiträdestjänsten hänföres till kontoristgraden (Ce 13). Nämnden vill emellertid fästa uppmärksamheten vid att tillkomsten av förenämnda amanuens tjänst kan komma att påverka de arbetsuppgifter, som ankomma på innehavaren av denna biträdestjänst.

Departementschefen.

Av beredningen framförda förslag om utökning av personalen vid standardiserings- och arkivavdelningarna finner jag mig i rådande läge nödsakad avstyrka. Ej heller anser jag mig f. n. kunna tillstyrka beredningens förslag, att en befattning såsom kanslibiträde i lönegrad Ce 11 skulle ändras till en kontorsskrivartjänst i lönegrad Ce 19.

Mot beredningens hemställan om ökad medelsanvisning med 10 000 kronor till vikariatsersättningar, vilken ökning till större delen eller ca 8 000 kronor hänför sig till inträffat sjukdomsfall, har jag intet att erinra. Härtill komma automatiska löneklassuppflyttningar om ca 1 200 kronor.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår föreslår jag, att anslaget med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor nedräknas med i runt tal 3 600 kronor. Minskningen bör i sin helhet falla på anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Å andra sidan föranleda av mig framlagda förslag en ökning av medelsbehovet med (10 000 + 1 200) 11 200 kronor, varav å icke-ordinarieposten belöpa 10 100 kronor. Nettoökningen å anslaget uppgår sålunda till (11 200 — 3 600) 7 600 kronor eller i runt tal 8 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 8 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie

personal 117 000 (+ 6 500) kronor och rörligt tillägg 14 000 (+ 1 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 000 + 117 000 + 14 000) 139 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	117 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 000

Summa förslagsanslag kronor 139 000;

b) till *Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 139 000 kronor.

[135] 133. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	13 300	16 848
1949/50	14 000	12 412
1950/51 (statsliggaren s. 1013)	15 800	
1951/52 (förslag)	19 000	

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 1 300 kronor. Ökningen hänför sig helt till anslagsposten till reseersättningar, vilken med hänsyn till belastningen 1949/50, 5 395 kronor, föreslås uppräknad från 2 700 till 4 000 kronor. Beredningens verksamhet är av den natur, att tjänsteresor för olika ändamål, såsom för besiktningar av sjukhus, konferenser med industriföretag m. m., måste företagas i förhållandevis stor utsträckning.

Statskontoret anser, att anslaget kan nedsättas till 14 100 kronor, då en uppräkning med 3 000 kronor av uppbördsmedlen synes befogad i betraktande av storleken av under senare år influtna inkomster av försålda publikationer.

Departementschefen.

Centrala sjukvårdsberedningen har i skrivelse den 15 september 1950 — under förmälan att beredningen den 1 augusti 1950 inflyttat i nya, större lokaler — hemställt om medgivande bl. a. att överskrida för innevarande

budgetår till övriga expenser anvisade medel med 4 500 kronor för inköp av möbler m. m. Jag förordar, att ett belopp av 2 000 kronor anvisas för ändamålet för nästa budgetår. Mot beredningens beräkning av medelsbehovet i övrigt för samma budgetår har jag intet annat att erinra än att höjningen av anslagsposten till reseersättningar torde kunna begränsas till 1 200 kronor. I enlighet härmed beräknar jag anslaget i dess helhet till (15 800 + 2 000 + 1 200) 19 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

[136] 134. Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	50 000	49 769
1950/51 (statsliggaren s. 1014)	52 500	
1951/52 (förslag)	52 500	

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 30/8 1950) föreslår, att anslaget höjes med 100 kronor.

Avdelningens tjänstemän äro fr. o. m. den 1 juli 1950 extra ordinarie. En särskild post för sjukvård m. m. är därför erforderlig.

Departementschefen.

I likhet med beredningen anser jag, att under rubriken omkostnader i avdelningens stat bör uppföras en särskild anslagspost till sjukvård m. m. Anslaget torde emellertid kunna uppföras med oförändrat belopp, 52 500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Stat.

Utgifter.

A. Avlöningar.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	36 600	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 400	41 000

B. Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	100	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	11 900	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	3 500	15 500

Summa kronor 56 500

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättningar för verkställda undersökningar 4 000

Summa förslagsanslag kronor 52 500;

b) till *Centrala sjukvårdsberedningen: Arbetsstudieavdelning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 52 500 kronor.

[137] 135. Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	60 000	95 301
1949/50	100 000	130 067
1950/51 (statsliggaren s. 1014)	100 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget uppräknas med 50 000 kronor.

Motiv.

Den psykiska barna- och ungdomsvården är under fortgående utveckling. Sålunda skola under den närmaste tiden tillhopa fem nya rådgivningsbyråer inrättas i Stockholm och Göteborg samt inom Älvsborgs och Örebro län. Med hänsyn härtill samt till storleken av utgifterna å anslaget för sistförflutna budgetår torde medelsbehovet kunna uppskattas till minst 200 000 kronor. Då det emellertid är ovisst, om de nya byråerna kunna träda i funktion redan fr. o. m. kalenderåret 1951, är det icke uteslutet att belastningen kommer att stanna vid ett lägre belopp. Anslaget torde därför kunna avrundas nedåt till 150 000 kronor.

Departementschefen.

Enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen är statsbidragsberättigad verksamhet numera godkänd inom Stockholms och Göteborgs städer samt fem landstingsområden, nämligen Stockholms, Uppsala, Värmlands, Jämtlands och Västerbottens län. Av styrelsens skrivelse framgår, att rådgivningsbyråer komma att inrättas inom Älvsborgs och Örebro län samt ytterligare byråer i Stockholm och Göteborg. Med hänsyn härtill och då enligt uppgift ansökningar föreligga om godkännande av planer för verksamhet även inom Malmö och Hälsingborgs städer, anser jag mig böra tillstyrka, att anslaget i enlighet med styrelsens förslag höjes med 50 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[138] 136. **Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlännningar.** Medel för denna av medicinalstyrelsen bedrivna flyktingverksamhet ha tidigare anvisats under femte huvudtiteln. Fr. o. m. innevarande budgetår bestridas kostnaderna från nu ifrågavarande anslag (statsliggaren s. 1015).

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget nedräknas med 335 000 kronor till 1 225 000 kronor.

Motiv.

Det klientel, som f. n. står under medicinalstyrelsens omvårdnad, fördelade sig den 15 augusti 1950 på följande sätt:

A. Stråtenbo konvalescentförläggning	72	
E-paviljongerna	44	
Vrigstadhemmet	24	
Övriga sjukvårdsinrättningar	48	188
B. Vid andra sjukvårdsinrättningar intagna patienter, för vilka endast kostnaderna för social omvårdnad bestridas av styrelsen	20	20
		208

Härutöver tillkomma å E-paviljongerna de 150 patienter, vilkas överförande till Sverige påbörjats och beräknas ha slutförts under september månad 1950.

För budgetåret 1951/52 räknar styrelsen med i genomsnitt följande beläggning och vårdkostnad:

	Antal vårdade per dag	Beräknad dagkostnad	Årskostnad
Stråtenbo konvalescentförläggning	110	5: 80	232 870
E-paviljongerna	150	13: 50	739 125
Vrigstadhemmet	20	5: —	36 500
Övriga sjukvårdsinrättningar	30	7: 40	81 030
	310		1 089 525

Härtill komma vissa kostnader för social omvårdnad. Styrelsen utgår ifrån att denna omvårdnad kommer att omfatta i medeltal sammanlagt 330 patienter. Anslag erfordras för fickpengar, inköp av kläder samt patienternas sysselsättning och förströelse. Medel för sist angivet ändamål utgå f. n. vid E-paviljongerna och Vrigstadhemmet med en krona samt vid Stråtenbo konvalescentförläggning med två kronor per månad och patient. Medlen omhänderhas av kuratorerna vid de olika vårdanstalterna (s. k.

kuratorsmedel). Kostnader härför samt för fickpengar till patienter å Stråtenbo ha medräknats i förut angiven dagkostnad för lägret. Häri ingå även fickpengar till patienter vid övriga sjukvårdsinrättningar. Kostnaderna för den sociala omvårdnaden ha beräknats på följande sätt.

Fickpengar för 170 patienter å	—: 50 per dag	31 025
Kläder m. m. » 330 »	å 150: — » år	49 500
Kuratorsmedel » 170 »	å 1: — » månad	2 040
		82 565

Medelsbehovet för tandvård, resor till och från sjukvårdsinrättningar m. m. samt begravningskostnader uppskattas till resp. 3 500, 6 000 och 4 000 kronor eller tillhopa 13 500 kronor.

Lönekostnaderna för chefs- och läkarpersonal vid Stråtenboförläggningen, för kuratorer vid E-paviljongerna och för en kurator hos styrelsen beräknas till resp. 16 800, 6 000 och 8 700 kronor. För extra arbetskraft hos styrelsen för det centrala bestyret med verksamheten beräknas 8 000 kronor, varför lönekostnaderna i sin helhet skulle uppgå till 39 500 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras (1 089 525 + 82 565 + 13 500 + 39 500) 1 225 090 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 1 225 000 kronor.

Departementschefen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 137 till 1950 års riksdag framlagda förslag medgav riksdagen (skr. nr 156), att i Sverige finge — utöver då i landet befintliga, under medicinalstyrelsens överinseende stående flyktingar — för varaktig vistelse mottagas 150 tuberkulossjuka flyktingar jämte högst ungefär lika många anhöriga till dessa. Överförandet av flyktingarna påbörjades i augusti 1950, då omkring 80 av dessa ankommo till Sverige, medan återstoden anlände hit under december månad samma år. Tidpunkten för överförandet har sålunda något förskjutits. Ehuru detta möjligen kan föranleda en viss ökning av kostnaderna för verksamheten under nästa budgetår, har jag ansett mig böra godtaga medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för ändamålet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 225 000 kronor.

[139] 137. **Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare.** För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor (statsliggaren s. 1015).

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) anmäler, att — då anslaget synes komma att tagas i anspråk endast till en mindre del under innevarande budgetår — medel icke torde behöva anvisas för budgetåret 1951/52.

Departementschefen.

Mellan österrikiska och svenska regeringarna har den 31 oktober 1950 träffats avtal om överförande till Sverige av högst 100 österrikiska läkare i enlighet med de principer, som i propositionen nr 134/1950 förelades riksdagen och som av riksdagen (skr. nr 210) godkänts. Med hänsyn till den tid, som kan beräknas åtgå för ansökningsförfarandet och därpå följande urval av läkarna m. m., torde den första gruppen om ca 25 läkare komma att anlända till Sverige först omkring den 1 mars 1951. Med i förenämnda proposition beräknad intervall av tre månader mellan grupperna torde sålunda endast halva antalet läkare komma att överföras hit under innevarande budgetår. Medel för ändamålet böra därför anvisas för budgetåret 1951/52. På grundval av de i propositionen gjorda kostnadsberäkningarna uppskattar jag därvid utgifterna för de återstående läkarnas resor till Sverige, för engångsbidragen till deras uppehålle samt för den förberedande kursen till sammanlagt 75 000 kronor. För läkarnas uppehålle m. m. under den kurs i statsmedicin, varmed utbildningen skall avslutas, beräknar jag ca 45 000 kronor. Kostnaderna för anordnandet av sistnämnda kurser torde böra bestridas från reservationsanslaget till Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare. Det sammanlagda medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till (75 000 + 45 000) 120 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[140] 138. Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare. Å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisades under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av 10 000 kronor för detta ändamål. Med bifall till av Kungl. Maj:t i propositionen nr 31/1950 framlagt förslag medgav riksdagen (skr. nr 50), att återstående medel av anslaget finge disponeras jämväl under budgetåret 1950/51.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) upplyser, att efter uttagande av deltagarna i den kurs, som är avsedd att hållas under november månad 1950, torde komma att återstå omkring ett hundratal utländska läkare, som ej tenderat i statsmedicin. Omkring en tredjedel av dessa läkare kunna emellertid väntas avlägga sådan tentamen utan deltagande i denna kurs.

Medel för anordnande av ytterligare kurser synas med hänsyn härtill erforderliga. Då föreliggande reservation, 5 600 kronor, synes tillräcklig för bestridande av kostnaderna för kursverksamheten under budgetåret 1951/52, föreslår styrelsen, att reservationen överföres till ett formellt anslag om 100 kronor.

Departementschefen.

Jag har under föregående punkt förutsatt, att kostnaderna för anordnande av kurser i statsmedicin jämväl för där omnämnda österrikiska läkare skola bestridas från detta anslag. I enlighet härmed och då medicinalstyrelsens förslag i övrigt icke föranleder någon erinran från min sida, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[141] 1. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	452 000	507 810
1950/51 (statsliggaren s. 1016)	508 000	
1951/52 (förslag)	533 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 26/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 31 900 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Dubblering av en tjänst som yrkesmästare Ca 13	+ 7 068
2. 1 biträdande direktör Cg 29	— 8 738
3. 4 förman Cg 11	+ 22 896
4. 1 ekonomibiträde Ce 6 i st. f. Ce 3	+ 612
5. Övertidsersättningar	+ 5 600
6. Löneklassuppflyttningar	+ 280
7. Rörligt tillägg	+ 4 182
	31 900

Motiv.

Under budgetåret 1949/50 utgjorde antalet intagna i genomsnitt 119. Antalet intagna under budgetåret 1948/49 uppgick till i medeltal 137. Nedgången i beläggningen sammanhänger med att platsantalet genom ombyggnad reducerats till maximalt 120 platser. Styrelsen utgår från att samtliga platser komma att vara belagda under nästa budgetår.

1) Den föreslagna medelsanvisningen avser att täcka kostnaderna för en dubblerad yrkesmästarebefattning. Innehavaren av denna är sedan flera år på grund av sjukdom oförmögen att fullgöra sin tjänst och sysselsättes i stället med bevakningsuppgifter av lättare slag. De med befattningen förenade göromålen ha i stället fullgjorts av en ordinarie förman till en början utan särskild ersättning. Arbetsuppgifternas krävande och ansvarsfulla natur har styrelsen emellertid funnit motivera, att förordnande meddelades att med vikariatslön fullgöra de på befattningen ankommande göro-

målen. Styrelsen har den 6 maj 1949 fattat beslut härom. Medel härför ävensom för anställande av vikarie å förmanstjänsten ha icke tidigare beräknats i avlöningsstaten.

2) Genom beslut den 6 maj 1949 och 9 juni 1950 har Kungl. Maj:t för tiden den 1 juni 1949 tills vidare t. o. m. den 31 januari 1951 befriat anstaltens direktör i viss utsträckning från handläggningen av uppgifter, som avse vården av de intagna samt därmed sammanhängande göromål. De ärenden, från vilka direktören befriats, handläggas av en av Kungl. Maj:t förordnad tjänsteman i Cg 29 (biträdande direktör). Den nuvarande innehavaren av direktörsbefattningen avgår med pension med utgången av januari månad 1951, varför medel till avlönande av en biträdande direktör icke torde böra beräknas i fortsättningen.

3) I statsverkspropositionen till 1950 års riksdag framhöll departementschefen att, därest det skulle visa sig nödvändigt för anstalterna att anställa personal utöver den av honom förordade ramen, Kungl. Maj:t torde få medgiva överskridande av icke-ordinarieposten. Kungl. Maj:t har den 10 mars 1950 medgivit dylikt överskridande avseende budgetåret 1949/50 med 74 000 kronor för att täcka kostnaderna för bl. a. 4 extra förmansbefattningar. Behovet av befattningarna torde bliva lika stort under nästa budgetår.

4) Enligt beslut av 1950 års riksdag inrättades en befattning som ekonomibiträde i Ce 3, avsedd för tjänstgöring inom de efter ombyggnaden utökade ekonomilokalerna. Styrelsens förslag avsåg en befattning i Ce 6 i likhet med den tidigare inrättade ekonomibiträdestjänsten. Av styrelsen vidtagna åtgärder för besättande av tjänsten ha lämnat negativt resultat. Utsikterna att kunna tillsätta befattningen torde vara ytterligt små med mindre den uppflyttas till samma lönegrad som den redan befintliga tjänsten.

5) Särskilda medel har tidigare icke beräknats för övertidsersättningar. Utgifterna, som under budgetåret 1948/49 uppgingo till 4 150 kronor och under budgetåret 1949/50 till 5 526 kronor, sammanhånga med den under senare år vid anstalten genomförda skärpta bevakningen samt den ökade spaningsverksamhet, som vid rymningstillfällen utföres av anstaltens egen personal. Med hänsyn till de förhållandevis stora utgifterna har styrelsen funnit det motiverat att beräkna särskilda medel härför.

Yttranden.

Statskontoret anser, att, om vikariatslöneförordnandet på yrkesmästarebefattningen skall fortfa ra även under budgetåret 1951/52, medel härför böra anvisas från anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Med hänsyn till belastningen synes posten emellertid icke behöva uppräknas. För den händelse man med säkerhet kan räkna med att det även

under nästa budgetår blir oundgängligen nödvändigt att förstärka bevakningstjänsten i den betydande omfattning, som anstaltsstyrelsen förutsätter, torde medel härför böra beräknas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Statskontoret avstyrker förslaget om uppflyttning i lönegrad av ekonomibiträdestjänsten.

Socialstyrelsen anser sig, oaktat anstaltsstyrelsen ej gjort framställning därom, böra framhålla, att Svartsjöanstaltens psykiater bör medverka i vårdarbetet i större omfattning än som nu sker.

Lönenämnden erinrar, att frågan om ekonomibiträdets löneställning prövades vid 1950 års riksdag och att tjänsten därvid placerades i Ce 3.

Departementschefen.

Befattningen som biträdande direktör i Cg 29 tillkom för att anstaltens direktör tillfälligt skulle befrias från vissa uppgifter. Innehavaren av direktörstjänsten (vikariatslöneförordnande) kommer att avgå med pension med utgången av januari 1951, och medel för avlöande av en biträdande direktör torde ej behöva beräknas för nästa budgetår.

För att möjliggöra en nödvändig förstärkning av bevakningstjänsten ha 4 extra förmän varit anställda vid anstalten under de senaste två åren. Då man torde ha att räkna med ett mera stadigvarande behov av dessa befattningar, torde medel för 4 förmän i Cg 11 böra beräknas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Styrelsens förslag om anvisande av 5 600 kronor för övertidsersättningar och 280 kronor för löneklassuppflyttningar föranleda ingen erinran från min sida. Med hänsyn till belastningen torde posten till rörligt tillägg böra uppräknas med av styrelsen angivet belopp.

I övrigt gjorda framställningar anser jag mig icke kunna biträda.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande lönereglering för viss maskinpersonal föreslår jag, att befattningen som maskinist i Ca 13 uppflyttas till Ca 15.

De av mig framlagda förslagen påkalla en ökning av medelsanvisningen med 22 896 kronor för nya tjänster (4 förmän Cg 11), 5 600 kronor för övertidsersättningar, 540 kronor för lönegradsuppflyttning, 280 kronor för löneklassuppflyttningar samt 4 182 kronor för rörligt tillägg. Indragningen av tjänsten som biträdande direktör medför en minskning av medelsbehovet med 8 738 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(22\,896 + 5\,600 + 540 + 280 + 4\,182 - 8\,738)$ 24 760 kronor eller i runt tal 25 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 317 300 (+ 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 10 700 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 150 500 (+ 19 000) kronor och rörligt tillägg 54 500 (+ 5 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (317 300 + 10 700 + 150 500 + 54 500) 533 000 (+ 25 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare personalförteckningen ändras på det sätt, att en befattning som maskinist i Ca 13 utbytes mot en sådan befattning i Ca 15.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, som nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	317 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	150 500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	54 500

Summa förslagsanslag kronor 533 000;

c) till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 533 000 kronor.

[142] 2. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	262 500	407 000
1950/51 (statsliggaren s. 1017)	380 000	
1951/52 (förslag)	405 400	

Yrkande.

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 26/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 52 200 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	5 996	2 000	3 500	+ 1 500
2. Övriga expenser	9 980	6 000	10 000	+ 4 000
3. Underhåll av byggnader	23 000	20 000	23 000	+ 3 000
4. Inventarier	41 000	5 000	9 500	+ 4 500
5. Tvätt och renhållning	18 288	9 000	18 000	+ 9 000
6. Proviant och kostförbättring	40 772	11 000	40 000	+ 29 000
7. Proviant till intagna	94 029	113 000	96 000	— 17 000
8. Beklädnad och sängkläder	33 921	13 000	15 000	+ 2 000
9. Hälso- och sjukvård	28 178	25 000	28 000	+ 3 000
10. Undervisning	3 270	4 500	9 000	+ 4 500
11. Omkostnader för utskrivna och permitte- rade	28 077	25 000	28 000	+ 3 000
12. Kostnader för transport av intagna	7 079	2 100	7 000	+ 4 900
13. Ertappningspenningar	1 360	500	1 300	+ 800
				+ 52 200

Motiv.

1) Av utgifterna för budgetåret 1949/50 utgjorde 2 800 kronor omplaceringsstraktamente åt biträdande direktören. Styrelsens ledamöter företaga numera i större omfattning än tidigare tjänsteresor till anstalten. Det har nämligen visat sig önskvärt att icke endast vid sammanträdena utan även vid andra tillfällen inspektera och följa förhållandena vid anstalten och samråda med anstaltsledningen. Vidare besöker styrelsens rådgivande psykiater anstalten minst en gång i veckan.

2) Utgifterna för telefonsamtal samt för blanketter och skrivmateriel ha ökat i samband med en nyligen genomförd omläggning av registrerings-systemet beträffande internerna. En ny skrivmaskin, avsedd för en ny-anställd assistent, samt en ny dupliceringsmaskin i ersättning för en försliten sådan behöva anskaffas.

3) I flertalet fall fylla bostäderna icke rimliga krav på en tidsenlig standard. Förhållandena utgöra en ständig källa till irritation bland personalen och inverka menligt på möjligheterna till nyrekrytering. I flera fall ha lämpliga aspiranter återtagit sina ansökningar eller uppsagt sina anställningar, sedan de besiktigt de erbjudna bostäderna. Styrelsen har i rådande läge icke ansett sig böra framställa förslag om nybyggnader. Emellertid är det angeläget, att befintliga bostäder snarast moderniseras.

4) Utgifterna uppgingo under budgetåret 1949/50 till 41 000 kronor, varav 36 000 kronor anvisats å tilläggsstat för nyanskaffning av möbler m. m. i förläggningarna för internerna. För normal nyanskaffning ha beräknats 5 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för budgetåret 1950/51. F. n. finnas 33 ogifta anställda, av vilka 18 bebo det s. k. »Ungkarlshuset», som inrymmer 6 enkel- och 6 dubbelrum. Alltsedan byggnaden år 1932 togs i bruk ha några nya inventarier i brist på medel icke kunnat anskaffas. Rummen är synnerligen torftigt och bristfälligt möblerade. En praktisk och trivsamt möblering torde kunna åstadkommas för cirka 4 500 kronor.

5) Tvätt och lagning av persedlar utfördes tidigare av internerna själva.

Denna ordning visade sig emellertid i längden både oekonomisk och ohygienisk. Maskinparken är numera försliten. Sedan budgetåret 1949/50 utföres tvätt och lagning vid fångvårdsanstalten å Hall, vilket medfört ökade utgifter. På längre sikt torde emellertid denna anordning medföra icke oväsentliga besparingar, då ett bibehållande av den äldre ordningen skulle ställa krav på såväl anskaffande av en ny maskinpark som anställande av en tvättföreståndare vid anstalten.

10) En centralradioanläggning i huvudbyggnaden är önskvärd. Internerna disponera nu endast en gemensam radioapparat, vilket utgör en kännbar brist vid ordnandet av de intagnas fritidssysselsättningar.

12) Transporterna gå i stor utsträckning till sjukhus och sinnessjukhus. Ofta medför vederbörandes sinnesbeskaffenhet, att de allmänna färdmedlen icke kunna begagnas. Då anstalten saknar egen bil, måste ej sällan i dylika fall hyrbil anlitas.

Yttranden.

Statskontoret erinrar, att medelsanvisningen å flertalet anslagsposter ökats genom beslut av 1950 års riksdag med hänsyn till den ökade beläggningen å anstalterna. En ytterligare höjning lär därför böra ifrågakomma endast för att möta ofrånkomliga utgiftstegringar. Statskontoret anser sig endast kunna förorda följande ökningar, nämligen för övriga expenser med 2 000 kronor, för inventarier med 1 000 kronor, för tvätt och renhållning med 9 000 kronor, för proviant till kostförbättring med 27 000 kronor — under förutsättning att posten till proviant till intagna minskas med 17 000 kronor — samt för kostnader för transport av intagna och för ertappningspenningar m. m. med tillhoppa 5 000 kronor.

Socialstyrelsen uttalar, att en stor del av bostäderna äro otidsenliga och bristfälliga. Vissa bostäder sakna icke endast centraluppvärmning utan även vatten och avlopp. Enligt styrelsens mening föreligger behov av större belopp för underhåll av byggnader än det av anstaltsstyrelsen angivna.

Departementschefen.

Anstaltsstyrelsens förslag om ökning av delposten till övriga expenser finner jag motiverat med hänsyn till angelägenheten av att en skrivmaskin ställes till den nyanställda assistentens förfogande och att anstalten erhåller en ny dupliceringsmaskin i ersättning för en försliten sådan. Då jag under hand inhämtat, att ifrågavarande maskiner kunna inköpas för en summa av 2 500 kronor, förordar jag, att delposten uppräknas med detta belopp.

Såsom av framställningen framgår, äro inventarierna i det s. k. »Ungkarlshuset» synnerligen bristfälliga. Det har visat sig, att denna omständighet i flera fall försvårat personalrekryteringen. Även om jag f. n. anser mig icke kunna tillstyrka förslaget om uppräkning av delposten till in-

ventarier, finner jag det likväl angeläget, att anstaltsstyrelsen inom ramen för gällande anslag söker vidtaga åtgärder för att förbättra inventariebeståndet i första hand inom ifrågavarande bostadshus.

För att anstaltens tvätt skall kunna utföras vid tvättinrättning utanför anstalten har anstaltsstyrelsen föreslagit, att delposten till tvätt och renhållning uppräknas med 9 000 kronor. Jag tillstyrker, att anslaget ökas med 8 000 kronor för nästa budgetår. Jag vill emellertid samtidigt uttala, att anstaltsstyrelsen bör upptaga frågan om det lämpligaste sättet för tvättens ombesörjande till en ny och mera ingående prövning. I anslagsframställningen för budgetåret 1952/53 bör redogörelse lämnas för denna utredning och framläggas de förslag, som därav må föranledas.

Delposten till proviant till intagna bör på grund av den minskade belastningen nedräknas med 17 000 kronor. Utgifterna för proviant till kostförbättring, vilka äro avsedda för inköp av varor, som försäljas till de intagna, motsvaras av inkomster till samma belopp, vilka redovisas på riksstatens inkomstsida. Jag finner därför ingen anledning till erinran mot förslaget att uppräknas denna delpost med 29 000 kronor.

Till kostnader för transport av intagna bör beräknas ett med 2 900 kronor förhöjt belopp.

I övrigt har jag i rådande läge ansett mig icke kunna biträda styrelsens förslag om anslagshöjningar.

Anslaget uppföres alltså med $(380\,000 + 2\,500 + 8\,000 - 17\,000 + 29\,000 + 2\,900)$ 405 400 (+ 25 400) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes*: Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 405 400 kronor.

[143] 3. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar.

Å gällande riksstat har uppförts ett anslag till statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter. Anslaget är avsett för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna i Växjö och Västervik.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	35 800	45 924
1950/51 (statsliggaren s. 1017)	35 800	
1951/52 (förslag)	32 300	

Yrkande.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 24/8 1950) föreslår, att anslaget nedsättes med 3 500 kronor.

	Minskning
1. Arvoden till styresman, rådgivande psykiater och sekreterare vid anstalten i Västervik	600
2. Löner till personal vid anstalten i Västervik	2 900
	3 500

Motiv.

1—2) Då Västerviksanstalten beräknas upphöra under budgetåret 1950/51, bör anslaget nedsättas med för anstalten beräknade belopp.

Yttrande.

Socialstyrelsen, som erinrar om att alkoholistavdelningen vid fångvårdsanstalten i Västervik numera upphört, har intet att erinra mot anslagsberäkningarna.

Departementschefen.

Sedan år 1946 har vid fångvårdsanstalten i Västervik varit anordnad en anstalt för sådana alkoholister, som skolat intagas på statens alkoholistanstalt å Svartsjö men av disciplinära skäl icke kunnat vårdas å sistnämnda anstalt. Genom beslut den 19 maj 1950 har Kungl. Maj:t förordnat, att vid Salberga sjukhus skall anordnas en statens alkoholistanstalt, avsedd för samma kategori av vårdbehövande som Västerviksanstalten. Då avdelningen vid Salberga sjukhus nu trätt i verksamhet och motsvarande avdelning vid Västerviksanstalten utrymts, bör förevarande anslag nedsättas med de belopp, som för innevarande budgetår beräknats för anstalten i Västervik. Till följd härav böra medel ej vidare upptagas för arvoden till styresman, rådgivande psykiater och sekreterare, vilka arvoden nu utgå med sammanlagt 600 kronor. Vidare bör medelsanvisningen för löner till övrig personal reduceras med 2 900 kronor avseende en vaktkonstapel och ett skrivbiträde. Anslaget bör alltså minskas med (600 + 2 900) 3 500 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän, oförändrat 16 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 13 200 (— 2 600) kronor och rörligt tillägg 3 100 (— 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (16 000 + 13 200 + 3 100) 32 300 (— 3 500) kronor.

Anslaget torde fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla rubriken: Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	16 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 200
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 100

Summa förslagsanslag kronor 32 300;

b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 32 300 kronor.

[144] 4. *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt*: Omkostnader.

Å gällande riksstat har uppförts ett anslag till statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader. Anslaget är avsett för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna i Växjö och Västervik.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	9 500	20 322
1950/51 (statsliggaren s. 1019)	9 500	
1951/52 (förslag)	7 900	

Yrkande.

Fångvårdsstyrelsen (skr. 24/8 1950) hemställer, att anslaget nedsättes med 1 600 kronor.

	Minskning
1. Sjukvård m. m.	100
2. Reseersättningar	100
3. Vårdkostnader för personer, intagna å statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter eller utackorderade å arbetshem	1 000
4. Omkostnader för utskrivna och permitterade	400
	1 600

Motiv.

Då Västerviksanstalten beräknas upphöra under budgetåret 1950/51, bör anslaget nedsättas med för anstalten beräknade omkostnadsbelopp.

Yttrande.

Socialstyrelsen har intet att erinra mot anslagsberäkningarna.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört angående Västerviksanstaltens upphörande som alkoholistanstalt, och då

fångvårdsstyrelsens beräkningar av medelsbehovet ej givit mig anledning till erinran tillstyrker jag styrelsens förslag.

Anslaget torde fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla benämningen Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 7 900 kronor.

[145] 5. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	81 000	—
1950/51 (statsliggaren s. 1020)	100 000	
1951/52 (förslag)	100 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp i avvaktan på närmare erfarenheter om medelsbehovet.

Yttrande.

Socialstyrelsen ifrågasätter — med hänsyn till att erfarenheterna i en nära framtid kunna aktualisera kravet på inrättandet av en befattning som assistent för sociala frågor — att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anvisas förslagsvis, innefattande möjlighet för Kungl. Maj:t att inrätta en sådan befattning, därest det skulle visa sig oundgängligen nödvändigt.

Departementschefen.

Ifrågavarande alkoholistanstalt är anordnad vid Salberga sjukhus. Anstalten har tagits i bruk i september 1950. Då närmare erfarenheter ännu icke vunnits rörande verksamheten, anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att anslaget bör uppföras med samma belopp som i gällande riksstat.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	57 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 150
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	32 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 350
Summa förslagsanslag kronor	100 000;

b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[146] 6. *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	33 000	—
1950/51 (statsliggaren s. 1021)	53 000	
1951/52 (förslag)	46 000	

Yrkande.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget minskas med 7 000 kronor.

Motiv.

Av anslaget för innevarande budgetår ha 9 000 kronor avsetts för inventarier. Avvägningen av detta belopp har skett med hänsyn till att vissa nyanskaffningar skulle kunna ske. För nästa budgetår synes delposten till inventariers underhåll och komplettering kunna begränsas till 2 000 kronor.

Yttrande.

Socialstyrelsen har ingen erinran mot förslaget.

Departementschefen.

Jag anser mig kunna biträda medicinalstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

[147] 7. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	357 000	354 536
1950/51 (statsliggaren s. 1021)	359 700	
1951/52 (förslag)	362 900	

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 29/8 1950) föreslår, att anslaget höjes med 22 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. 1 överläkare Ca 31 i st. f. arvodesbefattning som psykiater	+ 14 656
2. Arvodet till husläkare, tillika verkslärare, nedsättes från 3 600 till 2 400....	— 1 200
3. 1 assistent Ce 20	+ 8 388
4. Indragning av tjänsten som husfader Ca 19	— 8 016
5. 1 föreståndarinna Ca 17	+ 7 356
6. 1 sjuksköterska Ce 12	+ 6 000
7. Indragning av en tjänst som förste förman Ce 13	— 6 264
8. En förste förman Ca 13 i st. f. Ce 13	—
9. Löneklassuppflyttningar	+ 639
10. Avrundning.....	+ 441
	22 000

Motiv.

1) Ombyggnaden av den provisoriska sjukavdelningen kommer att vara slutförd sommaren 1951, varefter avdelningen kommer att omfatta 60 vårdplatser. Avdelningen torde i betydande utsträckning komma att fungera som undersöknings-, mottagnings- och sorteringsavdelning för hela alkoholistvården. En heltidsanställd läkare kunde även tagas i anspråk för konsultationer vid andra anstalter. För att kompetent sökande skall erhållas bör läkaren placeras i samma lönegrad (Ca 31) som överläkarna vid sinnessjukhusen och fångvårdens sinnessjukavdelningar eller med en årslön av 15 252 kronor. Härtill kommer hyresersättning med 2 500 kronor samt avlöningsförstärkning med 5 004 kronor för år. Om de nuvarande kostnaderna för psykiatararvode, 8 100 kronor, frånräknas, skulle merkostnaderna för tjänstens inrättande utgöra 14 656 kronor.

2) Om en överläkartjänst inrättas, torde också arvodet till husläkaren kunna nedsättas, eftersom någon särskild mottagning på anstalten ej skulle bli erforderlig. Däremot kvarstår behovet av att ha tillgång till kroppsläkare vid akuta fall, liksom behovet av verkslärare.

3) Anstaltsledningens arbetsbörda har ökats genom den under senare år alltmer individualiserade behandlingen av vårdtagarna med därav följande ökad personlig omvårdnad, förkortade vårdtider och stigande antal försökspermitterade.

4) Innehavaren av befattningen har den 1 juli 1950 avgått med sjukpension och tjänsten uppehålls nu genom förordnande. Vårdarbetets ut-

veckling har medfört, att befattningen — till vilken bl. a. hört att närmast under direktören svara för ordningen inom anstalten — i sin ursprungliga form ej längre är ändamålsenlig. Uppgiften att öva tillsyn över ordningen på anstalten synes böra fördelas på vederbörande avdelningsföreståndare samt en av assistenterna. Husfaderns befattning med anstaltens förråd och bestyren med de intagna vid ankomst och avgång från anstalten kan lämpligen uppdragas åt en uppsyningsman.

5) På den nytillkommande sjukavdelningen bör de tidigare på husfadern ankommade uppgifterna omhändertagas av en särskild avdelningsföreståndarinna. Sjukavdelningens läkare bör dessutom äga tillgång till en väl kvalificerad och lämplig person såsom ansvarig för det dagliga arbetet.

6) Såsom närmaste biträde och avlösare åt föreståndarinnan erfordras en sjuksköterska, som bör ha särskild kompetens för laboratoriearbete och fysikalisk terapi. Hon torde lämpligen också kunna anlitas såsom personal-sköterska.

7) Under förutsättning att de under punkterna 5) och 6) föreslagna befattningarna inrättas kan den tjänst som förste förman i Ce 13, vilken nu disponeras för avdelningsföreståndaren å sjukavdelningen, indragas.

8) Såsom vikarie för en uppsyningsman, som vikarierar å husfadersbefattningen, har förordnats en förste förman, som nu är uppförd å övergångsstat vid statens sinnessjukhus med placering vid Västra Ny sjukhus. Om husfadersbefattningen indrages och den ordinarie uppsyningsmannen återgår till sin tjänst, kan vederbörande ej längre erhålla vikariatslöneförordnande vid anstalten. Det vore värdefullt att äga tillgång till vederbörande såsom avlösare eller vikarie för uppsyningsman.

Yttranden.

Statskontoret anser, att läkarbehovet å sjukavdelningen tills vidare bör tillgodoses genom en deltidсанställd läkare, vars tjänstgöring i avvaktan på närmare erfarenhet bör omfatta tre mottagningar i veckan. Med en dylik anordning torde för kroppssjukvården alltjämt behöva anlitas särskild läkare i samma omfattning som f. n. Med hänsyn till behovet att avlasta direktörens arbetsbörda vill statskontoret, under förutsättning att husfadersbefattningen indrages, ej motsätta sig, att en assistenttjänst inrättas, vilken dock tills vidare bör placeras i Cg 20. Ämbetsverket har ej heller någon erinran att göra mot att en föreståndarinna och en sjuksköterska anställas. Befattningshavarna böra dock icke placeras i högre lönegrad än 14 resp. 10.

Statens lönenämnd, som finner den föreslagna lönegradsplaceringen för överläkaren för hög i jämförelse med löneställningen för de statliga sinnessjukhusläkarna, anser det tveksamt, om tjänsten nu bör inrättas. Om emellertid så anses böra ske ifrågasätter nämnden, huruvida icke hela arvudet till husläkaren skulle kunna indragas. Innan en ny assistenttjänst i Ce 20

inrättas, bör närmare undersökas, om icke behovet av personalförstärkning skulle kunna tillgodoses genom inrättande av en befattning för social kurator. Tjänsten såsom föreståndarinna vid sjukavdelningen bör placeras i 14 lönegraden, d. v. s. i den lönegrad, som tillämpas för närmast jämförbara befattningar vid statens sinnessjukhus. Den föreslagna sjuksköterskebefattningen bör erhålla benämningen översköterska. Genom organisationsändringarna i samband med indragningen av husfaderstjänsten kommer en av uppsyningsmännen i 15 lönegraden att sysselsättas med arbetsuppgifter, för vilka det enligt nämndens uppfattning bör vara tillfyllest med en förste förman i 13 lönegraden.

Socialstyrelsen anför.

Utan en heltidsanställd läkare vid sjukavdelningen torde det icke vara möjligt att uppehålla verksamheten vid avdelningen på avsett sätt. Det är visserligen tveksamt, om omsättningen av klienter på anstalten kommer att bli så stor, som anstaltsstyrelsen antagit, men socialstyrelsen räknar dock med att en heltidsanställd psykiater kommer att få full sysselsättning. Dessutom skulle det vara fördelaktigt, om läkaren kunde medverka som rådgivande psykiater vid t. ex. anstalterna Haknäs, Granbytorp och Björknäs. Enligt socialstyrelsens mening torde det icke vara möjligt att erhålla kompetent sökande till läkarbefattningen, med mindre den placeras i samma lönegrad som läkartjänsterna vid sinnessjukhusen och fångvårdens sinnessjukavdelningar. Styrelsen anser, att det skulle innebära stora fördelar, om överläkaren bosatte sig i Sigtuna stad, där Venngarnsanstalten är belägen.

Styrelsen tillstyrker, att en ny assistent anställs. Styrelsen önskar emellertid understryka, att assistenttjänsterna vid de statliga alkoholistanstalterna genomgående äro lågt placerade i förhållande till jämförliga tjänster i de centrala ämbetsverken. Enligt styrelsens mening borde den ordinarie assistentbefattningen vid Venngarnsanstalten uppflyttas från Ca 22 till Ca 24 och den nuvarande icke-ordinarie assistenttjänsten liksom den föreslagna tjänsten uppflyttas i proportion härtill.

Husfadersbefattningen har tidigare visat sig vara av stor betydelse men har numera icke samma funktion att fylla som tidigare, och detta torde i än högre grad bliva fallet efter tillkomsten av en särskild sjukavdelning, vilken lär komma att dominera anstalten och i väsentlig utsträckning skötas av sjukvårdsutbildad personal.

Styrelsen biträder förslagen om inrättande av befattningar såsom föreståndarinna och översköterska.

Departementschefen.

F. n. finnes vid Venngarn en provisorisk sjukavdelning, vilken omfattar 35 vårdplatser. Efter pågående ombyggnad kommer stora anstaltsbyggnaden att helt tagas i anspråk såsom sjukavdelning med sammanlagt 60 vårdplatser. Därmed kommer Venngarnsanstalten att erhålla en central ställning inom landets alkoholistsjukvård. Såsom anstaltsstyrelsen framhåller, kommer sjukavdelningen att fungera som undersöknings- och mottagningsavdelning för klientelet vid samtliga alkoholistanstalter. Det är därför av

vikt, att avdelningen erhåller sådana resurser, att den framgångsrikt kan fylla sin tillämnade uppgift. Härför kräves bl. a., att anstalten tillföres psykiatrisk sakkunskap i större omfattning än f. n. Med hänsyn till avdelningens relativt begränsade vårdplatsantal och då erfarenheter ännu icke föreligga i fråga om den utökade sjukavdelningens verksamhet, anser jag dock, att en heltidsbefattning för psykiater icke nu bör inrättas. I stället bör anstalten beredas möjlighet att i större utsträckning än hittills utnyttja den med arvode avlönade befattning som psykiater, vilken redan finnes vid anstalten. Psykiaterns arbetstid utgör f. n. i genomsnitt två dagar i veckan och han uppbär härför ersättning med sammanlagt omkring 8 000 kronor om året. I avvaktan på närmare erfarenheter bör tjänstgöringstiden enligt min mening utsträckas till cirka tre dagar per vecka, varav följer, att för arvode bör beräknas ett belopp av 12 000 kronor. Med den av mig föreslagna ordningen bör arvodet till husläkaren bibehållas oförändrat.

I anledning av anstaltens ändrade uppgifter har anstaltsstyrelsen ansett det vara nödvändigt, att vissa jämkningar vidtagas i personalorganisationen. Då husfadersbefattningen enligt styrelsens mening efter anstaltsorganisationens utveckling under senare år icke längre fyller avsedd funktion, bör denna befattning indragas. Den på husfadern tidigare ankommande uppgiften att öva tillsyn över ordningen på anstalten bör fördelas på vederbörande avdelningsföreståndare samt en av assistenterna. Husfaderns befattning med bl. a. anstaltens förråd skulle uppdragas åt en uppsyningsman. Vidare förordas, att en ny befattning som föreståndarinna i Ca 17 och en tjänst som sjuksköterska i Ce 12 inrättas, under det att en befattning som förste förman i Ce 13 indrages. Då de framlagda förslagen synas vara ägnade att medföra en mera ändamålsenlig personalorganisation, har jag i och för sig intet att erinra mot förslagen. Befattningen som föreståndarinna synes emellertid — såsom lönenämnden och statskontoret förordat — böra placeras i 14:e och sjukskötersketjänsten — enligt statskontorets förslag — i 10:e lönegraden, båda tills vidare på extra ordinarie stat. När innehavaren av den uppsyningsmannatjänst i Ca 15, vilken skulle övertaga vissa av husfaderns uppgifter, avgår från tjänsten, bör tjänstens lönegradsplacering omprövas. Vid personalförteckningen bör därför anmärkas, att vid uppkommande vakans å tjänsten frågan om dess återbesättande skall underställas Kungl. Maj:ts prövning. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att utfärda bestämmelser om semester för föreståndarinnan och sjuksköterskan.

Övriga av styrelsen framlagda förslag har jag icke ansett mig kunna biträda.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande lönereglering för viss maskinpersonal, föreslår jag, att 1 befattning som maskinist i Ca 13 uppflyttas till Ca 15 och 1 befattning som eldare i Ce 10 ersättes med 1 befattning som reparatör i Ce 11.

De av mig framlagda förslagen föranleda en ökning av medelsbehovet med 4 000 kronor för arvode åt anstaltens psykiater, 6 528 kronor till en föreståndarinna Ce 14, 5 448 till en sjuksköterska Ce 10 samt 834 kronor till lönereglering för maskinistpersonalen. Härtill kommer ett belopp av 640 kronor för löneklassuppflyttningar. Indragningen av befattningarna som husfader Ca 19 och förste förman Ce 13 innebära en minskning av medelsbehovet med sammanlagt 14 280 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(4\,000 + 6\,528 + 5\,448 + 834 + 640 - 14\,280)$ 3 170 kronor eller avrundat 3 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 130 500 (— 8 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 196 400 (+ 11 300) kronor och rörligt tillägg 36 000 (— 100) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(130\,500 + 196\,400 + 36\,000)$ 362 900 (+ 3 200) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare personalförteckningen ändras på det sätt, att en befattning som maskinist i Ca 13 utbytes mot en sådan befattning i Ca 15. Därjämte bör en befattning som husfader i Ca 19 avföras från förteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t, att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens alkoholistanstalt å Venn-garn, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholist-anstalt å Venn-garn, att tillämpas tills vidare fr. o. m. bud-getåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	130 500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	196 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 000
Summa förslagsanslag kronor 362 900;	

c) till *Statens alkoholistanstalt å Venn-garn: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 362 900 kronor.

[148] 8. Statens alkoholistanstalt å Venn-garn: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	247 300	330 000
1950/51 (statsliggaren s. 1022)	284 300	
1951/52 (förslag)	271 300	

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 29/8 1950) föreslår, att anslaget nedsättes med 7 000 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser.....	9 494	7 000	9 000	+ 2 000
2. Underhåll av byggnader m. m.....	16 659	15 000	20 000	+ 5 000
3. Inventarier m. m.....	7 493	33 000	8 000	— 25 000
4. Beklädnad och sängkläder.....	26 964	20 000	25 000	+ 5 000
5. Hälso- och sjukvård.....	20 428	16 500	20 000	+ 3 500
6. Omkostnader för utskrivna och permitterade.....	12 949	10 000	12 000	+ 2 000
7. Kostnader för intagnas transport till domstol.....	3 639	1 500	2 000	+ 500
				— 7 000

Motiv.

1) Enbart telefonkostnaderna uppgå till cirka 8 000 kronor per år. Under de senaste åren har särskilt medgivande att överskrida delposten måst inhämtas.

2) Påsynade underhållsarbeten ha av brist på medel uppskjutits år efter år. Samtidigt har byggnadsbeståndet vuxit och kostnaderna för byggnadsmateriel stigit avsevärt.

3) Av de för budgetåret 1950/51 anvisade medlen utgjorde 27 500 kronor engångsanslag. Till skyddsbeklädnad har för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 1 000 kronor. För nästa budgetår beräknas 500 kronor. För att bevara den standardhöjning, som uppnåtts genom nyanskaffning av inventarier, måste det årliga underhållsanslaget ökas med 2 000 kronor.

4) Persedelförrådet har under senare år blivit så förslitet att nyanskaffning alltfjämt måste ske i betydande utsträckning. Även anskaffningskostnaderna ha ökat.

5) I samband med anordnandet av en provisorisk sjukavdelning och tillämpning av medicinska behandlingsformer ha kostnaderna stigit avsevärt och komma att stiga ytterligare, när sjukavdelningen utvidgas.

6) Omsättningen av vårdtagare har ökat och priserna på beklädnadspersedlar ha stigit.

7) Delposten har varje år visat sig otillräcklig.

Yttranden.

Statskontoret föreslår, att uppräknningen av delposten till övriga expenser begränsas till 1 000 kronor. Delposten till underhåll av byggnader m. m. torde böra upptagas med oförändrat belopp. Delposten till inventarier m. m. bör uppföras med något mindre belopp än styrelsen räknat med eller 7 000 kronor. Ämbetsverket har övervägt, om det icke skulle vara möjligt att minska delposten till underhåll och driftkostnader för automobiler med hänsyn till att anstaltens bilbestånd successivt förnyats ävensom till den

förestående sänkningen av bensinskatten. På grund av belastningssiffran anser sig statskontoret emellertid icke böra föreslå någon ändring av medelsanvisningen.

Socialstyrelsen har ingen erinran mot förslagen.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen föreslår jag, att delposten till övriga expenser uppräknas med 2 000 kronor. Höjningen av delposten till underhåll av byggnader m. m. torde böra begränsas till 1 000 kronor. Inventarieanslaget, som för innevarande budgetår väsentligt uppräknats på grund av vissa engångsanskaffningar, anser jag böra uppföras med 6 000 kronor, vilket innebär att medelsanvisningen nedräknas med 27 000 kronor. I övrigt biträder jag anstaltsstyrelsens förslag om anslagshöjningar. Delposten till beklädnad och sängkläder bör sålunda ökas med 5 000 till 25 000 kronor, delposten till hälso- och sjukvård med 3 500 till 20 000 kronor, delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade med 2 000 till 12 000 kronor samt delposten till kostnader för intagnas transport till domstol med 500 till 2 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(284\,300 + 2\,000 + 1\,000 - 27\,000 + 5\,000 + 3\,500 + 2\,000 + 500)$ 271 300 (— 13 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn*: Omkostnader för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 271 300 kronor.

[149] 9. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten.

Yrkande.

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 29/8 1950) hemställer om ett anslag å 395 000 kronor.

1. Inredning och apparatur för laboratorium och behandlingsrum på sjukavdelningen m. m.	35 000
2. Personalbostadshus, avsett huvudsakligen för ogift personal	300 000
3. Personalbostadshus för gift personal	60 000
	395 000

Motiv.

1) I alkoholistvårdsutredningens förslag beräknades för den sjukavdelning, som nu är under anordnande, 35 000 kronor till inredning och apparatur för laboratorium och behandlingsrum samt 10 000 kronor till komplettering av sängutrustning och övriga inventarier. I avvaktan på närmare erfarenhet om sjukavdelningens verksamhet anser styrelsen utrustningen med apparatur böra begränsas till en ultrakortvågsapparat, en el-

chockapparat, en EKG-apparat, en kvartslampa samt en värmebåge. Kostnaderna för denna apparatur och oundgängligen erforderlig laboratorieutrustning beräknas till 10 000 kronor.

I sjukavdelningen två trappor upp inredas 13 nya enkelrum, för vilka helt nya inventarier böra anskaffas. För övriga 18 vårdplatser i samma våning, varav 12 å enkelrum, fordras vissa kompletteringar. Sammanlagt erfordras för nyanskaffning och förbättring av inventarier 12 000 kronor. Därjämte beräknas 3 000 kronor till inventarier för expeditioner och behandlingsrum.

I samband med ombyggnadsarbetena måste vidare anstaltens elektriska ledningar omläggas. Den transformator, genom vilken elektrisk kraft nu uttages till anstaltsbyggnaden och flertalet bostadshus samt verkstäder och vissa ekonomibyggnader, är sedan länge toppbelastad, varför en genomgripande omläggning och modernisering av de elektriska anläggningarna erfordras. I anstaltsbyggnaden behöver uppsättas en särskild transformator, varigenom den nuvarande huvudtransformatorn skulle avlastas och kunna tillgodose även kommande behov. Då en 3 000-voltskabel måste läggas från nuvarande transformatorhus till anstaltsbyggnaden och dessutom vissa ledningar omläggas, torde för elektriska arbeten i samband med ombyggnaden få räknas med en kostnad av 10 000 kronor. Härvid har man utgått från att i viss utsträckning kunna anlita anstaltens egen arbetskraft. Återstående kostnader torde kunna täckas genom anslaget till underhållsarbeten, i den mån kostnaderna icke kunna bestridas från redan beviljade anslag till pågående arbeten med uppförande av ett nytt bostadshus och omläggning av den värmetekniska anläggningen m. m.

För samtliga nu angivna ändamål erfordras sålunda (10 000 + 12 000 + 3 000 + 10 000) 35 000 kronor, varav 10 000 kronor — avseende de elektriska arbetena — torde få ställas till byggnadsstyrelsens förfogande.

2) Behovet av nya personalbostäder är alltjämt trängande. Då bostäder icke kunna erbjudas nyanställd personal, har det under senare år visat sig nästan omöjligt att erhålla kvalificerad sådan. Arbetet vid anstalten lider av att tjänster i stor utsträckning uppehållas av tillfälliga arbetskrafter.

Byggnaden har huvudsakligen avsetts för ogift kvinnlig personal, vilken väntas bli utökad i samband med planerad omorganisation. Då emellertid i nuvarande läge torde få förutsättas, att en omorganisation icke kan i sin helhet genomföras under de närmaste åren, räknar styrelsen med att bottenvåningen i det föreslagna bostadshuset skulle omdisponeras, så att i denna provisoriskt inredas även två eller tre bostäder för gift personal, för vilken det även föreligger ett stort bostadsbehov.

3) För att tillgodose behovet av familjebostäder erfordras ytterligare nybyggnad. 1946 års riksdag anvisade ett anslag av 40 000 kronor till ett personalbostadshus, vilket nu är under uppförande och väntas bli färdigt för inflyttning före utgången av år 1950. Huset har förlagts söder om anstaltens verkstadsbyggnader. Enligt den uppgjorda byggnadsplanen finnes inom samma område plats för ytterligare tre hus. Anstalten räknar med att liksom hittills kunna uppföra dessa mindre bostadshus med anlitande av egen arbetskraft. Styrelsen föreslår, att ett bostadshus för gift personal

med två lägenheter om tre rum och kök och av samma typ som det hus, vilket nu är under byggnad, uppföres under nästa budgetår.

Yttranden.

Socialstyrelsen anser behovet av ett större bostadshus, huvudsakligen avsett för ogift personal, synnerligen trängande. Under förutsättning att medel beviljas för detta ändamål bör det vara möjligt att dröja något år med anvisande av medel till ytterligare personalbostadshus.

Statskontoret har funnit, att det belopp, som beräknats för inredning och apparater för laboratorium och behandlingsrum å sjukavdelningen, bör kunna nedsättas genom att anskaffningsprogrammet begränsas till vad som är oundgängligen erforderligt samt genom att förnyelse och komplettering sker successivt med fördelning på flera budgetår. Statskontoret förutsätter, att det ekonomiska läget reser hinder mot ett genomförande under nästa budgetår av det utökade byggnadsprogram, som nu framlägges.

Centrala sjukvårdsberedningen, som granskat förslaget till inredning och apparatur för laboratorium och behandlingsrum å sjukavdelningen, anser att ett belopp av 24 000 kronor torde vara tillräckligt för utrustningens anskaffande.

Byggnadsstyrelsen anför.

De föreslagna elektriska anläggningsarbetena tillstyrkas. Kostnaderna, 10 000 kronor, synas tillräckliga under de förutsättningar beträffande anlåtande av anstaltens egen arbetskraft m. m., som angivas i framställningen. Likaså tillstyrkes förslaget, att beloppet ställes till byggnadsstyrelsens förfogande.

I fråga om förslaget till det större personalbostadshuset hänvisar byggnadsstyrelsen till sitt utlåtande över anstaltsstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1950/51. Enligt byggnadsstyrelsens mening är det möjligt att genom hopslagning av angränsande dubbletter i byggnaden anordna en form av familjebostäder. Detta kan ske utan kostnadsökning, varför det begärda anslaget av 300 000 kronor i och för sig synes tillräckligt under i tidigare kostnadsberäkning gjord förutsättning beträffande arbetets utförande. Med hänsyn till svårigheten att på detta sätt erhålla fullgoda familjebostäder vill styrelsen emellertid för sin del föreslå en utredning av frågan, huruvida man icke i stället borde redan från början uppföra skilda byggnader för familjebostäder och enkelrum.

Mot förslaget uppförande av ytterligare ett mindre familjebostadshus av samma typ som det nu under byggnad varande söder om anstaltens verkstadsbyggnader har byggnadsstyrelsen icke något att erinra. Kostnaderna, 60 000 kronor, ha av styrelsen tidigare beräknats.

Departementschefen.

Det av 1946 års alkoholistvårdsutredning framlagda förslaget, att huvudbyggnaden vid Venngarn skulle användas till en sjukhuspräglad vårdavdelning, är på väg att realiseras, sedan 1950 års riksdag beviljat medel för

erforderliga ombyggnadsarbeten. Sjukavdelningen beräknas bliva tagen i bruk under sommaren 1951. I samband härmed bör avdelningen erhålla sådan utrustning, att den är i stånd att tillgodose de medicinska krav, som komma att ställas på denna nya behandlingsenhet. Dessutom äro vissa inredningsarbeten nödvändiga. De förslag, som i dessa avseenden framlagts av anstaltsstyrelsen och vilka avse anskaffandet av medicinsk apparatur, nyuppsättning och komplettering av äldre inventarier för sjukrummen, inköp av inventarier för behandlingsrum och expedition samt utförande av vissa elektriska arbeten, anser jag mig böra biträda med av centrala sjukvårdsberedningen förordad jämkning av kostnadsberäkningen.

Beträffande övriga av anstaltsstyrelsen framlagda förslag till byggnadsarbeten, ser jag mig nödsakad föreslå, att dessa få anstå tills vidare.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle erfordras en medelsanvisning av 34 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 34 000 kronor.

[150] 10. *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	30 000	28 349
1950/51 (statsliggaren s. 1023)	30 000	
1951/52 (förslag)	30 000	

Yrkande.

Anstaltsstyrelsen (skr. 29/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttranden.

Statskontoret och *socialstyrelsen* ha lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I likhet med anstaltsstyrelsen anser jag, att anslaget bör upptagas med oförändrat belopp. Anslaget bör fördelas på olika anslagsposter på samma sätt som för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	13 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	11 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 800

Summa förslagsanslag kronor 30 000;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[151] 11. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	21 100	25 125
1950/51 (statsliggaren s. 1024)	21 200	
1951/52 (förslag)	25 700	

Yrkande.

Anstaltsstyrelsen (skr. 29/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 5 200 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser	581	500	600	100
2. Underhåll av byggnader m. m.	2 433	500	5 000	4 500
3. Inventarier	382	400	1 000	600
				5 200

Motiv.

1) Enbart telefonkostnaderna uppgå numera till nära 400 kronor för år.

2) Styrelsen anser det angeläget, att anstaltens provisoriska karaktär upphör, så att erforderliga byggnadsarbeten kunna företagas. Under alla omständigheter böra de svåraste bristerna avhjälpas utan dröjsmål. Styrelsen föreslår, att vattenklosetter installeras, varvid också avloppet måste omläggas. Kostnaden beräknas till 3 500 kronor. Dessutom bör det av rummen, som disponeras av anstaltens husmor, förses med vatten och avlopp, varjämte rummet bör utökas med en mindre alkov för tvättstall och garderob. Kostnaden uppskattas till 1 000 kronor.

3) Delposten har varje år visat sig otillräcklig och underhållet har måst eftersättas. I rådande läge ifrågasätter styrelsen endast inköp av några bekvämare stolar till dagrummet.

Yttranden.

Statskontoret anser, att höjningen av delposten till inventarier kan begränsas till 300 kronor.

Socialstyrelsen vitsordar, att personalbostäderna vid anstalten äro otillfredsställande. Detta gäller framför allt husmoderns bostadsrum. Den låga standarden av denna bostad har tidvis gjort det omöjligt att få befattningen besatt med lämplig innehavare. Styrelsen finner det angeläget, att förslaget om installation av vattenklosetter genomföres snarast möjligt.

Departementschefen.

I likhet med anstaltsstyrelsen och socialstyrelsen anser jag det vara nödvändigt, att vissa moderniseringsarbeten nu företagas vid anstalten. De sanitära anläggningarna böra sålunda förbättras genom införande av vattenklosetter. Jag tillstyrker vidare förslaget om modernisering av det bostadsrum, som disponeras av anstaltens husmoder. För dessa ändamål bör delposten till underhåll av byggnader m. m. såsom styrelsen föreslagit uppräknas med 4 500 kronor.

Styrelsens övriga förslag anser jag mig ej kunna biträda.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle erfordras en medelsanvisning av (21 200 + 4 500) 25 700 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 25 700 kronor.

[152] 12. **Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatförslaget böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med oförändrat belopp, 100 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[153] 13. **Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatförslaget böra upptagas med

ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med oförändrat belopp, 2 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

[154] 14. Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	140 000	247 646
1949/50	200 000	247 996
1950/51 (statsliggaren s. 1025)	240 000	
1951/52 (förslag)	240 000	

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I likhet med socialstyrelsen anser jag anslaget böra uppföras med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

[155] 15. Resor vid tvångsinternering av alkoholister.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	30 000	39 722
1949/50	35 000	48 689
1950/51 (statsliggaren s. 1025)	40 000	
1951/52 (förslag)	45 000	

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget med hänsyn till den ökade belastningen höjes med 10 000 kronor.

Departementschefen.

Jag föreslår, att anslaget höjes med 5 000 till 45 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[156] 16. *Interneringskostnader i vissa fall.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 000	9 033
1948/49	10 000	8 216
1949/50	10 000	14 949
1950/51 (statsliggaren s. 1025)	10 000	
1951/52 (förslag)	10 000	

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget med hänsyn till belastningen för de tre senast förflutna budgetåren uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I likhet med *socialstyrelsen* anser jag anslaget kunna uppföras med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Interneringskostnader i vissa fall* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[157] 17. *Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	235 000	244 141
1950/51 (statsliggaren s. 1026)	270 000	
1951/52 (förslag)	265 700	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget höjes med 6 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Vikarier under semester och sjukdom	+ 2 750
2. Omräkning:	
a) löneklassändringar	+ 3 306
b) avrundning	— 56
	+ 6 000

Motiv.

1) Kostnaderna för vikarier vid sjukdom ha visat sig avsevärt större än tidigare har beräknats. Under budgetåret 1949/50 uppgingo kostnaderna till icke mindre än 8 187 kronor. Även om detta belopp var extraordinärt högt

— sammanhängande med att tre ombudsmän råkade ut för olycksfall — erfordras en ökning av anslaget för att mera normala behov skola kunna tillgodoses inom anslagets ram. Styrelsen beräknar för semestervikarier 11 200 och för sjukvikarier 2 400 kronor.

Yttrande.

Statskontoret framhåller, att posten till avlöningar till icke-ordinarie personal för innevarande budgetår uppräknades med icke mindre än 34 200 kronor, varför det bör vara möjligt att inom postens ram tillgodose det reguljära behovet av medel för avlönande av vikarier vid semester och sjukdom.

Departementschefen.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka ökad medelsanvisning för vikariats-ersättningar. För löneklassuppflyttningar torde få avses ett belopp av 3 300 kronor.

I fråga om beräkningen av anslaget för nästa budgetår föreslår jag, med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordat, att anslaget nedräknas med i runt tal 7 600 kronor. Minskningen bör i sin helhet falla på anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Å andra sidan föranleder vad jag nyss föreslagit ett ökat medelsbehov av 3 300 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 31 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 218 900 (— 4 300) kronor och rörligt tillägg, oförändrat 15 800 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (31 000 + 218 900 + 15 800) 265 700 (— 4 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	218 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 800
Summa förslagsanslag kronor	265 700;

b) till Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 265 700 kronor.

[158] 18. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	90 500	114 541
1950/51 (statsliggaren s. 1026)	128 500	
1951/52 (förslag)	129 000	

Yrkande.

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 10 500 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 497	500	1 000	500
2. Reseersättningar	57 589	65 000	75 000	10 000
				10 500

Motiv.

2) Höjningen erfordras för rese- och traktamentsersättningar till ledamöter av och tjänstemän hos länsnykterhetsnämnderna för deltagande i en av socialstyrelsen planerad konferens för dessa nämnder under budgetåret 1951/52. Sådana konferenser ha tidigare varit anordnade åren 1941, 1946 och 1949. Det föreligger ett mycket starkt behov för länsnykterhetsnämndernas ledamöter och ombudsmän att regelbundet överlägga om verksamheten. I den planerade konferensen skulle deltaga ordföranden, läkarledamoten och ombudsmannen i varje nämnd. Konferensen skulle pågå två dagar.

Yttrande.

Statskontoret, som erinrar om den av 1950 års riksdag beslutade betydande höjningen av anslagsposten till reseersättningar, anser, att den nu föreslagna tillfälliga uppräkningsposten bör — om ökad medelsanvisning anses oundgänglig — kunna begränsas till 5 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 synes anslagsposten till sjukvård m. m. böra uppräknas med 500 kronor. Däremot anser jag mig i rådande läge ej kunna tillstyrka, att anslagsposten till reseersättningar höjes för att bereda tjänstemän och ledamöter tillfälle att deltaga i en av socialstyrelsen planerad konferens under nästa budgetår.

Anslaget uppföres alltså med (128 500 + 500) 129 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 129 000 kronor.

[159] 19. Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	382 000	382 000
1950/51 (statsliggaren s. 1027)	382 000	
1951/52 (förslag)	382 000	

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp samt med samma fördelning på olika anslagsposter som under innevarande budgetår.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I enlighet med socialstyrelsens förslag förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 382 000 kronor.

[160] 20. Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	25 000	22 045
1948/49	25 000	24 840
1949/50	30 000	27 790
1950/51 (statsliggaren s. 1027)	25 000	
1951/52 (förslag)	25 000	

Socialstyrelsen (skr. 22/8 1950) föreslår, under hänvisning till belastningen under de senaste budgetåren, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

[161] 21. Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	10 000	10 000
1950/51 (statsliggaren s. 1028)	10 000	
1951/52 (förslag)	10 000	

Bidrag till detta ändamål beviljades första gången för budgetåret 1947/48. *Socialstyrelsen* (skr. 22/8 1950) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

I likhet med *socialstyrelsen* föreslår jag, att anslag för detta ändamål anvisas även för nästa budgetår och upptages med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.**[162] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 970 000	2 894 884
1950/51 (statsliggaren s. 1028)	2 990 000	
1951/52 (förslag)	2 935 000	

Yrkanden.

Överståthållarämbetet (skr. 29/8 och 28/8 1950) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 5 100 kronor och för skatteavdelningen med 128 200 kronor eller med sammanlagt 133 300 kronor.

	Ökn. el. minnsk.
Kansliavdelningarna.	
1. Personalökning.	
1 kanslibitråde Ce 11	+ 6 228
2. Lönereglering.	
2 kontorsbiträden överförs från icke-ordinarie till ordinarie stat enl. befordringsgången	—
3. Kostnader för utförande av vissa portvaktsgöromål.	+ 1 500
4. Omräkning.	
Reglerad befordringsgång för amanuenser	+ 306
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	+ 202
Löneklassändringar	— 3 070
Avrundning	— 66
	+ 5 100
Skatteavdelningen.	
5. Organisationsfrågor.	
a) 1 taxeringsintendent, 1 förste taxeringsinspektör, 1 taxeringsinspektör, 1 kansliskrivare, 1 kanslibitråde (nytt förortstaxeringskontor)	+ 60 123
b) 2 taxeringsinspektörer i st. f. 2 amanuenser på taxeringsavdelningen	—
c) 7 icke-ordinarie kontorsbiträden	+ 37 067
6. Lönereglering.	
Personliga lönefyllnader enl. Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1948	— 99
7. Omräkning.	
Reglerad befordringsgång för amanuenser och kanslist	+ 14 891
Löneklassförändringar	+ 16 287
Avrundning	— 69
	+ 128 200

Motiv.

1) Såsom ersättare för en å Stockholms stads lönestat uppförd förste kontorsskrivartjänst, vilken indragits vid löneregleringen för överståthållaren den 1 oktober 1949 och vars innehavare varit överståthållarens handsekreterare, har ämbetet anställt ett icke-ordinarie kanslibitråde med avlöning från förevarande anslag.

3) Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 12 maj 1950 har ämbetet erhållit medgivande att använda 1 500 kronor för år till kostnader för vissa portvaktsgöromål vid överståthållarens tjänstebostad. Beloppet har icke inräknats i anslaget för budgetåret 1950/51.

5 a) Ämbetet upprepar sin i föregående års petita gjorda hemställan om delning av förortstaxeringskontoret i två taxeringskontor. Stockholms folkmängd utgjorde den 1 november 1949 cirka 733 000 personer, varav 299 000 eller 41 procent i förorterna. För det i folkmängd näst största taxeringskontoret voro siffrorna 139 000 resp. 19 procent. Antalet självdeklarationer tillhörande förortstaxeringskontoret utgjorde vid 1950 års taxering i runt tal 162 000 (drygt 32 procent av antalet för hela staden). I prövningsnämnden avgjordes under budgetåret 1949/50 3 568 ärenden från förortstaxeringskontoret, vilket motsvarar 23 procent av samtliga avgjorda ärenden. Hela befolkningsökningen i Stockholm under de senaste åren har fallit på förortsområdena och avsevärda utbyggnader planeras.

Därest en delning icke f. n. kan komma till stånd bör en tjänst såsom biträdande taxeringsintendent i Cg 32 inrättas.

5 b) För förbättring av befordringsutsikterna böra två ordinarie befattningar såsom taxeringsinspektör inrättas i utbyte mot två av de fr. o. m. den 1 januari 1950 inrättade fyra amanuens tjänsterna.

5 c) Vid omorganisationen tilldelades skatteavdelningen 41 kontorsbiträden. Sedermera medgavs utökning av antalet med 21. Denna motiverades helt med behovet av personal på taxeringsavdelningen. Behovet av stadigvarande biträdespersonal har ökat såväl på allmänna avdelningen som på kupongskattekontoret. På dessa avdelningar finnas f. n. 8 resp. 10 kontorsbiträden. Ytterligare erfordras 5 kontorsbiträden på allmänna avdelningen och 2 på kupongskattekontoret.

Yttranden.

Statskontoret framhåller, att den personalorganisation, som avsågs för skatteavdelningen vid 1947 års omorganisation, blivit otillräcklig. Personalen vid avdelningen har ock successivt fått förstärkas. Den föreliggande framställningen visar, att arbetsbördan alltjämt ej kan bemästras utan ytterligare ökning av personalen. En omprövning av personal- och arbetsförhållandena på avdelningen torde erfordras. Undersökningen bör bl. a. avse möjligheten att genom en ändrad rayonindelning åstadkomma en avlastning av arbetsbördan vid förortstaxeringskontoret. Föreliggande förslag om ökning av personalorganisationen äro av natur att böra bedömas med ledning av det material, som framkommer vid utredningen. I avvaktan på utredningen synes måhända Kungl. Maj:t böra äga möjlighet att genomföra sådan mindre ökning av personalen å avdelningen, som kan visa sig vara av behovet påkallad.

Statens lönenämnd anser, att, därest på skatteavdelningen inrättas en tjänst i Cg 32, denna bör erhålla benämningen taxeringsintendent.

Departementschefen.

Överståthållarämbetets förslag i vad avser kansliavdelningarna föranleder ej någon erinran från min sida.

Beträffande skatteavdelningen har ämbetet ånyo framfört förslag om delning av förortstaxeringskontoret. För den händelse en sådan delning ej skulle komma till stånd, hemställles, att taxeringskontorets personal måtte få utökas med en tjänst som biträdande taxeringsintendent. Jag vill erinra, att jag vid anmälan av frågan angående omorganisation av överståthållarämbetet (prop. nr 192/47, s. 64) förutsatte, att spörsmålet om personalbehovet på skatteavdelningen skulle upptagas till förnyad prövning, sedan närmare erfarenhet vunnits om avdelningens arbetsförhållanden. Jag anser tiden nu vara inne för en översyn av avdelningens organisation. Med hänsyn till vad ämbetet upplyst om den del av folkmängden, antalet självdeklarationer m. m., som faller på förortstaxeringskontoret, torde utredningen — såsom statskontoret också framhållit — böra avse bl. a. en undersökning av möjligheterna att åstadkomma en jämnare fördelning av arbetsbördan de olika taxeringskontoren emellan. I avvaktan på utredningens resultat torde med de föreslagna personalförstärkningarna få anstå tills vidare. Ej heller är jag beredd tillstyrka nya biträdestjänster eller utbyte av två amanuensbefattningar mot taxeringsinspektörstjänster. Övriga förslag, berörande skatteavdelningen, föranleda ej någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit fordras en höjning av anslaget med 5 100 kronor för personalökning m. m. på kansliavdelningarna. Härtill komma de automatiska utgiftsökningarna för skatteavdelningen, vilka beräknas till 14 900 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång och 16 200 kronor för löneklassuppflyttningar. Å andra sidan nedgår medelsbehovet med i runt tal 100 kronor genom minskning av vissa personliga lönefyllnader. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anförte vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal nedräknas med 80 000 kronor. Av minskningen böra 25 000 kronor falla på kansliavdelningarna och 55 000 kronor på skatteavdelningen.

Anslaget beräknas för kansliavdelningarna sålunda: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 50 500 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 502 400 (+ 8 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 10 200 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 295 000 (— 28 500) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 15 000 kronor samt rörligt tillägg 97 600 (— 3 300) kronor.

För skatteavdelningen upptagas följande anslagsposter, nämligen avlö-

ningar till ordinarie tjänstemän 1 183 600 (+ 14 600) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 589 700 (— 42 000) kronor samt rörligt tillägg 191 000 (— 4 000) kronor.

Anslagsposterna för ämbetet i dess helhet böra alltså uppföras med följande belopp: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren oförändrat 50 500 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 686 000 (+ 22 800) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 10 200 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 884 700 (— 70 500) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 15 000 kronor samt rörligt tillägg 288 600 (— 7 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (50 500 + 1 686 000 + 10 200 + 884 700 + 15 000 + 288 600) 2 935 000 (— 55 000) kronor.

I anledning av förslagen böra vidare på personalförteckningen uppföras två nya kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för överståthållarämbetet, vilken nyss angivits;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	50 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 686 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	884 700
5. Representationsbidrag till överståthållaren ..	15 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	288 600

Summa förslagsanslag kronor 2 935 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 935 000 kronor.

[163] 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift.
1949/50	220 000	440 360
1950/51 (statsliggaren s. 1030)	300 000	
1951/52 (förslag)	315 000	

Yrkande.

Överståthållarämbetet (skr. 29/8 och 28/8 1950) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 9 000 kronor och för skatteavdelningen med 36 300 kronor eller sammanlagt 45 300 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anvisat 1950/51	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.				
a) Kansliavdelningarna	7 786	3 800	7 800	4 000
b) Skatteavdelningen	13 112	4 700	7 000	2 300
2. Reseersättningar.				
Kansliavdelningarna	912	500	900	400
3. Expenser: Övriga expenser				
a) Kansliavdelningarna	111 858	74 000	78 600	4 600
b) Skatteavdelningen	163 000	163 000	197 000	34 000
				45 300

Motiv.

2) Kostnaderna för reseersättningar ha ökat på grund av vissa tjänstemäns deltagande i konferenser och utbildning inom civilförsvaret och socialvården.

3 a) Utgifter för telefon och städning beräknas öka med 3 100 resp. 1 500 kronor.

3 b) Nuvarande medelsanvisning är otillräcklig för de löpande utgifterna, vilka uppskattas till 185 000 kronor per år. Utgiftsökningen i anledning av föreslagen delning av förortstaxeringskontoret beräknas till 12 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen böra ökas något. Jag föreslår, att posten uppräknas med sammanlagt 3 500 kronor, varav 1 200 kronor för kansliavdelningarna och 2 300 kronor för skatteavdelningen. Även anslagsposten till reseersättningar torde böra höjas. Ökningen bör dock enligt min mening begränsas till 200 kronor. Däremot kan jag icke tillstyrka ökad medelsanvisning till övriga expenser för kansliavdelningarna. Såsom jag under föregående punkt anfört, anser jag mig icke kunna tillstyrka förslaget om delning av förortstaxeringskontoret. Någon uppräknings av posten till övriga expenser i anledning av detta förslag erfordras alltså icke. De löpande kostnaderna för skatteavdelningen upptager jag till ett med 11 300 kronor förhöjt belopp.

Anslaget uppräknas alltså med $(3\,500 + 200 + 11\,300)$ 15 000 kronor till $(300\,000 + 15\,000)$ 315 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet*; *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

[164] 3. Länsstyrelserna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	22 050 000	22 272 378
1950/51 (statsliggaren s. 1031)	23 195 000	
1951/52 (förslag)	22 600 000	

I särskilda framställningar, inkomna under augusti och september 1950, ha länsstyrelserna avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål.

Vissa länsstyrelser ha härvid framfört förslag, vilkas genomförande skulle påkalla ändringar i personalförteckningen. Med bortseende från framställningar om inrättande av nya ordinarie kontorsbiträdestjänster i enlighet med de av 1947 års riksdag antagna grunderna för reglerad befordringsgång innebära förslagen följande.

Länsstyrelsen i Södermanlands län föreslår uppflyttning av taxeringsinspektören (Ce 24) till Ce 27. Länsstyrelsen framhåller, att det i flertalet län finnes två taxeringsinspektörer, därav en i 27 lönegraden, vilket i praktiken visat sig leda till att befattningen i länet blivit en övergångstjänst.

Länsstyrelsen i Jönköpings län hemställer om inrättande av en ny tjänst såsom taxeringsinspektör i Ce 27, alternativt i Ce 24. Länsstyrelsen anför, att den allmänna fastighetstaxeringen kommer att under nästa budgetår kräva de mest erfarna arbetskrafterna på taxeringsavdelningen och att ersättare för dessa måste finnas för att de ordinarie arbetsuppgifterna icke skola eftersättas. Personalen är redan nu otillräcklig. Utöver besvärsprovning och rådgivning åt taxeringsnämnden har arbetet ej kunnat omfatta annan eftergranskning än sådan, som följer av källskattesystemet. Ej ens denna granskning har kunnat fullföljas i önskvärd omfattning.

Vidare ha länsstyrelserna, såvitt gälla befattningar, som skola uppföras på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 33 icke-ordinarie biträden på ordinarie stat.

Härutöver har i särskild skrivelse anmälts, att en landskontorist å övergångsstat i lönegrad Ca 19 avlidit.

Vad angår behovet av medel för avlöningar vid länsstyrelserna under budgetåret 1951/52 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att länsstyrelserna för de olika anslagsposterna i avlöningsstaten beräknat följande belopp, nämligen till *avlöningar till landshövdingarna* 596 383 kronor, till *avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat* 8 368 910 kronor, till *avlöningar till tjänstemän å övergångsstat* 193 083 kronor, till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, 92 741 kronor, därav till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. 17 000 kronor, till militärassistenter 66 641 kronor samt till inkvarteringschefer 9 100 kronor, till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* 12 561 072 kronor, till *särskilda förmåner till ordinarie tjänstemän* 135 000 kronor, till *tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat* 14 138 kronor

och till *rörligt tillägg* 2 289 613 kronor. Enligt länsstyrelsernas förslag skulle alltså anslaget i sin helhet böra beräknas till 24 250 940 kronor.

Departementschefen.

1948 års länsstyrelseutredning har numera avgivit betänkande angående länsstyrelsernas organisation och ställning inom länsförvaltningen. Betänkandet — som remissbehandlats — är f. n. föremål för övervägande inom inrikesdepartementet. I avbidan på resultatet härav och med hänsyn till nu rådande statsfinansiella läge kan jag icke tillstyrka framlagda förslag om personalökning. Jag anser mig vidare kunna räkna med att under nästa budgetår en viss reduktion skall kunna ske i fråga om personalen på priskontoren. Vid utgången av innevarande budgetår torde samtliga länstrafikledarbefattningar vara avvecklade.

Det av länsstyrelsen i Södermanlands län framlagda förslaget om uppflyttning av taxeringsinspektören i Ce 24 till Ce 27 anser jag mig icke kunna tillstyrka. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträden med skriv- och kontorsgöromål böra 33 extra ordinarie sådana biträden fr. o. m. nästa budgetår erhålla ordinarie tjänster i Ca 8. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster — f. n. 275 — bör alltså ökas till 308.

Beträffande anslagsbehovet torde för avlöningar till landshövdingarna böra avses oförändrat belopp, 596 000 kronor.

Till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat torde böra upptagas 8 368 000 (+ 153 000) kronor, varav 8 286 600 kronor utgöra grundlöner och 81 400 kronor vikariatsersättningar.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat kan beräknas nedgå till 193 000 (— 25 000) kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde anvisas ett till 85 000 (— 5 000) kronor reducerat belopp. Härvid räknar jag med oförändrat 10 000 kronor för ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., 66 000 (— 7 000) kronor för ersättning till militärassistenter och 9 000 (+ 2 000) kronor för ersättning till inkvarteringschefer.

I fråga om övrig icke-ordinarie personal torde för grundlöner till personal enligt personalplanen böra beräknas 8 653 000 kronor. Kostnaderna för tillfällig personal ha av länsstyrelserna uppskattats till i runt tal 3 290 000 kronor, varav 578 000 kronor till personal för krisuppgifter på landskanslierna, 717 600 kronor för personal på de till landskontoren anslutna priskontoren, 83 200 kronor till vägtrafikombud och länstrafikledare samt 1 911 200 kronor för annan tillfällig personal. För egen del uppskattar jag medelsbehovet för den arbetskraft, som skulle erfordras för normalt fullgörande av arbetsuppgifterna, till 400 000 kronor för personal för krisuppgifter på landskanslierna, 540 000 kronor för priskontorspersonalen, 42 000 kronor i ersättningar till vägtrafikombud samt 1 660 000 kronor

för annan tillfällig personal. Härtill böra läggas 120 000 kronor för vikariatsersättningar, 250 000 kronor för övertidsersättningar, 15 300 kronor för semesterersättningar och 9 700 kronor för gottgörelse för tillsyn över ämbetslokaler. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde emellertid anslaget böra nedräknas. Medelsanvisningen synes dock kunna reduceras med ett något större belopp än som svarar mot en treprocentig nedräkning. Jag föreslår, att förevarande anslagspost minskas med 670 000 kronor. Posten bör alltså bestämmas till $(8\,653\,000 + 400\,000 + 540\,000 + 42\,000 + 1\,660\,000 + 120\,000 + 250\,000 + 15\,300 + 9\,700 - 670\,000)$ 11 020 000 (— 660 000) kronor.

Anslagsposterna till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) samt tilläggsförmåner till befattningshavare å äldre stat torde böra upptagas till oförändrade belopp, 135 000 resp. 13 000 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 2 190 000 (— 58 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(596\,000 + 8\,368\,000 + 193\,000 + 85\,000 + 11\,020\,000 + 135\,000 + 13\,000 + 2\,190\,000)$ 22 600 000 (— 595 000) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare på personalförteckningen uppföras ytterligare 33 kontorsbiträden i Ca 8 eller sammanlagt 308 sådana tjänster. Vidare bör en tjänst som landskontorist på övergångsstat i Ca 19 avföras från förteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	596 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	8 368 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	193 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	10 000
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	66 000

e. Ersättning till inkvarteringschefer, <i>förslagsvis</i>	9 000	85 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>		11 020 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>		135 000
7. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>		13 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		2 190 000

Summa förslagsanslag kronor 22 600 000;

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 22 600 000 kronor.

[165] 4. *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	60 000	91 693
1948/49	60 000	129 148
1949/50	70 000	155 233
1950/51 (statsliggaren s. 1040)	110 000	
1951/52 (förslag)	130 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår uppgå till 154 900 kronor.

Departementschefen.

Medelsanvisningen för nästa budgetår torde med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåret 1949/50 och *länsstyrelsernas* beräkningar böra höjas. Jag föreslår dock, att höjningen begränsas till 20 000 kronor. Anslaget upptages alltså med 130 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

[166] 5. *Länsstyrelserna*: Reseersättningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	275 000	407 091
1948/49	275 000	414 841
1949/50	325 000	544 383
1950/51 (statsliggaren s. 1040)	700 000	
1951/52 (förslag)	600 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 658 500 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till den under avlöningsanslaget beräknade inskränkningen av personalen vid länsstyrelserna torde anslaget kunna minskas med 100 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[167] 6. *Länsstyrelserna: Expenser.*

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 600 000	3 985 555
1948/49	2 500 000	3 696 305
1949/50	2 600 000	3 929 199
1950/51 (statsliggaren s. 1041)	3 875 000	
1951/52 (förslag)	3 950 000	

Yrkanden.

1) *Länsstyrelserna* ha i avgivna förslag beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 3 721 100 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 680 600 kronor, för övriga expenser för eget behov 2 908 900 kronor samt för expenser för annat än eget behov 131 600 kronor.

2) *Styrelsen för kursverksamheten för aspiranter å häradsskrivar- och kronokamrerartjänster* (skr. 30/6 1950) föreslår bl. a. anordnande av utbildning för häradsskrivar- och kronokamrerar aspiranter m. fl., samt tillsättande av en nämnd med uppgift att omhänderha vissa utbildningskurser för landsstatstjänstemän m. m.

Motiv.

2) Under de närmaste 10 åren behöva i genomsnitt omkring 30 befattningshavare utbildas per år (6,5 ersättare för pensionsavgångna häradsskrivare, kronokamrerare och landskontorister samt 23 landskontorister). Behovet att utbilda landskontorister motiveras av de arbetsuppgifter, som nu åvila och framdeles torde komma att åläggas dessa befattningshavare vid tjänstgöring inom länsstyrelsen och vid vikariat på häradsskrivartjänst m. m.

Kurserna föreslås omfatta en allmän och en speciell del om sammanlagt 445 undervisningstimmar. För att antagas till elev skall fordras dels minst tre års tjänstgöring på landskontor och häradsskrivarkontor (kommunalt oppbördsverk) och dels godkänt betyg från handels- eller yrkesskola i ämnet bokföring.

Undervisningen bör liksom hittills förläggas till Stockholm. Undervisningsverksamheten bör handhavas av en särskild nämnd, som skall plan-

lägga och anordna utbildningen, antaga elever, anskaffa lärare, kursledare, undervisningslokaler, läroböcker etc. Nämnden bör även ombesörja studiekonferenser för länsstyrelsetjänstemän i mellangraderna samt omhändervärd de utbildningskurser för taxeringstjänstemän, som tidigare anordnats vid överståthållarämbetet och som föreslagits skola skötas av den ifrågasatta riksskattenämnden (jfr SOU 1950: 62) m. m. Nämnden — som bör kallas länsstyrelsernas utbildningsnämnd — torde böra bestå av tre av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, varav en ordförande, jämte suppleanter. Ledamöterna i nämnden böra erhålla arvode enligt kommittékungörelsen.

Udengående av utbildningen bör vara ett villkor för erhållande av häradskskrivar- och kronokamrerartjänst samt för behörighet till ordinarie landskontoristtjänst. De aspiranter på nämnda tjänster, som avlagt juris kandidat-, kansli- eller distriktsåklagarexamen, statsvetenskaplig-juridisk examen eller examen vid handelshögskola, synas ej behöva genomgå den allmänna delen men väl den speciella. Extra och extra ordinarie stats-tjänstemän, som deltaga i kurserna, böra erhålla oavkortad lön, ersättning för resor till och från kurserna samt i anledning av tentamina ävensom, därest vederbörande är familjeförsörjare och stationerad utanför Stockholm, tjänstgöringstraktamente med 9 kronor för dygn.

Kostnaderna beräknas för allmänna delen till 9 000 kronor, varav 5 350 kronor till lärararvoden, 2 650 kronor till expenser och 1 000 kronor till arvode åt kursledare. Den speciella delen beräknas till 15 000 kronor, varav 9 000 kronor utgöra lärararvoden, 4 000 kronor kostnader för expenser och 2 000 kronor kursledararvode. Hårtill komma 1 000 kronor för arvoden åt ledamöterna i nämnden. Sammanlagt skulle alltså kostnaderna uppgå till (9 000 + 15 000 + 1 000) 25 000 kronor. Utgifterna böra bestridas från anslaget till expenser för länsstyrelserna. Kostnaderna för under åren 1947—1949 anordnade korta kurser — 47 000 kronor — ha utgått från anslaget till häradskskrivarna: Omkostnader.

Yttranden.

I anledning av skrivelsen den 30 juni 1950 ha uttåtanden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, samtliga länsstyrelser, svenska stadsförbundet, Sveriges häradskskrivarförening, föreningen Sveriges kronokamrerare och föreningen Sveriges landskanslistor och landskontorister, varjämte Sveriges kommunaltjänstemannaförbund inkommit med en skrift.

Statskontoret och *riksräkenskapsverket* ifrågasätta, huruvida icke undervisningen kunde koncentreras, vilket skulle medföra vissa besparingar. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* anser sig icke kunna tillstyrka, att samma kompetensfordringar skola gälla för ordinarie landskontorister samt för häradskskrivare och kronokamrerare. *Sveriges häradskskrivarförening* hävdar, att de blivande häradskskrivarna måste beredas en väsentligt längre och mera omfattande teoretisk utbildning än landskontoristerna. *Föreningen Sveriges kronokamrerare* hemställer bl. a., att tjänstgöringen inom kommunalt uppbördsverk likställas med tjänstgöring inom landskontor för antagning till elev. *Sveriges kommunaltjänstemannaförbund* anser det skäligt, att statsverket bestrider lönekostnaderna samt kostnaderna för

resor och uppehåll under utbildningstiden även för deltagare från de kommunala uppbördsverken.

I övrigt ha i yttrandena kursstyrelsens förslag lämnats utan erinran eller väsentligare invändningar.

Departementschefen.

Kostnaderna för de ändamål, för vilka länsstyrelserna beräknat medel, ha enligt länsstyrelsernas egna uppgifter under de två senast förflutna budgetåren uppgått till cirka 3 423 000 resp. 3 588 000 kronor. Jag anser, att härför böra för nästa budgetår beräknas 3 440 000 kronor, varav 610 000 kronor till bränsle, lyse och vatten, 2 700 000 kronor till övriga expenser för eget behov och 130 000 kronor till expenser för annat än eget behov.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbördskort och debetsedlar ävensom till bestridande av kostnader för möblering av representationsrum i landshövdingebostäder m. m. beräknar jag oförändrat 500 000 kronor.

Vad härefter angår utbildningen av häradsskrivar- och kronokamrerar-aspiranter samt landskontorister anser jag mig i stort sett kunna ansluta mig till de av kursstyrelsen framlagda förslagen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare besluta om kursernas utformning. Jag delar även styrelsens åsikt om lämpligheten av att förekommande frågor om utbildning av och studiekonferenser för andra befattningshavare vid länsstyrelserna handhas av en särskild nämnd. Kursverksamheten för häradsskrivarna m. fl. aspiranter torde böra taga sin början hösten 1951. Kostnaderna för nästa budgetår uppskattar jag till 10 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (3 440 000 + 500 000 + 10 000) 3 950 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 950 000 kronor.

[168] 7. Länsstyrelserna: Publikationstryck.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	130 000	144 601
1949/50	130 000	123 397
1950/51 (statsliggaren s. 1044)	130 000	
1951/52 (förslag)	130 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 138 400 kronor.

Departementschefen.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 130 000 kronor.

[169] 8. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	760 000	756 919
1950/51 (statsliggaren s. 1044)	925 000	
1951/52 (förslag)	950 000	

I anslagsframställningar för nästa budgetår ha *länsstyrelserna* beräknat, att för den under dem sorterande personalen skulle erfordras sammanlagt 628 207 kronor.

Riksåklagarämbetet har dels i skrivelse den 31 augusti 1950 gjort framställning om medel för den ämbetet underställda åklagaraspirantorganisationen — ambulerande landsfogdeassistenter och aspiranter — och dels i skrivelser den 5 och 14 oktober 1950 på anförda skäl hemställt om utbyte av de fasta landsfogdeassistenttjänsterna (Ce 25) i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län mot tjänster såsom biträdande landsfogde (Ce 30).

I skrivelsen den 31 augusti 1950 anför ämbetet beträffande behovet av åklagaraspiranter.

Såsom i olika sammanhang tidigare framhållits, medför den pågående utbyggnaden av åklagarorganisationen i anledning av processreformens genomförande alltjämt stort behov av åklagaraspiranter. Inom stadsfiskalsorganisationen beräknas under den närmaste tiden 26 tjänster bliva att besätta. Därjämte erfordras oundgängligen åtminstone 10 befattningshavare såsom vikarier vid partiell tjänstledighet, sjukdom, semester och annan ledighet för stadsfiskalerna. Stadsfiskalsorganisationen skulle alltså behöva förstärkas med (26 + 10) 36 befattningshavare. Landsfogdarnas tjänsteåligganden äro numera så betungande att minst 10 landsfogdeassistenter så snart som möjligt böra stå till landsfogdarnas förfogande såsom arbetsbiträden och vikarier. Härutöver erfordras 10 aspiranter för att täcka det personalbehov, som uppkommer inom åklagar- och polisväsendet till följd av pensionsavgång m. m.

Sammanlagt skulle sålunda (36 + 10 + 10) 56 befattningshavare erfordras inom den närmaste framtiden. För tillgodoseende av detta personalbehov finnas att tillgå 35 nu i tjänst varande aspiranter och assistenter. För innevarande budgetår har räknats med antagande av 10 aspiranter fr. o. m. den 1 oktober 1950. Under nästa budgetår måste alltså ytterligare cirka 10 aspiranter antagas.

Av de 35 aspiranter och assistenter, som nu tjänstgöra inom aspirantorganisationen, beräknas 26 befattningshavare före ingången av nästa budgetår ha tagits i anspråk för tjänster inom åklagar- och polisväsendet.

Av återstående 9 befattningshavare, vilka normalt böra vara färdigutbildade på våren 1952, räknar ämbetet med att 2 komma att tjänstgöra inom stadsfiskalsorganisationen. För övriga 7 befattningshavare beräknas utbildningen fortgå under hela budgetåret 1951/52.

De 10 nya aspiranter, som erfordras, beräknas bli antagna den 1 juli 1951.

Härutöver böra 3 yngre åklagare i Stockholm, vilkas utbildning på grund av den snabba ansvällningen av stadens åklagarorganisation måst framskjutas i tiden, under nästa budgetår erhålla utbildning.

På personalförteckningen äro för innevarande budgetår uppförda 7 tjänster såsom ambulerande landsfogdeassistent. 5 av dessa tjänster äro f. n. tillsatta. Ytterligare 2 sådana tjänster beräknas bli tillsatta under innevarande budgetår. Riksåklagarämbetet räknar med att såväl innehavarna av nämnda 7 landsfogdeassistenttjänster som 3 assistenter, vilka under budgetåret 1951/52 kunna förutses fylla villkoren för uppflyttning till lönegrad Ce 25, skola förordnas antingen på fasta åklagartjänster eller såsom biträdande åklagare i städerna. För den händelse så icke skulle bli fallet, bör möjlighet föreligga att bibehålla dem vid deras anställning såsom ambulerande assistenter. Ämbetet anser därför, att personalförteckningen för nästa budgetår bör upptaga 10 ambulerande landsfogdeassistenter.

Medelsbehovet har av ämbetet beräknats på följande sätt. Till grundlöner åt antagna aspiranter (3 i Ce 23 och 4 i Ce 22) samt de 10 aspiranter, vilka beräknas bli antagna fr. o. m. den 1 oktober 1950, erfordras sammanlagt 153 648 kronor. Kostnaderna — rörligt tillägg ej inräknat — för de 10 aspiranter, som förutsättas bli antagna den 1 juli 1951, beräknas till 77 760 kronor. För de 3 åklagare i Stockholm, vilka under nästa budgetår böra erhålla utbildning, beräknas i grundlöner 23 328 kronor. Vidare beräknas till grundlöner åt 3 ambulerande landsfogdeassistenter (Ce 25) 32 400 kronor. Hela behovet av grundlöner skulle alltså uppgå till $(153\,648 + 77\,760 + 23\,328 + 32\,400)$ 287 136 kronor eller i runt tal 290 000 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde böra uppföras med oförändrat 375 000 kronor.

Vad angår anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ha länsstyrelserna angivit medelsbehovet till sammanlagt 188 000 kronor för biträdande landsfogdar och fasta assistenter. För egen del beräknar jag oförändrat 165 000 kronor. Anslagsbehovet för aspirantorganisationen har av riksåklagarämbetet uppskattats till 290 000 kronor. Då staten åtagit sig att ansvara för utbildningen av aspiranter på stadsfiskals- och landsfogdetjänster samt trängande behov alltjämt föreligger att utbilda sådana aspiranter, anser jag mig böra godtaga ämbetets medelsberäkning. Beträffande förslaget att utbyta en fast assistenttjänst i Norrbottens län mot en tjänst såsom biträdande landsfogde, vill jag framhålla följande. Länet är ett
21 — Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

gränslän med stor bevakningspoliskår, statspoliskår och för två skyddsområden avsedda speciella poliskårer. Genom de stora avstånden — länet omfattar cirka en fjärdedel av landets ytvidd — har genomförandet av rättegångsreformen medfört avsevärt ökat arbete. Under tiden 1 januari—1 augusti 1950 uppgick antalet resdagar för landsfogden till 82. Landsfogdetjänsten har i betydande omfattning måst dubblas genom att partiell tjänstledighet beviljats landsfogden. Till följd av angivna förhållanden har landsfogdeassistenten i länet i stor utsträckning fått bestrida landsfogdegöromål. Med hänsyn härtill tillstyrker jag det föreslagna utbytet. Jag räknar därvid med att partiell tjänstledighet för landsfogden i fortsättningen ej skall erfordras annat än i undantagsfall. Framställningarna om motsvarande utbyte i Kopparbergs och Västerbottens län anser jag mig icke kunna tillstyrka. Vid bifall till det av mig förordade utbytet ökas medelsbehovet under förevarande anslagspost med i runt tal 3 000 kronor. För arvoden åt tingsnotarier under deras tjänstgöring på landsfogdeexpedition bör slutligen — såsom för budgetåret 1948/49 — upptagas ett belopp av 20 000 kronor. Den under anslagsposten erforderliga sammanlagda medelsanvisningen skulle alltså uppgå till (165 000 + 290 000 + 3 000 + 20 000) 478 000 (+ 23 000) kronor.

För rörligt tillägg torde böra avses 97 000 (+ 2 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (375 000 + 478 000 + 97 000) 950 000 (+ 25 000) kronor.

På personalförteckningen torde i enlighet med riksåklagarämbetets förslag fr. o. m. nästa budgetår böra upptagas 10 ambulerande landsfogdeassistenter i Ce 25. Härjämte bör från personalförteckningen avföras en tjänst såsom landsfogde å övergångsstat, vars innehavare erhållit avsked från tjänsten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för landsfogdarna m. fl., vilka förut angivits;

b) fastställa följande avlöningsstat för landsfogdarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	375 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	478 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	97 000

Summa förslagsanslag kronor 950 000;

c) till *Landsfogdarna m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[170] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	105 000	185 050
1949/50	125 000	206 259
1950/51 (statsliggaren s. 1046)	155 000	
1951/52 (förslag)	170 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 199 810 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår på anslagsposten till sjukvård m. m. — 3 215 kronor — torde posten, som i gällande stat är uppförd med 1 000 kronor, böra höjas något. Jag beräknar för nästa budgetår 2 000 kronor.

Belastningen på anslagsposten till reseersättningar under budgetåren 1948/49 och 1949/50 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till cirka 123 300 resp. 120 800 kronor. För dessa budgetår hade icke beräknats större belopp än 59 000 resp. 79 000 kronor. Posten har för innevarande budgetår upptagits med 100 000 kronor. För att bli bättre anpassad efter den erforderliga medelsåtgången torde posten böra uppräknas. I avvaktan på närmare erfarenhet föreslår jag emellertid, att posten för nästa budgetår ökas med endast 10 000 kronor till 110 000 kronor.

Posten till expenser — för innevarande budgetår upptagen till 54 000 kronor — torde, med hänsyn till att belastningen under de två sistförflutna budgetåren uppgått till i runt tal 59 000 resp. 78 000 kronor — böra höjas något. Højningen torde dock böra begränsas till 4 000 kronor och posten sålunda bestämmas till 58 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (2 000 + 110 000 + 58 000) 170 000 kronor. Jag bemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[171] 10. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	7 790 000	8 597 015
1950/51 (statsliggaren s. 1047)	8 310 000	
1951/52 (förslag)	8 100 000	

I skrivelser, som inkommit under augusti och september 1950, ha *länsstyrelserna* avgivit förslag rörande anslaget under nästa budgetår.

Beträffande personalorganisationen ha länsstyrelserna, såvitt gäller befattningar, som skola uppföras på personalförteckningen, framfört förslag om överförande av 52 icke-ordinarie kontorsbiträden på ordinarie stat.

Vad angår medelsbehovet under de olika anslagsposterna ger en sammanställning av förslagen vid handen, att länsstyrelserna beräknat till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* 2 753 971 kronor, till *avlöningar till icke-ordinarie personal* 5 234 939 kronor, till *tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat* 12 550 kronor samt till *rörligt tillägg* 889 568 kronor. Sammanlagda medelsbehovet utgör alltså enligt denna uppskattning 8 891 028 kronor.

Departementschefen.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången böra fr. o. m. nästa budgetår 52 nya ordinarie kontorsbiträdestjänster uppföras på personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl. Antalet ordinarie kontorsbiträden skulle därefter uppgå till 165. Vidare böra två å övergångsstat uppförda häradsskrivartjänster å oreglerad avlöningsstat avföras från personalförteckningen, enär innehavaren av den ena tjänsten utnämnts till ordinarie häradsskrivare samt innehavaren av den andra tjänsten överförs till allmänna indragningsstaten.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår torde anslagsposten till avlöningar till ordinarie personal böra upptagas till 2 500 000 kronor mot för innevarande budgetår 2 600 000 kronor. Nedräkningen (100 000 kronor) betingas av att ordinarie kontorsbiträden i viss utsträckning uppehålla extra ordinarie kanslibiträdestjänster och ersättas med icke-ordinarie befattningshavare. Av beloppet utgöra i runt tal 2 400 000 kronor grundlöner, 69 000 kronor övergångsvis utgående ersättning till häradsskrivare för mistade sportler och 31 000 kronor vikariatsersättningar.

Under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal erfordras 4 062 000 kronor till grundlöner till personal enligt gällande personalplaner. För tillgodoseende av det arbetskraftsbehov, som härutöver erfordras för arbetsuppgifternas fullgörande, skulle behöva anvisas ytterligare 750 000 kronor till tillfällig personal, 60 000 kronor till vikariatsersättningar och 122 000 kronor till övertidsersättningar, varjämte 6 000 kronor böra beräknas för semesterersättningar. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde emellertid anslaget böra nedräknas. Medelsanvisningen synes dock kunna reduceras med ett något större belopp än som svarar mot en treprocentig nedräkning. Jag föreslår, att förevarande anslagspost minskas med 265 000 kronor. Posten bör alltså bestämmas till (4 062 000 + 750 000 + 60 000 + 122 000 + 6 000 — 265 000) 4 735 000 (— 85 000) kronor.

För tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat torde böra anvisas 12 000 (— 3 000) kronor.

Medelsbehovet för rörligt tillägg uppskattar jag till 853 000 (— 22 000) kronor.

Anslaget bestämmes sålunda till (2 500 000 + 4 735 000 + 12 000 + 853 000) 8 100 000 (— 210 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för häradsskrivarna m. fl., vilka förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för häradsskrivarna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 500 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 735 000
3. Tilläggsförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	12 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	853 000

Summa förslagsanslag kronor 8 100 000;

c) till *Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 100 000 kronor.

[172] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	815 000	1 008 161
1950/51 (statsliggaren s. 1051)	932 000	
1951/52 (förslag)	924 000	

Länsstyrelserna ha uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt 1 041 400 kronor.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m., vilken är anvisad med 35 000 kronor, torde med hänsyn till belastningen under budgetåren 1948/49 och 1949/50 — 41 505 resp. 52 924 kronor — böra höjas något. Jag föreslår, att posten för nästa budgetår bestämmes till 39 000 kronor.

Länsstyrelsernas beräkningar av medelsbehovet för reseersättningar — till vilket ändamål under de två senast förflutna budgetåren åtgått 249 653 resp. 224 425 kronor — uppgå till sammanlagt 247 900 kronor. Med utgångspunkt från medelsåtgången under nämnda budgetår samt länsstyrelsernas uppskattning av anslagsbehovet anser jag, att anslagsposten för nästa budgetår bör nedsättas från 250 000 till 230 000 kronor.

Belastningen å anslagsposten till expenser under budgetåren 1948/49 och 1949/50 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till cirka 700 000 resp. 701 000 kronor. I anseende härtill torde posten, vilken nu är uppförd med 600 000 kronor, böra något höjas. Jag föreslår, att den för nästa budgetår upptages till 655 000 kronor.

Med hänsyn till vad jag anfört under punkten 167 torde posten till övriga utgifter böra utgå fr. o. m. nästa budgetår.

Anslaget uppföres alltså med (39 000 + 230 000 + 655 000) 924 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader för budgetåret 1951/52* anvisa ett förslagsanslag av 924 000 kronor.

[173] 12. *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar.* Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 11 950 000 kronor.

Länsstyrelserna ha i anslagsframställningar, som inkommit under augusti och september 1950, uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 12 233 850 kronor.

Departementschefen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 maj 1947 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för utredning rörande landsfiskalsorganisationen. De sakkunniga ha med skrivelse den 2 november 1950 överlämnat betänkande angående ny landsfiskalsorganisation. De i betänkandet framlagda förslagen ha betydelse för anslagsberäkningen. Då betänkandet vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande ännu var föremål för remissbehandling, torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor torde anslaget dock böra nedräknas. Jag tillstyrker, att anslaget i rikstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt beräknas till 11 825 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen •

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 11 825 000 kronor.

[174] 13. *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader.* Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 2 535 000 kronor.

I anslagsframställningar, som inkommit under augusti och september 1950, ha *länsstyrelserna* uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 2 856 640 kronor.

Departementschefen.

Då medelsbehovet under förevarande anslag torde böra slutligt prövas i samband med överbägandet av de under föregående punkt omförmälda förslagen av 1947 års landsfiskalsutredning förordar jag, att anslaget preliminärt upptages till oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 2 535 000 kronor.

E. Polisväsendet.

[175] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	163 000	158 473
1950/51 (statsliggaren s. 1064)	166 600	
1951/52 (förslag)	173 600	

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 46 500 kronor.

	Ökning
1. 1 polisnotarie Ce 27	13 428
2. 3 kanslibiträden Ce 11 i Stockholm, Göteborg och Malmö	17 916
3 skrivbiträden i reglerad befordringsgång i Stockholm, Växjö och Umeå	12 252
3. 1 kanslibiträde Ca 11 i st. f. Ce 11	—
4. 2 kontorsbiträden Ce 8 uppföras å ordinarie stat.	—
5. Omräkning	2 904
	46 500

Motiv.

1) För statspolisens centrala ledning och därmed sammanhängande uppgifter finnes f. n. förutom statspolisintendenten endast en byrådirektör. Härutöver har emellertid för handhavande av kassarörelsen m. m. en av de till ordningsstatspolisens avdelning i Stockholm kommenderade överkonstaplarna måst tagas i anspråk såsom »kansliöverkonstapel». Statspolisintendentens arbetsbörda har år för år ökat. Statspolisintendenten har därjämte i icke så ringa omfattning kommit att anlitas för uppgifter, vilka röra rikets polisväsende i dess helhet. Statspolisens centralorganisation har som följd härav sedan flera år visat sig alltför liten. Trots att befattningshavarna i betydande utsträckning måst utföra arbete på övertid, har det visat sig svårt att medhinna föreliggande arbetsuppgifter. Erforderlig tid har icke kunnat ägnas åt handledning och inspektion av avdelningarna. Planerings- och organisationsarbete har icke heller kunnat utföras i önskad omfattning. Tidlals ha t. o. m. svårigheter förelegat att medhinna det mera löpande arbetet. För den föreslagna befattningen böra gälla samma kompetensvillkor som för landsfogde. Med hänsyn till löneplaceringen av landsfogdeassistenterna och för att hindra alltför tätta ombyten på tjänsten synes densamma icke böra placeras lägre än i Ce 27.

2) Vid några av statspolisens avdelningar utföres fortfarande en icke

oväsentlig del av skriv- och kontorsarbetet av polismän. Då vid vissa av dessa avdelningar arbetsbördan under senaste åren ökat i sådan omfattning, att fråga uppstått om förstärkning av polispersonalen, synes det angeläget att frigöra polispersonalen från sådant mindre kvalificerat kontorsarbete, vilket kan utföras av billigare arbetskraft. Gynnsamma erfarenheter ha vunnits i samband med att statspolisorganisationen under de senaste åren tillförts kvinnlig biträdespersonal. Den föreslagna utökningen med tre kanslibiträden är helt betingad av den ökade arbetsbörda, som den nya rättegångsordningen medfört för kriminalstatspolisen. Biträdena avses huvudsakligen bliva sysselsatta med stenografarbete i anslutning till förundersökningar i brottmål och måste därför besitta mycket goda färdigheter i stenografi. De böra vidare ha sådana kvalifikationer, att de även eljest i viss utsträckning kunna deltaga i förundersökningsarbetet. De avses därvid närmast komma att anförtros en del av de uppgifter, som ankomma på en polissyster. Möjligen kan det framdeles visa sig lämpligt att låta de föreslagna kanslibiträdena undergå viss utbildning vid statens polisskola. För att möjliggöra lämpligt personval synas befattningshavarna icke böra placeras lägre än i Ce 11. De avdelningar, vilka föreslås skola tilldelas skrivbiträden i reglerad befordringsgång, sakna f. n. helt kvinnlig skrivbiträdeshjälp.

3) Behovet av denna befattning är stadigvarande. Tjänstens natur av extra ordinarie kan tänkas inverka därhän, att innehavaren anser sig böra söka likartad ordinarie tjänst. Med hänsyn till arten av de ärenden, vilka ankomma på befattningshavaren, framstår det såsom i hög grad önskvärt, att ombyten å tjänsten i möjligaste mån undvikas.

Yttranden.

Statskontoret vill icke motsätta sig, att skrivbiträden anställas i lämplig omfattning för att åstadkomma åsyftad avlastning för polispersonalen. Där emot motsätter sig statskontoret inrättande av de föreslagna kanslibiträdets-tjänsterna. Ämbetsverket anser sig ej heller i nuvarande läge kunna tillstyrka, att en polisnotarie anställs, och erinrar härvid om att vid 1948 års riksdag en assistentbefattning — under hänvisning till omfattningen av statspolisintendentens arbetsuppgifter — ändrades till tjänst såsom byrådirektör.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot att den föreslagna tjänsten såsom polisnotarie placeras i Ce 27. I fråga om kanslibiträdets-tjänsterna erinrar lönenämnden, att nämnden i utlåtande över statspolisintendentens petita för innevarande budgetår beträffande ett då framlagt förslag om inrättande av två sådana tjänster icke fann något att erinra mot den föreslagna löneställningen, därest frågan om lönegradsplaceringen icke ansåges böra underställas 1947 års biträdesutredning för prövning.

1948 års polisutredning. Utredningen avser att i sitt betänkande förorda, att en central instans för polisväsendet inrättas. För den centrala instansen kommer att föreslås olika sammansättning vid en bibehållen kommunal och vid en förstatligad polisorganisation. I intetdera fallet kommer att i personalstaten för den centrala instansen upptagas befattning i lönegraden Ce 27. Däremot komma i båda fallen att uppföras befattningar i lönegraden Ce 25, för vilka befattningar landsfogdekompetens uppställes såsom behörighetskrav. Behov av en förstärkning av den centrala ledningen för statspolisens torde utan tvekan föreligga redan nu. En övergång till en central instans i enlighet med utredningens förslag skulle underlättas, om befattningen inrättades såsom assistenttjänst med placering i Ce 25.

Departementschefen.

Till förslaget om inrättande av en tjänst som polisnotarie återkommer jag under anslaget till Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

I fråga om de övriga personalförstärkningarna kan jag f. n. endast tillstyrka, att en tjänst som skrivbiträde i reglerad befordringsgång inrättas vid statspolisens avdelning i Umeå. I enlighet härmed uppräknas anslaget med 4 080 kronor. På grund av löneklassuppflyttningar m. m. bör anslaget vidare höjas med 2 920 kronor. Den sammanlagda anslagsökningen blir således (4 080 + 2 920) 7 000 kronor.

Beträffande det extra ordinarie kanslibitråde, som föreslås överfört till ordinarie stat, har jag inhämtat, att hon varit anställd i statstjänst sedan år 1939 samt innehaft extra ordinarie befattningar hos statspolisintendenten sedan den 1 juli 1946. På grund härav och med hänsyn till vad statspolisintendenten anför tillstyrker jag förslaget om ordinariesättning. Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången böra vidare 2 kontorsbiträden erhålla ordinarie anställning.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, oförändrat 25 900 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 52 000 (+ 15 300) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 80 700 (— 9 000) kronor, rörligt tillägg 15 000 (+ 700) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (25 900 + 52 000 + 80 700 + 15 000) 173 600 (+ 7 000) kronor.

I personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl. bör en befattning som kanslibitråde i Ca 11 uppföras samt antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökas från 4 till 6.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändringar i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl.;

b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	25 900
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	52 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	80 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	15 000

Summa förslagsanslag kronor 173 600;

c) till *Statspolisintendenten m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 173 600 kronor.

[176] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	174 500	260 961
1950/51 (statsliggaren s. 1065)	174 500	
1951/52 (förslag)	222 500	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 161 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 188 500 kronor till 363 000 kronor.

	Anvisat 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Inköp av motorfordon	161 000	348 500	+ 187 500
2. Inköp av ridhästar m. m.	12 000	14 000	+ 2 000
3. Inköp av polishundar	1 500	500	— 1 000
	174 500	363 000	+ 188 500

Motiv.

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en reservation av cirka 55 000 kronor. Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1951/52 har hänsyn icke tagits till reservationen, enär de balanserade medlen torde dels åtgå till betalning av materiel, vilken beställts under budgetåret 1949/50, dels motsvara till innevarande budgetår balanserade behov.

1) Statspolisens motorfordonsbestånd utgöres fr. o. m. innevarande budgetår av 103 bilar och 2 motorcyklar. Den ökning av kriminalstatspolisens arbetsbörda, som inträtt väsentligen på grund av den nya rättegångsordningens genomförande, medför ett ökat behov av bilar. Om kriminalpolispersonalen i större utsträckning än hittills kunde tillhandahållas motorfordon i tjänsten, skulle personalens tjänstgöringstid i högre grad kunna utnyttjas effektivt. Därigenom synas eljest nödvändiga personalutökningar

¹ Med inräknande av en tillgänglig besparing å 48 000 kronor må under budgetåret 1950/51 av anslaget användas 208 000 kronor till inköp av motorfordon, 12 000 kronor till inköp av ridhästar m. m. och 2 500 kronor till inköp av polishundar.

till en del kunna undvikas. Medel böra anvisas för inköp av ytterligare en personbil vid envar av avdelningarna i Norrköping, Karlskrona och Malmö samt två personbilar vid avdelningen i Stockholm. Vid envar av de avdelningar av kriminalstatspolisen, vilka under anslaget Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten föreslås bli nyupprättade i Kristianstad och Halmstad, erfordras en personbil. De under samma anslag föreslagna utökningarna av ordningsavdelningarna i Stockholm, Malmö, Göteborg och Falun nödvändiggöra därjämte nyanskaffning av en personbil vid envar av avdelningarna. Inalles skulle sålunda erfordras elva nya bilar. De fyra för ordningsavdelningarna avsedda bilarna, vilka böra vara av större typ, beräknas kosta 18 000 kronor per styck eller sammanlagt 72 000 kronor. De övriga sju bilarna beräknas kosta ($7 \times 9\,500$) 66 500 kronor. I inköpskostnaderna ha inräknats utgifter för viss erforderlig specialutrustning. För nyinköp av bilar skulle således åtgå ($72\,000 + 66\,500$) 138 500 kronor.

I enlighet med de normer, som tidigare tillämpats, böra sådana bilar utbytas, som tillryggalagt en vägsträcka av omkring 12 000 mil. Med tillämpning härav böra nästa budgetår 14 bilar utbytas. Kostnaderna härför beräknas till 210 000 kronor. Det förutsättes, att flera än 14 bilar må kunna utbytas, därest kostnadsramen icke brytes.

Den sammanlagda kostnaden för inköp av motorfordon beräknas sålunda till ($138\,500 + 210\,000$) 348 500 kronor.

2) Fr. o. m. budgetåret 1946/47 har för inköp av ridhästar och dessas transport till stationsorten årligen anvisats 12 000 kronor. Anslaget synes ha beräknats med utgångspunkt från att i medeltal årligen 7 av statspolisens 72 hästar skulle behöva ersättas. Denna beräkning har visat sig icke hållbar. På grund av att anvisade medel varit otillräckliga har dels föreskrivet antal hästar icke alltid kunnat hållas, dels hästar i flera fall fått kvarstå i tjänst längre än som ur tjänstesynpunkt varit lämpligt. I april 1950 funnos sålunda 9 vakanser i hästbeståndet. Genom beslut den 5 maj 1950 ställde Kungl. Maj:t ytterligare 8 000 kronor till förfogande. Dessa medel omfördes från delposten till inköp av motorfordon. Av de för budgetåret 1950/51 disponibla medlen återstår f. n. icke fullt 3 000 kronor oaktat att 5 vakanser föreligga. Trots att i annat sammanhang hästbeståndet föreslås minskat med 2 hästar genom indragning av statspolisrytteriet i Norrköping, torde det vara nödvändigt att höja medelsanvisningen med 2 000 kronor.

3) Medelsanvisningen för budgetåret 1950/51 innefattade viss utökning av polishundorganisationen.

Yttrande.

Statskontoret. Den begärda förstärkningen av motorfordonsbeståndet torde i nuvarande läge böra begränsas till inköp av en bil för envar av de

statspolisavdelningar, beträffande vilka en liknande framställning förelåg för budgetåret 1950/51 men som då med hänsyn till rådande läge ej ansågs kunna beviljas, nämligen avdelningarna i Norrköping, Karlskrona och Malmö.

Departementschefen.

Någon utökning av fordonsparken anser jag mig f. n. icke kunna tillstyrka. För utbyte av 14 äldre bilar räknar jag med 208 000 kronor. För att statspolisens hästbestånd skall kunna upprätthållas, torde det vara nödvändigt att i enlighet med statspolisintendentens förslag höja anslagsposten till inköp av ridhästar m. m. från 12 000 till 14 000 kronor. För inköp av polishundar upptager jag i likhet med statspolisintendenten 500 kronor. Anslaget torde således böra uppföras med (208 000 + 14 000 + 500) 222 500 (+ 48 000) kronor. Härav torde enligt gällande principer ett belopp av 208 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m. för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 222 500 kronor, därav 208 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[177] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	709 000	641 279
1950/51 (statsliggaren s. 1065)	660 000	
1951/52 (förslag)	585 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 270 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget minskas med 66 400 kronor.

	Anvisat 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn
1. Underhåll och vård av vissa av statspolisens hästar m. m.	32 000	30 000	— 2 000
2. Polishundorganisationen	21 600	15 400	— 6 200
3. Underhåll och drift av motorfordon m. m.	538 000	470 800	— 67 200
4. Expeditionskostnader m. m.	66 000	75 000	+ 9 000
			— 66 400

Motiv.

1) Under nästföljande anslagspunkt föreslås, att statspolisrytteriet i Norrköping skall indragas.

2) Utbildningskurser för statspolisens tjänstehundar synas icke erforderliga under budgetåret 1951/52.

3) Liksom i föregående års statförslag räknas med en sammanlagd körsträcka av cirka 300 000 mil. Med utgångspunkt från att bensinpriset fr. o. m. den 1 januari 1951 sjunker med 20 öre uppskattas medelpriset per liter bensin till 56 öre. Förbrukningen beräknas till i medeltal 1,6 liter för körd mil. Oljepriset är f. n. 1,60 öre per liter och förbrukningen 0,025 liter olja för mil. Enligt dessa beräkningsgrunder skulle kostnaderna för drivmedel och olja uppgå till $(268\,800 + 12\,000)$ 280 800 kronor. Kostnaderna för reparationer m. m. synas i likhet med för innevarande budgetår böra beräknas till 150 000 kronor. Övriga i delposten ingående utgifter såsom kostnader för bilskatt, försäkring, bilgummi, underhåll och vård av cyklar m. m. synas oförändrat böra beräknas till 40 000 kronor. Hela delposten för underhåll och drift av motorfordon samt underhåll och vård av velocipeder skulle sålunda böra beräknas till $(280\,800 + 150\,000 + 40\,000)$ 470 800 (— 67 200) kronor.

4) Kostnaderna för löpande utgifter i egentlig mening uppskattas oförändrat till 45 000 kronor. Till nyanskaffning av 2 räknemaskiner och 10 skrivmaskiner begäres 6 000 kronor. För anskaffande av ytterligare 3 ljudupptagningsapparater för kriminalpolisavdelningarna synes böra beräknas 6 000 kronor. För underhåll och vård samt erforderlig besiktning av statspolisens vapen samt för nyanskaffning och komplettering av fotograferings- och laboratorieutrustning upptages oförändrat 1 000 resp. 2 000 kronor. De vid statspolisens avdelningar brukade bilvågarna, vilka anskaffades år 1936, äro genomgående hårt slitna. Då vågarna dessutom numera icke kunna anses motsvara de anspråk, vilka böra ställas på dem beträffande kapacitet och lätthanterlighet, synes nyanskaffning böra förberedas. För vinnande av erfarenheter bör en uppsättning bilvågar av ny typ anskaffas. Kostnaderna härför samt för justering och reparation av nu innehavda bilvågar beräknas till 7 000 kronor. För provande av nya uppslag och utexperimenterande av förbättringar inom polisens verksamhetsområde torde oförändrat böra beräknas 1 000 kronor. Med hänsyn till föreslagna utökningar av polispersonalen bör för nyanskaffning av möbler, armatur m. m. beräknas 7 000 kronor. Delposten upptages sålunda till $(45\,000 + 6\,000 + 6\,000 + 1\,000 + 2\,000 + 7\,000 + 1\,000 + 7\,000)$ 75 000 (+ 9 000) kronor.

Yttrande.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Emot de föreslagna minskningarna av vissa poster har jag intet att erinra. Däremot kan jag ej biträda förslaget om höjning av anslagsposten till expeditiionskostnader m. m. Sistnämnda anslagspost bör enligt min

mening upptagas till oförändrat belopp, 66 000 kronor. Jag räknar härvid med följande utgifter under posten: löpande utgifter 45 000 kronor, nyanskaffning av kontorsmaskiner 3 000 kronor, anskaffande av ljudupptagningsapparater 4 000 kronor, underhåll och vård m. m. av vapen 1 000 kronor, anskaffning av laboratorieutrustning m. m. 2 000 kronor, anskaffning m. m. av bilvagnar 5 000 kronor, prövande av nya uppslag 1 000 kronor samt nyanskaffning av inventarier m. m. 5 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppföras med (660 000 — 2 000 — 6 200 — 67 200) 584 600 eller avrundat 585 000 kronor. Härav bör enligt gällande principer ett belopp av 236 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 585 000 kronor, därav 236 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[178] 4. Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	4 250 000	5 035 130
1950/51 (statsliggaren s. 1066)	4 370 000	
1951/52 (förslag)	4 400 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 650 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 327 100 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ordningsstatspolisen:	
a) Förstärkning med 3 konstablar i Stockholm, 3 i Malmö, 3 i Göteborg och 2 i Falun	+ 104 000
b) Jaktpolisen överföres till statspolisen, Innehållande 1 konstapel i vardera Sundsvall, Östersund, Umeå och Karlskrona samt 2 i Luleå	+ 55 300
c) Omräkning	+ 12 300
2. Kriminalstatspolisen:	
a) Förstärkning med 1 kriminalkonstapel i vardera Jönköping, Växjö, Karlskrona, Skövde, Karlstad, Örebro samt 2 kriminalöverkonstablar i Malmö..	+ 81 100
b) Nyinrättande av kriminalstatspolisavdelningar i Kristianstad och Halmstad om vardera 1 kriminalöverkonstapel och 1 kriminalkonstapel	+ 40 200
c) Utbyte av 2 kriminalkonstablar mot 2 kriminalöverkonstablar i Göteborg	+ 3 600
d) Omräkning	+ 27 300
3. Hyra för stall och garage	+ 4 300
4. Underhåll och vård av hästar	— 7 000
5. Expeditionslokaler m. m.	+ 6 000
	+ 327 100

Motiv.

1 a) Då ordningsstatspolisen uppsattes år 1932 bestod den av 6 kommissarier, 22 överkonstaplar och 172 konstaplar eller sammanlagt 200 man. Den nuvarande personalstyrkan är 9 kommissarier, 26 överkonstaplar och 238 konstaplar eller sammanlagt 273 man. Ökningen uppgår alltså till 73 man. Av dessa tillkommo 67 man i samband med vissa ändringar beträffande bilbesiktningsorganisationen år 1937. Vid behandlingen av frågan om denna utökning framhöll chefen för kommunikationsdepartementet (prop. 30/1936 s. 72), att han med hänsyn till vårt lands vidsträckta vägnät — i likhet med de sakkunniga som framlagt förslaget — funne den föreslagna utökningen med 67 man måhända knappt tilltagen. Efter 1938 har ordningsstatspolisens sammanlagda numerär ökat med endast en man. Sedan år 1936 har vägtrafiken betydligt ökat. Vid slutet av år 1936 funnos sammanlagt 217 653 registrerade motorfordon. Vid utgången av år 1949 var motsvarande siffra 453 309. Även cyklarnas antal torde under samma tid ha ökat i avsevärd grad. Redan härav torde framgå, att den även tidigare klen dimensionerade organisationen blivit otillräcklig för sina uppgifter. Under de sista åren har ordningsstatspolisen därjämte i betydande omfattning tagits i anspråk för trafikundervisning, framförallt i skolorna. Detta arbete, som allmänt torde anses vara av väsentlig betydelse för främjande av trafiksäkerheten, har dock liksom trafikövervakningen i brist på personal långt ifrån kunnat bedrivas i önskvärd utsträckning. 1945 års trafiksäkerhetskommitté har i sitt betänkande (SOU 1948: 20) uttalat, att den svenska polisen arbetar med alltför små resurser såvitt avser trafiksäkerhetsarbetet. Det är emellertid icke enbart i fråga om trafikarbetet som ordningsstatspolisens arbetsbörda ökat. Antalet och storleken av idrotts- och nöjestillställningar o. d., vid vilka statspolisens medverkan erfordras, har under de senaste åren oavbrutet stigit. Ordningsstatspolisen har icke eller allenast i otillräcklig omfattning kunnat ägna uppmärksamhet åt ett flertal i och för sig betydelsefulla arbetsområden. Sålunda har bl. a. tillsynen av gällande bestämmelser angående jakt och fiske måst eftersättas i hög grad. Slutligen måste uppmärksammas, att den effektiva arbetstiden för år och man ganska avsevärt nedgått under de senaste åren till följd av dels införande av reglerad arbetstid och dels ökning av semesterns längd.

En förstärkning av ordningsstatspolisen genom personalökning framstår såsom ofrånkomlig. Ökningen synes vid full utbyggnad böra omfatta minst 1 kommissarie, 8 överkonstaplar och 54 konstaplar. Utbyggnaden torde, bl. a. med hänsyn till rekryteringsförhållandena, böra ske successivt under de närmaste 4 eller 5 åren. I första hand synes en utökning böra ske vid avdelningarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Falun.

1 b) I petitan för budgetåret 1949/50 föreslog statspolisintendenten, att jaktpolisen skulle överflyttas till statspolisorganisationen på sådant sätt att

statspolisens ordningsavdelningar i Sundsvall, Östersund och Umeå ökades med 1 ordningskonstapel samt avdelningen i Luleå med 2 ordningskonstaplar. Förslaget tillstyrktes icke av föredragande departementschefen. Efter samråd med svenska jägareförbundet upptager statspolisintendenten ånyo frågan, därvid den i nyssnämnda anslagsframställning anförda motiveeringen återopas (se 1949 års statsverksproposition XI s. 334—335). Utöver de förslag, som då framfördes, föreslås nu även inrättande vid avdelningen i Karlskrona av en konstapelstjänst, avsedd att användas huvudsakligen för övervakning av efterlevnaden av författningar angående jakt och fiske.

1 c) För 1950/51 har för hållande av personal vid ordningsstatspolisen beräknats 2 655 000 kronor. De faktiska utgifterna för år 1949 uppgingo emellertid enligt preliminära beräkningar till 2 667 300 kronor.

2 a—c) Kriminalstatspolisen består f. n. av 5 kommissarier, 30 överkonstaplar, 1 biträdande överkonstapel och 78 kriminalkonstaplar eller sammanlagt 114 man. Vid upprättandet av statspolisen funnos 1 kommissarie, 18 överkonstaplar och 41 kriminalkonstaplar eller sammanlagt 60 man. Ökningen omfattar sålunda 54 man. Till betydande del (1 kommissarie, 3 överkonstaplar, 1 biträdande överkonstapel och 25 kriminalkonstaplar) utgöres den nytillkomna personalen av befattningshavare, som huvudsakligen äro avsedda för specialuppgiften att bekämpa den olovliga rusdryckshanteringen. Trots de personalökningar, som företagits, framstår kriminalstatspolisens nuvarande styrka såsom uppenbart otillräcklig. Orsaken härtill är till stor del att söka i de genom den nya rättegångsordningen ändrade arbetsförhållandena. Det torde sålunda vara höjt över varje tvivel, att förundersökningarna i brottmål numera fordra större arbetsinsats såväl kvantitativt som kvalitativt. Arbetsbördan vid kriminalstatspolisens avdelningar har under och efter det senaste kriget oavbrutet ökat. Någon minskning därav synes icke vara att förvänta inom överskådlig tid. Tvärtom synas åklagarna — bortsett från den i och för sig ökade brottsligheten — i allt större utsträckning rekvrirera kriminalstatpolis för utredningar av brott. Jämväl den nya krigslagstiftningen, genom vilken utredning av militära mål överförts på civila myndigheter, har på flera håll medfört en icke oväsentlig ökning av statspolisens arbetsbörda. I detta hänseende återopas innehållet i riksdagens militieombudsmans skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 april 1950, vari hemställes, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande bl. a. ett förslag om viss förstärkning av kriminalstatspolisen. Till följd av de nu rådande förhållandena har kriminalstatspolisen i stor utsträckning måst avvisa gjorda rekvisitioner, trots att personalen utnyttjas så långt, att den i vissa fall t. o. m. fått avstå från fridagar och annan ledighet. En avsevärd förstärkning av kriminalstatspolisen torde icke längre kunna uppskjutas. Denna förstärkning synes böra omfatta minst 1 kommissarie, 15 överkonstaplar och 18 kriminalkonstaplar. I och med utökningarna böra

några av de större avdelningarna, förslagsvis de i Stockholm, Malmö, Göteborg, Sundsvall och Luleå, givas en sådan styrka, att från dessa vid behov kan tillhandahållas personal för tillfällig förstärkning av mindre avdelningar. För underlättande av samarbetet mellan landsfogde och kriminalstatspolisavdelning torde i vissa fall kriminalstatspolis böra förläggas i sådana residensstäder, där sådan nu icke finnes. Av rekryteringsskäl och med hänsyn till det statsfinansiella läget bör förstärkningen genomföras successivt under förslagsvis 3 år med början under budgetåret 1951/52.

2 d) Då de faktiska kostnaderna för hållande av kriminalstatspolispersonal under år 1949 i runt tal uppgå till 1 311 300 kronor under det för ändamålet för innevarande budgetår beräknats 1 284 000 kronor, synes delposten böra höjas med 27 300 kronor.

3) Kostnaderna för hyresersättningar för stallar och garage åt statspolisens hästar och motorfordon uppgingo för år 1949 till i runt tal 43 900 kronor, medan för innevarande budgetår 42 000 kronor beräknats för ändamålet. På grund härav bör en uppräknings ske med 1 900 kronor. Med hänsyn till föreslagen utökning av antalet bilar torde böra räknas med en merkostnad för budgetåret 1951/52 av 3 000 kronor. Vidare föreslås, att statspolisrytteriet fr. o. m. budgetåret 1951/52 minskas genom att de till Norrköping förlagda två hästarna indragas. Härigenom uppstår en kostnadsminskning med i runt tal 600 kronor. Delposten bör alltså ökas med $(1\,900 + 3\,000 - 600)$ 4 300 kronor.

4) För år 1949 har ersättning till polisdistrikten för underhåll och vård av statspolisens hästar utgått med i runt tal 146 400 kronor. För innevarande budgetår har beräknats 148 000 kronor. Delposten synes i anslutning härtill böra minskas med 1 600 kronor. Till följd av den föreslagna indragningen av statspolisens hästar i Norrköping torde delposten därutöver kunna nedsättas med 5 400 kronor.

5) Med hänsyn till föreslagna personalutökningar torde böra räknas med en merkostnad för budgetåret 1951/52 av 6 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret. Det undandraget sig statskontorets säkra bedömande i vad mån de begärda personalförstärkningarna äro ofrånkomliga. Ämbetsverket utgår dock från att en så betydande anslagsökning, som statspolisintendenten föreslagit, icke kan ifrågakomma i nuvarande statsfinansiella läge. Enligt statskontorets mening bör jaktpolisen icke överflyttas till statspolisorganisationen. Vidare ifrågasättes, huruvida i nuvarande läge utökning av ordningsstatspolisen bör vidtagas. Den begränsade förstärkning av polisorganisationen, som nu kan finnas möjlig, synes i första hand böra avse kriminalstatspolisorganisationen. Kostnaderna för hyresersättningar för stallar och garage samt för expeditionslokaler bliva helt naturligt beroende av de utökningar, som kunna komma att beviljas.

Trafiksäkerhetsrådet anför.

Många motorfordonsförare visa i trafiken bristande respekt för trafikförfattningarna och åsidosätta de mest elementära trafikregler. Denna brist i trafiksäkerheten skulle i stor utsträckning kunna avhjälpas, om statspolisens möjligheter att utöva tillsyn och uppsikt över trafiken ökades. För att några påtagliga resultat skola vinnas, fordras, att statspolisledningen kan förse våra mest trafikerade vägar med en mera kontinuerlig polispatrullering. Det vore även av stort värde, om statspolisens medverkan i trafikundervisningen för skolbarn snabbt kunde intensifieras. Rådet finner det synnerligen angeläget, att framställningen om förstärkning av ordningsstatspolisen vinner statsmakternas bifall.

Departementschefen.

I nuvarande ekonomiska läge finner jag mig ej kunna tillstyrka någon personell förstärkning av vare sig ordnings- eller kriminalstatspolisen. Efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet anser jag mig icke heller böra biträda förslaget om jaktpolisens överförande till statspolisorganisationen. Kostnaderna för hållande av personal vid ordningsstatspolisen resp. vid kriminalstatspolisen uppskattar jag i nära anslutning till relevanta belastningssiffror till i runda tal 2 665 000 (+ 10 000) kronor och 1 310 000 (+ 26 000) kronor.

Då jag icke biträtt statspolisintendentens förslag om utökning av statspolisens bilpark, torde till hyra för stall och garage icke behöva räknas med större höjning än cirka 1 000 kronor, varför kostnaderna för ändamålet totalt kunna uppskattas till 43 000 kronor.

För underhåll och vård av statspolisens hästar beräknar jag i enlighet med statspolisintendentens förslag 141 000 (— 7 000) kronor.

Med hänsyn till att jag icke tillstyrkt någon personalökning, uppskattar jag kostnaderna för expeditiionslokaler m. m. till oförändrat belopp, 241 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar bör anslaget uppföras med (2 665 000 + 1 310 000 + 43 000 + 141 000 + 241 000) 4 400 000 (+ 30 000) kronor. Härav bör enligt gällande principer ett belopp av cirka 650 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 4 400 000 kronor, därav 650 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[179] 5. Statspolisorganisationen: Polistradioväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	107 000	132 607
1950/51 (statsliggaren s. 1067)	82 600	
1951/52 (förslag)	82 600	

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns å anslaget en reservation av cirka 58 400 kronor.

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget bestämmes till oförändrat belopp, 82 600 kronor.

Motiv.

Det för budgetåret 1950/51 disponibla beloppet (82 600 + 58 400) 141 000 kronor motsvarar helt utgifter, som förut beräknats under anslaget. För fortsatt utbyggnad av statspolisens bestånd av rörliga radioanläggningar synes för budgetåret 1951/52 böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 71 500 kronor. För beloppet skola inköpas 13 polisradioanläggningar för inmontering i bilar. Emellertid bör, i den mån så visar sig lämpligt, för någon del av beloppet i stället få inköpas bärbara radioanläggningar av mindre modell (s. k. walkie-talkies). För reparationer och erforderlig service av de rörliga anläggningarna samt för arvode åt tekniskt sakkunnig och för reseersättning åt denne böra likaledes beräknas oförändrade belopp eller 9 100 resp. 2 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret har lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Medel ha hittills anvisats till 56 rörliga radioanläggningar, avsedda för inmontering i statspolisens bilar, vilka f. n. uppgå till 103. För fortsatt utbyggnad bör i enlighet med statspolisintendentens förslag anvisas ytterligare 71 500 kronor, motsvarande 13 anläggningar. Jag tillstyrker, att bärbara radioanläggningar skola få inköpas för någon mindre del av beloppet. Dessutom torde från beloppet få bestridas kostnader för erforderlig utrustning för manövrering av riksfrekvenstrafiken från statspolisavdelningarnas tjänstelokaler. Kostnaderna för reparation och service samt för arvode m. m. åt tekniskt sakkunnig beräknar jag till oförändrade belopp, 9 100 resp. 2 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med (71 500 + 9 100 + 2 000) oförändrat 82 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Poliradioväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 82 600 kronor.

[180] 6. Poliskåren i Boden: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	290 000	316 489
1950/51 (statsliggaren s. 1068)	315 700	
1951/52 (förslag)	318 700	

Yrkande.

Polischefen i Boden (skr. 2/9 1950, kompletterad genom p.m. 13/9 1950) hemställer, att anslaget höjes med 50 100 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Stadsfiskalstjänsten uppflyttas från Ca 26 till Ca 31.....	+ 1 267
2. a) 1 kontorist Ca 13 i st. f. kontorsbiträde Ca 8	+ 900
b) 1 kanslibiträde Ca 11 i st. f. skrivbiträde i reglerad befordringsgång	+ 928
3. 4 kriminalkonstaplar Ca 16	+ 31 710
2 konstaplar Ce 14 indragas	— 14 672
4. 3 kriminalkonstaplar Ca 16 förordnas att bestrida göromål, som ankomma på överkonstapel i Ca 19.....	+ 25 943
5. Vikariatsersättningar	+ 1 600
6. Övertidsersättningar.....	+ 750
7. Omräkning.....	+ 1 674
	+ 50 100

Motiv.

1) I petitan för budgetåret 1949/50 föreslogs efter samråd med riks-åklagarämbetet, att stadsfiskalstjänsten skulle uppföras i Ca 31. I anledning av förslaget erinrade föredragande departementschefen, att frågan om stadsfiskalens löneställning komme att upptagas till prövning av 1947 års landsfiskalsutredning, och tog i avvaktan på resultatet därav icke ställning till spörsmålet. Provisoriskt tillerkändes nuvarande stadsfiskalen ersättning med 2 700 kronor för förlorat krigsfiskalsarvode, vilken anordning fortfarande gäller. Polischefen hemställer, att frågan om löneställningen nu upptages till förnyad prövning.

2 a) Denna befattningshavare åligger att handha utanordningarna, föra räkenskaperna, upprätta avlöningslistor och beklädnadskonton samt omhänderha kassan och stämplarna. I arbetsuppgifterna ingår ytterligare att föra samtliga diarium med undantag av det för strafföreläggandeärenden, ombesörja ärendenas redovisning och uppsätta enklare yttranden.

2 b) Skrivbiträdet biträder med diarieföring, för självständigt diarium över strafförelägganden med upprättande av saköreslängd, för tjänstematrikel över personalen, omhänderhar polischefsärendena med upprättande av enklare polischefsprotokoll samt ombesörjer i övrigt sedvanligt expeditiöns- och skrivarbete. Någon anledning att befattningen skall vara allenast av extra ordinarie natur torde ej förefinnas.

3) Kriminalavdelningen består av 1 överkonstapel och 6 kriminalkonstaplar. Av de senare tjänstgör en som föreståndare för en till avdelningen knuten s. k. främlingsavdelning, vid vilken dessutom i medeltal tre konstaplar tjänstgöra. Kriminalavdelningens ordinarie personal har alltsedan kåren inrättades varit för fåtalig. Sålunda har främlingskontrollen och underrättelsetjänsten inom Bodens fästningsskyddsområde icke kunnat fungera på ett tillfredsställande sätt. Efter den nuvarande rättegångsordningens införande har arbetsbördan avsevärt ökat, och avdelningen har

ständigt måst tillföras förstärkning av konstuplar. De militära målen för-rycka arbetet därigenom, att de måste givas förtursrätt framför de flesta andra mål. Det är därför i hög grad önskvärt, att en eller två kriminalkonstuplar kunna frigöras för utredningar av militära mål.

Därest personalstyrkan ökas med 4 kriminalkonstuplar, kunna 2 av de 4 e. o. konstuplarna i Ce 14 indragas.

4) Ordningsavdelningen består av 1 överkonstapel, 8 konstuplar för patrullering och vakthållning å polisstationen samt 2 eller 3 konstuplar för utredningar, delgivningar o. d. Då endast ett befäl finnes, faller ansvaret för brådskande ingripanden under annan tid än kontorstid på konstuplarna. En sådan olägenhet kan undanröjas endast på så sätt, att jourhavande befäl ständigt finns på polisstationen. Härför fordras 4 överkonstuplar. Enär förhållandet mest avser Bodens stad och sålunda bör beaktas i samband med bestämmandet av stadens bidrag under nästa avtalsperiod, föreslår polischefen såsom ett provisorium, att medel anvisas för att avlöna 3 befattningshavare i Ca 16 med vikariatsersättning under tjänstgöring å överkonstapelstjänst, i samband varmed vikariatslöneförordnanden i Ca 16 böra meddelas 3 konstuplar i Ca 14, för vilka vikarier anställas.

5) För innevarande budgetår har räknats med 450 kronor för vikariatsersättningar. Det har visat sig, att vakanser å högre tjänster än poliskonstapelsbefattningar uppkomma i större omfattning än som tidigare beräknats. I de flesta fall äro vikariatsförordnanden å sådana tjänster ofrånkomliga. Vikarier ha hittills icke anlitats under kanslipersonalens semester. Då emellertid erfarenheten visat, att arbetet härigenom avsevärt förryckes, böra i framtiden vikarier anställas.

6) Övertidstjänstgöring måste ofta beordras för att kårens uppgifter skola kunna lösas. I en del fall är det icke möjligt att inom rimlig tid kompensera vederbörande med ledighet, varför kontant ersättning måste utgivas.

Yttranden.

Riksåklagarämbetet. På de skäl, som anfördes i riksåklagarämbetets skrivelse den 15 september 1948 (se statsverkspropositionen 1949 XI s. 345), tillstyrker ämbetet, att stadsfiskalstjänsten placeras i Ca 31.

1948 års polisutredning. Stadsfiskalen i Boden bör ha landsfogdekompetens. Den statliga lönesättningen för befattningar med landsfogdekompetens bör ställas i lämplig relation till landsfogdarnas löneförmåner. Med utgångspunkt härifrån förordar utredningen, att befattningen inplaceras i Ca 31.

Statskontoret. Förslagen om förbättrad löneställning för stadsfiskalen och kontorspersonalen äro av natur att böra prövas av tjänsteförteckningsrevisionen och 1947 års biträdesutredning och torde därför f. n. icke böra föranleda någon åtgärd. Den föreslagna utökningen av antalet kriminal-

konstapelstjänster ävensom de ifrågasatta åtgärderna för att avhjälpa personalbristen vid ordningsavdelningen torde innefatta sådana organisationsfrågor, som med hänsyn till principerna för fördelningen mellan kronan och Bodens stad av kostnaderna för Bodens polisväsende i första hand böra bli föremål för förhandlingar mellan statsverket och staden. Enär nu löpande avtalsperiod utgår med budgetåret 1951/52, synes f. n. någon ändring i fråga om den fasta personalen icke böra vidtagas. Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att medel beräknas för anställande av semestervikarie för kontorspersonalen.

Statens lönenämnd. I utlåtande över petitan för budgetåret 1949/50 framhöll lönenämnden, att förslaget om ändrad lönegradsplacering för stadsfiskalstjänsten syntes böra upptagas till prövning först sedan resultatet föreläge av det åt 1947 års landsfiskalsutredning lämnade utredningsuppdraget. Därest emellertid en omprövning av lönegradsplaceringen redan dessförinnan skulle anses böra komma till stånd, föreslog nämnden en provisorisk uppflyttning av tjänsten till 29 lönegraden. Förslagen till ändrad lönegradsplacering för vissa biträdestjänster böra prövas av 1947 års biträdesutredning. Lönenämnden har i och för sig icke funnit anledning till erinran mot att vissa tjänstemän i Ca 16 förordnas att bestrida göromål i Ca 19, i samband varmed motsvarande förordnanden i Ca 16 skulle meddelas motsvarande antal tjänstemän i Ca 14. Frågan om sådana förordnanden ur organisatoriska synpunkter eller eljest äro erforderliga undandrager sig nämndens bedömande.

Statspolisintendenten. En utökning av personalen på kriminalavdelningen torde vara nödvändig. Polischefens förslag om en faktisk utökning av kårens ordningsavdelning med tre överkonstaplar anser sig statspolisintendenten icke kunna biträda. De olägenheter, vilka av polischefen åberopats såsom motiv för en dylik förstärkning, synas i huvudsak kunna bemästras genom en ändamålsenlig indelning av kårens befäl till jourtjänst (eventuellt i hemmet).

Länsstyrelsen i Norrbottens län (efter hörande av landsfogden i länet). Länsstyrelsen tillstyrker, att stadsfiskalen placeras i Ca 31. I samband härmed bör man med hänsyn till tjänstens art, kårens storlek och brottmålns omfattning uppställa krav på att befattningshavaren skall äga landsfogdekompetens. Länsstyrelsen biträder jämväl yrkandet om förstärkning av kriminalpolisavdelningen. Arbetsuppgifterna för de båda kontorsbiträdena få anses vara av den omfattning och karaktär, att lönesättningen framstår som mindre välbetänkt vid jämförelse med förhållandena i andra verk. Länsstyrelsen tillstyrker därför de föreslagna lönegradsuppflyttningarna. Jourtjänst å polisstation torde i regel icke ha anordnats i städer, som ej ha ett invånarantal av omkring 20 000. Då Bodens stad även med inräknande av de värnpliktiga vid garnisonen ej brukar ha en folkmängd överstigande

13 500—14 000, skulle sålunda yrkandet om förstärkning av ordningspolisavdelningen framstå som mindre befogat. Emellertid har även i städer av denna storleksordning kravet på jourhavande befäl gjort sig allt starkare gällande, beroende främst därpå att för natttjänstgöring i regel fått avdelas de yngsta befattningshavarna, vilka haft stort behov av ett befäls ledning och hjälp. För länsstyrelsen framstår det därför som ett önskemål, att stadsfiskalens yrkande i denna del kan bifallas.

Departementschefen.

Frågan om löneställningen för stadsfiskalen och kontorspersonalen torde få prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté resp. av 1947 års bi-trädesutredning. Den ifrågasatta förstärkningen av kriminal- och ordningsavdelningarna torde, såsom statskontoret framhållit, böra i första hand bli föremål för förhandlingar mellan kronan och Bodens stad i samband med bestämmande av det belopp, som staden skall erlægga till kronan för nästa 5-årsperiod, d. v. s. för tiden 1 juli 1952—30 juni 1957. De skäl, som anförts till stöd för ifrågavarande personalökningar, finner jag icke vara av den styrka, att utökningarna böra genomföras redan fr. o. m. nästa budgetår, i vilket fall staten ensam skulle få bära kostnaderna. För vikariats- och övertidsersättningar föreslår jag på av polischefen anförda skäl en höjning med sammanlagt 1 300 kronor. På grund av löneklassuppflyttningar m. m. bör anslaget därjämte uppräknas med i runt tal 1 700 kronor. Totalökningen på anslaget blir alltså $(1\,300 + 1\,700)$ 3 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 278 300 (+ 1 400) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 51 900 (+ 1 300) kronor, rörligt tillägg 39 500 (+ 300) kronor.

Under särskilda uppbördsmedel bör såsom ersättning från Bodens stad räknas med ett oförändrat belopp av 51 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med $(278\,300 + 51\,900 + 39\,500 - 51\,000)$ 318 700 (+ 3 000) kronor.

Jag vill i detta sammanhang anmäla en fråga om överskridande av polis-kårens icke-ordinariepost för budgetåret 1949/50. För att tillgodose behovet av vakansvikarier och rekryteringspersonal hade polischefen under nämnda budgetår anställt ett antal extra konstuplar. Polischefen gjorde under våren 1950 framställning om att få bibehålla dessa i tjänst, oaktat det totala antalet konstuplar vid kåren efter den 1 april 1950, då eleverna vid polis-skolans överkonstupelsklass återvände, kunde väntas överstiga det medgivna antalet. Denna framställning bifölls icke. Då konstuplarna ansågos böra åtnjuta viss uppsägningstid, kom anslaget emellertid att överskridas med ett belopp av 1 126 kronor, som icke kan innefattas i det av riksdagen genom skrivelse nr 16/1949 givna bemyndigandet. Jag förutsätter, att, därest riksdagen icke uttalar erinran däremot, vid det gjorda överskridandet må få bero.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för poliskåren i Boden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	278 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	51 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 500

Summa kronor 369 700

Särskilda uppbördsmedel.

Ersättning från Bodens stad 51 000

Summa förslagsanslag kronor 318 700;

b) till *Poliskåren i Boden: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 318 700 kronor.

[181] 7. Poliskåren i Boden: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	53 600	64 712
1950/51 (statsliggaren s. 1069)	63 500	
1951/52 (förslag)	80 000	

Yrkande.

Polischefen i Boden (skr. 2/9 1950) hemställer, att anslaget höjes med 28 900 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser	16 977	16 000	17 000	+ 1 000
2. Spilthyra och furage m. m.	+ 10 957	11 200	9 900	— 1 300
3. Inköp av ljudupptagningsapparat	—	—	2 200	+ 2 200
4. Inköp av möbler m. m.	—	—	9 000	+ 9 000
5. Utbyte av en bil	—	—	18 000	+ 18 000
				+ 28 900

Motiv.

1) I nära anslutning till belastningen budgetåret 1949/50 beräknas medelsbehovet för följande ändamål sålunda: telefoner 5 000 kronor, städning och tvätt 3 600 kronor, skrivmateriel, underhåll av skrivmaskiner, inbindning av publikationer och protokoll samt inköp av litteratur och ortstidningar 3 000 kronor, underhåll av polishundarna samt hundskatt och ansvarighetsförsäkringar för hundarna 1 300 kronor, sakkunnigeutlåtanden i samband med förundersökningar, fotografisk och kriminalteknisk materiel, underhåll av inventarier m. m. 2 800 kronor. Härjämte beräknas för oundgängligen nödvändiga inköp av 1 skrivmaskin, 2 cyklar och 10 skidutrustningar resp. 450, 400 och 450 kronor.

2) Under budgetåret beräknas komma att föreligga en vakans i hästbeståndet.

3) För användning vid förhör föreslås inköp av en ljudupptagningsapparat. En sådan torde i icke obetydlig omfattning underlätta kriminalpolispersonalens arbete, samtidigt som man särskilt i invecklade brottmålsutredningar kan nå bättre resultat.

4) Vid poliskårens inrättande den 1 oktober 1942 övertogs från den kommunala poliskåren och från fästningspoliskåren en del kontorsmöbler, som då varit i bruk i åtskilliga år och vilka redan då voro av underhållig och föga ändamålsenlig beskaffenhet. Personalen har vid flera tillfällen under de senaste åren framfört klagomål över den ur arbets- och trivselsynpunkt otillfredsställande möbleringen. Då större delen av inredningen numera måste betecknas som i det närmaste kassabel, bör en genomgripande nyanskaffning företagas.

5) Poliskåren förfogar över två personbilar, utrustade med polisradio. En av bilarna, som anskaffades 1942, beräknas vid ingången av budgetåret ha körts omkring 15 000 mil och bör ur driftekonomisk synpunkt utbytas. Inköpspriset beräknas till 20 000 kronor, utbytesvärdet på den gamla bilen till 3 000 kronor samt kostnaden för överflyttning av radioutrustningen till cirka 1 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret. Enär delposten till övriga expenser för innevarande budgetår uppräknats med 1 300 kronor bl. a. med hänsyn till ifrågasatt nyanskaffning av en skrivmaskin, kan statskontoret icke tillstyrka den begärda förstärkningen av posten. Statskontoret har uppmärksammat, att under posten beräknats medel för ansvarighetsförsäkringar för polishundarna. Ämbetsverket erinrar med anledning härav, att staten regelmässigt är sin egen assuradör, varför dylika försäkringar icke böra tecknas. Med den ifrågasatta anskaffningen av en ljudupptagningsapparat synes böra anstå i avvaktan på att prisbilligare och mera fullkomnade apparater äro att tillgå. Med hänsyn till vad polischefen anfört rörande bristerna i kårens inventariebestånd och den planerade renoveringen av lokalerna vill statskontoret icke motsätta sig, att ett begränsat belopp, förslagsvis 3 000 kronor, anvisas för inköp av möbler m. m., därest statsfinansiella skäl ej skulle anses lägga hinder i vägen härför. Enligt vad statskontoret under hand erfarit har vid nyanskaffning av personbilar för statspolisen räknats med ett inköpspris av 17 000 kronor för större vagnar. Vid bifall till framställningen om en ny bil för Bodenpolisen synes alltså för ändamålet behöva anvisas högst (17 000 — 3 000 + 1 000) 15 000 kronor.

Statspolisintendenten understryker särskilt behovet av en ljudupptagningsapparat. Tillräckliga medel böra jämväl anvisas för viss nyanskaffning av kontorsmöbler och andra inventarier.

Länsstyrelsen i Norrbottens län. Länsstyrelsen har verkställt besiktning av polisstationens möblemang. Polisen får anses vara mycket trångbodd. Det nuvarande möbelbeståndet är mycket oenhetligt och hopplockat från skilda håll. En del möbler torde snarast bära kasseras. Det mest anmärkningsvärda är, att sådana pjäser, som äro ägnade att underlätta arbetet (blankettskåp, skrivmaskinsbord och skrivmaskinsstolar), äro ålderdomliga och mindre lämpliga. En del skrivmaskinsbord äro skolpulpeter, vilka ej passa för ändamålet. Blandningen av möbler är för övrigt påtaglig. I samma rum finnas näppeligen stolar av samma sort. En grundlig översyn av möbelbeståndet är därför erforderlig. Länsstyrelsen håller före, att denna angelägenhet är trängande och att stadsfiskalens yrkande om medel för möbelinköp därför bör bifallas.

Departementschefen.

Delposten till övriga expenser uppför jag med oförändrat belopp. Medel bära under denna post alltjämt beräknas för ansvarighetsförsäkringar för polishundarna. Jag vill härvid erinra, att statspolisens hundar och bilar hållas försäkrade på statens bekostnad.

Posten till spilthyra och furage m. m. bör nedräknas med hänsyn till att en vakans i hästbeståndet väntas föreligga under nästa budgetår. Jag föreslår, att minskningen bestämmes till 1 500 kronor.

Förslaget om inköp av en ljudupptagningsapparat anser jag mig f. n. icke bära biträda.

I likhet med polischefen och remissmyndigheterna finner jag det erforderligt, att poliskårens möbelbestånd upprustas. För nästa budgetår upptager jag ett belopp av 5 000 kronor för inköp av möbler.

En av poliskårens personbilar bör, såsom polischefen framhållit, utbytas under budgetåret 1951/52. För detta ändamål beräknar jag ett belopp av 13 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget upptagas till (63 500 — 1 500 + 5 000 + 13 000) 80 000 (+ 16 500) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kronor.

[182] 8. Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	460 000	446 506
1949/50	575 000	732 327
1950/51 (statsliggaren s. 1070)	575 000	
1951/52 (förslag)	650 000	

Yrkande.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 82 400 kronor.

Motiv.

Såsom utgångspunkt för medelsberäkningen för budgetåret 1951/52 bör man räkna med de gottgörelser, som kunna ifrågakomma för hållande av reservpolis under kalenderåret 1951. Vid oförändrad numerär och under förutsättning, att nu utgående rörliga tillägg icke ändras, synas utgifterna komma att uppgå till samma belopp som den faktiska kostnaden för kalenderåret 1949, vilken preliminärt kan beräknas till 631 200 kronor. Härtill komma kostnaderna för 3 reservpolismän i envar av städerna Nacka och Hässleholm, vilka städer fr. o. m. år 1950 äro skyldiga tillhandahålla reservpolispersonal, ävensom — på grund av ökat invånarantal — fr. o. m. 1950 ytterligare 2 reservpolismän i Stockholm och 1 reservpolisman i vardera Göteborg och Uppsala. Dessa kostnader torde böra beräknas till sammanlagt i runt tal 18 500 kronor. Fr. o. m. kalenderåret 1951 skall därjämte Tranås tillhandahålla 3 reservpolismän och Stockholm ytterligare 1 reservpolisman. Härav föranledd kostnadsökning uppskattas till i runt tal 6 500 resp. 1 200 kronor. Kostnaderna för reservpolisorganisationen torde sålunda för budgetåret 1951/52 böra beräknas till (631 200 + 18 500 + 6 500 + 1 200) 657 400 (+ 82 400) kronor.

Departementschefen.

Mot statspolisintendentens uppskattning av medelsbehovet har jag i stort sett intet att erinra. Anslaget torde emellertid kunna avjämnas nedåt till 650 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

[183] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 400 000	3 864 795
1948/49	3 400 000	5 099 726
1949/50	3 800 000	6 724 955
1950/51 (statsliggaren s. 1070)	4 500 000	
1951/52 (förslag)	6 000 000	

Belastningen på anslaget har under de senaste budgetåren successivt ökat med avsevärda belopp. Denna ökning torde till största delen sammanhånga med de huvudsakligen under åren 1947—1949 genomförda förbättringarna av löner och pensioner för fjärdingsmän och andra polismän, vilka förbätt-

ringar i en del fall givits retroaktiv verkan. Därjämte torde en viss utökning av antalet polismän på landsbygden ha ägt rum. Det kan emellertid tänkas, att belastningssiffrorna för de senaste båda budgetåren blivit onormalt höga till följd av eftersläpning av statsbidragsrekvisitioner. Någon begränsning av tiden för ingivandet av rekvisition finnes nämligen icke. Uppräkningen av anslaget bör därför enligt min mening i avbidan på ytterligare erfarenheter stanna vid 1 500 000 kronor och anslaget alltså fastställas till 6 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 000 kronor.

[184] 10. Statens polisskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	225 800	221 942
1950/51 (statsliggaren s. 1071)	244 400	
1951/52 (förslag)	287 400	

Yrkande.

Styrelsen för statens polisskola (skr. 19/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 47 200 kronor.

	Ökning
1. Omläggning av undervisningen:	
a) Vid skolan i Stockholm ökas överkonstapelsklassen och minskas konstapelsklassen med 2 avdelningar	5 800
b) Polisskolan i Göteborg förstatligas och utökas till 4 avdelningar	32 200
2. Personalförstärkningar:	
a) 1 heltidslärare i juridiska ämnen Ce 30 i st. f. vissa timlärare	3 510
b) 1 skrivbiträde Cf 4	4 260
3. Löneregleringar:	
a) 1 kansliskrivare Ca 15 i st. f. 1 kontorist Ce 13	309
b) 1 kanslibiträde Ce 11, varvid 1 kontorsbiträdestjänst i Ca 8 hålles vakant	309
4. Omräkning	812
	47 200

Motiv.

1 a) Under de tre senaste åren har antalet sökande till överkonstapelsklassen varit resp. 502, 500 och 474, medan antalet antagna utgjort resp. 148, 179 och 197. Någon anledning att räkna med minskning i antalet sökande föreligger icke. Då elevantalet i överkonstapelsklassen icke lämpligen bör överstiga 25 per avdelning, föreligger redan nu behov av 8 avdelningar, ehuru av utrymmes- och sparsamhetsskäl undervisningen bedrivs i 7 avdelningar. Detta innebär, att antalet elever i varje avdelning uppgår till ungefär 28, vilket måste anses vara mindre tillfredsställande. Därest en utvidgning av överkonstapelsklassen till 9 avdelningar genomföres, blir det möjligt att bereda plats för minst 225 elever per läsår. Detta elevantal mot-

svarar mindre än 50 procent av de sökande. Då det råder en synnerligen betydande brist på personal med utbildning för kriminalkonstapelstjänst och för befälstjänst i ordningspolisen, synes det vara ett minimikrav, att åtminstone nämnda antal årligen kan antagas till överkonstapelsklassen. Därest undervisningen i två avdelningar av konstapelsklassen förlägges till Göteborg, beräknar styrelsen, att lokalutrymme i Stockholm skall finnas tillgängligt för att utöka överkonstapelsklassen med två avdelningar. Detta erfordrar en höjning av medelsanvisningen för ersättningar åt timlärare. Då kostnaderna för timlärare beräknas till 10 400 kronor per avdelning i överkonstapelsklassen och 7 500 kronor i konstapelsklassen, skulle nettoökningen bli (20 800 — 15 000) 5 800 kronor.

1 b) Undervisning i konstapelsklassen kommer att under budgetåret 1950/51 bedrivas å 12 avdelningar vid polisskolan i Stockholm samt 2 avdelningar vid den lokala polisskolan i Malmö. Vid den kommunala polis-skolan i Göteborg har undervisning för varje läsår hitintills meddelats i 2 avdelningar. Till Göteborgs stad utgår från annat anslag statsbidrag med 7 000 kronor samt arvode jämte resekostnads- och traktamentsersättning till inspektör för skolan med förslagsvis 500 kronor.

Styrelsen önskar bereda utrymme vid polisskolan i Stockholm för ökat antal avdelningar i överkonstapelsklassen. Detta synes kunna ske endast genom att flytta undervisningen i vissa avdelningar av konstapelsklassen till annan ort. Därvid synes i första hand polisskolan i Göteborg böra komma i fråga. En stadigvarande utvidgning av denna skola synes dock icke böra ske utan att skolan samtidigt förstatligas. Önskemål om förstatligande ha redan tidigare framställts av polisledningen i Göteborg. Göteborgs polis-distrikt är det enda i riket, som själv får bära större delen av kostnaderna för utbildningen av sina polis-konstaplar, varför det synes befogat, att staten övertager även denna skola.

Polisskolan i Göteborg bör organiseras efter samma grunder som malmöskolan. Undervisningen bör ökas genom att 2 avdelningar från polisskolan i Stockholm överflyttas till polisskolan i Göteborg, varför alltså undervisningen i Göteborg skulle komma att omfatta 4 avdelningar. Därest undervisningen ordnas på samma sätt som i Stockholm, nämligen en kurs under höstterminen och en kurs under vårterminen, kunna 2 avdelningar undervisas varje termin med anlitande av nu befintliga utrymmen. Styrelsen förutsätter, att Göteborgs stad utan kostnad för statsverket skall upplåta erforderliga för skoländamål utrustade lokaler samt svara för belysning, bränsle, städning o. d. Å statsverket synes böra ankomma att bekosta undervisningen och undervisningsmaterielen. Uttagningen av elever samt förordnande av föreståndare och lärare bör ske av styrelsen för statens polis-skola. Under åtminstone de närmaste åren torde ett stort antal platser erfordras för utbildningen av stadens polismän. Återstående elevplatser skulle få disponeras av andra, företrädesvis västsvenska polisdistrikts polismän.

Kostnaden för skolan i Göteborg beräknas till 30 000 kronor för timlärararvoden, 1 200 kronor för arvode till föreståndaren samt 1 000 kronor för expeditionellt biträde åt föreståndaren.

2 a) F. n. finnas vid statens polisskola 2 tjänster såsom heltidslärare i juridiska ämnen. Härutöver meddelas undervisning i dessa ämnen av 9 timlärare med tillsammans 1 807 timmar per läsår. Genom ökning av avdelningarnas antal har under senare år proportionen mellan heltidslärarnas och timlärarnas undervisning förskjutits. Tages all undervisning vid polis-skolan i betraktande, så meddelas undervisning av 94 timlärare i 7 623 timmar och av 5 heltidslärare i 4 536 timmar. Stora olägenheter uppstå vid en undervisning som i så betydande utsträckning måste bedrivas med timlärare. Styrelsens förslag om förstärkning av överkonstapelsklassen med 2 avdelningar medför, att behovet av en ny heltidsläraretjänst i juridiska ämnen blir än mer framträdande. Även de uppgifter av expeditionell natur, som ankomma på heltidslärarna i juridiska ämnen, kunna väntas öka med hänsyn till tillkomsten av den lokala polisskolan i Malmö och det föreslagna förstatligandet av polisskolan i Göteborg. Antalet undervisningstimmar i juridiska ämnen vid polisskolan i Stockholm skulle vid bifall till styrelsens förslag under budgetåret 1951/52 komma att uppgå till 4 512; härav skulle undervisningsskyldigheten för skolans rektor och heltidslärare utgöra 3 528 timmar, medan 984 timmar skulle få fullgöras av timlärare. Med oförändrat antal heltidslärare skulle i juridiska ämnen rektors och heltidslärarnas undervisning utgöra 2 520 och timlärarnas undervisning 1 992 timmar för läsår.

2 b) Den lokala polisskolan i Malmö samt den föreslagna förstatligade polisskolan i Göteborg skola stå under styrelsens och rektors tillsyn. Ansökningshandlingar till kurserna skola prövas av styrelsen samt diarieföras och förberedas på kansliet vid polisskolan i Stockholm. Likaså komma utbetalningar av timlärararvoden, materialomkostnader m. m. för de lokala skolorna att verkställas av kansliet i Stockholm. Den rådgivande och inspekterande verksamheten gentemot de lokala skolorna kommer också att öka skrivarbetet. Även om de lokala skolorna disponera vissa mindre belopp för expeditionellt biträde, kommer således huvuddelen av expeditionsgöromålen att falla på polisskolans i Stockholm kansli. Befattningshavarna å kansliet ha redan en mycket stor arbetsbörda och den kan icke utökas ytterligare utan en personalförstärkning. Om den högre biträdespersonalen å kansliet skall medhinna sina utvidgade arbetsuppgifter, är det angeläget, att en viss avlastning av det mera okvalificerade arbetet kan åstadkommas genom inrättande av en skrivbiträdestjänst.

3 a) Innehavaren av denna befattning åligger bl. a. att leda och fördela kanslipersonalens arbete, att under kontroll av rektor handha skolans medelsförvaltning samt att biträda rektor vid uppgörande av schemata för de olika kurserna.

3 b) Befattningshavaren biträder kontoristen, upptager stenogram samt förbereder behandlingen av ansökningarna om inträde i skolans olika klasser.

Yttranden.

Statskontoret. Den nu ånyo begärda uppflyttningen i högre lönegrad av vissa biträdestjänster avstyrkes på de skäl, som anfördes då enahanda framställning prövades vid 1950 års riksdag. I nuvarande, hårt ansträngda statsfinansiella läge, som inom alla förvaltningsområden tvingar till stark återhållsamhet i fråga om nya och ökade statsutgifter, måste statskontoret utgå ifrån, att en höjd medelsanvisning för utvidgning av skolans verksamhet kan ifrågakomma endast om utvidgningen är av förhållandena oundgängligen påkallad. Då de skäl, som anförts i framställningen, icke övertygat statskontoret om att ett sådant ofrånkomligt behov av ökad undervisning föreligger, kan ämbetsverket icke tillstyrka de begärda anslagshöjningarna.

Statens lönenämnd anser, att lönerегleringsförslagen böra prövas av 1947 års biträdesutredning.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har intet att erinra mot att polis-skolan i Göteborg förstatligas.

1948 års polisutbildningskommitté anför.

Förslaget om inrättande av ytterligare en tjänst såsom heltidslärare i juridiska ämnen tillstyrkes. Där en undervisningsmaterias särskilda natur icke fordrar anlitande av expert från visst yrkesområde, synes den lämpligaste ordningen vara, att undervisningen handhaves av fast anställd lärare. Kommittén har genom sina erfarenheter från de nordiska grannländerna och England styrkts i uppfattningen, att fast anställda polis-skolelärare böra nyttjas i så stor omfattning som möjligt. För att göromålen på kansliet skola kunna behörigen fullgöras är det synnerligen angeläget, att ett nytt skrivbiträde får anställas. Kommittén tillstyrker även förslaget, att vissa befattningar vid kansliet uppflyttas i lönegrad. Det står klart för kommittén, att den nuvarande polisutbildningen i Göteborg bör inordnas i det statliga polis-skolesystemet. Kommittén kommer även att föreslå inrättande av en eller två konstapelsskolor för att tillgodose utbildningsbehovet huvudsakligen i Norrland. Då en reformering i etapper ur flera synpunkter kan vara fördelaktig, vill kommittén gärna tillstyrka förslaget om förstatligande av polis-skolan i Göteborg till nästa budgetår, särskilt som det härigenom kan bli va möjligt att på ett bättre sätt än hittills tillgodose behovet av utbildning i överkonstapelklassen.

Stadsfullmäktige i Göteborg ha tillstyrkt, att skolan förstatligas samt förklarat sig villiga att bestrida utgifterna för polis-skolans lokaler jämte desamma uppvärmning, städning och belysning. Stadsfullmäktige, som i ett tidigare i ärendet avgivet yttrande uppställt vissa villkor för stadens

ekonomiska medverkan, ha sedermera frångått nämnda villkor samt förklarat sig icke ha något att erinra mot att uttagningen av elever till skolan gjordes av styrelsen för polisskolan i Stockholm.

Departementschefen.

Med hänsyn till rådande brist på personal med utbildning till kriminalkonstapels- och överkonstapelstjänst finner jag det nödvändigt, att antalet avdelningar i överkonstapelsklassen vid statens polisskola ökas. En sådan ökning torde icke kunna ske utan att antalet avdelningar i konstapelsklassen i motsvarande mån minskas. Styrelsen för skolan har därför föreslagit, att 2 avdelningar i konstapelsklassen skola överflyttas till polisskolan i Göteborg, som i samband därmed skulle förstärkas. Då jag anser, att ansvaret för utbildningen av polismän i princip bör åvila staten, tillstyrker jag detta förslag, därvid göteborgsskolan i organisatoriskt hänseende bör få samma ställning som polisskolan i Malmö. Jag tillstyrker likaså utökningen av överkonstapelsklassen i Stockholm med 2 avdelningar. Mot styrelsens kostnadsberäkningar har jag intet att invända. Jag vill erinra, att genom polisskolans i Göteborg förstärkning en minskning om cirka 7 500 kronor uppkommer under annat anslag.

Förslaget om anställande av ytterligare en timplärare i juridiska ämnen anser jag mig f. n. icke kunna biträda. Den begärda personalförstärkningen på polisskolans kansli med ett skrivbiträde i reglerad befordringsgång torde däremot böra bifallas med hänsyn till den ökade arbetsbörda, som de lokala skolorna i Malmö och Göteborg medfört och komma att medföra för kontorspersonalen.

De föreslagna löneregleringarna för kontorspersonalen torde få prövas av 1947 års biträdesutredning.

I enlighet med det anförda uppräknas anslaget med 5 800 kronor för omläggning av undervisningen i Stockholm, 32 200 kronor för polisskolan i Göteborg och 4 260 kronor för skrivbiträdet. Därjämte bör anslaget till följd av löneklassförändringar m. m. ökas med 740 kronor. Anslaget bör alltså höjas med (5 800 + 32 200 + 4 260 + 740) 43 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän oförändrat 23 000 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 195 700 (+ 37 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 59 100 (+ 5 400) kronor samt rörligt tillägg 9 600 (+ 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (23 000 + 195 700 + 59 100 + 9 600) 287 400 (+ 43 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	23 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	195 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	59 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 600

Summa förslagsanslag kronor 287 400;

b) till *Statens polisskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 287 400.

[185] 11. *Statens polisskola*: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	101 000	106 502
1950/51 (statsliggaren s. 1072)	106 000	
1951/52 (förslag)	120 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens polisskola (skr. 19/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 16 100 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	661	900	1 900	1 000
2. Övriga utgifter	81 682	85 100	100 200	15 100
				16 100

Motiv.

1) Därest polisskolan i Göteborg förstatligas, bör anslagsposten uppräknas med 1 000 kronor, när det blir nödvändigt för skolans styrelse och rektor att företaga inspektionsresor dit. Resekostnads- och traktamentsersättning åt särskilt förordnad inspektör utgår emellertid nu från annat anslag, varå alltså minskning bör uppkomma.

2) Läroböcker och annan undervisningsmateriel vid polisskolan i Göteborg böra bekostas med statsmedel. Utgifterna härför, beräknade för 90 elever årligen, uppskattas till 5 300 kronor. Styrelsen föreslår vidare anvisande av 900 kronor till ammunition för ifrågavarande elevers utbildning i pistolskjutning samt 3 000 kronor för elevernas utbildning i vapnens bruk och stridstaktik. Omläggningen av undervisningen i Stockholm till att omfatta två nya avdelningar i överkonstapelsklassen i stället för två avdelningar i konstapelsklassen medför utgiftsökningar för läroböcker och annan undervisningsmateriel med 1 100 kronor.

För eleverna i konstapelsklassen tillhandahållas lagböcker endast såsom lån. De lagböcker, vilka skolan disponerar för elevernas räkning, äro nu 4 å 5 år gamla och det synes erforderligt, att de utbytas mot senare årgång, särskilt med hänsyn till det omfattande lagstiftningsarbete, som förekommit under de senaste åren. Härför erfordras ett belopp av 4 800 kronor.

Anslagsposten bör alltså ökas med (5 300 + 900 + 3 000 + 1 100 + 4 800) 15 100 kronor.

Departementschefen.

Det under avlöningsanslaget framförda förslaget om förstatligande av polis-skolan i Göteborg medför ökade utgifter under anslagsposterna till reseersättningar och övriga utgifter. Vidare har styrelsen hemställt om medel under posten till övriga utgifter för förnyelse av skolans lagböcker, vilket förslag jag anser mig böra tillstyrka. Jag förordar, att omkostnadsanslaget uppräknas med ett belopp av 14 000 kronor, fördelat med 500 kronor på reseersättningar och 13 500 kronor på övriga utgifter. Anslaget bör alltså uppföras med (106 000 + 14 000) 120 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polis-skola: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

[186] 12. Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	395 000	487 038
1950/51 (statsliggaren s. 1072)	437 500	
1951/52 (förslag)	438 500	

Yrkande.

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 36 000 kronor.

	Ökning
1. Kemiska laboratoriet: 1 byråingenjör Ca 27 i st. f. Cg 25	1 332
2. Allmänna laboratoriet: 1 kriminalassistent Ca 21, 1 assistent (kemist) Ca 21	19 320
3. Skrifttekniska laboratoriet: 4 assistenter Ca 21 i st. f. 4 laboratorieassistenter Cg 18	4 368
4. Fotografiska laboratoriet: 1 fotograf Ca 19 i st. f. Ce 11	2 196
5. Registraturavdelningen:	
a) Avdelningsföreståndaren Ce 29 uppföres å ordinarie stat	—
b) 3 kontorsbiträden Ce 8 uppföras å ordinarie stat	—
6. Arvoden åt experter	1 600
7. Vikariats- och övertidsersättningar	1 500
8. Omräkning	5 684
	36 000

Motiv.

1) På grund av den ständigt stegrade arbetsbelastningen på det kemiska laboratoriet har byråingenjören mer och mer måst tagas i anspråk för rena laboratorieuppgifter, ehuru han även användes till utredningar på brotts- och olycksplatser, där hans teknisk-naturvetenskapliga utbildning varit av betydelse. Förutom naturvetenskaplig utbildning fordras, att vederbörande har praktisk erfarenhet i kriminalteknik, vilken endast kan förvärfvas genom arbete på anstalten. Det är icke i längden möjligt att med nuvarande lönegradsplacering kvarhålla en kvalificerad befattningshavare å tjänsten.

2) Arbetsbelastningen å laboratorieavdelningen medger icke utsändande av tekniskt utbildad personal till brottsplatser i den omfattning, som vore önskvärd. Särskilt vid fall av industribränder och förmodade sabotage synes det vara av största vikt, att utredningen redan från början kan understödjas genom från anstalten utsänd personal. I nuvarande utrikespolitiska krisläge synes detta krav ännu mera tvingande.

3) Befattningshavarna ha en ansvarsfull sysselsättning och ha att behandla en mängd viktiga ärenden av ytterst ömtålig natur. Det är i längden ohållbart att behålla befattningarna vid nuvarande låga lön och osäkra ställning.

4) Lönegradsplaceringen av anstaltens fotograf är orättvis i jämförelse med löneställningen för fotograferna i andra statliga verk. Den nuvarande befattningshavaren, som är en högt kvalificerad yrkesutövare, har upprepade gånger förklarat sig ämna söka annan anställning, om icke lönen regleras så att den blir likvärdig med lönen för fotografer i andra statliga verk.

5 a) Den nuvarande befattningshavaren har innehaft tjänsten sedan den 1 maj 1946.

6) I likhet med föregående år beräknar styrelsen delposten till arvoden åt experter till 9 600 kronor, vari inräknas ett belopp av 3 600 kronor, avsett till avlönande av den särskilde fingeravtrycksexperten.

*Yttranden.**Statskontoret anför.*

Personalen å allmänna laboratoriet har efter medgivande av 1950 års riksdag förstärkts med en byråassistent i Cg 24. Vid anmälan av denna fråga hänvisade departementschefen till i huvudsak samma omständigheter, som nu åberopas till stöd för den föreliggande framställningen. Med hänsyn till den så nyligen tillkomna tjänsten ävensom till den återhållsamhet, som bör iakttagas i fråga om inrättande av nya tjänster, torde särskilt starka skäl få föreligga, om ytterligare personalökning skall medgivas. Innan någon arbetskraftförstärkning ånyo överväges, bör åtminstone den nyinrättade byråassistentbefattningen ha hunnit besättas och allra helst någon erfarenhet ha vunnits av den inverkan å arbetsbördan, som

därigenom uppnås. Enligt statskontorets mening föreligga icke tillräckliga skäl att nu ytterligare öka personalen å laboratoriet.

Förslaget om förbättrad lönegradsplacering för byråingenjören i Cg 25 torde vara av natur att i första hand böra hänskjutas till pågående tjänsteförteckningsrevision. I avvaktan på revisionens prövning lär befattningen böra bibehållas i oförändrad löneställning. I fråga om laboratorieassistenterna vid skrifttekniska laboratoriet samt fotografen må erinras, att en av assistentbefattningarna genom beslut av 1950 års riksdag uppflyttades från Cg 15 till Cg 18 ävensom att övriga av styrelsen då framförda förslag om lönegradsuppflyttningar lämnades utan bifall. Ämbetsverket förutsätter på grund därav, att med omreglering av angivna tjänster ytterligare får anstå.

Statskontoret finner det med hänsyn till pågående utredning rörande organisationen av rikets polisväsende tveksamt, om avdelningsföreståndaren på registraturavdelningen bör överföras å ordinarie stat, enär utredningen synes komma att bl. a. taga under prövning frågan om överförande till en central polismyndighet av de till registraturavdelningen hörande uppgifterna.

Då det belopp, som är anvisat till arvoden åt av anstalten anlitade experter, vid 1950 års riksdag höjdes med 2 000 kronor, kan statskontoret icke tillstyrka en ytterligare uppräknings av posten. Likaledes anvisades för innevarande budgetår ett förhöjt belopp till vikariatsersättningar, varför någon ökad medelsanvisning för detta ändamål icke heller torde böra ifrågakomma.

Statens lönenämnd. I utlåtande över styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 framhöll lönenämnden, att, därest en civilingenjör eller person med motsvarande kompetens avsåges för befattningen såsom byråingenjör, intet syntes vara att erinra mot dess placering i 27 lönegraden. Lönenämnden ifrågasätter emellertid nu, huruvida icke förevarande lönespörsmål bör prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Nämnden förordar, att båda de tjänster, som föreslagits skola inrättas vid allmänna laboratoriet, benämnas kriminalassistent samt att tjänsterna tills vidare endast upptagas såsom extra ordinarie. Beträffande laboratorieassistenterna vid skrifttekniska laboratoriet har lönenämnden senast i utlåtande över styrelsens petita för innevarande budgetår föreslagit, att två skulle placeras i Ce 21 och två i Ce 19. I samma utlåtande ansåg sig lönenämnden tills vidare ej kunna förorda högre placering av fotograftjänsten än i Ce 13. Lönenämnden har av vad i förevarande framställning anförts icke funnit anledning fråga vad nämnden sålunda tidigare föreslagit.

Departementschefen.

Genom beslut den 22 juni 1950 har Kungl. Maj:t från anslaget till Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. ställt ett belopp av 3 922 kronor till kriminaltekniska anstaltens förfogande till bestridande av kostnaderna för en av anstalten påbörjad utredning angående en sprängningsolycka i Norrland. Omständigheterna vid olyckan hade givit misstankar om att sabotage

kunde föreligga. För utredningen anlidade anstalten särskilda experter. Med hänsyn till att kostnaderna för utredningen voro relativt betydande, ansågos de böra bestridas i särskild ordning och icke böra belasta anstaltens delpost till expertarvoden. Jag har härmed velat anmäla detta förhållande.

De av anstaltens styrelse föreslagna lönegradsuppflyttningarna för byråingenjören, laboratorieassistenterna och fotografen torde få prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Jag vill emellertid förordna, att byråingenjören och laboratorieassistenterna fr. o. m. nästa budgetår överföras på extra ordinarie stat. Den föreslagna personalförstärkningen på laboratorieavdelningen anser jag mig i nuvarande ekonomiska läge icke böra biträda, i synnerhet som en byråassistentbefattning i Cg 24 inrättats vid avdelningen fr. o. m. innevarande budgetår. I avbidan på resultatet av 1948 års polisutrednings arbete kan jag icke förordna ordinariesättning av tjänsten som avdelningsföreståndare på registraturavdelningen. Jag anser mig icke heller kunna tillstyrka någon uppräknings av de för arvoden åt experter samt för vikariats- och övertidssättningar avsedda beloppen.

Med hänsyn till automatiska utgiftsökningar till följd av löneklassförändringar m. m. bör anslaget uppräknas med i runt tal 1 000 kronor.

Enligt bestämmelserna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal böra 3 extra ordinarie kontorsbiträden överföras på ordinarie stat.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 164 000 (+ 16 400) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 228 800 (— 15 400) kronor och rörligt tillägg oförändrat 45 700 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (164 000 + 228 800 + 45 700) 438 500 (+ 1 000) kronor.

Under innevarande budgetår har Kungl. Maj:t, i likhet med vad som tidigare skett under en följd av år, medgivit att vid anstalten finge för bestyr med det centrala passregistret finnas anställd viss tillfällig biträdespersonal. Då Kungl. Maj:t jämväl under nästa budgetår torde böra ha samma möjlighet att anställa dylik personal, bör anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppföras förslagsvis.

I personalförteckningen för anstalten böra 1 byråingenjör i Ce 25 samt ytterligare 3 kontorsbiträden upptagas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändringar i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	164 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	228 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 700

Summa förslagsanslag kronor 438 500;

c) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 438 500 kronor.

[187] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	294 000	477 317
1950/51 (statsliggaren s. 1073)	363 000	
1951/52 (förslag)	318 000	

Yrkande.

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 31/8 1950) föreslår, att anslaget minskas med 11 000 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser	81 409	69 500	82 367	+ 12 867
2. Publikationstryck	150 017	190 000	166 000	— 24 000
3. Avrundning				+ 133
				— 11 000

Motiv.

1) Styrelsen beräknar för renhållning och städning 10 200 kronor (9 753)¹, för skrivmateriel m. m. 20 000 (17 216), för telefon, telegram och annonsering 22 000 (19 793), för inköp och bindning av böcker m. m. 6 000 (6 563) samt för inköp och underhåll av inventarier 24 167 kronor (28 083), varav 19 167 kronor för inköp av stålskåp till anstaltens kortregister.

2) Under budgetåret 1949/50 utbetalades för publikationstryck 150 017 kronor. De utgifter för publikationstryck, vilka hänföra sig till budgetåret 1949/50 uppgå till 150 910 kronor. I den för innevarande budgetår anvisade anslagsposten ha inräknats dels en engångsutgift av 45 000 kronor för tryckning av ett 5-årsregister till tidningen Polisunderrättelser och dels 15 000 kronor för utgivande av den så kallade spärllistan. För budgetåret 1951/52 torde medelsbehovet böra beräknas till 166 000 kronor.

¹ Siffrorna inom parentes ange utgifterna för budgetåret 1949/50.

Yttrande.

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen under budgetåret 1949/50 (3 893 kronor) höjas från 1 000 till 2 500 kronor. Under expensposten bör för inköp av stålskåp till anstaltens kortregister anvisas högst samma belopp som för innevarande budgetår, eller 9 000 kronor, varför till inköp och underhåll av inventarier bör räknas med oförändrat belopp, 14 000 kronor. För inköp och bindning av böcker m. m. torde vara tillfyllest att anvisa 5 000 kronor. Med hänsyn till belastningen bör anslagsposten till publikationstryck, sedan för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 45 000 kronor frånräknats, något höjas, förslagsvis med 10 000 kronor. Anslagsposten skulle i så fall upptagas med (190 000 — 45 000 + 10 000) 155 000 kronor. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat uppgingo anstaltens såsom särskilda uppbördsmedel redovisade inkomster under budgetåret 1949/50 till 25 766 kronor i ersättning för försålda passformulär samt 3 333 kronor för utförda undersökningar m. m. eller ialles 29 099 kronor. Inkomsterna för nästa budgetår synas med hänsyn härtill böra upptagas med 25 000 kronor, varav ersättningen för försålda passformulär med 20 000 kronor.

Departementschefen.

Delposten till övriga expenser upptager jag till oförändrat belopp 69 500 kronor. Jag räknar härvid med i stort sett följande fördelning, nämligen för renhållning och städning 10 000 kronor, för skrivmateriel m. m. 19 000 kronor, för telegram, telefon och annonsering inklusive teleprinteranläggningen 21 000 kronor, för inköp och bindning av böcker m. m. 5 500 kronor samt för inköp och underhåll av inventarier 14 000 kronor, varav oförändrat 9 000 kronor för inköp av stålskåp till anstaltens kortregister.

Till publikationstryck torde — efter frånräknande av det för budgetåret 1950/51 anvisade engångsbeloppet om 45 000 kronor — få anvisas (190 000 — 45 000) 145 000 kronor.

Övriga utgiftsposter torde böra uppföras med oförändrade belopp.

Statskontorets förslag att de särskilda uppbördsmedel, som inflyta under anslaget, skola upptagas till 25 000 kronor, eller 5 000 kronor högre än för budgetåret 1950/51, anser jag mig ej böra biträda under hänvisning till att inkomsterna under budgetåret 1948/49 uppgingo till endast cirka 13 700 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget i dess helhet uppföras med (363 000 — 45 000) 318 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 318 000 kronor.

[188] 14. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	200 000	270 789
1949/50	200 000	343 583
1950/51 (statsliggaren s. 1074)	260 000	
1951/52 (förslag)	315 000	

I nära anslutning till relevanta belastningssiffror uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till följande belopp, nämligen för gottgörelse till Stockholms stad för vissa pensionskostnader 48 000 kronor, gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal för hela rikets behov m. m. 265 000 kronor samt gottgörelse till Hälsingborgs polisdistrikt för viss pensionskostnad 900 kronor. Från anslaget har tidigare utgått statsbidrag även till polisskolan i Göteborg med 7 000 kronor ävensom arvode m. m. till inspektör vid samma skola med ett förslagsvis uppfört belopp av 500 kronor. Med hänsyn till mitt under en tidigare anslagspunkt framförda förslag om förstärkning av nämnda polisskola upptager jag icke något belopp för dessa ändamål under förevarande anslag. I enlighet med det anförda bör anslaget uppföras med $(48\,000 + 265\,000 + 900)$ 313 900 kronor, vilket belopp föreslås avrundat till 315 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

[189] 15. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	200 000	397 428
1948/49	200 000	684 020
1949/50	200 000	507 397
1950/51 (statsliggaren s. 1075)	550 000	
1951/52 (förslag)	550 000	

Enligt företagen utredning ha av utgifterna för budgetåret 1949/50 cirka 76 000 kronor belöpt å hamnbevakning, gränsbevakning och kostnader för utlänningar m. m. samt i runda tal 10 000 kronor å inlösen av vapen, 226 000 kronor å passkontroll, 43 000 kronor å poliskurser, 88 000 å bevakning inom Kalix skyddsområde samt 64 000 kronor å övriga utgifter.

Förutom sådana utgifter, som belastat anslaget under budgetåret 1949/50, räknar jag för budgetåret 1951/52 med ett belopp av 48 000 kronor för inköp av pistolammunition. Denna ammunition avses dels skola utgöra ett beredskapslager för polisväsendets behov och dels användas till polisper-

sonalens skjututbildning. Anslaget för nästa budgetår torde kunna beräknas till oförändrat belopp, 550 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 550 000 kronor.

[190] 16. Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	900 000	1 250 609
1948/49	1 000 000	1 610 474
1949/50	1 100 000	1 866 181
1950/51 (statsliggaren s. 1078)	1 500 000	
1951/52 (förslag)	1 800 000	

Av anslaget för budgetåret 1950/51 skola 165 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget torde böra uppräknas till 1 800 000 (+ 300 000) kronor, varav 200 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor, därav 200 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[191] 17. Poliskollegierna.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	2 000	1 950
1949/50	2 000	3 194
1950/51 (statsliggaren s. 1079)	2 000	
1951/52 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[192] 18. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	1 000	189
1949/50	1 000	242
1950/51 (statsliggaren s. 1079)	1 000	
1951/52 (förslag)	1 000	

Anslaget anvisades första gången för budgetåret 1948/49. I avbidan på ytterligare erfarenheter rörande medelsbehovet under anslaget, torde det samma uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[193] 19. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	1 000	2 984
1949/50	1 000	5 263
1950/51 (statsliggaren s. 1079)	1 000	
1951/52 (förslag)	3 000	

Anslag under denna rubrik uppfördes första gången för budgetåret 1948/49. Med hänsyn till belastningssiffrorna bör anslaget uppräknas. I avbidan på ytterligare erfarenheter torde uppräknningen böra stanna vid 2 000 kronor och anslaget alltså bestämmas till 3 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[194] 20. Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 675 000	2 283 888
1950/51 (statsliggaren s. 1080)	2 725 000	
1951/52 (förslag)	3 816 000	

Av anslaget för 1950/51 ha 2 087 000 kronor avsetts för spaningsverksamheten och 638 000 kronor för radiokontrollen.

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 1 402 000 kronor.

Beträffande spaningsverksamheten föreslås en uppräkning med tillhopa 742 000 kronor, varav i runda tal 56 000 kronor för utökning av skrivbiträdespersonalen, 400 000 kronor till gottgörelse till polisdistrikten för förstärkning av polispersonalen m. m., 10 000 kronor till extra avlöningskostnader för polispersonal, 188 000 kronor till utökning av automobilbeståndet och ersättningsköp av bilar, 76 000 kronor till underhåll och drift av motorfordon m. m. samt 12 000 kronor för expeditionskostnader.

I fråga om radiokontrollen hemställer statspolisintendenten om en ökning av medelsanvisningen med 660 000 kronor.

Sammanlagda medelsbehovet under anslaget enligt statspolisintendentens förslag skulle således utgöra 4 127 000 kronor.

En mera ingående redogörelse för förslagens innebörd än vad nu givits bör icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde i stället böra meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen.

I den vid höstsessionen av 1950 års riksdag avlämnade propositionen nr 248 föreslog Kungl. Maj:t bl. a. en förstärkning av de personella och materiella resurserna för den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m. Kostnaden härför beräknades till 1 miljon kronor, varav 499 700 kronor för spaningsverksamheten och 500 300 kronor för radiokontrollen. Riksdagen uttalade ingen erinran mot de framlagda förslagen. Kungl. Maj:t har sedermera ställt medel till vederbörande myndigheters förfogande i enlighet med vad som anfördes i propositionen. Medelsanvisningen har inneburit, att de flesta av de förslag, som statspolisintendenten framfört i petitan för budgetåret 1951/52, blivit tillgodosedda redan under budgetåret 1950/51. I den mån dessa förslag avsett utgifter av engångsnatur, böra alltså motsvarande minskningar göras i de belopp, som upptagits i petitan. I övrigt har jag i stort sett intet att erinra mot statspolisintendentens förslag. I anledning av ett av statspolisintendenten under anslaget till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar framfört förslag beräknar jag därjämte under förevarande anslag medel för anställande av en polisnotarie i Ce 25. Med hänsyn härtill bör en särskild personalförteckning fastställas. Jag beräknar för spaningsverksamheten 2 657 000 (+ 570 000) kronor och för radiokontrollen 1 159 000 (+ 521 000) kronor. Anslaget bör således uppföras med (2 657 000 + 1 159 000) 3 816 000 (+ 1 091 000) kronor. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för den särskilda polisverksamheten för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än Ce 24.

1 polisnotarie Ce 25;

- b) till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 816 000 kronor.

[195] 21. Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100	—
1950/51 (statsliggaren s. 1080)	100	
1951/52 (förslag)	100	

Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra anvisas 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

F. Civilförsvaret.**[196] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	790 000	785 757
1950/51 (statsliggaren s. 1080)	817 000	
1951/52 (förslag)	897 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 247 900 kronor.

	Ökning
1. Administrativ-kamerala byrån omorganiseras till en kanslibyrå	—
2. <i>Kanslibyrån.</i>	
a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. 1 förste byråsekreterare Ca 29	1 356
b) 1 assistent Ce 22	10 236
c) 2 amanuenser (i reglerad befordringsgång 2 × Ce 24)	22 920
d) 4 kontorsbiträden (i reglerad befordringsgång 4 × Ce 6)	18 912
e) 1 expeditiönsvakt Ce 9	5 592
3. <i>Organisationsbyrån.</i>	
a) 1 förste byråinspektör Ce 29	14 808
b) 1 assistent Ce 22	10 236
c) 1 assistent Ce 22	10 236
4. <i>Tekniska byrån.</i>	
a) 1 byrådirektör Ca 31	16 164
b) 1 förste byråingenjör Ce 29	14 808
c) 1 förste byråingenjör Ce 29	14 808
d) 1 förste byråingenjör Ce 27	13 428
e) 2 assistenter Ce 22	20 472
f) 1 förste byråsekreterare Ca 27 i st. f. 1 byråsekreterare Ca 24	1 968
5. <i>Bevakningsavdelningen.</i>	
a) 1 assistent Ce 22	10 236
b) 1 byråinspektör Ca 25 i st. f. 1 byråassistent Ce 24	636
6. <i>Riksbrandinspektörens avdelning.</i>	
a) 1 förste byråsekreterare Ca 29 i st. f. Ca 27	1 380
b) 1 förste byråingenjör Ce 29	14 808
c) 1 byråinspektör Ca 25 i st. f. 1 assistent Ce 24	636
7. Ersättning åt personer, som av styrelsen anlitas för upprätthållande av kontakt med press, film och radio m. m.	7 000
8. Vikariats- och övertidsersättningar	18 000
9. Omräkning	19 260
10. 1 byrådirektör Ce 31, 1 förste byråingenjör Ce 29 och 1 byråintendent Ce 27 uppföras å ordinarie stat	—
11. 4 kontorsbiträden Ce 8 göras ordinarie enl. befordringsgången	—
	247 900

Motiv.

Den nuvarande personalstaten fastställdes i huvudsak i samband med en omorganisation av styrelsen att gälla fr. o. m. den 1 juli 1948. Organisationen utformades med hänsyn till fredsförhållanden och då rådande eko-

nomiska svårigheter samt gavs minsta möjliga omfattning. Den internationella politiska utvecklingen därefter kan knappast betecknas som fredlig. Som en följd härav ha på styrelsen lagts arbetsuppgifter, som icke förutsattes vid organisationens utformning eller vars omfattning och svårighetsgrad icke då insågs. Styrelsen har under de senaste två åren arbetat med underdimensionerad personal. Viktiga arbetsuppgifter ha icke kunnat fullgöras. En personell förstärkning av styrelsen måste därför ske.

1 och 2 a) På grund av den omfattande arbetsbörda, som vilar på chefen för administrativ-kamerala byrån, ha denna byrås administrativ-kamerala ärenden måst överlätas på förste byråsekreteraren. På denne har även lagts det formella ansvaret bl. a. för medelsförvaltningen, vilken omsluter omkring 5 miljoner kronor. Inom byrån — vilkens namn bör ändras till kansli-byrån — bör därför inrättas en administrativ-kameral avdelning med en byrådirektör i Ca 31 som chef.

2 b) Assistenten skall syssla med upphandlingsfrågor på intendentur-sektionen. För detta ändamål finnes f. n. endast en befattningshavare, en byråassistent i Ce 24. Den upphandling, vartill medel redan nu stå till förfogande, har i hög grad försenats på grund av personalbristen. Upphandlingsverksamheten omspanner f. n. ett belopp om cirka 5 miljoner kronor per år och avser över 200 olika beställningar.

2 c) På byrån finnas f. n. 1 byråsekreterare i Ca 24 samt 1 amanuens i reglerad befordringsgång. Den sistnämnde är huvudsakligen sysselsatt med speciella uppgifter. Det åligger byrås administrativt skolade personal att i mån av tid biträda övriga byråer och avdelningar i ärenden av administrativ och juridisk natur. Den nuvarande arbetskraften för dessa uppgifter är ej tillräcklig. En utökning med 1 amanuens är oundgängligen nödvändig.

Den andre amanuensen är avsedd för den kamerala sektionen. Verksamheten där har fått sådana dimensioner, att tillgänglig personal — en kamrer i Ce 27 och en assistent i Ce 22 — ej förslår. Sålunda har hittills dispositionsbokföringen måst eftersättas, varjämte lagerbokföringen av materiel ej kunnat i erforderlig utsträckning sammanhållas. Dispositions- och lagerbokföringen samt vice värdskapet för styrelsens ämbetslokaler avses skola handhavas av amanuensen.

2 d) De föreslagna kontorsbiträdena äro avsedda för styrelsen i dess helhet. Sammanlagt disponerar styrelsen 20 kontorsbiträden, av vilka 9 äro avsedda för maskinskrivning. De sistnämnda medhinna icke de skrivuppgifter, som erfordras, varför en ständig eftersläpning föreligger. En ökning av antalet kontorsbiträden med fyra betingas redan av nu rådande förhållanden. Därest en allmän personalförstärkning kommer till stånd, måste antagligen ytterligare biträden anställas.

2 e) Expeditionsvakten skall användas för budskickningar m. m., vilken uppgift de nuvarande expeditionsvakterna ofta icke kunna medhinna.

3 a) Förste byråinspektören skulle handha sjukvårdsfrågor. Någon be-

fattningshavare med uppgift att sysselsätta sig med den organisatoriska utformningen av civilförsvarets sjukvårdstjänst och därmed sammanhängande personal- och materiefrågor finnes icke. Sjukvårdstjänsten har därför icke annat än i ringa omfattning kunnat tillgodogöras rön och erfarenheter från utvecklingen under kriget och därefter.

3 b) Denna assistentbefattning avses i första hand för att leda arbetet med organisationsplanernas granskning och statistiska bearbetning.

3 c) Denne befattningshavare är avsedd för kontinuerlig statistisk och uppgiftssammanställande verksamhet. Styrelsen kan icke f. n. inom vitala delar av sitt verksamhetsområde snabbt få till hands underlag för erforderliga bedömanden rörande behovet och tillståndet inom civilförsvarsorganisationen. Detta gäller såväl de personella och materiella resurserna som utbildningsläget och vidtagna planläggningsåtgärder.

4 a) Byrådirektören skall ha till huvudsaklig uppgift att samordna de mångskiftande arbetsuppgifterna inom byråns båda sektioner samt att handha viktigare utredningar av teknisk och ekonomisk natur framför allt i frågor, som ha samband med samhällsplanering. Dessa uppgifter äro nu nästan helt åsidosatta.

4 b) Denna förste byråingenjörstjänst är avsedd för handläggning av gasskyddsärenden och ärenden angående den tekniska tjänsten. Någon befattningshavare har hittills ej kunnat avdelas för dessa frågor.

4 c) Till denna tjänst skola höra uppgifter på signalförbindelseområdet, bl. a. planläggning av signalförbindelser, försök och utprovning av signalmedel, skötsel och handhavande av radiostationer och andra signalmedel samt trafikföreskrifter och krypteringsbestämmelser. Dessa uppgifter ha först på senare tid trängt sig på, och någon befattningshavare, som kan syssla med dem, finnes icke.

4 d) Därest det föreslagna byggnadsprogrammet för fullträffsäkra skyddsrum godtages och därmed planering och utbyggnad av bl. a. offentliga fullträffsäkra skyddsrum skall påbörjas, kommer under budgetåret 1951/52 att behövas ytterligare en teknisk kraft med högre kvalifikationer på byråns byggnadssektion. Denne skall biträda vid teknisk-ekonomisk prövning av skyddsrumsärenden, verkställa besiktningar av pågående och färdigställda anläggningar samt deltaga i den konsulterande verksamhet i tekniska civilförsvarsfrågor, som byrån har att bedriva.

4 e) Tekniska byrån har allt sedan den fick sin nuvarande organisation nödgats anställa tillfällig ingenjörspersonal för att medhinna löpande arbete, främst uppgifter som sammanhånga med den fortlöpande skyddsrumspanläggningen. Byrån står nu inför början av en utökad sådan verksamhet. Därjämte tillkomma åtskilliga andra arbetsuppgifter, exempelvis sådana som måste utföras för övriga byråers räkning. Ingenjörsexamen bör fordras för assistentbefattningarna.

4 f) Denne befattningshavare handhar granskningen av statsbidrags-

ärenden, handlägger med egen föredragning dispens- och besvärssärenden samt beslutar å styrelsens vägnar i ärenden, som röra slutreglering av beviljade statsbidrag.

5 a) Assistentbefattningen är avsedd för kontroll- och inspektionsverksamhet i fråga om skyddsanordningar mot spioneri och sabotage.

5 b) På befattningshavaren ankommer att inrikta och själv deltaga i utbildningen av bevakningspolis, att samarbeta med statspolisen, att lämna råd och anvisningar i tekniskt hänseende för skydd mot spioneri och sabotage, att i mån av tid företaga inspektioner samt att vid förfall för avdelningschefen förestå avdelningen. Det blir icke möjligt att behålla eller erhålla tillräckligt kvalificerad befattningshavare utan den föreslagna ombyggnaden.

6 a) På förste byråsekreteraren ankommer att leda det omfattande administrativa arbetet å avdelningen samt förestå avdelningen i riksbrandinspektörens frånvaro.

6 b) En ny arbetskraft erfordras i anledning av ökade tekniska arbetsuppgifter (brandskyddsåtgärder i samband med samhällsplanering, standardisering av brandmateriel och teknisk utrustning av olika slag, brandteknisk forskning, planläggning och organisation av brandförsvaret under krig). Om byråingenjörstjänsten inrättas, kan en av de båda assistentbefattningarna i Ce 24 föras över stat.

6 c) Befattningen är erforderlig på avdelningen även i framtiden och bör därför ordinariebildas. Den nuvarande lönesättningen är lägre än den, som förekommer inom kommunerna för befattningshavare med motsvarande utbildning (brandchefskurs kategori I).

7) Med nu anslagna 5 000 kronor avlönas en på deltid (cirka 3 timmar per dag) anställd pressombudsman. Han har huvudsakligen till uppgift att sammanställa meddelanden och notiser rörande civilförsvaret, att förmedla kontakt mellan de opinionsbildande organen och generaldirektören, att organisera utställningar och försvarsdagar rörande civilförsvaret eller civilförsvarets medverkan i dylika expositioner samt att följa och till svenska översätta utländska meddelanden om civilförsvaret. Verksamheten kan under den tid, för vilken ersättning kan utgå med disponibla medel, ej fullgöras ens i tillnärmelsevis önskad omfattning. Ersättningsbeloppet bör höjas till 12 000 kronor.

8) För innevarande budgetår disponeras cirka 14 000 kronor för avsedda ersättningar. Antalet sjukdagar under budgetåret 1949/50 uppgick till 2 469, motsvarande full arbetstid för 9—10 befattningshavare. Någon anledning förmoda, att nedgång häri skall inträda, finns icke. Styrelsen har varit nödsakad att i betydlig utsträckning låta vakanser stå obesatta. Detta kan ej få fortgå. Vikariats- och övertid ersättningar bör höjas till 32 000 kronor.

10) Byrådirektören är chef för utrymnings- och socialtjänstavdelningen inom organisationsbyrån. Förste byråingenjören är placerad på samma byrå 24 — *Bihang till riksdagens protokoll 1951. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

och ansvarar för handläggningen av undanförsel- och förstöringsärenden. Byråintendenten sorterar under kanslibyrån och handhar förrådsverksamheten. Befattningarna äro behöfliga under överskådlig tid.

Skiljaktig mening.

En ledamot i civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammar F. Thapper, har avgivit särskilt yttrande och därvid anført, att han icke kunde ansluta sig till majoritetens uppfattning rörande behovet av nya tjänster. Väl vore en förstärkning av styrelsens personella resurser nödvändig, men i fråga om tillskapandet av reglerade befattningar måste stor försiktighet iakttagas. Reservanten kunde biträda förslagen under 2 a) och b), 4 d), 5 b), 6 a) och c) samt 10. Den ytterligare förstärkning, som erfordrades, borde åstadkommas genom att medelsanvisningen för sakkunniga höjdes från nuvarande 15 000 till 100 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret anför.

I proposition nr 248 till 1950 års riksdags höstsession har Kungl. Maj:t föreslagit bl. a. att anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal uppräknas med 180 000 kronor. Med hänsyn härtill och under hänvisning till vad styrelseledamoten Thapper anført i sin reservation anser statskontoret, att styrelsens personalbehov bör kunna tillgodoses inom ramen av det med nyssnämnda belopp höjda avlöningsanslaget. Någon uppflyttning av tjänster i högre lönegrad läser dock ej böra ifrågakomma, förrän tjänsteförteckningsrevisionen framlagt förslag i ämnet. Ej heller kan statskontoret tillstyrka, att styrelsens administrativa-kamerala byrå ändras till en kanslibyrå. Statskontoret ifrågasätter, huruvida icke de för bevakningsavdelningen avsedda nya arbetsuppgifterna böra ankomma på polismyndigheterna. Tillräckliga skäl ha icke anförts för en höjning av ersättningen till personer, som av styrelsen anlitas för uppehållande av kontakt med press, film och radio m. m., varför ämbetsverket avstyrker detta förslag.

Statens lönenämnd uttalar.

Styrelsens motivering för förslaget att ändra en tjänst som förste byråsekreterare i Ca 29 till tjänst som byrådirektör i Ca 31, kan med utgångspunkt från nu gällande principer för lönegradsplacering av administrativa tjänster icke anses utgöra skäl för den föreslagna ändringen. Förslaget bör prövas av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. För den händelse en särskild tjänst för sjukvårdsärenden anses oundgängligen behöflig, torde en placering i 27 lönegraden vara tillräcklig. Vad som anförts beträffande den under 3 b) upptagna tjänsten som assistent i Ce 22 synes icke motivera en så hög tjänsteställning. En kansliskrivare i 15 lönegraden synes vara tillräcklig. Beträffande förslaget om inrättande av två tjänster som byrådirektör i Ca 31 resp. förste byråingenjör i Ce 29 (tjänsterna 4 a och b) uttalade nämnden föregående år, att den anförda motiveringen ej gäve tillräcklig vägledning för att bedöma löneplaceringsfrågan; detta gällde främst byrådirektörstjänsten. För de arbetsuppgifter, som avses skola ankomma på två assistenter i Ce 22 å tekniska byrån, böra avses tjänster som ingenjör i Ce 21. Nämnden ifrågasätter, om icke för arbetsuppgifterna för den

föreslagna assistentbefattningen i Ce 22 på bevakningsavdelningen vore tillräckligt med en tjänst i 19 lönegraden eller den lönegrad, till vilken en överkonstapel är hänförd. Nämnden vill ej framställa erinran mot den förordade lönegradsplaceringen för tjänsten som förste byråingenjör i Ce 29 å riksbrandinspektörens avdelning, därest en särskild teknisk tjänst anses erforderlig på denna avdelning. Förslagen om ändring av två tjänster som assistent i Ce 24 å bevakningsavdelningen resp. riksbrandinspektörens avdelning till tjänster såsom byråinspektör i Ca 25 anser nämnden böra underställas 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Motsvarande gäller förslaget om uppflyttning från Ca 27 till Ca 29 av tjänsten som förste byråsekreterare inom sistnämnda avdelning. Med anledning av förordad uppräkning av ersättningen åt person, som av styrelsen anlitas för att upprätthålla kontakt med press, film och radio m. m., erinrar nämnden, att en hos medicinalstyrelsen och statens institut för folkhälsan gemensamt anställd pressombudsman med tjänstgöring på halvtid i vartdera verket åtnjuter ett sammanlagt årligt arvode av 10 008 kronor.

Statpolisintendenten, som kommit till den bestämda uppfattningen att bevakningsavdelningens kapacitet bör ökas, tillstyrker nyanställning av en assistent på avdelningen.

Departementschefen.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 248 till höstsessionen av 1950 års riksdag ha medel anvisats till en allmän upprustning och förstärkning av civilförsvaret, innebärande bl. a. intensifiering av utbildningen, anskaffning av materiel till betydande belopp samt forcerat skyddsrumshbyggande. Vidare ha civilförsvarsstyrelsen och bottenorganisationen tillfälligt förstärkts genom att överskridanden av avlöningsanslagen medgivits. I det följande kommer jag att under skilda anslagspunkter föreslå åtgärder, som syfta till en fortsatt upprustning av civilförsvaret. Det är uppenbart, att civilförsvarsstyrelsens arbetsbörda härigenom kommer att ökas. För att upprustningsprogrammet skall kunna genomföras, torde det därför vara ofrånkomligt, att styrelsen förstärkes i personellt hänseende. I likhet med reservanten inom civilförsvarsstyrelsen anser jag emellertid, att återhållsamhet bör iakttagas vid inrättande av nya tjänster. Jag tillstyrker, att en ny befattningshavare anställs på administrativ-kamerala byrån för upphandlingsverksamheten, därvid jag dock icke anser mig kunna förorda högre lönegradsplacering än som kansliskrivare i Cg 15. Vidare torde två skrivbiträdestjänster i reglerad befordringsgång böra inrättas. För att möjliggöra ytterligare förstärkning bör den under icke-ordinarieposten uppförda delposten till ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga höjas från 15 000 till 60 000 kronor.

De av styrelsen framförda förslagen om uppflyttning i lönegrad av vissa befattningshavare torde få prövas i ett vidare sammanhang. Jag kan icke heller nu tillstyrka höjning av pressombudsmannens arvode eller medelsanvisningen till vikariats- och övertidsersättningar.

Vad beträffar förslagen om ordinariesättning av vissa befattningar — bortsett från kontorsbiträdestjänsterna — kan jag endast tillstyrka, att byråintendenten i Ce 27 överföres på ordinarie stat. Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången böra därjämte, såsom styrelsen föreslagit, fyra kontorsbiträden göras till ordinarie.

I enlighet med det anförda skulle anslaget ökas med 7 392 kronor för en kansliskrivare, 8 520 för två skrivbiträden samt 45 000 kronor för sakkunniga. Härtill komma automatiska utgiftsökningar på grund av löneklassuppflyttningar m. m. med omkring 19 000 kronor. Den sammanlagda ökningen på anslaget skulle alltså uppgå till i runt tal 80 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 305 000 (+ 38 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 13 500 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 492 000 (+ 38 200) kronor samt rörligt tillägg 86 500 (+ 3 800) kronor.

Anslaget bestämmes således till (305 000 + 13 500 + 492 000 + 86 500) 897 000 (+ 80 000) kronor.

I personalförteckningen för styrelsen bör 1 byråintendent Ce 27 utgå och 1 byråintendent Ca 27 tillkomma, varjämte antalet kontorsbiträden i Ca 8 bör ökas från 16 till 20.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändringar i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	305 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	492 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	86 500

Summa förslagsanslag kronor 897 000;

c) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 897 000 kronor.

[197] 2. Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	190 000	279 231
1950/51 (statsliggaren s. 1082)	200 000	
1951/52 (förslag)	255 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 105 500 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.....	7 103	1 500	7 000	5 500
2. <i>Expenser:</i>				
a) för eget behov	96 988	67 000	112 000	45 000
b) för annat än eget behov	45 079	12 000	45 000	33 000
3. Publikationstryck	67 275	45 000	67 000	22 000
				105 500

Motiv.

2 a) Därest den begärda förstärkningen av styrelsens personalorganisation genomföres, måste posten till expenser för eget behov uppräknas med minst 20 000 kronor. Ett belopp av 25 000 kronor avses för inköp av en personbil jämte ett års driftkostnader.

Yttrande.

Statskontoret kan ej finna, att civilförsvarsstyrelsens verksamhet motive-
rar anskaffandet av en tjänstebil, varför medelsanvisning för ändamålet
avstyrkes. Den i övrigt begärda höjningen av anslagsposten till expenser
för eget behov bör anpassas efter den personalökning, som kan komma att
föreslås.

Departementschefen.

Förslaget att inköpa en personbil anser jag mig icke kunna biträda. På
grund av de under avlöningsanslaget begärda personalförstärkningarna bör
posten till expenser för eget behov (delposten till övriga expenser) upp-
räknas med 8 000 kronor. Posterna till sjukvård m. m., expenser för annat
än eget behov samt publikationstryck böra uppräknas med hänsyn till
belastningssiffrorna. Jag föreslår, att posterna ökas med resp. 4 500, 23 000
och 20 000 kronor. Anslagsposten till omkostnader för krigsskyddsnämnden
för kraftanläggningar, som för innevarande budgetår uppförts med 2 000
kronor, torde med hänsyn till belastningen under de senaste tre budgetåren
(1 576, 1 583 och 400 kronor) kunna sänkas med 500 kronor.

I enlighet med det anförda skulle medelsbehovet uppgå till (200 000 +
8 000 + 4 500 + 23 000 + 20 000 — 500) 255 000 (+ 55 000) kronor. Jag hem-
ställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Omkostnader* för budget-
året 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kronor.

[198] 3. Civilförvarsområdenas administration: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	2 270 000	2 125 603
1950/51 (statsliggaren s. 1082)	2 420 000	
1951/52 (förslag)	2 770 000	

Yrkanden.

1. *Civilförvarsstyrelsen* (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 415 000 kronor.

	Ökning
a) Samtliga extra befattningar uppföras på extra ordinarie stat.....	—
b) Ökning av tillfällig personal.....	300 000
c) 5 tekniska experter.....	72 000
d) Avlöning åt kretschefer.....	20 000
e) Omräkning.....	13 472
f) Ur icke-ordinarieposten utbrytes en förslagsvis beräknad post till arvoden till civilförvarschefen och ersättning för mistad arbetsinkomst till dem m. m.....	—
g) Civilförvarschefen i Stockholm placeras i Cp 14.....	9 528
	415 000

2. *Statens organisationsnämnd* (skr. 13/10 1950) föreslår, att civilförvarschefen i Stockholm placeras i Cp 14.

Motiv.

1 a och b) Den nuvarande personalorganisationen omfattar 54 extra ordinarie och 46 extra befattningshavare, 2 amanuenser-byråsekreterare i reglerad befordringsgång samt 73 biträden för skriv- och kontorsgöromål av vilka vissa tillhöra den reglerade befordringsgången. Denna organisation är otillräcklig. Trängande arbetsuppgifter medhinnas icke. Sålunda har efter den 1 juli 1949, sedan staten övertagit administrationen från kommunerna, uppstått eftersläpningar i inskrivningsverksamheten. Utbildningen kan icke bedrivas i önskad omfattning och upprättandet av specialplaner kan endast ske i långsam takt.

Vid olika tillfällen har från statsmakterna uttalats, att den nuvarande organisationen med extra ordinarie och extra befattningshavare vore att betrakta som en minimiorganisation. Det ter sig mot bakgrunden härav obegripligt för den extra personalen, att dess anställningsförhållanden icke regleras. Ej minst oacceptabelt är, att biträden för skriv- och kontorsgöromål i stor omfattning ställts utanför den reglerade befordringsgången. Ett överförande av extra personal till extra ordinarie stat skulle av personalen uppfattas såsom ett uttryck för statsmakternas insikt om civilförvarets betydelse samt skulle helt säkert medföra en mer stadgad och effektiv organisation.

För tillfällig personal och personliga lönefyllnader disponeras under innevarande budgetår 700 000 kronor, varav cirka 15 000 kronor till lönefyllnader. En ökning av medelstilldelningen med i genomsnitt 12 000 kronor för varje länsstyrelse synes utgöra ett minimum.

1 c) I hela landet finnas 10 heltidsanställda tekniker med årligt arvode

av 14 400 kronor, varjämte ett belopp av 6 000 kronor disponeras för ersättning åt deltidsanställda tekniker i Gotlands län. Inrättandet av tekniker-tjänster har slagit väl ut. Det har härigenom blivit möjligt att decentralisera tekniska ärenden från civilförsvarsstyrelsen till den regionala instansen samt få till stånd en välbehövlig översyn och uppräckning av det lokala civilförsvarets tekniska verksamhet. Organisationen är emellertid för liten. Teknikerna hinna icke med alla de uppgifter, vartill de äro avsedda. Styrelsen har därför måst lämna direktiv om prioritering av arbetsuppgifterna. Oaktat det utan tvekan vore behöfligt med en tekniker för varje län, inskränker sig styrelsen med hänsyn till rådande förhållanden till att yrka på inrättande av 5 nya teknikertjänster. Styrelsen avser härmed att på 2 tekniker dela dels Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län, dels Stockholms, Uppsala och Västmanlands län, dels Malmöhus och Kristianstads län, dels Göteborgs och Bohus samt Hallands län, dels ock Västerbottens och Norrbottens län.

Mot styrelsens förslag har *reservation* avgivits av en ledamot av styrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, vilken yttrar:

Jag har tidigare i princip uttalat, att tekniker icke borde tillsättas inom civilförsvarets lokala organisation utan att behovet av teknisk sakkunskap inom civilförsvaret borde tillgodoses centralt eller eljest i annan ordning. I enlighet härmed kan jag ej tillstyrka förslaget, att inom civilförsvarsområdenas administration nu inrätta ytterligare fem tjänster som civilförvarstekniker.

1 d) Riket är indelat i 100 kretsar. På kretschef ankommer att under fred närmare taga del av planläggningen inom de civilförsvarsområden, som ingå i kretsen. Av särskild vikt är härvid, att han skaffar sig noggrann kännedom om fjärrhjälpens organisation och utnyttjande. Det är enligt styrelsens mening skäligt, att ersättning utgår för detta arbete. Av kretscheferna äro cirka 85 tillika civilförsvarschefer. Ersättningen till dem torde böra uppgå till 180 kronor per år utöver arvodet som civilförsvarschef. Till övriga kretschefer bör utgå ersättning med 300 kronor per år. Medelsbehovet blir alltså $(85 \times 180 + 15 \times 300)$ i runt tal 20 000 kronor.

1 f) Grunderna för beräkning av förevarande arvoden och ersättningar äro bestämda i kungörelsen nr 347/1949. Belastningen är beroende på varierande faktorer, såsom gruppindelning och tjänstgöringens längd. Till följd härav låter sig medelsbehovet icke i förväg beräknas med någon större exakthet.

1 g och 2) *Civilförsvarsstyrelsen*. Civilförsvarschefen i Stockholms civilförsvarsområde uppbär f. n. arvode — utöver pension som överstelöjtnant — med 12 000 kronor per år. Enligt beslut av 1950 års riksdag skall en befattning som civilförsvarschef i Stockholms civilförsvarsområde i lönegrad Ce 33 inrättas, då nuvarande arvodesanställda civilförsvarschefen avgår. Detta beräknas ske den 30 juni 1951. F. n. pågår en organisations-

undersökning genom statens organisationsnämnd rörande civilförsvarsbyrån i Stockholm. Det är antagligt, att nämnden kommer att rekommendera en sammanslagning av tjänsten som civilförsvarschef med civilförsvarsdirektörsbefattningen vid överståthållarämbetet. Redan under nuvarande förhållanden synes placeringen i Ce 33 otillfredsställande. Vid en sammanslagning måste enligt styrelsens mening befattningen placeras i lägst Cp 14.

Statens organisationsnämnd anför.

Stockholms civilförsvarsområde har f. n. en befolkning på över 850 000 personer och omfattar således cirka $\frac{1}{8}$ av landets hela folkmängd. Inom området finnas riksstyrelsen och de centrala ämbetsverken ävensom landets största industri- och handelscentra. De civilförsvarsstyrkor, som i händelse av krig komma att underställas civilförsvarschefen, beräknas utgöra cirka $\frac{1}{5}$ av landets totala civilförsvarsstyrkor. Civilförsvarschefen ansvarar för dessa styrkors rekrytering och utbildning under fred samt för planeringen av deras inkallelse och användning under krig och beredskap. Han har därjämte ansvaret för bl. a. planläggning och genomförande av dels evakuering av Stockholms befolkning, dels undanförsel vid krig av för landet då oersättliga varor till ett värde av hundratals miljoner kronor och dels förstörelsearbetet i fråga om varulager och industrianläggningar.

Stockholms civilförsvarsområde omfattar förutom Stockholm en stor del av Stockholms län. Då överståthållarämbetet i motsats till länsstyrelserna endast har ett enda civilförsvarsområde sig underställt, kommer en väsentlig del av de ledande och samordnande uppgifter, som åvila länsstyrelserna, att för Stockholms civilförsvarsområde i praktiken utövas av civilförsvarschefen. Den handläggning och föredragning av civilförsvarsärenden, som författningsmässigt nu sker vid ämbetet, blir under sådana förhållanden ofta huvudsakligen en granskning ur juridisk och allmänt administrativ synpunkt. Civilförsvarschefens ledning av civilförsvaret samt tillsyn att statliga myndigheter, kommuner och enskilda fullgöra sina skyldigheter i avseende å civilförsvaret kommer att i många avseenden motsvara arbetsuppgifter, som inom länen åvila länsstyrelserna. Den ledning och övervakning, som sålunda utövas av civilförsvarschefen i Stockholm, nödvändiggör ett nära samarbete med militära myndigheter, övriga statliga myndigheter, kommunernas representanter och organ samt sammanslutningar och företag inom näringslivet. Med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning, det mycket stora ansvaret, kraven på befattningshavarens arbetsförmåga, organisationsförmåga och omdöme samt den auktoritet, tjänsten kräver, förordar nämnden, att befattningen placeras i Cp 14.

Vid Stockholms civilförsvarsområde är civilförsvarschefen heltidsanställd. Genom sitt arbete får han en vida större praktisk erfarenhet i civilförsvarsfrågor än den vid överståthållarämbetet placerade civilförsvarsdirektören. Vidare har civilförsvarschefen till sitt förfogande ett flertal specialister inom civilförsvarsbyrån. På grund av dessa förhållanden har civilförsvarschefen i stor utsträckning genom remissförfarande eller på annat sätt kommit att deltaga i ett flertal sådana ärenden, som behandlas av civilförsvarsdirektören. Ehuru redan nu en viss delegering av beslutanderätten gjorts till civilförsvarschefen, förekommer dock ett icke obetydligt dubbelarbete genom att vissa ärenden bli föremål för behandling vid såväl överståthållar-

ämbetet som civilförsvarsbyrån. En rationell organisation förutsätter en ytterligare överflyttning av arbetsuppgifter till civilförsvarschefen. Härigenom skulle civilförsvarsdirektörens arbetsbörda komma att lättas, varjämte de skiljaktigheter i arbetsuppgifter, som redan nu förefinnas i förhållande till motsvarande befattningshavare i länsstyrelserna, bli ytterligare markerade. Med hänsyn härtill anser nämnden behov icke föreligga av en befattningshavare med ställning såsom civilförsvarsdirektör. Innan undersökningarna i sin helhet äro avslutade, kan emellertid nämnden icke yttra sig över ämbetets behov av arbetskraft för kvarstående och eventuellt tillkommande försvarsuppgifter. Icke heller är nämnden beredd att nu taga ställning till civilförsvarsbyråns organisation eller dennas ställning till överståthållarämbetet.

Yttranden.

Statskontoret kan ej finna, att tillräckliga skäl blivit anförda för anvisande av medel till arvoden åt kretschefer. Då frågan om löneställningen för civilförsvarschefen i Stockholm prövats av statsmakterna så sent som vid 1950 års riksdag, motsätter sig statskontoret bestämt en ändring av lönegradsplaceringen.

Statens lönenämnd anför.

Mot civilförsvarsstyrelsens förslag att bereda extra-ordinarie anställning åt de extra befattningshavarna inom civilförsvarsområdenas administration fann lönenämnden föregående år ej anledning till erinran, särskilt som viss del av personalen redan vore uppförd på extra ordinarie stat. Nämnden ifrågasätter, om de arbetsuppgifter, som ankomma på kretscheferna, äro av den omfattning, att ersättning skall anses erforderlig; särskilt gäller detta beträffande de kretschefer, som äro civilförsvarschefer och i denna egenskap uppbära ersättning av statsmedel. Nämnden — som finner det betänkligt, att frågan om civilförsvarschefens i Stockholm löneställning redan nu upptages till omprövning — kan icke tillstyrka den av organisationsnämnden föreslagna inplaceringen i Cp 14. Enligt nämndens mening borde icke högre lönegrad än för regementschef i allmänhet gällande eller Cp 12 tagas under övervägande.

Överståthållarämbetet uttalar.

Ämbetet tillstyrker den föreslagna lönegradsplaceringen för civilförsvarschefen i Stockholm och ansluter sig i allt väsentligt till den av organisationsnämnden anförda motiveringen härför. Löneställningen motsvarar den, som gäller för vissa högre överstebeställningar inom krigsmakten. Med hänsyn till civilförsvarchefens ansvarsfulla ställning, storleken av till civilförsvarsområdet hörande styrkor m. m. torde en lägre placering icke skäligt kunna ifrågakomma. Befattningen som civilförsvarsdirektör i Stockholm är f. n. i enlighet med ämbetets förslag endast tillsatt på förordnande. Innan organisationsnämnden fullföljt sin undersökning rörande civilförsvarsbyråns organisation är ämbetet icke berett att taga ställning till frågan, huru behovet av en föredragande i civilförsvarsärenden bör tillgodoses. Då utredningen icke torde kunna slutföras i så god tid, att frågan hinner regleras i samband med nästa års statsverksproposition, föreslår ämbetet, att befattningen som civilförsvarsdirektör får kvarstå jämväl un-

der budgetåret 1951/52 men även fortsättningsvis hållas tillsatt endast på förordnande.

Departementschefen.

Av de 175 heltidsanställda befattningshavarna i den nuvarande organisationen äro 54 extra ordinarie och 46 extra tjänstemän varjämte 75 inneha tjänster i den reglerade befordringsgången, dock att 57 befattningshavare inom den sistnämnda gruppen erhålla befordran endast såsom extra tjänstemän. Vid tjänsternas fördelning på extra ordinarie och extra har principen varit, att extra ordinarie befattning inrättats i de fall, då motsvarande kommunala befattning vid statens övertagande av organisationen var förenad med pensionsrätt, eller då befattningshavaren eljest förvärvat kommunal pensionsrätt. Civildörsvarsorganisationens stadga och effektivitet måste givetvis bliva lidande på att befattningar av extra natur äro dominerande inom botteninstansen. Det är därför enligt min mening nödvändigt, att antalet pensionsberättigande tjänster ökas. Jag finner mig dock f. n. endast kunna tillstyrka, att högst 20 extra befattningar överföras på extra ordinarie stat. De befattningar, som överföras, böra fylla ett uppenbart stadigvarande behov.

Den nuvarande personalstyrkan inom civilförsvarsområdena har visat sig vara otillräcklig för de uppgifter, som skola fullgöras i botteninstansen. Eftersläpningar ha därför uppstått inom olika verksamhetsområden. Möjligheter måste givas den lägsta instansen att fullgöra sina uppgifter. Jag biträder därför civilförsvarsstyrelsens hemställan, att medelstilldelningen för anställande av tillfällig personal höjes med 300 000 kronor. Förslaget om utökning av antalet teknikertjänster vill jag i så måtto biträda, att jag förordar anställande av 2 nya tekniska experter. I samband härmed kan en ny distriktsindelning göras, där intet distrikt omfattar mer än två län.

Förslaget, att kretscheferna skulle erhålla ersättning för sitt uppdrag, anser jag mig icke kunna biträda.

Civilförsvarschefen i Stockholms civilförsvarsområde, vilken f. n. är en pensionerad officer, uppbär ett arvode av 12 000 kronor om året. 1950 års riksdag beslöt, att tjänsten efter den nuvarande civilförsvarschefens avgång skulle placeras i Ce 33. Vid en pågående organisationsundersökning rörande civilförsvarsbyrån i Stockholm har statens organisationsnämnd funnit, att befattningen borde placeras i Cp 14. Då det ansetts av vikt, att man redan i samband med den nuvarande befattningshavarens avgång, vilken beräknas ske den 30 juni 1951, skall kunna förvärva en lämplig innehavare till tjänsten, har förslaget om lönegradsplaceringen ansetts böra framföras redan nu, innan organisationsundersökningen i övrigt avslutats. Organisationsnämnden har även erhållit den uppfattningen, att vissa arbetsuppgifter kunna överflyttas från civilförsvarsdirektören vid överståthållarämbetet till civilförsvarschefen samt att en befattningshavare med ställning som

civilförsvarsdirektör icke är behövlig. Nämnden har emellertid icke ansett sig kunna yttra sig om ämbetets behov av arbetskraft för kvarstående och eventuellt tillkommande försvarsuppgifter. För egen del anser jag mig icke kunna taga ställning till frågan om lönegradsuppflyttning av tjänsten som civilförsvarschef, förrän jag blivit i tillfälle att pröva resultatet av organisationsundersökningen i dess helhet. I avbidan härpå torde även tjänsten som civilförsvarsdirektör vid överståthållarämbetet få bibehållas. För nästa budgetår räknar jag för civilförsvarschefens del med avlöning efter 33 lönegraden.

I enlighet med det sagda skulle anslaget uppräknas med 300 000 kronor för utökning av tillfällig personal, 28 800 kronor för 2 nya tekniska experter samt 5 256 kronor, motsvarande skillnaden mellan lön efter Ce 33 och arvode om 12 000 kronor för civilförsvarschefen i Stockholm. Härtill komma automatiska utgiftsökningar på grund av löneklassuppflyttningar m. m. om tillhoppa 15 944 kronor. Anslaget skulle alltså ökas med 350 000 kronor.

Jag har ej något att erinra mot förslaget, att en särskild anslagspost till arvoden och ersättningar för mistad arbetsinkomst till civilförsvarschefer och deras ställföreträdare utbrytes ur icke-ordinarieposten. Den nya anslagsposten, vilken torde kunna benämnas Arvoden till civilförsvarschefer m. m., bör uppföras förslagsvis.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden till civilförsvarschefer m. m. 288 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 2 357 000 kronor samt rörligt tillägg 125 000 kronor. Av ökningen om 350 000 kronor faller ett belopp av 345 000 kronor på de båda förstnämnda anslagsposterna samt 5 000 kronor på posten till rörligt tillägg.

Anslaget bör alltså uppföras med (288 000 + 2 357 000 + 125 000) 2 770 000 (+ 350 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Arvoden till civilförsvarschefer m. m., förslagsvis	288 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 357 000
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	125 000
Summa förslagsanslag kronor	2 770 000;

b) till Civilförsvarsområdenas administration: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 2 770 000 kronor.

[199] 4. **Civildförsvarsområdenas administration: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	500 000	701 291
1950/51 (statsliggaren s. 1087)	350 000	
1951/52 (förslag)	410 000	

Yrkande.

Civildförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 155 000 kronor. Højningen avser posten till expenser, vilken post för budgetåret 1950/51 anvisats med 110 000 kronor.

Motiv.

Belastningen under budgetåret 1949/50 uppgick till nära 150 000 kronor. Förutom den uppräknig av anslagsposten, som föranledes av belastnings-siffran, måste medel beräknas för inköp från de kommunala myndigheterna av ritningar över nybyggnader. Dessa ritningar äro nödvändiga för att — om ett hus under krig skadas eller störtar in — kunna snabbt lokalisera skyddsrum, källargångar och andra anordningar. Tidigare ha nämnda myndigheter, som intill den 1 juli 1949 svarat för civildförsvarsadministrationen i civildförsvarsområdena, kostnadsfritt ställt ritningar till civildförsvarschefernas förfogande. För tiden därefter ha de förklarat sig vara utan skyldighet att tillhandahålla ritningar. Styrelsen delar uppfattningen, att skyldighet ej föreligger för kommun att ställa ritningar till förfogande. Kostnaderna för inköpen beräknar styrelsen till 75 000 kronor. I anledning av den föreslagna personalförstärkningen ökas expensbehovet med 40 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså för expenser (150 000 + 75 000 + 40 000) 265 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Enligt statskontorets mening kan det ej vara orimligt att begära, att de kommunala myndigheterna utan ersättning ställa ritningar över nybyggnader till civildförsvarschefernas förfogande, i synnerhet som staten numera påtagit sig kostnaderna för civildförsvaret. Någon medels-anvisning för detta ändamål torde därför skäligen ej böra ifrågakomma.

Departementschefen.

I likhet med statskontoret anser jag, att medel icke böra anvisas för inköp från de kommunala myndigheterna av ritningar över nybyggnader. Det synes mig självfallet, att kommun bör kostnadsfritt ställa dylika ritningar till civildförsvarschefens förfogande. Sedan det visat sig, att vissa kommuner ej äro villiga att göra detta, bör enligt min mening ett förtydligande äga rum i detta hänseende genom ändring i civildförsvarslagen. Jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå sådan ändring.

Anslagsposten till expenser bör med hänsyn till dels belastningen och dels de föreslagna personalförstärkningarna uppräknas. Jag förordar, att

posten ökas med 60 000 kronor. I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 22 december 1950 medgivit, att anslagsposten finge överskridas med 110 000 kronor för anskaffning m. m. av en adresseringsmaskinanläggning för Stockholms civilförsvarsområde. Jag beräknar anslaget till (350 000 + 60 000) 410 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvarsområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

[200] 5. **Utbildnings- och övningsverksamhet.** För budgetåret 1950/51 har för detta ändamål anvisats ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor (statsliggaren s. 1088).

Till det vid propositionen nr 248/1950 fogade statsrådsprotokollet uttalade jag min anslutning till ett av civilförsvarsstyrelsen framlagt förslag om att statens civilförsvarsskola skulle från vårterminens början 1951 provisoriskt omorganiseras till en internatskola och förläggas till någon plats, där praktiska övningar kunde bedrivas. Även riksdagen ansåg, att en sådan omorganisation borde komma till stånd. Fr. o. m. nästa budgetår bör enligt min mening skolan givas en mera permanent organisation. Jag är emellertid icke nu beredd att framlägga förslag härutinnan, utan har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att särskild proposition i ämnet avlåtes till 1951 års riksdag. I samband därmed torde även medelsbehovet å övriga under anslaget till Utbildnings- och övningsverksamhet uppförda poster få upptagas till prövning. Anslaget bör alltså i riksstatsförslaget uppföras med ett preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet till 3 800 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor.

[201] 6. **Bidrag till vissa frivilliga organisationer.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	285 000	270 000
1950/51 (statsliggaren s. 1090)	285 000	
1951/52 (förslag)	285 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 115 000 kronor.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
Riksluftskyddsförbundets verksamhet:			
1. Bidrag till upplysnings- och propagandaverksamhet . .	5 400	30 400	25 000
2. Verksamhet för instruktörsutbildning av lärare	43 500	63 500	20 000
3. Bidrag till annan frivillig utbildningsverksamhet	100 000	170 000	70 000
			115 000

Motiv.

1) Under år 1949 ha kostnaderna för upplysningsverksamhet uppgått till 40 318 kronor. Förbundet har alltså med egna medel bestritt huvuddelen av kostnaderna. Verksamheten har hittills varit otillräcklig. Den ökade upplysningsverksamhet, som skulle möjliggöras genom anslagspostens höjning, skulle i första hand avse att göra allmänheten inom hem-skyddsorganisationen — där f. n. i stort sett ingen utbildning sker — förtrogen med dess uppgifter i krig och dess möjligheter att skydda sig mot hemortskrigföringens verkningar.

2) Nuvarande medelstilldelning räcker till utbildning av cirka 270 lärare per utbildningsår. Skolöverstyrelsen anser i likhet med förbundet, att minst 400 lärare böra utbildas per år. Civilförsvarsstyrelsen understryker för sin del vikten av att skollärare, som äro pedagogiskt utbildade, få tillfälle att inhämta kunskaper om civilförsvaret. Härigenom blir det möjligt att särskilt i ett skärpt läge anskaffa goda instruktörer för allmänhetens utbildning i grundläggande civilförvar. Kostnaderna för utbildning av 400 skollärare bli (400×160) 64 000 kronor. I enlighet härmed bör delposten uppräknas med 20 000 kronor.

3) Anslagsposten har hittills avsett kostnader för utbildning av allmänheten på frivillighetens väg i sjukvård och brandskydd. Förbundet har i samråd med civilförsvarsstyrelsen upptagit frågan om frivillig utbildning även av dem, som äro inskrivna i allmänna civilförsvaret. Med hänsyn till den korta tid, som står till buds för obligatorisk utbildning, skulle tillkomsten av en kompletterande frivillig utbildning medföra en avsevärd förstärkning av den personliga beredskapen. De totala kostnaderna för utbildning av allmänheten i sjukvård och brandskydd samt för kompletterande utbildning av allmänna civilförsvarets personal beräknas till 170 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret avstyrker ökad medelsanvisning till riksluftskyddsförbundet. Denna fråga var föremål för övervägande vid anmälan av proposition nr 248/1950, utan att föredragande departementschefen ansåg sig kunna biträda civilförsvarsstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Jag anser mig icke f. n. kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 285 000 kronor.

[202] 7. Försöksverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	115 000	140 687
1950/51 (statsliggaren s. 1090)	115 000	
1951/52 (förslag)	115 000	

Yrkanden.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer,

1) att försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen skola åläggas att i möjligaste mån inrikta sin forskningsverksamhet jämväl med hänsyn till civilförsvarets behov samt att delgiva civilförsvarsstyrelsen försöks- och forskningsresultat;

2) att anslaget höjes med 65 000 kronor.

Motiv.

1) Till forskningsanstaltens disposition har för budgetåret 1950/51 ställts sammanlagt 7 175 000 kronor. Vid anstaltens tillkomst förutsattes, att dess verksamhet skulle vara inriktad på militära behov. Emellertid är det uppenbart, att för militärt behov bedriven forskning inom vissa områden är av betydelse även för civilförsvaret. Detta gäller särskilt studiet av gas, andra kemiska och radioaktiva stridsmedel samt skyddet däremot. Det synes naturligt, att resultatet av forskningsanstaltens verksamhet inom områden, som beröra civilförsvaret, delgivas civilförsvarsstyrelsen ävensom att anstaltens forskning på dessa områden i möjligaste mån inriktas jämväl med hänsyn till civilförsvarets behov. Särskild ersättning härför kan knappast utgå från det blygsamma anslag, civilförsvarsstyrelsen disponerar för försök och forskning.

Samma förhållanden gälla beträffande fortifikationsförvaltningen. Här är det framför allt fråga om försök och forskning rörande skyddsrumskonstruktioner.

2) För byggnadsteknisk försöksverksamhet, omfattande bl. a. undersökningar för fredsmässigt utnyttjande av fullträffsäkra skyddsrum, erfordras 60 000 kronor. I syfte att utröna möjligheterna att med stadsplanetekniska medel stärka bebyggelsens motståndsförmåga mot inverkan av anfall från luften böra systematiska studier och analyser av nyare samhällsplaner företagas. Medelsbehovet beräknas till 10 000 kronor. För försök med utrustning för radiomanövrering av tyfonaggregat avses 4 000 kronor. Fortsatta försök böra utföras dels med utprovning av lämpliga radiostationer för riks- och lokalnäten, dels ock med apparater för fjärrskrift över radiostationer för länsnätet. Kostnaderna uppskattas till 18 000 kronor. Vidare beräknas för experimentella undersökningar avseende konstruktion och anskaffning av förbättrad mörkläggningsmateriel, samt för den brandtekniska delen av försöksverksamheten 3 000 resp. 10 000 kronor. I övrigt förelig-

gande uppgifter av betydelse avse utarbetande av metoder till skydd mot kvävning i skyddsrum i händelse av storbränder, skydd mot radioaktivt stoff och bakteriologiska stridsmedel, vidgad försöksverksamhet med de nya brandmedlen, förnyad granskning av principerna för avgasning av civilbefolkningen, anordnande av speciella skydd för de stora inkörsöppningarna i de fullträffsäkra skyddsrummen samt utformning av luft- och ventilationskanalerna till fullträffsäkra anläggningar. Medelsbehovet för dessa ändamål beräknas till 70 000 kronor.

Sammanlagt erfordras alltså för försöksverksamheten (60 000 + 10 000 + 4 000 + 18 000 + 3 000 + 10 000 + 70 000) 175 000 kronor, vilket innebär en ökning med 65 000 kronor i förhållande till anvisningen för innevarande budgetår.

Yttranden.

Försvarets forskningsanstalt anför.

Under budgetåren 1945/46—1949/50 har anstalten från civilförsvarsstyrelsen erhållit bidrag med 50 000, 65 000, 50 000, 30 000 resp. 35 000 kronor. I statsverkspropositionen till 1950 års riksdag (IV s. 159) rekommenderade föredragande departementschefen anstalten att i vidgad omfattning lägga sin verksamhet på s. k. beställningsforskning för att under tider av knapphet på direkta anslagsmedel kunna bibehålla sin forskarstab. I skrivelse till civilförsvarsstyrelsen den 13 mars 1950 meddelade anstalten, att den med hänsyn till bristen på medel icke kunde åtaga sig att bearbeta några forskningsuppgifter för civilförsvarets räkning, såvida icke särskild ersättning härför utginge.

Enligt för anstalten gällande provisorisk instruktion skall anstaltens verksamhet vara inriktad på militära syften. Det är ofta svårt att draga gränsen mellan forskningsuppgifter för rent militära ändamål och sådana, som kunna vara av betydelse jämväl för civilförsvaret. Hitintills har anstalten utfört en del uppdrag för civilförsvarsstyrelsen samt låtit styrelsen få del av vid anstalten framkomna resultat, som bedömts kunna utnyttjas även inom civilförsvaret. Då emellertid anstalten anser sig ha skyldighet att i första hand bearbeta de problem, som av försvarsgrenarna och anstalten befunnits vara av vikt för det militära försvaret, synes det icke möjligt att utan tillskott av medel utvidga forskningsverksamheten till att möta alla de önskemål, som styrelsen kan komma att framställa. Anstalten anser sig därför icke kunna tillstyrka utfärdandet av en föreskrift med av civilförsvarsstyrelsen föreslaget innehåll. Det skall emellertid allt framtida vara forskningsanstalten angeläget att meddela styrelsen alla de resultat, som kunna vara av värde för civilförsvaret.

Fortifikationsförvaltningen yttrar:

Förvaltningen har under budgetåren 1947/48—1950/51 för forsknings- och försöksverksamhet endast erhållit ett anslag av 250 000 kronor per budgetår mot åskade 400 000 kronor. Då f. n. cirka 100 000 kronor per budgetår åtgå till löner åt forskningspersonal, återstå allenast cirka 150 000 kronor för försöksverksamheten. Med de anvisade medlen skall den för samtliga försvarsgrenar erforderliga forskningsverksamheten bestridas. Under bud-

getåren 1948/49 och 1949/50 har förvaltningen från civilförvarsstyrelsen erhållit bidrag på 10 000 resp. 20 000 kronor. Förvaltningen har på olika sätt tillhandahållit eller möjliggjort för civilförvarsstyrelsen att taga del av sådana resultat av sin verksamhet, vilka bedömts vara av betydelse för civilförsvaret. En av Kungl. Maj:t utfärdad föreskrift av det innehåll, civilförvarsstyrelsen föreslagit, skulle icke kunna medföra någon reell förändring av nuvarande förhållanden. En ytterligare anpassning av forskningsverksamheten efter civilförsvarets behov kan bli en möjlig endast om ämbetsverket tilldelas ytterligare medel för verksamheten. Ur förvaltningens synpunkt är det en fördel, om anslagen avvägas så, att forskningen kan inriktas på för civilförsvaret aktuella problem i högre grad än som nu är möjligt.

Departementschefen.

Från detta anslag har civilförvarsstyrelsen under en följd av år bl. a. ställt medel till förfogande för försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen för utförande av vissa forskningsuppgifter, som främst beröra civilförsvaret. Styrelsen har nu hemställt, att de nämnda myndigheterna skola åläggas dels att utan särskild ersättning i möjligaste mån inrikta forskningsverksamheten jämväl med hänsyn till civilförsvarets behov och dels att delgiva styrelsen försöks- och forskningsresultat. Med hänsyn till vad forskningsanstalten och fortifikationsförvaltningen anfört i sina remissyttranden, har jag efter samråd med chefen för försvarsdepartementet ansett mig icke kunna förorda att dessa myndigheter åläggas att utan särskild ersättning inrikta sin verksamhet på angivet sätt. I den mån den för militära syften bedrivna forskningsverksamheten kan vara av intresse även för civilförsvaret, bör dock civilförvarsstyrelsen erhålla del av de framkomna resultaten. Det synes lämpligt, att en särskild föreskrift i detta hänseende utfärdas.

Den av civilförvarsstyrelsen begärda höjningen av anslaget till försöksverksamhet anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör alltså uppföras med ett oförändrat belopp av 115 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 115 000 kronor.

[203] 8. Engångsanskaffning av materiel.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	5 490 000	2 067 498
1950/51 (statsliggaren s. 1090)	4 626 000	
1951/52 (förslag)	16 315 000	

Yrkanden.

I. *Civilförvarsstyrelsen* (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med 41 624 400 kronor.

1. Personlig utrustning	17 522 400
2. Alarmeringsanordningar	250 000
3. Signalmateriel	1 755 000
4. Teknisk materiel	940 000
5. Gasskyddsmateriel	18 484 000
6. Socialtjänstmateriel	550 000
7. Sjukvårdsmateriel och läkemedel	1 815 000
8. Instrument för mätning av radioaktiv strålning	308 000
	41 624 400

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 12/12 1949) hemställer, att 110 000 kronor anvisas till anskaffning av viss utrustning för sanitetskontroll.

Motiv.

I. Civilförsvarsstyrelsen framlade i anslagsframställningen för budgetåret 1950/51 en fullständig plan för anskaffning av materiel. Enligt planen skulle anskaffningen påbörjas den 1 juli 1950 och vara i huvudsak avslutad efter 5 år eller under budgetåret 1954/55. Kungl. Maj:t fann ej skäl förelägga riksdagen förslag om materielanskaffning annat än i mindre omfattning. Bristerna kvarstå sålunda i huvudsak ofyllda. Därjämte ha beträffande vissa materielslag ytterligare behov yppats. Styrelsen baserar sina anslagsäskanden för budgetåret 1951/52 på förutsättningen, att materielbristerna skola vara i huvudsak fyllda inom fyra år fr. o. m. den 1 juli 1951, utom i fråga om viss särskilt angelägen materiel, för vilken en snabbare anskaffningstid erfordras.

1) För täckande av bristerna i fråga om personlig utrustning erfordras materiel för ialles 17 522 400 kronor. Denna utrustning bör inköpas utan dröjsmål.

2) Enligt förut nämnda plan böra alarmeringsanläggningar anskaffas för 454 000 kronor, varav 84 000 kronor för komplettering å 30 orter av befintliga anläggningar och 100 000 kronor till reservmateriel. Vid företagen utredning har framkommit, att komplettering behöver ske på cirka 80 orter i stället för 30 samt att för ändamålet erfordras 110 tyfonaggregat. Kostnaderna härför bli 330 000 kronor i stället för i planen upptagna 84 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till $[454\,000 + (330\,000 - 84\,000)]$ 700 000 kronor. Härav avse 100 000 kronor inköp av reservmateriel. Reservmaterielen bör anskaffas så skyndsamt som möjligt, medan övrig materiel kan upphandlas under 4 år. För nästa budgetår erfordras alltså $\left(100\,000 + \frac{600\,000}{4}\right)$ 250 000 kronor.

3) Bristerna beträffande signalmateriel (reservmateriel för radio, fälttelefoner, chiffreringsapparat, bilradiostationer, reservanläggningar för elektrisk kraft, komplettering av civilförsvarets radionät, rörliga radiostationer m. m.) uppgå till 1 755 000 kronor. Denna materiel bör anskaffas så skyndsamt som möjligt.

För ändring av vissa polisradiostationer, så att de kunna utnyttjas av civilförsvaret, har tidigare anvisats tillhopa 250 000 kronor. Vissa av polis-

radioanläggningarna böra av driftsäkerhetsskäl utbytas inom en relativt nära framtid. På de orter, där dylika anläggningar finnas, kan erforderlig räckvidd erhållas, därest radiostationer placeras i vederbörande ords civilförsvarscentral. Genom en sådan placering vinnas för civilförsvarets del betydande fördelar ur säkerhetssynpunkt, vartill kommer, att kostnaderna för såväl betongskydd som manöverledningar inbesparas. I dessa fall böra arbeten för att göra polisradiostationen användbar för civilförsvaret icke företagas, utan bör ny station anskaffas för civilförsvarets del. Dessa stationer få sedan av kommunerna på allmänt gällande villkor utnyttjas för polisändamål. Här avsedd nyanskaffning av radiostationer kan jämte vidtagande av erforderliga åtgärder för att utnyttja polisradiostationer inom övriga orter ske inom ramen för anslagna medel. Civilförsvarsstyrelsen hemställer om bemyndigande att använda medlen på sätt nu sagts.

4) För inköp av bombröjningsmateriel erfordras ytterligare 350 000 kronor, vilket behov bör tillgodoses skyndsamt. För övrig teknisk materiel (kompressorer, motorspett, bensinmotorpumpar m. m.) åtgår enligt planen ett belopp av 2 347 015 kronor. Denna anskaffning torde kunna ske under en fyraårsperiod. För budgetåret 1951/52 erfordras alltså $\left(350\,000 + \frac{2\,347\,015}{4}\right)$ i runt tal 940 000 kronor.

5) För att täcka bristerna på gasskyddsmateriel enligt planen erfordras 22 335 460 kronor. Anskaffningen bör kunna uppdelas på 4 år. Den nu lagerhållna, icke lagringsbeständiga materielen bör kontinuerligt omsättas. Härför erfordras cirka 5 125 000 kronor under ettvarvt av de närmaste åren. Därjämte böra medel anvisas för vissa speciella gasskyddsåtgärder. Sålunda erfordras för impregnering och revidering av gasmaskbehållare resp. av filter till luftreningsaggregat 1 853 000 kronor resp. 1 540 000 kronor, för inköp av reservfilter till luftreningsaggregat 4 300 000 kronor samt för anskaffning av tätningslister till skyddsrum 82 000 kronor. Dessa speciella åtgärder böra vidtagas med största skyndsamhet. Medelsbehovet för gasskyddsmateriel för budgetåret 1951/52 blir alltså $\left(\frac{22\,335\,460}{4} + 5\,125\,000 + 1\,853\,000 + 1\,540\,000 + 4\,300\,000 + 82\,000\right)$ i runt tal 18 484 000 kronor.

6) Enligt planen erfordras socialtjänstmateriel för 3 305 017 kronor, varav 2 000 000 kronor för inköp av filter. Filtarna torde kunna upphandlas på 9 år och övrig materiel på 4 år. Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 blir alltså $\left(\frac{2\,000\,000}{9} + \frac{1\,305\,017}{4}\right)$ i runt tal 550 000 kronor.

7) Kostnaderna för anskaffande av sjukvårdsmateriel och läkemedel enligt planen uppgå till $(7\,103\,647 + 555\,000)$ 7 658 647 kronor. För innevarande budgetår har ett belopp av 400 000 kronor anvisats. Återstående materiel torde böra upphandlas på 4 år. Medelsbehovet för budgetåret 1951/52 blir alltså $\left(\frac{7\,658\,647 - 400\,000}{4}\right)$ i runt tal 1 815 000 kronor.

8) Till styrelsens förfogande har ställts ett sammanlagt belopp om 200 000 kronor för försökstillverkning av och prov med indikeringsapparater för radioaktiv strålning. Tillverkningen och proven beräknas kunna vara avslutade under budgetåret 1950/51. Redan nu står det klart, att två typer äro användbara och lämpliga för civilförsvarets behov. Den ena är en pennelektrometer för individuell mätning av radioaktiv strålning. Den är avsedd för viss aktiv civilförsvarspersonal. Den andra typen är en bärbar dosimeter, avsedd för indikering samt fastställande av gränser och farlighetgrad för områden med radioaktiva ämnen. Behovet av instrument är beroende av den organisation, som inom civilförsvaret skall byggas upp till skydd mot radioaktiv strålning. Denna organisation är ännu ej bestämd. Styrelsen anser dock med hänsyn till rådande läge, att medel nu måste begäras för inköp av instrument. Under alla förhållanden kommer ett behov — utöver den försöksapparat som anskaffats — att föreligga av 2 000 pennelektrometrar och 50 bärbara dosimetrar (två för varje län). Kostnaderna härför beräknas till $(2\,000 \times 140 + 50 \times 560)$ 308 000 kronor.

II. Den 30 april 1948 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande sanitetsanstalter i riket. Under utredningen har det synts medicinalstyrelsen angeläget, att den smittskyddsverksamhet, som skall bedrivas omedelbart invid landets gränser, organiseras så snart som möjligt. Då denna organisation kan genomföras utan att man avvaktar slutförandet av utredningen i vad avser de mera centralt belägna anstalterna för fullständig sanitetsbehandling, har medicinalstyrelsen ansett lämpligt att särskilt redovisa resultaten beträffande den förstnämnda delen. Styrelsen har i ärendet samrått med bl. a. försvarsstaben, försvarets sjukvårdsstyrelse, civilförsvarsstyrelsen, sjukvårdsberedskapsnämnden och förestandaren för statens bakteriologiska laboratorium.

Den första sanitetsbehandlingen (omfattande avlusning) av flyktingar, som inkomma till riket, bör under civilförsvarsberedskap ankomma på civilförvarsmyndighet. Personal, som avses skola utföra sanitetsbehandling, bör utbildas inom ramen för civilförsvarets utbildningsplikt. Erforderlig utrustning, omfattande handdrivna sprutor, bekämpningsmedel och skyddsdräkter, bör anskaffas redan under fred. Kostnaderna härför ha beräknats till 110 000 kronor. Anskaffningen och förvaringen av materielen synes f. n. böra uppdragas åt sjukvårdsberedskapsnämnden.

Departementschefen.

Sedan civilförsvarsstyrelsen avgav sin anslagsframställning har riksdagen i anledning av proposition nr 248/1950 anvisat medel å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 till bl. a. förstärkning av civilförsvarets beredskap. Därvid har riksdagen bl. a. anvisat tillhopa 29 260 000 kronor till materielanskaffning för civilförsvaret, varav 19 000 000 kronor under detta anslag. Fortfarande kvarstå emellertid brister på materiel till avsevärda belopp.

Till personlig utrustning ha 7 200 000 kronor beräknats i tilläggsstaten. Kvarstående brister uppgå till ca 10 322 000 kronor. För budgetåret 1951/52 föreslår jag, att ungefär hälften av detta belopp eller 5 000 000 kronor anvisas.

Vad angår alarmeringsanläggningar beräknades å tilläggsstaten 100 000 kronor till anskaffning av all felande reservmateriel. Övriga brister kvarstå fortfarande otäckta. För sådan komplettering av befintliga alarmeringsanläggningar, som är erforderlig till följd av större samhällens tillväxt, bör för nästa budgetår anvisas ett belopp av 50 000 kronor.

Bristerna på signalmateriel ha täckts genom medelsanvisningen å tilläggsstat, varför ytterligare medel ej erfordras för budgetåret 1951/52. Därest riksdagen ej har något att erinra däremot, ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att lämna civilförsvarsstyrelsen det begärda bemyndigandet att inom ramen för de medel, som tidigare anslagits till ändring av polisradiostationer, i vissa fall anskaffa nya radiostationer för civilförsvarets del.

I fråga om teknisk materiel anvisades å tilläggsstat 400 000 kronor, varav 350 000 kronor till bombröjningsmateriel. Bristerna uppgå till ca 2 300 000 kronor. Procentuellt sett är behovet emellertid — i jämförelse med övriga materielgrupper — relativt väl tillgodosett, varför jag anser mig icke böra upptaga något belopp till teknisk materiel för budgetåret 1951/52.

Till gasskyddsmateriel har vid anvisningen å tilläggsstaten avsetts ett belopp av 7 880 000 kronor, varav 3 422 000 kronor beräknats för anskaffning av materiel enligt organisationsplanerna och tillhoppa 4 458 000 kronor för vissa speciella gasskyddsåtgärder. Kvarstående brister enligt organisationsplanerna uppgå till ca 18 913 000 kronor. Jag förordar, att för budgetåret 1951/52 1 000 000 kronor anvisas till inköp av gasskyddsmateriel enligt organisationsplanerna. I fråga om de speciella gasskyddsåtgärderna bör under nästa budgetår återstående medelsbehov täckas. Jag beräknar härvid för impregnering och revidering av gasmaskbehållare 822 000 kronor, för impregnering och revidering av filter till luftreningsaggregat 325 000 kronor och för inköp av reservfilter till luftreningsaggregat 2 150 000 kronor. För omsättning av icke lagringsbeständig gasskyddsmateriel tillstyrker jag en medelsanvisning av 5 000 000 kronor. Medelsbehovet för inköp av gasskyddsmateriel skulle således utgöra (1 000 000 + 822 000 + 325 000 + 2 150 000 + 5 000 000) 9 297 000 kronor.

Kvarstående brister på socialtjänstmateriel uppgå till ca 3 095 000 kronor. För nästa budgetår föreslår jag, att 100 000 kronor anvisas för anskaffning av mattransportkärl och vattenflaskor.

För sjukvårdsmateriel och läkemedel anvisades å tilläggsstaten 1 455 000 kronor. Brister för ca 5 804 000 kronor kvarstå. Jag förordar, att $\frac{1}{4}$ av dessa brister täckes genom medelsanvisning under budgetåret 1951/52. I enlighet härmed bör i runt tal 1 450 000 kronor anvisas.

Civilförsvarsstyrelsens hemställan om 308 000 kronor till inköp av in-

strument för mätning av radioaktiv strålning anser jag mig böra helt biträda.

Medicinalstyrelsen har hemställt, att ett belopp av 110 000 kronor skall ställas till sjukvårdsberedskapsnämndens förfogande för inköp av viss utrustning för sanitetsbehandling av flyktingar. Jag tillstyrker, att det begärda beloppet anvisas. Eftersom den sanitetsbehandling, varom är fråga, avses skola ankomma på civilförvarsmyndigheterna, förordar jag, att anskaffningen av materielen uppdrages åt civilförvarsstyrelsen. Medel för anskaffningen torde böra anvisas under detta anslag. Även materielens förvaring torde tills vidare få ombesörjas av civilförvarsstyrelsen, i avbidan på att frågan om sanitetsanstalternas organisation i dess helhet blir löst.

Medelsbehovet under anslaget skulle alltså uppgå till (5 000 000 + 50 000 + 9 297 000 + 100 000 + 1 450 000 + 308 000 + 110 000) 16 315 000 (+ 11 689 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 16 315 000 kronor.

[204] 9. Inköp av brandmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	705 000	94 416
1949/50	—	128 893
1950/51 (statsliggaren s. 1091)	500 000	
1951/52 (förslag)	2 680 000	

Yrkande.

Civilförvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget bestämes till 4 340 000 kronor.

Motiv.

Bristerna uppgå till sammanlagt 24 863 622 kronor, varav 10 735 500 kronor för motorsprutor, 1 953 000 kronor för rörtransportvagnar, 2 720 000 kronor för snabbkopplingsrör, 5 367 747 kronor för brandslang, 1 138 992 kronor för tappkransslang och 2 948 383 kronor för övrig brandmateriel. Motorsprutorna och brandslangen böra upphandlas på nio år samt övrig materiel på fyra år. I fråga om rörtransportvagnar är det dock erforderligt, att dylika vagnar för det nuvarande innehavet av rör d. v. s. 154 vagnar skyndsamt anskaffas. Återstående 476 vagnar upphandlas på fyra år. Medelsbehovet för inköp av brandmateriel under budgetåret 1951/52 blir enligt styrelsens förslag i runt tal 4 340 000 kronor.

Departementschefen.

Sedan å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1950/51 anvisats 7 205 000 kronor till inköp av brandmateriel, uppgå bristerna till sammanlagt ca 17 658 000 kronor. Av detta belopp avse 8 185 000 kronor motorsprutor, 558 000 kronor rörtransportvagnar, 1 360 000 kronor snabbkopplingsrör, 4 368 000 kronor brandslang samt 3 187 000 kronor tappkranslang och övrig materiel. För budgetåret 1951/52 upptager jag medel till inköp av $\frac{1}{4}$ av motorsprutorna och brandslangen samt $\frac{1}{4}$ av övriga materielslag. I enlighet härmed beräknar jag medelsbehovet till i runda tal 910 000 kronor för motorsprutor, 140 000 kronor för rörtransportvagnar, 340 000 kronor för snabbkopplingsrör, 490 000 kronor för brandslang samt 800 000 kronor för tappkranslang och övrig materiel eller tillhopa således 2 680 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 680 000 kronor.

[205] 10. Anskaffning av viss förbrukningsmateriel.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	75 000	31 199
1950/51 (statsliggaren s. 1091)	125 000	
1951/52 (förslag)	140 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 16 000 kronor.

Motiv.

Nettoutgiften under anslaget budgetåret 1949/50 uppgick till cirka 31 200 kronor. Återstående del av det anvisade beloppet var emellertid bunden genom beställning, som utlagts före den 1 juli 1950 och därefter guldits.

I petitaframställningen för budgetåret 1950/51 beräknade styrelsen kostnaderna för tillgodoseende av det årliga behovet av förbrukningsmateriel vid förutsedd omfattning av utbildningen till ca 141 000 kronor. I statsverkspropositionen äskades emellertid endast 125 000 kronor, enär utbildningen icke beräknades kunna genomföras i avsedd omfattning. Riksdagen biföll detta förslag. Styrelsen förutsätter, att utbildningen under budgetåret 1951/52 skall kunna ske i fullt planlagd utsträckning. Medelsbehovet blir då 141 000 kronor.

Departementschefen.

Jag föreslår, att detta anslag, som hittills varit av förslagsanslags natur, i fortsättningen uppföres såsom reservationsanslag. Medelsbehovet för

budgetåret 1951/52 har av civilförsvarsstyrelsen angivits till 141 000 kronor. Beloppet bör enligt min mening kunna avrundas till 140 000 (+ 15 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[206] 11. Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	800 000	1 276 633
1950/51 (statsliggaren s. 1091)	1 000 000	
1951/52 (förslag)	1 632 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 732 000 kronor.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Förrådshållning av civilförsvarsmateriel	800 000	1 479 000	679 000
2. Kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel	20 000	30 000	10 000
3. Drift av statsägda alarmeringsanläggningar	180 000	223 000	43 000
	1 000 000	1 732 000	732 000

Motiv.

1) Länsstyrelserna ha beräknat de fasta kostnaderna för lokalhyror och löner till cirka 515 000 kronor samt utgifterna för underhåll av materiel, inbegripet flyttning och reparation av alarmerings- och radioanläggningar m. m., till cirka 240 000 kronor. För civilförsvarsstyrelsens egen verksamhet fordras för lokalhyra, personallöner och driftkostnader cirka 50 000 kronor. Det fortsatta rationaliseringsarbetet beräknas komma att kosta 75 000 kronor. För reparation av materiel erfordras 200 000 kronor. Detta innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 50 000 kronor. Ökningen föranledes dels av stegrade priser dels ock av ökat reparationsbehov. Vidare äskar styrelsen 75 000 kronor för lagerhållning av beställd materiel, som väntas bli levererad under slutet av innevarande eller under nästa budgetår.

Under anslagsposten böra därjämte medel beräknas för inköp av förpackningsmateriel för saneringssprit och sjukvårdsmateriel. Saneringssprit lagerhållas icke f. n. utan anses skola i ett skärpt läge upphandlas. Utöver leveransemballage erfordras s. k. arbetsemballage, d. v. s. förvaringskärl för de olika enheterna. Leverantören kan icke tillhandahålla emballage. Det synes osannolikt, att man i ett skärpt läge skall kunna anskaffa det samma på kort tid. Det är därför nödvändigt att upphandla emballaget

redan i fred. Kostnaden för inköp härav uppgår till 264 000 kronor. Sjukvårdsinstrumenten förvaras f. n. lösa. För att förhindra rost och skador på eggarna samt för att underlätta lagerhållning och distribution är det angeläget, att instrumenten få förvaras i bindtyg, fodral, etuier m. m. F. n. erfordras 10 653 bindtyg à 4 kronor samt 16 274 fodral och etuier à 1 krona. Sammanlagda medelsbehovet blir alltså i runt tal 60 000 kronor.

I enlighet med det sagda erfordras för förrådshållning (515 000 + 240 000 + 50 000 + 75 000 + 200 000 + 75 000 + 264 000 + 60 000) 1 479 000 kronor.

2) Genom försvarets forskningsanstalt kontrolleras f. n. gasmasker och viss annan gasskyddsmateriel. Även materiel, som anordnas vid gasfång till skyddsrum, såsom skyddsdörrar, skyddsluckor och skyddsventiler, bör kontrolleras. För kontroll härav genom forskningsanstalten beräknas 10 000 kronor årligen.

3) Länsstyrelserna ha beräknat kostnaderna för drift av alarmeringsanläggningar till i runt tal 153 000 kronor. Härtill kommer ett belopp om 60 000 kronor för utbyte av ventiler och ändring av anslutningsanordningar till tyfonaggregat för högtryck, så att dessa ej förväxlas med behållare för syrgas. Nu befintliga ventiler till aggregat och syrgasbehållare äro lika. Förväxlingar mellan dylika ventiler ha ägt rum, vilket föranlett olyckor med dödlig utgång. För drift av radiostationer erfordras cirka 10 000 kronor. Medelsbehovet under anslagsposten blir alltså (153 000 + 60 000 + 10 000) 223 000 kronor.

Departementschefen.

Mot civilförsvarsstyrelsens förslag och beräkningar har jag ej annan erinran, än att jag uppskattar medelsbehovet för reparation av materiel till 100 000 i stället för 200 000 kronor. Anslagsposten till förrådshållning av civilförsvarsmateriel bör således bestämmas till 1 379 000 kronor samt anslaget i dess helhet uppföras med (1 379 000 + 30 000 + 223 000) 1 632 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.*
för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av
1 632 000 kronor.

[207] 12. Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvarsområdena.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	775 000	82 869
1950/51 (statsliggaren s. 1091)	195 000	
1951/52 (förslag)	1 915 000	

Yrkande.

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 3 720 000 kronor.

	Anvisat 1950/51	Förslag	Ökning
1. Statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa fullträffsäkra skyddsrum	—	1 720 000	1 720 000
2. Vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen	20 000	2 020 000	2 000 000
			3 720 000

Motiv.

1) För budgetåret 1949/50 anvisades 575 000 kronor till statsbidrag åt aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av vissa trafikskyddsrum i samband med tunnelbanan och vissa förortslanor. Detta belopp väntas bli helt ianspråktaget under innevarande budgetår. Bolaget har meddelat civilförsvarsstyrelsen, att under nästa budgetår ytterligare skyddsrum till en beräknad kostnad av 2 580 000 kronor komma att bli färdiga (Sturebybanan 30 000 kronor, södra tunnelbanan 50 000 kronor och norra tunnelbanan 2 500 000 kronor). Statsbidraget härå beräknas till 1 720 000 kronor.

2) På senare tid ha industrierna visat ett ökat intresse för byggande av fullträffsäkra skyddsrum för sin personal. Vid de underhandsförfrågningar, som ställts till civilförsvarsstyrelsen, ha företagen framhållit, att de icke själva kunna ikläda sig hela det ekonomiska ansvaret för skyddsrummens utförande i fullträffsäkert skick. Statsbidrag kan endast lämnas, därest Kungl. Maj:t ålagt vederbörande företagare att anordna fullträffsäkert skyddsrum (29 och 70 §§ civilförsvarslagen). Civilförsvarsstyrelsen avser att föreslå Kungl. Maj:t, att sådant åläggande skall utfärdas i fråga om vissa för försvaret och folkförsörjningen synnerligen viktiga företag. För nästa budgetår bör härför upptagas ett belopp om 2 020 000 kronor.

Departementschefen.

Till statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för skyddsrum, som beräknas bli färdigställda under budgetåret 1951/52, upptager jag i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag 1 720 000 kronor.

Frågan om anordnande av fullträffskyddsrum för personalen vid vissa industrier har behandlats i 1948 års skyddsrumsutrednings betänkande. Såsom jag kommer att närmare beröra under nästföljande anslagspunkt, har jag för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att framlägga en särskild proposition i skyddsrumsförfrågan. Med hänsyn härtill anser jag mig ej böra nu upptaga några medel till fullträffsäkra personalskyddsrum för industri-företag. Anslagsposten till vissa kostnader enligt 7 kap. civilförsvarslagen bör således uppföras med oförändrat belopp.

I enlighet med det anförda skulle anslaget ökas med 1 720 000 kronor,

varför anslaget bör uppföras med (195 000 + 1 720 000) 1 915 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 915 000 kronor.

[208] 13. **Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.** För budgetåret 1950/51 har å riksstaten för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 2 130 000 kronor (statsliggaren s. 1092). Vidare har till Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum anvisats ett förslagsanslag av 700 000 kronor (statsliggaren s. 1092).

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 februari 1948 har jag tillkallat särskilda sakkunniga för att verkställa utredning rörande skyddsrumsförslaget (1948 års skyddsrumsutredning). De sakkunniga ha den 2 maj 1950 avgivit betänkande om skyddsrum för civilbefolkningen (SOU 1950: 13). Huvudpunkterna i förslaget har jag i korthet redovisat till det vid propositionen nr 248/1950 fogade statsrådsprotokollet. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling i vanlig ordning. Beredningen av ärendet inom departementet är emellertid ännu icke avslutad. Då medelsbehovet för nästa budgetår under anslagen till Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. samt till Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum kan komma att påverkas av ställningstagandet till de i betänkandet framlagda förslagen, torde anslagen i rikstatsförslaget böra uppföras endast med preliminärt beräknade belopp. Jag föreslår, att anslagen beräknas till 7 400 000 kronor resp. 700 000 kronor. Rörande anslaget till Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.* för budgetåret 1951/52 beräkna ett reservationsanslag av 7 400 000 kronor.

[209] 14. **Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1951/52 beräkna ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[210] 15. Kostnader för viss motorfordonsberedskap.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	480 000	331 966
1950/51 (statsliggaren s. 1092)	330 000	
1951/52 (förslag)	2 000 000	

Yrkande.

Civildéfvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att anslaget bestämes till 4 578 000 kronor.

Motiv.

Bristerna uppgå till 7 598 175 kronor. Härav belöper ett belopp av 67 000 kronor å hjul och ringar till kokvagnar samt 1 488 850 kronor å kärl för distribution av bensin m. m. Dessa båda slag av materiel böra inköpas så snart som möjligt. Anskaffningen av den övriga motorfordonsmaterielen (ambulanssläpkärror, transportsläpkärror, startbatterier, mörklägningsstrålkastare, draganordningar m. m.) torde böra uppdelas på 2 år. Härför erfordras under budgetåret 1951/52 i runt tal 3 022 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår blir alltså (67 000 + 1 488 850 + 3 022 000) i runt tal 4 578 000 kronor. Under detta anslag ha hittills medel anvisats jämväl för besiktning av motorfordon. Enligt styrelsens mening bör för detta ändamål i fortsättningen upptagas ett särskilt förslagsanslag.

Departementschefen.

Under detta anslag, som uppfördes första gången för budgetåret 1948/49, ha medel anvisats dels till besiktning av civilförsvarets motorfordon för utrönande av fordonens skick och dels till inköp av viss utrustning för fordonen. För besiktningen har varje år anvisats ett belopp av 50 000 kronor. I likhet med civilförvarsstyrelsen anser jag, att kostnaderna för besiktningen böra utbrytas ur detta anslag och upptagas under ett särskilt förslagsanslag. Häröf gör jag yrkande under nästa anslagspunkt.

Vad beträffar medelsanvisningen till utrustning av fordonen har ett belopp av 3 055 000 kronor anvisats å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1950/51. Härigenom ha de i civilförvarsstyrelsens petita redovisade bristerna i fråga om hjul och ringar till kokvagnar samt kärl för distribution av bensin m. m. blivt helt tillgodosedda. Kvarstående brister å övrig materiel motsvara ett medelsbehov av cirka 4 543 000 kronor. Jag förordar, att 2 000 000 kronor anvisas för budgetåret 1951/52 samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

[211] 16. **Besiktning av motorfordon.** Anslag under denna rubrik har icke tidigare funnits uppfört å riksstaten. Däremot har under ett vart av budgetåren 1948/49—1950/51 under reservationsanslaget Kostnader för viss motorfordonsberedskap anvisats ett belopp av 50 000 kronor för besiktning av civilförsvarets motorfordon.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 30/8 1950) hemställer, att fr. o. m. nästa budgetår ett särskilt förslagsanslag upptages för detta ändamål på riksstaten. Besiktningen sker nämligen kontinuerligt, varför medel härför komma att påfordras år från år. Hittills har besiktningen omfattat cirka 18 000 fordon. Minst samma antal fordon avses under nästa budgetår skola vara uttagna för civilförsvarets behov. Därför bör samma belopp, som tidigare beviljats för besiktning, anvisas för verksamheten under budgetåret 1951/52.

Departementschefen.

Såsom jag anført under föregående anslagspunkt, anser jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen, att kostnaderna för besiktning av motorfordon böra utbrytas ur reservationsanslaget till Kostnader för viss motorfordonsberedskap samt upptagas under ett särskilt förslagsanslag. Detta anslag, som torde kunna benämnas Besiktning av motorfordon, bör för budgetåret 1951/52 i enlighet med civilförsvarsstyrelsens förslag uppföras med 50 000 kronor, vilket innebär oförändrad medelsanvisning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

G. Brandväsendet.

[121] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	106 800	104 868
1950/51 (statsliggaren s. 1092)	106 800	
1951/52 (förslag)	106 800	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 3 000 kronor. Højningen avser posten till arvoden åt sakkunniga.

Motiv.

Anslagsposten, som under en följd av år utgått med 5 000 kronor, har städse helt tagits i anspråk. Med den omfattning, som riksbrandinspektörens verksamhet erhållit, är det med hänsyn till den synnerligen kännbara bristen på personal oundgängligen nödvändigt, att sakkunniga i ökad utsträckning anlitas för utredningsarbeten, vilkas förberedande handläggning å riksbrandinspektörens avdelning skulle taga alltför lång tid i anspråk. Betydelsefulla och omfattande utredningsarbeten — såsom angående brandbilar för landskommunerna, kyrkornas brandförsvar, automatisk brandalarm, brandtelegraf och stadsplanering ur brandsynpunkt — vänta på att igångsättas.

Yttrande.

Statskontoret. Yrkandet om uppräknig av anslagsposten till arvoden åt sakkunniga med 3 000 kronor framfördes redan för budgetåret 1949/50 och föranledde då förslag till riksdagen om ökad medelsanvisning (statsverkspropositionen XI ht. s. 415). Vid riksdagsbehandlingen yttrade emellertid statsutskottet (utlåt. nr 11, s. 84), att utskottet i likhet med statskontoret ansåge, att i avvidan på ytterligare någon tids erfarenhet någon højning av anslagsposten icke borde komma till stånd, varför utskottet icke vore berett tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen följde utskottet. Då tillräcklig erfarenhet ännu icke torde föreligga för att kunna rätt bedöma behovet av sakkunnig hjälp, bör enligt statskontorets mening någon ökning av anslagsposten icke ifrågakomma.

Departementschefen.

Jag kan f. n. icke tillstyrka någon højning av anslagsposten till arvoden åt sakkunniga. Då ej heller övriga anslagsposter torde böra ändras, bör

anslaget med den fördelning, som angives i gällande avlöningsstat, upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, 106 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

A. Riksbrandinspektören.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	17 400
2. Arvoden åt sakkunniga	5 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 700

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna.

Arvoden	82 700
---------	--------

Summa förslagsanslag kronor 106 800;

b) till Statens brandinspektion: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 106 800 kronor.

[213] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	60 000	47 976
1950/51 (statsliggaren s. 1093)	52 500	
1951/52 (förslag)	53 500	

Yrkande.

Civilförvarsstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 2 000 kronor. Højningen avser anslagsposten till tryckningskostnader m. m.

Motiv.

Anslagsposten upptogs för vartdera av budgetåren 1948/49 och 1949/50 med 5 000 kronor. Posten belastades förstnämnda budgetår endast med 1 433 kronor, vilket torde ha varit orsaken till att anslaget för budgetåret 1950/51 minskats till 4 000 kronor. Under budgetåret 1949/50 har anslagsposten belastats resp. — genom under samma budgetår gjorda beställningar — bundits med inalles 6 300 kronor. Riksbrandinspektören har beräknat, att under nästa budgetår minst 6 000 kronor erfordras för utgivande av för brandförsvaret betydelsefulla anvisningar, bl. a. rörande de frågor, vilka enligt föregående punkt äro avsedda att utredas genom särskilda sakkunniga.

Yttrande.

Statskontoret vill med hänsyn till belastningen av anslagsposten under budgetåret 1949/50 icke motsätta sig en uppräknings av posten, dock högst till 5 000 kronor eller samma belopp, som anvisats under tidigare budgetår.

Departementschefen.

I likhet med statskontoret anser jag, att anslagsposten till tryckningskostnader m. m. bör uppräknas med 1 000 kronor till 5 000 kronor. Anslaget skulle alltså beräknas till (52 500 + 1 000) 53 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 53 500 kronor.

[214] 3. Statens brandskola: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	98 900	91 932
1950/51 (statsliggaren s. 1094)	92 500	
1951/52 (förslag)	94 500	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 8/7 1950) föreslår, att anslaget ökas med 6 400 kronor.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Arvoden till timlärare vid följande kurser:			
a) Brandchefskurs kat. I.....	—	4 000	+ 4 000
b) Brandmästare- och brandförman kurs kat. II	1 600	800	— 800
c) Mästarekurs för skorstensfejare	3 000	6 000	+ 3 000
2. Omräkning			+ 200
			+ 6 400

Motiv.

1 a) Brandchefskurs kat. I. anordnas vart tredje år. Föregående kurs började hösten 1948.

1 b) Under budgetåret 1951/52 avses endast en kurs komma att anordnas mot tidigare två.

1 c) Bestämmelserna i ett flertal nya brandordningar ha ökat behovet av skorstensfejare med mästareutbildning. Under budgetåret 1951/52 bör därför ytterligare en mästarekurs komma till stånd.

Yttrande.

Statskontoret. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat har under de senaste åren endast omkring hälften av sökandena till mästarekursen för skorstensfejare kunnat beredas plats. Innevarande budgetår uppgick antalet sökande till 60, varav 24 kunde mottagas till den ordinarie kursen.

Till den för budgetåret 1951/52 föreslagna extra kursen beräknas kunna antagas 20 elever. Med hänsyn till det kumulerade behov av skorstensfejare med mästareutbildning, som synes föreligga, vill statskontoret ej motsätta sig föreslagen höjning av anslaget.

Departementschefen.

Såsom skolans styrelse föreslagit, bör under budgetåret 1951/52 en brandchefskurs kategori I påbörjas, vilket medför en kostnadsökning av 4 000 kronor. Jag har ej heller något att erinra mot att endast en brandmästare- och brandförmanskurs kategori II anordnas mot tidigare två, varigenom en minskning av medelsbehovet med 800 kronor uppkommer. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka någon utökning av antalet mästarekurser för skorstensfejare. Till följd av löneklassuppflyttningar m. m. bör anslaget uppräknas med 200 kronor. Med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förordar jag vidare, att brandskolans anslag nedräknas med tillhopa 2 600 kronor. Minskningen torde kunna ernås genom att dels slopa repetitionskurserna för brandchefer, brandmästare och brandförmän kategori II och dels minska antalet skogsbrandsläckningskurser från 33 till 32. Av minskningen kommer 1 400 kronor att falla på avlöningsanslagets icke-ordinariepost samt 1 200 kronor på posten till övriga expenser under omkostnadsanslaget.

I enlighet med det sagda skulle avlöningsanslaget ökas med (4 000 — 800 + 200 — 1 400) 2 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 16 800 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 73 400 (+ 2 000) kronor, rörligt tillägg oförändrat 4 300 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (16 800 + 73 400 + 4 300) 94 500 (+ 2 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> . . .	16 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	73 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 300

Summa förslagsanslag kronor 94 500;

b) till Statens brandskola: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 94 500 kronor.

[215] 4. Statens brandskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	55 900	51 131
1950/51 (statsliggaren s. 1094)	58 000	
1951/52 (förslag)	56 600	

Yrkande.

Styrelsen för statens brandskola (skr. 8/7 1950) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 kronor.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Kostnader för läroböcker vid följande kurser:			
a) Brandmästare- och brandförmanskurs kat. II	1 300	650	— 650
b) Mästarekurs för skorstensfejare	1 200	2 400	+ 1 200
Avrundning.....			— 50
2. Ersättning till kommuner för utnyttjande av lokaler och materiel, drivmedel för motorfordon m. m.	4 500	5 000	+ 500
			+ 1 000

Motiv.

1 a) Endast en kurs anordnas mot tidigare två.

1 b) Två kurser avses komma till stånd mot tidigare en.

2. Under brandskolans första år ställde flera kommuner lokaler och materiel till förfogande kostnadsfritt eller mot ringa ersättning. I de mindre städerna betraktades nämligen brandskolans kurser ofta som ett medel att stimulera den egna kårens utbildning. Då kurser upprepade gånger förläggas till samma ort, anse sig kommunerna böra fordra full ersättning för utnyttjande av lokaler och materiel. Anslagsposten har därför under senare år varit svår att balansera.

För de under budgetåret 1951/52 planerade kurserna äro brandskolans nuvarande lokaler otillräckliga. Styrelsen beräknar, att under 3 å 4 veckor en extra undervisningslokal behöver förhyras.

Yttrande.

Statskontoret vill ej motsätta sig den höjning av anslaget, som betingas av den ifrågasatta ökningen av kursverksamheten.

Departementschefen.

I överensstämmelse med vad jag förordat under avlöningsanslaget, biträder jag den föreslagna minskningen å 650 kronor för kostnader för läroböcker vid brandmästare- och brandförmanskurs kategori II, medan jag avstyrker uppräkningsen för utökning av antalet mästarekurser för skorstensfejare. Under avlöningsanslaget har jag vidare i besparingssyfte föreslagit viss inskränkning i antalet kurser, vilket skulle medföra en minskning å omkostnadsanslagets expenspost med 1 200 kronor. Den sammanlagda minskningen å anslagsposten till expenser blir alltså (650 + 1 200)

1 850 kronor eller i runt tal 1 900 kronor. Jag tillstyrker styrelsens förslag om höjning med 500 kronor av posten till ersättning till kommuner för utnyttjande av lokaler och materiel, drivmedel för motorfordon m. m. I enlighet med det sagda bör omkostnadsanslaget bestämmas till (58 000 — 1 900 + 500) 56 600 (— 1 400) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 56 600 kronor.

[216] 5. **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen** (statsliggaren s. 1095). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1950/51 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande.

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 11/9 1950) hemställer, att bidraget bestämmas till 5 000 kronor.

Motiv.

Brandskyddet har blivit av allt större betydelse för uppehållandet och stärkandet av Sveriges industriella produktion. Det ställes därför allt större fordringar på svenska brandskyddsföreningens utbildnings-, propaganda- och rådgivningsverksamhet. Enär även småindustrien och hantverket under de senare åren drabbats av betydande förluster genom eldsvådor, har föreningens verksamhet på detta område för nu instundande verksamhetsår planlagts i samverkan med landsorganisationen i Sverige samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation. Bevakningen av större industri- och magasinsområden har under nu skärpta utrikespolitiska förhållanden fått ökad betydelse, varför föreningen planerat att i olika delar av landet ordna ett stort antal kurser för industriens vaktmän. I samråd med riksluftskyddsförbundet och svenska brandkårernas riksförbund kommer brandskyddsutbildning att fortsätta vid ett större antal husmoderskurser.

Yttrande.

Civildéforsvarsstyrelsen tillstyrker bifall till framställningen. Styrelsen understryker värdet av de planerade kurserna för industriens vaktmän. Anordnandet av sådana kurser kommer utan tvivel att bli av stor betydelse även för civilförsvaret.

Departementschefen.

Jag vill i rådande ekonomiska läge icke förorda någon höjning av bidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000

kronor. Bidraget bör förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[217] 6. *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* (statsliggaren s. 1095). I enlighet med förslag av svenska brandkårernas riksförbund (skr. 6/9 1950), vilket tillstyrkts av civilförsvarsstyrelsen, uppföres anslaget med ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[218] 7. *Bidrag till förebyggande och släckning av brand.*

	Anslag	Nettoutgift
1948/49	385 000	684 779
1949/50	400 000	1 038 167
1950/51 (statsliggaren s. 1095)	600 000	
1951/52 (förslag)	700 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1950) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp men med följande ändrade fördelning å de i anslaget ingående särskilda posterna.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el minskn
1. Skogsbrandbevakning	260 000	250 000	— 10 000
2. Nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m.	60 000	60 000	—
3. Ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m.	280 000	290 000	+ 10 000
	600 000	600 000	—

Motiv.

Länsstyrelserna ha i infortrade yttranden beräknat kostnaderna till sammanlagt 1 045 025 kronor, varav 254 000 kronor under post 1, 62 525 kronor under post 2 och 728 500 kronor under post 3. Riksbrandinspektören har ansett skäl icke f. n. föreligga för en ökning eller en minskning av anslaget.

Med hänsyn till det något minskade behovet av medel för post 1 har riksbrandinspektören emellertid — särskilt med hänsyn till att den genomsnittliga åtgången av medlen under post 3 avsevärt överstiger 280 000 kronor per år — ansett fördelningen av anslaget böra göras på sätt ovan föreslagits.

Yttrande.

Statskontoret. Att döma av medelsåtgången under de senast förflutna budgetåren synes anslagsposten till ersättning för verksamheten vid brandsläckning m. m. vara för lågt beräknad. Medelsanvisningen för nästa budgetår torde därför böra ökas. Med hänsyn till den ovisshet, som helt naturligt måste råda i fråga om medelsbehovet, synes man böra stanna vid en uppräknings med 100 000 kronor.

Departementschefen.

Jag vill först anmäla en framställning från riksbrandinspektören om upphävande av kungörelsen den 2 december 1938 (nr 745) angående statsbidrag till kommuns skogsbrandväsen. Enligt kungörelsen må kommun, vars kostnader för skogsbrandväsendet i betraktande av kostnadernas storlek samt kommunens ekonomiska förhållanden i övrigt finnas vara för kommunen betungande, kunna erhålla statsbidrag med högst tre fjärdedelar av de nödvändiga kostnaderna. Riksbrandinspektören har i ärendet hört länsstyrelserna i samtliga län, vilka alla utom tre biträtt förslaget om kungörelsens upphävande. Över riksbrandinspektörens framställning har utlåtande inhämtats från riksräkenskapsverket, som ej haft något att erinra mot förslaget. Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då enligt vad företagen utredning visar något statsbidrag enligt kungörelsen icke utgått efter budgetåret 1943/44, anser jag, att kungörelsen bör kunna upphävas. Därest riksdagen icke uttalar någon erinran häremot, har jag således för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att kungörelsen nr 745/1938 skall upphöra att gälla fr. o. m. den 1 juli 1951.

1950 års besparingsutredning har i en under december 1950 avgiven promemoria framfört vissa förslag rörande anslagen under elfte huvudtiteln. I promemorian föreslås bl. a., att grunderna för utbetalande av ersättning för verksamhet vid brandsläckning omprövas i syfte att nedbringa statsverkets kostnader. Promemorian är föremål för övervägande inom inrikesdepartementet. Med hänsyn till tidpunkten för promemorians avlämnande kan emellertid eventuellt förslag icke hinna framläggas för 1951 års riksdag.

Vad beträffar medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag statskontorets förslag om en uppräknings av anslaget med 100 000 kronor. Jag förordar således, att anslaget uppföres med 700 000 kronor. Detta belopp bör fördelas med 250 000 kronor till skogsbrandbevakning, 60 000 kronor till nybyggnad och underhåll av brandtorn m. m. samt 390 000 kronor till ersättning för verksamhet vid brandsläckning m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[219] 8. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammnar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100	382 824
1950/51 (statsliggaren s. 1097)	300 000	
1951/52 (förslag)	300 000	

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns en reservation å anslaget av 544 969 kronor.

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med 900 000 kronor.

Motiv.

Av reservationen äro på grund av redan beslutade statsbidrag medel bundna till ett belopp av 539 460 kronor. De med dessa beslut avsedda branddammarna äro samtliga under utförande och beräknas vara färdigställda under innevarande budgetår. F. n. inneligga ansökningar om statsbidrag till branddammnar med ett sammanlagt anläggningsvärde av i runt tal 5 miljoner kronor, motsvarande i statsbidrag omkring $2\frac{1}{2}$ miljoner kronor. De medel, som stå till förfogande (5 509 + 300 000) 305 509 kronor, göra det möjligt att tillgodose endast en mycket ringa del av ansökningarna. Under innevarande budgetår kommer sannolikt ytterligare ett stort antal ansökningar om statsbidrag att göras.

I fråga om kommunernas skyldighet att draga försorg om vattenförsörjningen för eldsläckningsändamål uttalade vederbörande departementschef vid behandlingen av 7 § brandlagen:

Vad angår anläggningar för tryggnad av vattentillgången — branddammnar och brandbrunnar — synes med hänsyn till därmed förbundna kostnader åläggande för kommun att utföra dylika anläggningar i regel icke böra meddelas där ej bidrag till anläggningskostnaden kan erhållas av staten eller från annat håll.

Skyldigheten att draga försorg om vattenförsörjningen för eldsläckningsändamål är sålunda beroende av möjligheterna att erhålla bidrag. Behovet av ytterligare branddammnar är alltså mycket stort i hela landet. Alltför ofta inträffa eldsvådor, vilka icke kunna släckas av brist på vatten. Ett upphörande av statsbidragsgivningen eller en fortsatt begränsning av densamma i samma grad som f. n. torde komma att avsevärt minska kommunernas intresse av att draga försorg om sin vattenförsörjning för eldsläckningsändamål. Byggandet av branddammnar måste därjämte anses vara av största värde ur civilförsvarssynpunkt.

Därest statsmakterna finna, att statsbidragsgivningen bör fortsättas, är det ofrånkomligt, att betydligt högre anslag ställas till förfogande. Riks-

brandinspektören har beräknat det årliga medelsbehovet under en femårsperiod (budgetåren 1951/52—1955/56) till 900 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Huruvida framställningen om ökad medelsanvisning bör vinna tillmötesgående torde ytterst vara beroende av den blivande avvägningen mellan olika anslagsäskanden för nästa budgetår. Det fortsatta anläggandet av kommunala branddammar är även ett arbetskraftsspörsmål. Om denna anläggningsverksamhet prövas så angelägen, att den anses böra upprätthållas i av kommunerna önskad omfattning förefaller det uppenbart, att ett väsentligt förhöjt anslag är erforderligt, då reserverade anslagsmedel ej längre stå till förfogande.

Departementschefen.

Ehuru med hänsyn till det stora behovet av branddammar i landet en ökning av medelsanvisningen vore motiverad, finner jag mig i rådande läge böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 300 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[220] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	100	197 689
1950/51 (statsliggaren s. 1097)	100	
1951/52 (förslag)	100 000	

Vid ingången av budgetåret 1950/51 fanns en reservation å anslaget av 418 699 kronor.

Yrkande.

Civilt försvarsstyrelsen (skr. 28/8 1950) hemställer, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv.

Av reservationen äro på grund av redan beslutade statsbidrag medel bundna till ett belopp av 206 242 kronor, avseende 33 under byggnad varande brandstationer. Återstående medel, 212 457 kronor, torde räcka till statsbidrag för uppförande av omkring 35 brandstationer. Sistnämnda belopp kan med säkerhet väntas vara helt ianspråktaget vid utgången av budgetåret 1950/51. Nettoutgifterna å anslaget ha årligen ökat (102 459

kronor 1947/48, 158 751 kronor 1948/49 och 197 689 kronor 1949/50). Med hänsyn till det trängande behovet av nya brandstationer i landsorten bör anslaget uppföras med 300 000 kronor för nästa budgetår.

Yttrande.

Statskontoret. Med hänsyn till att å anslaget tidigare förefintlig reservation i sin helhet beräknas bliva tagen i anspråk under innevarande budgetår vill statskontoret, då behovet av nya brandstationer i landsorten synes vara trängande, icke motsätta sig att ytterligare medel för statsbidragsgivning anvisas för budgetåret 1951/52. I betraktande av den tidigare belastningen å anslaget synes för ändamålet icke behöva upptagas mer än 200 000 kronor.

Departementschefen.

Jag förordar, att för nästa budgetår ett belopp av 100 000 kronor anvisas för ifrågavarande ändamål och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

H. Diverse.

[221] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till medicinalstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 492 000 kronor.

[222] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 289 000 kronor.

[223] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 469 000 kronor.

[224] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 096 000 kronor.

[225] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 500 kronor.

[226] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 900 000	2 022 626
1950/51 (statsliggaren s. 1098)	2 100 000	
1951/52 (förslag)	2 078 000	

Yrkande.

Statens utlänningskommission (skr. 23/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 35 000 kronor.

	Ökning
1. Extra ordinarie anställning för viss extra amanuens- och biträdespersonal	—
2. Omräkning	35 000
	35 000

Motiv.

1) I sin petitaskrivelse för budgetåret 1950/51 anhöll kommissionen att utan hinder av tidigare föreskriven inskränkning i antalet extra ordinarie befattningar fr. o. m. den 1 juli 1950 få tillämpa kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 436) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. Departementschefen biträdde icke förslaget utan föreslog i stället, att ytterligare 24 extra tjänster skulle överföras till extra ordinarie stat. Riksdagen biföll propositionen, varigenom fr. o. m. den 1 juli 1950 antalet extra ordinarie befattningar ökat från 136 till 160.

Personalorganisationerna ha på nytt aktualiserat frågan om införandet av den reglerade befordringsgången utan inskränkningar. Härigenom skulle ytterligare omkring 70 befattningshavare erhålla extra ordinarie ställning.

Kommissionen finner starka skäl tala för att dess personal icke i detta avseende sättes i sämre läge än andra befattningshavare i statens tjänst och hemställer om bemyndigande att utan hinder av tidigare föreskriven inskränkning i antalet extra ordinarie befattningar fr. o. m. den 1 juli 1951 tillämpa kungörelsen angående reglerad befordringsgång. Några ökade lönekostnader skulle icke uppkomma. Reglerad befordringsgång tillämpas bl. a. för personalen på arbetsmarknadsstyrelsens och statens jordbruksnämnds krisdelar.

Yttranden.

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i sitt utlåtande över petitaskrivelsen för budgetåret 1950/51 icke ansåg sig böra rikta några invändningar mot yrkandet att utan inskränkning få tillämpa befordringskungörelsen å amanuens- och biträdespersonal. Yrkandet lämnades emellertid av statsmakterna utan bifall. 1949 års utlänningskommitté har erhållit i uppdrag att utreda frågan om den centrala utlänningsmyndighetens organisation. Under sådana omständigheter måste statskontoret ställa sig tveksamt mot inrättande av ett så stort antal extra ordinarie tjänster, som skulle bli va fallet vid ett bifall till kommissionens förslag. Med hänsyn till att en ny organisation icke kan förväntas bli va genomförd förrän tidigast den 1 juli 1952 vill ämbetsverket emellertid icke motsätta sig, att ett begränsat antal extra befattningar överföres å extra ordinarie stat.

Statens lönenämnd erinrar, att nämnden i utlåtande över motsvarande förslag för innevarande budgetår i och för sig icke fann anledning till erinran mot kommissionens förslag.

1949 års utlänningskommitté anser sig kunna utgå från att en central utlänningsmyndighet måste finnas som fristående myndighet även i framtiden men har ännu icke kunnat bilda sig någon bestämd uppfattning om vare sig myndighetens framtida organisation eller dess personalbehov. Kommittén kan därför icke nu bedöma i vilken utsträckning nuvarande extra amanuens- och biträdespersonal hos utlänningskommissionen bör överföras på ordinarie eller extra ordinarie stat hos den blivande centrala utlänningsmyndigheten. Ett bemyndigande för kommissionen att utan inskränkning få tillämpa kungörelsen angående reglerad befordringsgång torde emellertid icke medföra ett föregripande av frågan om kommissionens blivande organisation eller personalbehov. Då det är synnerligen angeläget, att tryggare anställningsförhållanden beredas kommissionens personal, tillstyrker kommittén förslaget. Det förhållandet att större delen av kommissionens tjänstemän endast innehar extra-anställning är förenat med mycket allvarliga olägenheter. En ändring härutinnan bör vidtagas utan uppskov.

Departementschefen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag den 29 juni 1950 uppdragit åt 1949 års utlänningskommitté att utreda frågan om den centrala utlänningsmyndighetens organisation. Utredningen kan ej väntas vara färdig inom sådan tid, att frågan kan underställas 1951 års riksdag.

Kommissionen har ansett sig böra för budgetåret 1951/52 räkna med oförändrad personalkader eller 297 befattningshavare. Jag har iniet annat att erinra mot denna beräkning än att jag — med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förordat vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor — föreslår, att anslaget nedräknas med i runt tal

57 000 kronor. Minskningen bör i sin helhet falla på anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Kommissionens hemställan om bemyndigande att utan inskränkning få tillämpa kungörelsen angående reglerad befordringsgång kan jag f. n. icke tillstyrka.

På grund av löneklassförändringar, uppflyttningar i reglerad befordringsgång m. m. bör anslaget i enlighet med kommissionens förslag uppräknas med 35 000 kronor.

I enlighet med det sagda skulle anslaget å ena sidan minskas med 57 000 kronor och å andra sidan ökas med 35 000 kronor. Nettominskningen blir alltså 22 000 kronor.

Anslaget beräknas sålunda: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner oförändrat 17 500 kronor, arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter oförändrat 17 000 kronor, ersättningar till av kommissionen anlitade sakkunniga oförändrat 2 000 kronor, arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden oförändrat 8 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 1 823 000 (— 27 000) kronor samt rörligt tillägg 210 500 (+ 5 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (17 500 + 17 000 + 2 000 + 8 000 + 1 823 000 + 210 500) 2 078 000 (— 22 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar för budgetåret 1951/52* anvisa ett förslagsanslag av 2 078 000 kronor.

[227] 7. *Statens utlänningskommission: Omkostnader.*

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	225 000	278 674
1950/51 (statsliggaren s. 1099)	245 000	
1951/52 (förslag)	248 000	

Yrkande.

Statens utlänningskommission (skr. 23/8 1950) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

	Utgifter 1949/50	Anslag 1950/51	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	26 347	17 000	25 000	+ 8 000
2. Expenser: Övriga expenser	223 967	199 000	241 000	+ 42 000
				+ 50 000

Motiv.

2) Ökningen hänför sig till anskaffandet av en automatisk telefonväxel, vilken skall ersätta kommissionens manuella växelanläggning. Anskaffandet av den nya växeln beräknas medföra, att antalet telefonister skulle

kunna minskas från 4 heltidsanställda till 2 heltidsanställda och 1 halvtidsanställd samt att antalet direkttelefoner kan minskas från 32 till 5. Personalinskränkningen och det minskade antalet direkttelefoner beräknas medföra besparingar på cirka 8 000 resp. 500 kronor per år. Tillkomsten av en automatväxel skulle avsevärt underlätta tjänstemännens arbete och ge möjligheter till en bättre service åt allmänheten.

Yttrande.

Statskontoret. Under erinran om att statsmakterna år 1950 icke ansågo sig kunna godtaga en uppräkningskommissionens expensanslag för anskaffande av en automatisk telefonväxel, avstyrker ämbetsverket bifall till det ånyo framförda yrkandet härom.

Departementschefen.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen böra uppräknas. Jag föreslår, att posten höjes med 3 000 kronor till 20 000 kronor. Förslaget om utbyte av kommissionens manuella telefonväxel mot en automatisk anläggning anser jag mig f. n. ej kunna tillstyrka. Anslaget i sin helhet skulle alltså uppföras med (245 000 + 3 000) 248 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 248 000 kronor.

[228] 8. Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	400 000	383 724
1950/51 (statsliggaren s. 1099)	630 000	
1951/52 (förslag)	630 000	

Anslaget är avsett att användas för bestridande av de kostnader, som föranledas av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, samt av kostnaderna för ombud och experter för deltagande i organisationens sammanträden, ävensom av utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område.

För år 1951 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens tredje möte i Genève sommaren 1950 fastställts till 7 300 000 dollars, varav 7 089 025 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 117 227 dollars, innebärande en ökning i förhållande till år 1950 med 272 dollars. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1951, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1951/52, beräknas ett belopp av

i runt tal 595 000 kronor. För de övriga ändamål, som skola tillgodoses från anslaget, upptager jag ett belopp av 35 000 kronor. Anslaget skulle alltså kunna uppföras med ett oförändrat belopp av 630 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 630 000 kronor.

[229] 9. Vissa kostnader i anledning av allmänna val.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 000	157 051
1948/49	400 000	450 100
1949/50	1 000	183 852
1950/51 (statsliggaren s. 1099)	200 000	
1951/52 (förslag)	150 000	

Från anslaget bestridas samtliga de kostnader, som åsamlas statsverket på grund av allmänna val. För de budgetår, då det — i likhet med vad fallet är under 1951/52 — ej förekommer val till riksdagens andra kammare eller kommunala val, har anslaget brukat uppföras med 1 000 kronor. Därvid har man i första hand räknat med utgifter för resekostnads- och traktamentsersättningar till landstingsmän och stadsfullmäktige för deltagande i val till riksdagens första kammare. Belastningen å anslaget under budgetåren 1947/48 och 1949/50 har emellertid avsevärt överstigit anvisade 1 000 kronor. Detta torde huvudsakligen ha berott på att betalningen av kostnaderna för de under närmast föregående budgetår förrättade kommunalvalen resp. andrakammarvalet släpat efter. Med hänsyn till belastningssiffrorna anser jag, att anslaget för budgetåret 1951/52 bör uppföras med 150 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[230] 10. Kommunal upplysningsverksamhet.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	175 000	94 565
1950/51 (statsliggaren s. 1100)	227 000	
1951/52 (förslag)	185 000	

Yrkande.

Nämnden för kommunal upplysningsverksamhet (skr. 5/9 1950) förslår, att anslaget minskas med 7 000 kronor.

	Anslag 1950/51	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Administrationskostnader:			
a) Ersättningar till nämndens ledamöter	2 000	1 500	— 500
b) Lön till ett kanslibiträde.....	6 300	6 800	+ 500
2. Korrespondenskurser	62 000	32 000	— 30 000
3. Muntliga kurser	125 000	148 000	+ 23 000
			— 7 000

Motiv.

Nämnden räknar med att dess verksamhet skall nå sin kulmen under kalenderåret 1951. De kommunala förtroendemen, som skola väljas till de viktigare förvaltningsorganen i de nybildade kommunerna, komma att utses vid årsskiftet 1950/51 och under första halvåret 1951. Antalet kommunalmen, som studera nämndens kurser, synes komma att bli som störst sedan valen av funktionärer ägt rum i kommunerna. Flertalet av de kommunalmen, som påbörja sina korrespondensstudier efter det att de blivit valda till uppdragen, torde icke komma att ha avslutat dem förrän tidigast inom ett år. Det kommer sålunda under en icke oväsentlig tid att finnas ett kvardröjande behov av upplysningsverksamhet. De omständigheter, som nu nämnts, samt det förhållandet att utarbetandet av nya brevkurser under första verksamhetsåret icke kunnat ske i den takt man från början räknat med motivera, att upplysningsverksamheten i anledning av kommunindelningsreformen fortsätter i första hand fram till budgetårets slut. Då de uppgifter, som ankomma på kommunerna, i stor utsträckning få sin karaktär och omfattning angivna genom beslut av statsmakterna, synes det emellertid föreligga starka skäl för att staten även efter kommunsammanslagningens genomförande stödjer dylik informationsverksamhet samt att frågan om en mer reguljär information och sättet för densamma blir föremål för prövning. Till denna fråga avser nämnden att återkomma i samband med anslagsaskandena för budgetåret 1952/53.

1 a) Under budgetåret 1949/50 uppgick medelsförbrukningen till 959 kronor, varför denna post bör kunna reduceras till 1 500 kronor.

1 b) Kanslibiträdet beräknas intjäna ett ålderstillägg under budgetåret.

2) Hittills ha tre kurser (kommunal medelsförvaltning, barnavårdslagen och kommunal hälsovård) helt färdigställts. Under innevarande budgetår torde ytterligare sju kurser medhinnas (skoladministration, föräldrabalken, hjälpformer för mödrar och barn, barnavårdsnämnden som kommunalt förvaltningsorgan, praktisk barnpsykologi, byggnadslagstiftning och ny omarbetad kurs i kommunal medelsförvaltning). Författararvoden och tryckningskostnader för dessa komma att påföras innevarande års utgiftsstat.

Under budgetåret 1951/52 beräknas endast en korrespondenskurs bli utarbetad, nämligen i bostadspolitik. De fasta kostnaderna för denna beräknas liksom för de tidigare utgivna kurserna till 9 000 kronor. Om socialhjälpnsreformen skulle beslutas vid 1951 års riksdag, tillkommer dock en eller två kurser i detta ämne.

De rörliga kostnaderna för korrespondensundervisningen ha tidigare beräknats med utgångspunkt från 350 deltagare per kurs. För år 1950 är motsvarande siffra 500. På grund av den tid som förflyter mellan kursavgifternas inbetalande och utbetalningen av de rörliga kostnaderna, kommer nämnden emellertid under budgetåret 1951/52 att åsamkas kostnader icke endast för deltagarna i kursen i bostadspolitik utan även för deltagarna i de kurser, som redan nu föreligga färdiga och de som komma att färdigställas under innevarande budgetår. Nämnden beräknar, att under budgetåret 1951/52 3 300 kommunalmän komma att studera nämndens kurser. Med hänsyn till att kurslitteratur och annan materiel icke synes behöva ställas till elevernas förfogande i den utsträckning, som tidigare beräknats, torde kostnaden per deltagare och kurs, som tidigare uppskattats till 10 kronor, kunna beräknas nedgå till 7 kronor. De rörliga kostnaderna skulle alltså belöpa sig till $(3\,300 \times 7)$ i runt tal 23 000 kronor.

Det totala medelsbehovet för korrespondensundervisningen under nästa budgetår uppskattas följaktligen till $(9\,000 + 23\,000)$ 32 000 kronor.

3) För innevarande budgetår har nämnden planerat att anordna 15 eller 16 kurser. På grund av förseningen vid vissa korrespondenskursers färdigställande föreligger under kommande budgetår ett kumulerat behov av muntliga kurser. Nämnden räknar med att under budgetåret 1951/52 anordna 20 muntliga kurser, förslagsvis fördelade på 3 i kommunal medelsförvaltning, 5 för barnavårdsnämnder och barnavårdsmän, 3 för hälsovårdsnämnder, 5 för folkskolestyrelser och 4 för byggnadsnämnder. Kostnaderna ha för innevarande budgetår beräknats till 7 800 kronor per kurs. Av det sistförflutna årets verksamhet att döma torde kostnaderna kunna minskas till 7 400 kronor per kurs. Det erforderliga anslaget skulle sålunda uppgå till $(20 \times 7\,400)$ 148 000 kronor.

Yttrande.

Statskontoret. Med hänsyn till erfarenheterna av den hittills bedrivna muntliga kursverksamheten ifrågasättes, om dessa kurser under budgetåret 1951/52 kunna komma att anordnas i den omfattning, som av nämnden beräknats. Om så ej skulle bliva fallet, bör det för ändamålet upptagna anslagsbeloppet reduceras.

Departementschefen.

Den kommunala upplysningsverksamheten har huvudsakligast varit motiverad av kommunindelningsreformen, vilken skall träda i kraft den 1 januari 1952. Såsom nämnden framhållit, torde även under tiden därefter finnas ett kvardröjande behov av sådan upplysningsverksamhet, som har ett direkt samband med tillkomsten av de nya storkommunerna. Enligt min mening böra därför medel till upplysningsverksamheten anvisas åtminstone intill utgången av budgetåret 1951/52. Det torde sedermera få

prövas, om och i vad mån även efter den 1 juli 1952 kursverksamhet för kommunala förtroendemän skall bedrivas med statsanslag.

Vad beträffar anslagsberäkningarna för nästa budgetår har jag icke något att erinra mot att delposten till ersättningar till nämndens ledamöter nedsattes med 500 kronor samt att posten till kanslibiträdet uppräknas med samma belopp på grund av löneklassuppflyttning. Nämnda båda delposter ingå i anslagsposten till administrationskostnader, vilken post således kan uppföras med ett oförändrat belopp av 40 000 kronor.

I fråga om korrespondenskurserna anser jag mig icke böra biträda förslaget om utarbetande av en kurs i bostadspolitik. Några fasta kostnader skulle alltså icke uppkomma under budgetåret 1951/52. De rörliga kostnaderna har nämnden beräknat med utgångspunkt från att 3 300 kommunalmän skola komma att studera nämndens kurser. Härvid har nämnden räknat med 400 deltagare i kursen i bostadspolitik. Med borträknande av dessa skulle alltså antalet deltagare kunna uppskattas till cirka 2 900. Då jag godtager nämndens beräkning av de rörliga utgifterna till 7 kronor per deltagare och kurs, skulle kostnaden för korrespondenskurserna således uppgå till $(2\,900 \times 7)$ i runt tal 20 000 kronor, vilket belopp understiger medelsanvisningen för innevarande budgetår med 42 000 kronor.

Jag kan icke tillstyrka någon höjning av anslagsposten till muntliga kurser, vilken nu är uppförd med 125 000 kronor. Inom ramen för detta belopp torde nämnden kunna anordna 16 å 17 kurser.

Vid bifall till förslagen skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med $(40\,000 + 20\,000 + 125\,000) 185\,000$ (— 42 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunal upplysningsverksamhet* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kronor.

[231] 11. **Resestipendier.** Detta anslag har ersatt ett tidigare anslag till resestipendier åt åklagare. Det anvisades å riksstaten första gången för budgetåret 1950/51 och uppfördes då med 10 000 kronor. Anslaget är avsett för stipendier åt företrädesvis psykiater för studier i utlandet. Från anslaget må emellertid beviljas resestipendier även för andra studieändamål.

Medicinalstyrelsen (skr. 5/9 1950) hemställer, att anslaget i vad det avser psykiater uppföres med 10 000 kronor.

Departementschefen.

Intresset bland psykiaterna för studier i utlandet med hjälp av resestipendium har visat sig vara stort. Sålunda ha 11 läkare sökt stipendium för resa under budgetåret 1950/51. Från anslaget kunna emellertid under detta budgetår endast 2 å 3 stipendier utdelas till psykiater. Anslaget torde

för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[232] 12. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*. Anslaget har i gällande riksstat upptagits till 500 000 kronor (statsliggaren s. 1101). För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[233] 13. *Extra utgifter*. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 75 000 kronor (statsliggaren s. 1101). Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[234] 14. *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst*. Medelsbehovet för nästa budgetår torde kunna uppskattas till oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

Sammanfattning.

För budgetåret 1951/52 skulle, vid bifall till gjorda förslag, under elfte huvudtiteln uppföras kronor 342 689 700

Då å riksstaten för budgetåret 1950/51 under huvudtiteln anvisats » 297 929 700
 skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas med » 44 760 000

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgå av följande sammanställning:

Avdelning	Anvisat 1950/51	Äskat 1951/52	Ökn. el. minskn.
A. Inrikesdepartementet	570 000	566 000	— 4 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	188 705 100	204 461 100	+ 15 756 000
C. Alkoholistvård	5 280 100	5 255 300	— 24 800
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	56 107 000	55 164 000	— 943 000
E. Polisväsendet	17 097 900	20 163 400	+ 3 065 500
F. Civilförsvaret	15 793 000	41 364 000	+ 25 571 000
G. Brandväsendet	1 217 100	1 418 400	+ 201 300
H. Diverse	13 159 500	14 297 500	+ 1 138 000

Vissa anslag ha endast kunnat upptagas med preliminärt beräknade belopp.

Differenserna mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om *avlönings- och omkostnadsanslagen* framgå av följande sammanställning:

Avlöningar och omkostnader.

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet	— 2 000	— 2 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 2 692 000	+ 2 124 400
C. Alkoholistvård	+ 20 400	+ 8 800
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	— 960 000	+ 17 000
E. Polisväsendet	+ 54 000	— 14 500
F. Civilförsvaret	+ 430 000	+ 115 000
G. Brandväsendet	+ 2 000	— 400
H. Diverse	— 22 000	+ 3 000
	+ 2 214 400	+ 2 251 300
	4 465 700	

Ökningen av avlöningarna beror beträffande avdelning B väsentligen på en uppräknings av anslaget till Statens sinnessjukhus: Avlöningar. Därjämte ökas anslaget till Karolinska sjukhuset: Avlöningar avsevärt på grund av tillkomsten av en barnklinik. I fråga om avdelning D må framhållas, att avlöningsanslagen nedräknats med betydande belopp med hänsyn till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor. Under avdelning F har det till civilförsvarsområdenas administration anvisade avlöningsanslaget ansetts böra uppräknas med ett relativt stort belopp. Ökningen av omkostnaderna belöper huvudsakligen på anslaget till Statens sinnessjukhus: Omkostnader.

I det följande lämnas en översikt av mera betydande ändringar å *andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag*. Först behandlas de anslag, vilka återfinnas såväl i riksstaten för innevarande budgetår som i det huvudtitelsförslag, som nu framlägges.

Mera betydande öknningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning av nya sinnessjukhus	360 000	
Driftkostnadsersättning till psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	100 000	
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	700 000	
Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	100 000	
Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	100 000	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos ..	200 000	
Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	100 000	
Bidrag till vanförestanstalter m. m.	1 600 000	
Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasaretsavdelningar m. m.	100 000	
Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	150 000	
Bidrag till driften av folktandvården	2 750 000	6 260 000

Polisväsendet.

Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	1 500 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	300 000	
Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.	1 091 000	2 891 000

Civilförsvaret.

Utbildnings- och övningsverksamhet	1 800 000	
Engångsanskaffning av materiel	11 689 000	

Inköp av brandmateriel	2 180 000	
Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	632 000	
Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena	1 720 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	5 270 000	
Kostnader för viss motorfordonsberedskap	1 670 000	24 961 000

Brandväsendet.

Bidrag till förebyggande och släckning av brand	100 000
---	---------

Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

Medicinalstyrelsens delfond	918 000	
Byggnadsstyrelsens delfond	357 000	1 275 000
Summa kronor		35 487 000

**Anslag till ändamål för vilka medel ej anvisats å riksstaten för
budgetåret 1950/51.**

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 000 000	
Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergrum	40 000	
Inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	600 000	
Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	634 000	
Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	495 000	
Vissa elektriska arbeten vid vanförestalten i Göteborg	83 000	
Modernisering m. m. av röntgenanläggningen vid vanförestalten i Göteborg	110 000	
Undersökning rörande vissa ryggsador	40 000	
Undersökning rörande yrkeshudsjukdomar	27 000	
Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor	41 400	
Anskaffande av trilénapparater	60 000	
Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare	100	7 130 500

Civilförsvaret.

Besiktning av motorfordon	50 000
Summa kronor	7 180 500

Utgiftsstegringarna å avlönings- och onkostnadsanslagen samt nyss redovisade större ökningar ävensom anslagen till nya ändamål uppgå sålunda till sammanlagt (4 465 700 + 35 487 000 + 7 180 500) 47 133 200 kronor. Å

andra sidan ha minskningar om tillhoppa 2 619 400 kronor kunnat uppnås genom större nedskärningar av vissa anslag och bortfall av andra anslag. I detta hänseende hänvisas till följande sammanställningar.

Större minskningar.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Om- och tillbyggnad av psykiatriska kliniken i Lund	350 000	
Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	680 000	
Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	102 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	100 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	300 000	
Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utläningar	335 000	1 867 000
Summa kronor		1 867 000

I gällande rikstat upptagna anslag, för vilka medel icke äskats för budgetåret 1951/52.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Serafimerlasarettet: Utrustning	89 000	
Bidrag till anordnande av en transformatorstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala	9 300	
Bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	476 500	
Statens bakteriologiska laboratorium: Anskaffande av viss utrustning	29 400	
Utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	60 000	
Lindring i obemedlades och mindre bemedlades tandvårdskostnader	45 000	
Bidrag till uppförande av ett sjukhärberge i Kare-suando	40 000	749 200

Alkoholistvården.

Bidrag till frälsningsarméns räddningshem	3 000
---	-------

Brandväsendet.

Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor	100	
Bidrag till kommuner för inköp av brandslang	100	200
Summa kronor		752 400

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Eivor Hermansson.

Register

till

Elfte huvudtiteln för budgetåret 1951/52.

A. Inrikesdepartementet.

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	508 000
2	Omkostnader	58 000
		566 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

	Medicinalstyrelsen:	
4	Avlöningar	1 640 000
10	Omkostnader	252 000
12	Beredskapsavdelning	70 000
	Sjukvårdsberedskapsnämnden:	
14	Avlöningar	113 600
16	Omkostnader	37 000
16	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 000 000
17	Utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergrum	50 000
	Sinnessjuknämnden:	
20	Avlöningar	42 600
22	Omkostnader	5 300
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
22	Avlöningar	1 455 000
27	Omkostnader	1 040 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
29	Avlöningar	240 000
32	Omkostnader	55 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
33	Avlöningar	304 000
35	Omkostnader	71 500
37	Inredning och utrustning av nybyggnad för statens rättskemiska och farmaceutiska laboratorier	600 000 *
38	Svenska farmakopékommittén m. m.	52 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens rättsläkarstationer:	
41	Avlöningar	152 000
42	Omkostnader	38 000
44	Medikolegala besiktningar	25 000
	Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:	
44	Avlöningar	8 260 000
49	Sjukvård m. m.	25 000
49	Reseersättningar	200 000
50	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden	50 000
51	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	75 000
	Sjukvårdsanstalterna.	
	Sinnessjukvårdsanstalter:	
	Statens sinnessjukhus:	
52	Avlöningar	53 840 000
68	Omkostnader	25 125 000
73	Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter	10 000
73	Utrustning av nya sinnessjukhus	900 000 *
73	Om- och tillbyggnad av psykiatriska kliniken i Lund	250 000
74	Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala	1 800 000
76	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	11 700 000
76	Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett	100
77	Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett	30 000
78	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	100
78	Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	1 400 000
	Statens skol- och yrkeshem på Salbohed:	
79	Avlöningar	203 000
80	Omkostnader	153 000
	Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg:	
81	Avlöningar	98 000
83	Omkostnader	56 300
84	Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa	1 800 000
85	Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa	100
86	Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa	5 800 000
	Statens anstalt för fallandesjuka:	
89	Avlöningar	710 000
91	Omkostnader	263 000
93	Ferieresor för elever m. m.	5 000
94	Bidrag till epileptikeranstalter	700 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
95	Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn	252 000 *
	Universitetssjukhus:	
	Karolinska sjukhuset:	
95	Avlöningar	10 800 000
110	Omkostnader	4 982 000
116	Utrustning	486 000 *
	Serafimerlasarettet:	
116	Avlöningar	4 295 000
120	Omkostnader	2 193 000
122	Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala	1 880 000 *
122	Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund	930 000
123	Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	634 000
126	Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus	131 500
127	Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus	206 000
128	Bidrag till ny- och ombyggnad av Sabbatsbergs sjukhus	495 000
129	Avlöning av vissa läkare vid Norrtulls barnsjukhus	64 000 *
129	Bidrag till vissa driftkostnader vid Norrtulls barnsjukhus	60 000 *
129	Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	168 000 *
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:	
130	Vissa bidrag till lasarett m. m.	15 800
130	Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	100
131	Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.	750 000
131	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter	100
134	Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	4 800 000
135	Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	3 000 000
138	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna m. m.	60 000
140	Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna	228 000
144	Bidrag till driften av folksanatorierna	697 000
144	Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	500 000
146	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten	75 000
148	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter	100
149	Bidrag till driften av epidemivårdanstalter	600 000
150	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	100
150	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	2 700 000
152	Bidrag till Lilla Hemmet	40 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
153	Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi	600 000
156	Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	300 000
156	Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund	75 000
	Vanförestalter m. m.:	
161	Bidrag till vanförestalter m. m.	8 100 000
165	Vissa elektriska arbeten vid vanförestalten i Göteborg	83 000
167	Modernisering m. m. av röntgenanläggningen vid vanförestalten i Göteborg	110 000
170	Bidrag till resor för vanföra m. m.	525 000
171	Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna	36 000
171	Bidrag till Eugeniahemmet	470 000
173	Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.	400 000
174	Bidrag till de vanföras riksorganisation	3 400
175	Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	100 000
178	Bidrag till hörselfrämjandet	75 000
	Förlossningsanstalter:	
181	Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	100
182	Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 500 000
183	Viss ersättning till barnbördshuset i Lund	1 400

Hälsovård i allmänhet.

	Statens institut för folkhälsan:	
183	Avlöningar	1 493 000
190	Omkostnader	571 000
192	Vissa undersökningar rörande små avloppsreningsanläggningar	35 000
193	Undersökning rörande vissa ryggsador	40 000
196	Undersökning rörande yrkeshudsjukdomar	27 000
	Barnmorskeläroanstalterna:	
198	Avlöningar	158 500
201	Omkostnader	198 400
	Statens sjuksköterskeskola:	
202	Avlöningar	139 500
205	Omkostnader	64 000
207	Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor	23 000
208	Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor	10 000
211	Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.	36 700
213	Bidrag till specialutbildning av barnsjuksköterskor	41 400
216	Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.	4 300 000
218	Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	2 400 000
219	Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård	150 000

Sid.		Kronor
220	Anskaffande av trilénapparater	60 000
222	Understödjande av dispensärverksamhet	1 370 000
	Allmän skärmbildsundersökning:	
229	Lokala undersökningar	525 000
234	Medicinalstyrelsens skärmbildscentral	254 000
238	Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	2 800 000
242	Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård	650 000
243	Läkemedel åt vissa kvinnor och barn	1 000 000
244	Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet	45 000
244	Abortförebyggande åtgärder	150 000
247	Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.	400 000
250	Bidrag till driften av folktandvården	5 000 000
252	Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård	100 000
253	Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund	53 000
257	Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område	147 700
260	Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar	900 000
264	Skyddskoppsympning	130 000
264	Skyddsympning mot difteri	40 000
265	Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård	75 000
266	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader	200 000
267	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden	100
268	Sjuktransporter med flygplan	50 000
	Centrala sjukvårdsberedningen:	
269	Avlöningar	139 000
272	Omkostnader	19 000
273	Arbetsstudieavdelning	52 500
274	Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård	150 000
275	Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	1 225 000
276	Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare	120 000
277	Anordnande av kurser i statsmedicin för utländska läkare	100
		204 461 100

C. Alkoholistvård m. m.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

279	Avlöningar	533 000
282	Omkostnader	405 400
	Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt:	
285	Avlöningar	32 300
287	Omkostnader	7 900

Sid.		Kronor
	Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt:	
288	Avlöningar	100 000
289	Omkostnader	46 000
	Statens alkoholistanstalt å Venngarn:	
290	Avlöningar	362 900
294	Omkostnader	271 300
296	Vissa byggnadsarbeten	34 000
	Statens alkoholistanstalt å Haknäs:	
299	Avlöningar	30 000
300	Omkostnader	25 700
301	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.	100 *
301	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	2 300 000 *
302	Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.	240 000
302	Resor vid tvångsinternering av alkoholister	45 000
303	Interneringskostnader i vissa fall	10 000
	Länsnykterhetsnämnderna:	
303	Avlöningar	265 700
305	Omkostnader	129 000
306	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.	382 000
306	Bidrag till övervakning enligt alkoholistlagen	25 000
306	Bidrag till Stockholms stadsmission för viss alkoholistvårdande verksamhet	10 000
		5 255 300

D. Överståthållarämbetet och landsstaten.

	Överståthållarämbetet:	
308	Avlöningar	2 935 000
311	Omkostnader	315 000
	Länsstyrelserna:	
313	Avlöningar	22 600 000
316	Sjukvård m. m.	130 000
316	Reseersättningar	600 000
317	Expenser	3 950 000
319	Publikationstryck	130 000
	Landsfogdarna m. fl.:	
320	Avlöningar	950 000
323	Omkostnader	170 000
	Häradsskrivarna m. fl.:	
323	Avlöningar	8 100 000
325	Omkostnader	924 000
	Landsfiskalerna m. fl.:	
326	Avlöningar	11 825 000 *
327	Omkostnader	2 535 000 *
		55 164 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
E. Polisväsendet.		
328	Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar	173 600
	Statspolisorganisationen:	
331	Inköp av motorfordon m. m.	222 500
333	Underhålls-, drift- och expeditiionskostnader	585 000
335	Gottgörelse till polisdistrikten	4 400 000
339	Polisradioväsendet	82 600
	Poliskåren i Boden:	
340	Avlöningar	318 700
345	Omkostnader	80 000
347	Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.	650 000
348	Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	6 000 000
	Statens polisskola:	
349	Avlöningar	287 400
354	Omkostnader	120 000
	Statens kriminaltekniska anstalt:	
355	Avlöningar	438 500
359	Omkostnader	318 000
361	Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.	315 000
361	Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.	550 000
362	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet	1 800 000
362	Poliskollegierna	2 000
362	Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden	1 000
363	Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.	3 000
363	Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.	3 816 000
365	Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet	100
		20 163 400
F. Civilförsvaret.		
	Civilförsvarsstyrelsen:	
366	Avlöningar	897 000
372	Omkostnader	255 000
	Civilförsvarsområdenas administration:	
374	Avlöningar	2 770 000
380	Omkostnader	410 000
381	Utbildnings- och övningsverksamhet	3 800 000 *
381	Bidrag till vissa frivilliga organisationer	285 000
383	Försöksverksamhet	115 000
385	Engångsanskaffning av materiel	16 315 000
390	Inköp av brandmateriel	2 680 000
391	Anskaffning av viss förbrukningsmateriel	140 000

* Beräknat belopp.

430 *Statsverkspropositionen: Bil. 13: Elfte huvudtiteln.*

Sid.		Kronor
392	Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	1 632 000
393	Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena	1 915 000
395	Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	7 400 000 *
395	Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum	700 000 *
396	Kostnader för viss motorfordonsberedskap	2 000 000
397	Besiktning av motorfordon	50 000
		41 364 000

G. Brandväsendet.

	Statens brandinspektion:	
398	Avlöningar	106 800
399	Omkostnader	53 500
	Statens brandskola:	
400	Avlöningar	94 500
402	Omkostnader	56 600
403	Bidrag till svenska brandskyddsföreningen	2 000
404	Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund	5 000
404	Bidrag till förebyggande och släckning av brand	700 000
406	Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	300 000
407	Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	100 000
		1 418 400

H. Diverse.

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
409	Medicinalstyrelsens delfond	5 492 000
409	Byggnadsstyrelsens delfond	3 289 000
409	Uppsala universitets delfond	469 000
409	Karolinska sjukhusets delfond	1 096 000
410	Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	10 500
	Statens utlånningskommission:	
410	Avlöningar	2 078 000
412	Omkostnader	248 000
413	Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete	630 000
414	Vissa kostnader i anledning av allmänna val	150 000
414	Kommunal upplysningsverksamhet	185 000
417	Resestipendier	10 000
418	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	500 000
418	Extra utgifter	75 000
418	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	65 000
		14 297 500
	Summa	342 689 700

* Beräknat belopp.

BILAGA 14 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1951

TOLFTE HUVUDTITELN

CIVILDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lingman, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1951/52 av utgifterna under riksstatsens tolfte huvudtitel, och anför därvid följande.

A. Civildepartementet.

[1] 1. Civildepartementet: Avlöningar.

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 1103)	330 000
1951/52 (förslag)	335 000

I föregående års statsverksproposition anmäldes det nya civildepartementets organisation och personalbehov samt därmed sammanhängande anslagsfrågor. Erfarenheterna sedan departementets tillkomst ha givit vid handen, att behov av ytterligare biträdespersonal föreligger. Det har sålunda visat sig nödvändigt att ett biträde för de alltmer omfattande räknegöromålen inom departementet anställas. För detta biträde bör den för skriv- och kontorsbiträden gällande befordringsgången tillämpas. Med hän-

syn till besparingssträvandena vill jag icke ifrågasätta att för detta ändamål beräknas ytterligare medel utan härför torde böra tagas i anspråk det belopp som i gällande avlöningsstat avsetts till extra skrivhjälp m. m. Detta medför emellertid, att någon generell nedskärning av avlöningskostnaderna icke kan äga rum för civildepartementets del.

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal bör på grund av löneklassuppflyttningar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång höjas med 2 200 kronor. Medelsbehovet under anslagsposten torde sålunda kunna uppskattas till 100 200 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg beräknas till 32 800 kronor.

Då jag i övrigt ej ifrågasätter någon ändring av departementets avlöningsanslag, torde detsamma för nästa budgetår upptagas till 335 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för civildepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen.....	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	174 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	100 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 800

Summa kronor 335 000;

- b) till *Civildepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 335 000 kronor.

[2] 2. *Civildepartementet: Omkostnader.*

	Anslag
1950/51 (statsliggaren s. 1103)	35 000
1951/52 (förslag)	35 000

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.

För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag å 34 000 kronor för utrustning och inredning av lokaler (statsliggaren s. 1104). Något särskilt anslag för detta ändamål torde icke behöva anvisas för budgetåret 1951/52.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

- att till *Civildepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

B. Vissa myndigheter.**[3] 1. Statens lönenämnd: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	116 000	109 415
1950/51 (statsliggaren s. 1104)	122 000	
1951/52 (förslag)	122 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med oförändrat belopp.

Då det visat sig icke vara möjligt att beträffande lönenämnden genomföra någon nedskärning av kostnaderna för avlöning av icke-ordinarie personal, hemställer jag i anslutning till lönenämndens förslag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Statens lönenämnd: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 122 000 kronor.

[4] 2. Statens lönenämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	7 000	8 318
1950/51 (statsliggaren s. 1105)....	9 000	
1951/52 (förslag)	9 000	

Statens lönenämnd föreslår, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med oförändrat belopp.

Mot lönenämndens förslag har jag icke något att erinra och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lönenämnd: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 kronor.

[5] 3. Statens avtalsnämnd: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	115 000	86 486
1950/51 (statsliggaren s. 1105)..	125 200	
1951/52 (förslag)	124 500	

Statens avtalsnämnd hemställer, att anslaget höjes med 4 100 kronor.

	Ökning
1. Uppflyttning i lönegrad av byrådirektören i Ce 31 till byråchef i Ce 33	504
2. Uppflyttning i lönegrad av en byråsekreterartjänst i Ce 24 till en förste byråsekreterartjänst i Ce 27	1 752
3. Löneklassuppflyttningar samt uppjustering av anslagsposten till rörligt tillägg, m. m.	1 844
	4 100

Motiv.

1. Även i sin framställning om anslag för innevarande budgetår yrkade avtalsnämnden uppflyttning av byrådirektörstjänsten (se bilaga 14 till statsverkspropositionen 1950, s. 7). De skäl, som därvid framfördes, göra sig enligt nämndens mening numera än kraftigare gällande. Efter tillkomsten av huvudavtalet med allmänna bestämmelser för kommunikationsverken ha tolknings- och tillämpningsfrågorna för kommunikationsverkens del koncentrerats till nämnden på ett helt annat sätt än tidigare. Härtill kommer, att byrådirektören på grund av ökningen av antalet kollektivavtal måst anlitas och fortsättningsvis — efter »lönestoppets» upphörande — i än högre grad måste utnyttjas såsom förhandlingsledare. Denna markerade ökning och utvidgning av de kvalitativa arbetsuppgifterna anser nämnden göra det erforderligt att tjänsten som e. o. byrådirektör hos nämnden ersättes med en tjänst som e. o. byråchef hos nämnden.

2. De nya arbetsuppgifter, som på sätt nyss omförmåltts kommit att åvila byrådirektören, ha medfört, att denne måst överlåta den direkta handläggningen av åtskilliga löpande ärenden till andra befattningshavare, framför allt till byråsekreteraren, vilken även från och med innevarande budgetår kommer att ersätta byrådirektören som föredragande i de flesta frågor, som behandlas av försvarets avtalsdelegation. Beskaffenheten av de arbetsuppgifter, som numera åvila byråsekreteraren, motivera enligt nämndens uppfattning en tjänst som förste byråsekreterare.

Statens lönenämnd har ansett goda skäl föreligga för en placering av chefen för avtalsnämndens kansli i 33 lönegraden med hänsyn till den utveckling verksamheten vid statens avtalsnämnd undergått sedan nämndens tillkomst. Lönenämnden har ej heller funnit anledning i och för sig föreligga till erinran mot den föreslagna uppflyttningen av byråsekreterartjänsten.

Departementschefen.

Enligt avtalsnämndens instruktion består nämnden av en ordförande och chef, förordnad av Kungl. Maj:t för en tid av högst sex år, samt det antal övriga ledamöter Kungl. Maj:t bestämmer, förordnade av Kungl. Maj:t för viss tid. För närvarande består nämnden av ordförande och fyra för ett budgetår i sänder förordnade ledamöter. Ersättning till ledamöterna utgår med *dels* 200 kronor för månad *dels* ock ett dagarvode å 50 kronor, då ledamot deltagar i förhandlingar om nya kollektivavtal eller i förhandlingar om tolkningen eller rätta innebörden av bestämmelser i gällande kollektivavtal. Vid den på besparingsutredningens initiativ företagna granskningen av de olika anslagen och anslagsposterna har jag övervägt, huruvida icke i syfte att nedbringa medelsåtgången antalet ledamöter i statens avtalsnämnd skulle kunna minskas. Om antalet ledamöter i nämnden minskas med en, skulle å anslaget uppstå en besparing av i runt tal 3 000 kronor. En sådan åtgärd förutsätter emellertid, att byrådirektören, som redan nu i stor omfattning fungerar som förhandlingsledare, i ännu större utsträckning an-

litas för detta ändamål. Detta talar jämte de av avtalsnämnden åberopade skälen starkt för en uppflyttning av byrådirektörstjänsten. Jag anser mig därför kunna tillstyrka, att tjänsten från och med den 1 juli 1951 omändras till en byråchefstjänst i lönegrad Ce 33. Däremot kan jag för närvarande icke tillstyrka den av avtalsnämnden föreslagna uppflyttningen av en byråsekreterartjänst i Ce 24 till en förste byråsekreterartjänst i Ce 27.

I enlighet med det anförda skulle anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, nedsättas med 3 000 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ökas med 500 kronor. På grund av löneklassuppflyttningar bör sistnämnda post uppräknas med ytterligare 1 000 kronor. För rörligt tillägg bör beräknas 9 400 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde uppföras förslagsvis såsom varit fallet under budgetåret 1949/50 och tidigare. Föreskrift bör meddelas om att posten icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens avtalsnämnd upptaga en tjänst som byråchef i Ce 33 i stället för en tjänst som byrådirektör i Ce 31;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens avtalsnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	23 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	82 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 400
Summa kronor	129 500

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för biträde åt statsägda bolag	5 000
Nettoutgift kronor	124 500

c) till *Statens avtalsnämnd*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 124 500 kronor.

[6] 4. Statens avtalsnämnd: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	15 000	9 846
1950/51 (statsliggaren s. 1106) ..	27 100	
1951/52 (förslag)	25 600	

Statens avtalsnämnd föreslår, att anslaget nedsättes med 1 100 kronor hänförande sig till den under anslagsposten till expenser upptagna delposten till övriga expenser.

Departementschefen.

Enligt gällande omkostnadsstat ha för avtalsnämnden anvisats 12 800 kronor för expenser, uppdelat på 400 kronor för lyse och 12 400 kronor för övriga expenser. Av sistnämnda belopp ha 2 100 kronor avsetts för städningsskonsulenten. Kostnaderna för inventarier samt engångsavgift för telefon ha därvid beräknats till i runt tal 1 500 kronor. Återstående belopp har avsetts för kostnader för inköp av kontors- och förbrukningsmateriel samt löpande omkostnader för telefon.

Med hänsyn till de sålunda gjorda beräkningarna torde delposten till övriga expenser böra nedsättas med 1 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens avtalsnämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 25 600 kronor.

[7] 5. *Statens pensionsanstalt*: *Avlöningar*.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	322 400	333 554
1950/51 (statsliggaren s. 1107)	333 200	
1951/52 (förslag)	386 000	

I skrivelse den 29 augusti 1950 har *statens pensionsanstalt* framlagt preliminärt förslag rörande beräkningen av förevarande anslag. Anstalten har sedermera i särskilda promemorior den 20 oktober och den 29 november 1950 hemställt om anvisande av ytterligare medel för såväl innevarande som nästkommande budgetår. För sistnämnda budgetår innebär anstaltens förslag följande.

	Ökning	Minskning
1. Tillfällig förstärkning av anstaltens personalorganisation	70 200	
2. Löneklassuppflyttningar och uppflyttningar i reglerad befordringsgång	4 500'	
3. Uppräkning av posten till rörligt tillägg	1 100	
4. Ökade uppbördsmedel		3 800
	75 800	3 800
	+ 72 000	

Anstalten har därjämte hemställt att, enär ett ordinarie kontorsbiträde uppehåller en befattning såsom kanslibiträde i Ce 11, medel till lön åt ett kontorsbiträde måtte överföras från ordinarieposten till icke-ordinarieposten samt att en tjänst såsom expeditiönsvakt i Ce 9 måtte ordinariesättas.

Beträffande förslaget om en tillfällig förstärkning av anstaltens personalorganisation har anstalten anfört i huvudsak följande.

Ikraftträdandet av det nya reglementet för pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (SPA-reglementet) med därtill hörande övergångsbestämmelser har ställt pensionsanstalten inför betydande nya arbetsuppgifter, delvis övergående men delvis av mera bestående art. I den proposition, nr 200, i vilken förslaget till reglemente förelades 1949 års riksdag, framhölls, att den personalökning hos anstalten, som kunde bli erforderlig på grund av uppläggande av ett centralt register över anstaltens delägare ävensom med hänsyn till genomförandet av den föreslagna nya pensionsordningen, svårigen kunde med säkerhet beräknas, innan erfarenhet vunnits beträffande omfattningen av de nya arbetsuppgifterna. I propositionen begärdes därför ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att till anstaltens förfogande ställa de medel, som kunde bli erforderliga för bestridande av kostnaderna för nämnda arbetsuppgifter. Sådant bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåret 1949/50.

Vissa omständigheter ha medfört, att den av det nya reglementets ikraftträdande föranledda ökningen av pensionsanstaltens arbetsbelastning särskilt under den första tiden kommit att väsentligt överstiga vad som vid förarbetena till den nya pensionsordningen förutsågs. Härvidlag har anstalten framhållit, att den reglering av anställningsvillkoren för de under pensioneringen inordnade befattningarna, vilken i allmänhet kräves för befattningarnas registrering enligt det nya pensionsreglementet, kommit att nödvändiggöra vägledning och anvisningar från pensionsanstalten till huvudmännen i långt större omfattning än som förutsetts.

Enligt förslag i propositionen har införts en avgiftsfri tillgodoräkning i pensionshänseende av viss del av anslutna befattningshavares föregående tjänstetid, vilket nödvändiggjort en genomgående undersökning av omkring 20 000 befattningshavares tidigare tjänstgöringsförhållanden. Den till grund för reglementet liggande sakkunnigutredningen hade icke innehållit något förslag om sådan avgiftsfri tillgodoräkning. Retroaktiva tjänstårsberäkningar hade därför förutsatts skola ske endast efter särskilda ansökningar från huvudmännen.

Det har vidare, enligt vad anstalten anfört, visat sig ofrånkomligt att — i större grad än som ursprungligen avsetts — kontrollera bl. a. samstämmigheten mellan de av huvudmännen förda anteckningarna över befattningshavarnas tjänstår m. m. och till pensionsanstalten influtna avgifter ävensom att föreskrivna pensionsavgifter blivit erlagda. Från huvudmän och befattningshavare har rörande pensioneringen framställts önskemål om upplysningar och handledning i en omfattning, som tidigare ej varit vanlig.

Pensionsanstalten har vidare uttalat, att nu angivna förhållanden — särskilt i betraktande av att pensionsanstaltens organisation sedan lång tid ansetts kräva en genomgående översyn — redan bragt anstalten i en situation, där det ej är möjligt att betjäna de av pensioneringen berörda huvudmännen och befattningshavarna i det tempo och i den omfattning, som borde

ifrågakomma, och där ytterligare arbetsansvällningar göra det omöjligt att över huvud taget med nuvarande personaluppsättning bemästra arbetsuppgifterna.

Detta läge har inom pensionsanstalten föranlett överväganden, huruvida icke en omedelbar ändring av organisationen borde komma till stånd. Med hänsyn till att en utredning av organisationsfrågan är avsedd att med det snaraste igångsättas har pensionsanstalten emellertid ansett sig böra stanna vid en anhållan om anvisning av medel för möjliggörande av vissa mera provisoriska åtgärder. Pensionsanstalten har härvid utgått ifrån att hinder icke skall möta för styrelsen att i viss omfattning låta ärenden av icke principiell art få avgöras av direktören efter förslag från vederbörande föredragande. Med hänsyn till arten av de genom tillkomsten av det nya pensionsreglementet aktualiserade arbetsuppgifterna bör enligt anstaltens mening förstärkningen av anstaltens personal icke inskränkas till biträdesgraderna utan avse jämväl befattningshavare i kvalificerad och arbetsledande ställning.

Pensionsanstalten har vidare framhållit, att den avsedda personalförstärkningen för att åsyftad effekt skall nås måste ske snarast möjligt. På grund härav har anstalten hemställt att i runt tal 46 000 kronor skulle för ändamålet anvisas för innevarande budgetår.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att *Tjänstemännens centralorganisation* i skrivelse den 17 november 1950 hemställt att åtgärder snarast vidtagas för att den nuvarande arbetsbalansen hos anstalten snabbt skall kunna avverkas och anstalten erhålla möjlighet att lämna huvudmän och befattningshavare upplysningar om pensionsbestämmelsernas tolkning och tillämpning samt om de särskilda befattningshavarnas pensionsrätt.

Departementschefen.

Vid framläggandet av förslag till nytt SPA-reglemente framhöll föredragande departementschefen, att den personalökning hos pensionsanstalten, som kunde bli erforderlig, svårigen kunde med någon säkerhet beräknas, innan erfarenhet vunnits beträffande omfattningen av de nya arbetsuppgifterna. För budgetåret 1949/50 bemyndigades Kungl. Maj:t med hänsyn härtill att ställa medel till anstaltens förfogande för bestridande av kostnaderna för dessa uppgifter.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår framhöll anstalten, att det vore svårt att fixera personalbehovet, innan närmare erfarenhet vunnits rörande omfattningen av de nya arbetsuppgifterna. Anstalten inskränkte sig därför till att föreslå en mindre personalförstärkning. Detta förslag vann statsmakternas bifall.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår har emellertid denna förstärkning icke varit tillräcklig. Det nya SPA-reglementet har medfört en avsevärt större arbetsbelastning för pensionsanstalten än som vid reglementets antagande förutsågs. Det har sålunda visat sig att bestämmelserna om tillgodoräkning i pensionshänseende av föregående tjänstetid föranlett

en sådan anhopning av ärenden hos anstalten att det icke kan överblickas när dessa ärenden med nuvarande organisation kunna bli avgjorda. På grund härav och då det för såväl pensionstagare som huvudmän givetvis är av vikt att beslut rörande pensionsförmåner och kostnaderna därför meddelas i god tid före pensionsålderns inträde, finner jag det angeläget att åtgärder vidtagas för att anstalten skall bli i stånd att handlägga ifrågasatt ärenden i sådan takt, att ytterligare anhopning av ärenden undvikas och eftersläpningen snarast bringas att upphöra. Jag anser mig därför böra förorda, att anstaltens personalorganisation i viss utsträckning förstärkes utöver vad för innevarande budgetår medgivits.

Emellertid torde det, såsom pensionsanstalten framhållit, vara nödvändigt att en genomgående översyn av anstaltens organisation inom den närmaste tiden verkställs. I avvaktan härpå och med hänsyn till ovissheten om de kvarstående arbetsuppgifternas omfattning bör den av mig förordade förstärkningen av anstaltens personalorganisation bli av allenast provisorisk karaktär. Jag föreslår därför att under anstaltens avlöningsanslag beräknas medel för en tillfällig förstärkning av organisationen. För nästa budgetår synes härför böra avses ett belopp av i runt tal 50 000 kronor.

Vad angår pensionsanstaltens framställning om anvisande av ytterligare medel för innevarande budgetår anser jag, med hänsyn till angelägenheten av att den avsedda personalförstärkningen snarast kommer till stånd, att denna hemställan bör i så måtto bifallas att ett belopp av 32 000 kronor ställs till anstaltens förfogande. Denna medelsanvisning synes emellertid böra ske i form av medgivande att överskrida icke-ordinarieposten i anstaltens avlöningsstat. Till denna fråga torde jag få återkomma i samband med anslagsäskandena å tilläggsstat för budgetåret 1950/51.

Mot den höjning av avlöningsposterna med 4 500 kronor, som pensionsanstalten föreslagit för bestridande av kostnader, föranledda av löneklassuppflyttningar och tillämpning av bestämmelserna om reglerad befordringsgång, har jag icke något att erinra. Beloppet torde fördelas med 300 kronor å anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän och med 4 200 kronor å anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Förslaget om ordinariesättning av en tjänst såsom expeditivsvakt kan jag icke biträda. Däremot föranleder pensionsanstaltens hemställan om överförande av medel för lön till ett kontorsbiträde från ordinarieposten till icke-ordinarieposten icke någon erinran från min sida.

I enlighet med vad jag sålunda anfört torde avlöningsposterna i pensionsanstaltens avlöningsstat böra beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän ($152\,100 + 300 - 4\,700 =$) 147 700 kronor;

arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t 7 150 kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal ($155\,600 + 50\,000 + 4\,200 + 4\,700 =$) 214 500 kronor;

rörligt tillägg ($35\,850 + 1\,100 =$) 36 950 kronor.

Avlöningsposternas slutsumma skulle alltså bliva $(147\,700 + 7\,150 + 214\,500 + 36\,950 =) 406\,300 (+ 55\,600)$ kronor.

Under rubriken Särskilda uppbördsmedel finnes å pensionsanstaltens avlöningsstat uppfört *förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt*. Detta bidrag skall jämlikt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev den 12 maj 1950 för budgetåret 1950/51 utgå med fem procent av kostnaderna för tillämpning av avlöningsstaten för statens pensionsanstalt. Pensionsanstalten har ansett förvaltningsbidraget för nästkommande budgetår böra utgå efter samma grunder. I överensstämmelse härmed bör bidraget, såvitt avser anslaget till avlöningar, beräknas till fem procent av avlöningsposternas slutsumma eller alltså till $(0,05 \times 406\,300)$ 20 315 kronor eller avrundat 20 300 kronor.

Förslagsanslaget till Statens pensionsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1951/52 bör bestämmas till skillnaden mellan förut angivna slutsumma, 406 300 kronor och sist omförmälda belopp, 20 300 kronor, eller således till 386 000 kronor, innebärande en ökning med 52 800 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens pensionsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	147 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 150
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	214 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 950

Säger för avlöningar kronor 406 300

Särskilda uppbördsmedel:

Förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt	20 300
---	--------

Säger för särskilda uppbördsmedel kronor 20 300

Nettoutgift kronor 386 000

- b) till *Statens pensionsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 386 000 kronor.

[8] 6. Statens pensionsanstalt: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	72 200	174 278
1950/51 (statsliggaren s. 1107) ..	60 600	
1951/52 (förslag)	65 100	

Kungl. Maj:t har den 12 maj 1950 för innevarande budgetår för statens pensionsanstalt fastställt omkostnadsstat, upptagande förutom förevarande anslag å 60 600 kronor ett förvaltningsbidrag å 3 000 kronor från lärarinnornas pensionsanstalt.

Statens pensionsanstalt hemställer, att omkostnadsanslaget höjes med 4 500 kronor.

	Ökning	Minskning
1. Sjukvård m. m.	700	
2. Övriga expenser	4 300	
3. Depositionskostnader		200
4. Ökade uppbördsmedel		300
	5 000	500
	+ 4 500	

Motiv.

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1948/49 och 1949/50 1 700 för vardera budgetåret; anslag 1950/51 800. — Den begärda ökningen har föranletts av den förekomna merbelastningen å anslagsposten.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1949/50 114 700; anslag 1950/51 59 000. — Inflyttningen i nya, större lokaler har medfört ökning av kostnaderna för städning med 3 800 kronor och för telefon med 500 kronor.

3. *Depositionskostnader m. m.* Utgift 1949/50 2 500; anslag 1950/51 2 600. — En viss nedgång av kostnaderna kan väntas på grund av minskat antal deposita.

Departementschefen.

Mot pensionsanstaltens förslag i fråga om beräkningen av medelsbehovet för sjukvård m. m., expenser och depositions-kostnader m. m. har jag icke funnit anledning till erinran. Slutsumman av omkostnaderna skulle med hänsyn härtill uppgå till $(63\,600 + 700 + 4\,300 - 200 =) 68\,400$ kronor $(+ 4\,800$ kronor).

Jämlikt föreskrift i Kungl. Maj:ts brev den 12 maj 1950 skall *förvaltningsbidrag från lärarinnornas pensionsanstalt* utgå för budgetåret 1950/51 med 5 procent av kostnaderna för tillämpning av staten för statens pensionsanstalt med undantag av de å anslagsposten till depositions-kostnader m. m. fallande utgifterna.

Statens pensionsanstalt har hemställt, att förvaltningsbidraget för nästkommande budgetår beräknas efter samma grunder. I överensstämmelse härmed bör bidraget beräknas till $(0,05 \times 66\,000 =) 3\,300$ kronor.

I enlighet med nu angivna grunder bör förslagsanslaget till Statens pensionsanstalt: Omkostnader för budgetåret 1951/52 upptagas med (68 400 — 3 300 =) 65 100 kronor, vilket innebär en ökning med 4 500 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens pensionsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 65 100 kronor.

C. Statliga pensionsväsendet.

Tjänstepensioneringen.

[9] 1. Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	71 500 000	70 209 395
1950/51 (statsliggaren s. 1108)	73 300 000	
1951/52 (förslag)	73 300 000	

Av ifrågavarande anslag bestridas för närvarande huvudsakligen kostnaderna för tjänstepensionsförmåner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantagna äro emellertid pensionsförmåner, som tillkomma förutvarande anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas dock allenast förmåner åt anställningshavare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 2 200 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av pensionskostnaderna under innevarande budgetårs två första månader samt anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår, fränsett summan av innehållna pensionsförmåner för i arvodesbefattning placerad pensionerad militär personal, till 67 200 000 kronor. Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår av statskontoret beräknas till 2 700 000 kronor samt summan av förenämnda innehållna pensionsförmåner, vilken summa skall tillgodoföras respektive avlöningsanslag under fjärde huvudtiteln, av statskontoret uppskattas till 5 600 000 kronor, kommer enligt ämbetsverkets beräkning det totala anslagsbehovet för pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1951/52 att uppgå till (67 200 000 + 2 700 000 + 5 600 000 =) 75 500 000 kronor.

Departementschefen.

Efter det statskontoret framlade angivna beräkning har besparingsutredningen i skrivelse den 2 november 1950 erinrat, att den 28 maj 1948

tillkallats särskilda sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning i fråga om pensionsåldern för anställningshavare i statens tjänst m. fl. Besparingsutredningen har anfört, att en allmän höjning av pensionsåldrarna med endast ett år skulle under det första året efter reformens genomförande medföra en utgiftsbegränsning, som för hela statsförvaltningen inklusive affärsverken knappast skulle understiga 20 miljoner kronor. Enligt utredningens mening borde frågan om höjning av pensionsåldrarna för statliga befattningshavare påskyndas så att höjningen kunde genomföras från och med den 1 juli 1951. Vid beräkandet av kostnaderna för tjänstepensioner under budgetåret 1951/52 borde hänsyn tagas till de besparingar som härigenom kunde vinnas.

Sedermera har 1948 års pensionsålderskommitté den 29 december 1950 avgivit betänkande med förslag rörande pensionsåldern för civila anställningshavare i statens tjänst m. fl. Kommitténs förslag innebär, bland annat, att för befattningshavare skulle i stället för fixa pensionsåldrar tillämpas pensioneringsperioder av olika längd för skilda befattningshavargrupper. Under de nämnda perioderna — växlande mellan ett och tre år — skulle i princip befattningshavaren äga bestämma den närmare tidpunkten för avgången, dock med rätt för vederbörande myndighet att under vissa angivna förutsättningar förordna om befattningshavarens avgång. Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling. Jag är därför icke beredd att nu taga ställning till vare sig kommitténs eller besparingsutredningens förslag. I avvaktan på ståndpunktstagandet härtill synas emellertid de anslag, som beröras av angivna förslag och som för övrigt ha karaktären av förslagsanslag, böra upptagas med oförändrade belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 73 300 000 kronor.

[10] 2. Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 800 000	1 831 925
1950/51 (statsliggaren s. 1108) ..	1 800 000	
1951/52 (förslag)	1 800 000	

Från detta anslag bestridas kostnaderna för dels pensionsförmåner, som utgå till militär och civilmilitär personal i försvarsväsendets reserver, och dels mot pension svarande engångsbelopp, som i vissa fall tillkomma anställningshavare av denna kategori eller deras dödsbon.

Statskontoret hemställer, att anslaget för budgetåret 1951/52 uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[11] 3. Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	5 700 000	6 100 736
1950/51 (statsliggaren s. 1108) ..	6 300 000	
1951/52 (förslag)	6 300 000	

Från detta anslag bestridas för närvarande i huvudsak kostnaderna för pensioner enligt 1947 års tjänstepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1934 och 1942 års motsvarande tjänstepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas allenast arbetare, vilka varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

M o t i v.

Med utgångspunkt från utgifterna under juli månad 1950, vilka utgjort i runt tal 532 000 kronor, samt med beaktande av motsedd automatisk utgiftsstegring uppskattar anstalten utgifterna under innevarande budgetår till omkring 6 700 000 kronor. För nästa budgetår torde man enligt anstaltens beräkningar kunna räkna med en utgiftsökning med omkring 600 000 kronor.

Departementschefen.

Med anledning av vad jag under punkten 9 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 300 000 kronor.

[12] 4. Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	300 000	302 317
1950/51 (statsliggaren s. 1108)	325 000	
1951/52 (förslag)	325 000	

Från anslaget bestridas för närvarande kostnader för pensioner enligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 490 (de s. k. summariska pensionsbestämmelserna för arbetare), samt pensioner — numera omreglerade jämligt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657 — enligt de tidigare i samma ämne utfärdade kungörelserna den 7 december 1934, nr 585, och den 30 juni 1942, nr 696. Från anslaget bestridas dock ej kostnaderna för pensioner åt arbetare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas allenast arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, med hänsyn till motsedd utgiftsökning, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Departementschefen.

Under hänvisning till vad under punkten 9 anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 325 000 kronor.

[13] 5. Vadstena krigsmanshuskassa.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 000 000	1 074 011
1950/51 (statsliggaren s. 1108) ..	955 000	
1951/52 (förslag)	900 000	

Från detta anslag bestridas för närvarande samtliga utgifter för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna, däri jämväl inräknat dyrtidstillägg. I fråga om anslagets historik och användning m. m. hänvisas till 1934 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, s. 19—39) ävensom till 1934 års riksdags skrivelse nr 11. Från och med budgetåret 1934/35 tillgodoföras anslaget dels Vadstena krigsmanshuskassa tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels ock från indelningsverkets besparingsfond samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel. I enlighet med beslut av 1931 års riksdag, skrivelse nr 40, skola för täckande av den del av kostnaderna å anslaget, som är föranledd av kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) angående ändrade villkor för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa m. m., från indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar överföras erforderliga medel.

Jämligt beslut av 1950 års riksdag (skrivelse nr 12) skall till nämnda anslag efter ingången av budgetåret 1950/51 för samma budgetår från indelningsverkets besparingsfond överföras återstoden av fondens kapitaltillgångar, dock högst 54 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att anslaget nedsättes till 900 000 kronor.

Motiv.

Redovisade utgifter för soldatunderhållet och dyrtidstillägg åt kassans understödstagare ha uppgått till följande belopp:

för budgetåret 1947/48	1 256 015
» » 1948/49	1 163 389
» » 1949/50	1 074 011

Med hänsyn till den successiva nedgången i utgifterna har försvarets civilförvaltning ansett kostnaderna för soldatunderhållet och dyrtidstillägg till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare för budgetåret 1951/52 kunna beräknas till omkring 900 000 kronor.

För täckande av dessa kostnader böra enligt ämbetsverkets mening i första hand tagas i anspråk förut omförmälda, Vadstena krigsmanshuskassa i form av ränte- och arrendemedel m. m. tillfallande inkomster. Dessa inkomster uppskattas för budgetåret 1951/52 uppgå till sammanlagt endast omkring 1 000 kronor och ha därför ingen nämnvärd inverkan på anslagsberäkningen.

Indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar beräknas bliva helt förbrukade under innevarande budgetår, varför något bidrag från denna fond till täckande av ifrågakvarande kostnader icke vidare torde kunna erhållas.

Departementschefen.

Då jag icke har något att erinra mot försvarets civilförvaltnings nyss återgivna beräkningar, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

•

att till *Vadstena krigsmanshuskassa* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[14] 6. Pensionering av viss flottans gemenskap.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	135 000	120 326
1950/51 (statsliggaren s. 1109)	120 000	
1951/52 (förslag)	110 000	

Från detta anslag bestridas kostnaderna för pensioner eller understöd, som utgå till f. d. anställningshavare tillhörande flottans gemenskap med undantag av f. d. daglönare vid marinen, jämte därå utgående rörligt tillägg eller annan tilläggsförmån.

Statskontoret hemställer, att anslaget med hänsyn till motsedd nedgång i belastningen å anslaget nedsättes med 10 000 kronor.

Jag hemställer, med biträdande av statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionering av viss flottans gemenskap* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

Familjepensioneringen.**[15] 7. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.**

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	22 000 000	21 760 084
1950/51 (statsliggaren s. 1109) ..	22 500 000	
1951/52 (förslag)	22 700 000	

Av anslaget bestridas för närvarande i huvudsak utgifterna för familjepensionsförmåner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente samt enligt kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. Undantag utgöra emellertid förmåner, som utgå till efterlevande till anställningshavare vid affärsverken (beträffande försvarets fabriksverk dock allenast förmåner åt efterlevande till anställningshavare, som kvarstått i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv.

Med utgångspunkt från utgifterna å anslaget under budgetåret 1949/50 och innevarande budgetårs två första månader har statskontoret beräknat utgifterna för innevarande budgetår till 22 100 000 kronor. Då utgiftsökningen under nästkommande budgetår av statskontoret uppskattas till 600 000 kronor, utgör anslagsbehovet för detta senare budgetår (22 100 000 + 600 000 =) 22 700 000 kronor.

I enlighet med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 22 700 000 kronor.

[16] 8. Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	950 000	982 433
1950/51 (statsliggaren s. 1109) ..	1 050 000	
1951/52 (förslag)	1 300 000	

De utgifter, som bestridas från anslaget, utgöras för närvarande av familjepensionsförmåner enligt 1947 års familjepensionsreglemente för arbetare samt enligt 1936 och 1942 års motsvarande familjepensionsreglementen beviljade, sedermera jämlikt kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, omreglerade pensioner, dock med undantag av familjepensionsförmåner åt ef-

terlevande till arbetare vid de affärsdrivande verken (beträffande försvarets fabriksverk undantagas endast efterlevande till arbetare, som varit i tjänst efter utgången av juni 1944).

Statens pensionsanstalt hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kronor.

Motiv.

Med ledning av dels utgifterna under juli 1950, vilka utgjort i runt tal 89 400 kronor, och dels den successiva månatliga utgiftsökningen under budgetåret 1949/50 uppskattar anstalten kostnaderna till 1 150 000 kronor för innevarande budgetår. För nästa budgetår räknar anstalten med en utgiftsökning av omkring 150 000 kronor. I enlighet härmed föreslår anstalten, att anslaget upptages till $(1\,150\,000 + 150\,000 =) 1\,300\,000$ kronor.

Med biträdande av pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av
1 300 000 kronor.

Gemensamma anslag.

[17] 9. Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	15 000	11 160
1950/51 (statsliggaren s. 1109) ..	15 000	
1951/52 (förslag)	15 000	

Enligt *lotsstyrelsens* förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

[18] 10. Diverse pensioner och understöd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	3 400 000	3 421 227
1950/51 (statsliggaren s. 1109) ..	3 575 000	
1951/52 (förslag)	3 575 000	

Av anslaget bestridas utgifterna för *dels* pensioner i enlighet med för varje särskilt fall meddelade föreskrifter — huvudsakligen s. k. riksdagspensioner och pensioner beviljade av Kungl. Maj:t enligt riksdagens bemyndigan-

de den 17 juli 1948, nr 448 — *dels* understöd till vissa f. d. anställningshavare vid sinnessjukhusen, *dels* övergångsvis förekommande ersättningar åt efterlevande, då någon av lotsverkets betjäning till följd av tjänstutövning avlidit, *dels ock* pensioner åt vissa f. d. anställningshavare vid vägväsendet. Vidare bestridas från anslaget utgifter för omreglering av enligt vissa äldre bestämmelser utgående understöd åt efterlevande till stallbetjänter vid Strömsholms hingstdepå ävensom utgifter för bestridande — i enlighet med beslut, som meddelas av Kungl. Maj:t — av statsverkets andel i kostnaden för vissa pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnbördshuset eller efterlevande till dylika befattningshavare.

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad under punkten 9 anförts torde förevarande anslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Diverse pensioner och understöd m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 575 000 kronor.

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

[19] 1. Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	54 600 000	52 176 601
1950/51 (statsliggaren s. 1112) ..	57 800 000	
1951/52 (förslag)	57 800 000	

Från detta anslag bestridas pensionsutgifter för det statsunderstödda pensionsväsendet i den mån dessa kostnader icke bestridas från särskilda anslag eller täckas av huvudmansavgifter.

Statens pensionsanstalt föreslår, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

M o t i v.

Anstalten, som med ledning av beräkningarna i 1944 års pensionsutrednings betänkande uppskattat inkomsterna av årliga pensionsbidrag för innevarande budgetår till omkring 10 000 000 kronor, räknar med att avgiftsuppbörden för nästa budgetår skall stiga till omkring 11 000 000 kronor. Engångsavgifter för retroaktiv tjänstårsberäkning beräknar anstalten till omkring 1 500 000 kronor. I enlighet härmed skulle inkomsterna för nästkommande budgetår bli 12 500 000 kronor.

Med utgångspunkt från de på juli 1950 belöpande pensionsutgifterna, i runt tal 5 615 000 kronor, uppskattar anstalten utgifterna för pensioner till

omkring 67 400 000 kronor för löpande budgetår. För nästa budgetår räknar anstalten, med ledning av utgiftsstegringen för juli 1950 i jämförelse med tidigare månadsbelopp samt med hänsyn till verkningarna av de nya pensioneringsgrunderna, med en utgiftsökning av omkring 3 300 000 kronor. Utgifterna för 1951/52 ha alltså upptagits till 70 700 000 kronor. Vid sin uppskattning av utgifterna har pensionsanstalten icke medräknat något belopp för sådan förbättring av vissa efter äldre grunder bestämda pensioner, varom enligt av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag utredning pågår inom anstalten.

Efter avdrag av inkomsterna, 12 500 000 kronor, skulle alltså enligt anstaltens beräkningar nettoutgifterna bliva 58 200 000 eller, efter avrundning, 58 000 000 kronor.

Departementschefen.

Den av pensionsanstalten omnämnda utredningen rörande förbättring av vissa efter äldre grunder bestämda pensioner har numera verkställts. I vad mån utredningens resultat påverkar medelsberäkningen under förevarande anslag kan ännu icke överblickas. På grund härav och med hänsyn till att de av mig under punkten 9 berörda förslagen äro av betydelse även för fastställandet av pensionsåldrarna för åtskilliga av de befattningshavare, vilkas pensioner skola bestridas från detta anslag, synes detsamma för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 57 800 000 kronor.

[20] 2. Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	8 000	7 996
1950/51 (statsliggaren s. 1112)	8 000	
1951/52 (förslag)	8 000	

Statskontoret förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 kronor.

[21] 3. Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	10 000	8 863
1950/51 (statsliggaren s. 1112) ...	10 000	
1951/52 (förslag)	5 000	

Statskontoret och statens pensionsanstalt förorda, med hänsyn till mot-sedd utgiftsminskning, att anslaget nedsattes med 5 000 kronor.

I överensstämmelse med statskontorets och pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarper-sonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[22] 4. Tilläggpensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda en-skilda läroanstalterna.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	1 075 000	1 067 483
1950/51 (statsliggaren s. 1113) ..	1 050 000	
1951/52 (förslag)	1 000 000	

Från anslaget bestridas kostnaderna för tilläggpensioner jämlikt kungö-relsen den 18 november 1921, nr 703, ävensom för den under år 1947 före-tagna förbättringen av pensioner och tilläggpensioner från lärarinnornas pensionsanstalt.

Statens pensionsanstalt förordar, att anslaget måtte nedsättas med 50 000 kronor, motsvarande beräknad nedgång i belastningen å anslaget.

I överensstämmelse med pensionsanstaltens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tilläggpensioner åt vissa lärarinnor vid de stats-understödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[23] 5. Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pensions-anstalt. Under åberopande av vad chefen för handelsdepartementet vid an-mälan av tionde huvudtiteln anfört angående anslag till handelsflottans pensionsanstalt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att under kalenderåret 1951 dyrtidstillägg må utgå å pensioner från handelsflottans pensionsanstalt enligt samma grunder, som tillämpats under kalenderåret 1950.

b) till *Bidrag till pensioneringskostnaderna för handels-flottans pensionsanstalt* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

E. Allmänna indragningsstaten.

[24] 1. Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	550 000	803 432
1950/51 (statsliggaren s. 1114)	625 000	
1951/52 (förslag)	675 000	

Från anslaget bestridas jämväl kostnaderna för rörliga tilläggsförmåner till personal å indragningsstat.

Statskontoret hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

M o t i v.

Belastningssiffran för budgetåret 1949/50 har påverkats av tillfälliga omständigheter, som icke kunna förutses vara för handen under innevarande eller kommande budgetår. Med ledning av utgifterna å anslaget under innevarande budgetårs två första månader och med hänsyn till beslut av 1950 års riksdag om överförande till indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet av ett antal egnahemsdirektörer, har statskontoret beräknat medelsbehovet för budgetåret 1951/52 till 675 000 kronor.

I överensstämmelse med statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.*
för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 675 000 kronor.

[25] 2. Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor.

	Anslag	Nettoutgift
1949/50	13 000	12 734
1950/51 (statsliggaren s. 1120) ..	10 000	
1951/52 (förslag)	10 000	

Statskontoret hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer i anslutning till statskontorets förslag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten övertagna familjepensionskassor* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

F. Diverse.

[26] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 kronor.

[27] 2. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Till detta ändamål ha för innevarande budgetår anvisats 300 000 kronor. Beträffande bedömningen av medelsbehovet under anslaget torde få hänvisas till uttalandena i 1950 års statsverksproposition (tolfte huvudtiteln, s. 28), där det bland annat framhållits, att vissa förhållandevis kostnadskrävande utredningar igångsatts — särskilt 1949 års tjänsteförteckningskommitté och 1949 års reseersättningskommitté — samt att ytterligare en del större utredningar lydande under civildepartementet kunde väntas bli igångsatta inom en snar framtid. Vissa utredningar ha sedermera tillkommit, bland annat 1950 års dyrortssakkunniga. Därutöver må påpekas, att från detta anslag tills vidare även bestrides statens andel av kostnaderna för statens och kommunernas samarbetsnämnd i lönefrågor. Vid nämndens bildande förutsattes nämligen (se 1950 års statsverksproposition, gemensamma frågor, s. 4 ff.), att de på staten belöpande utgifterna skulle åtminstone under nämndens första verksamhetsår bestridas från kommittéanslaget under tolfte huvudtiteln. Tillräcklig erfarenhet av nämndens arbete har ännu icke vunnits för att man redan nu skulle kunna beräkna ett särskilt anslag för nämndens verksamhet. Kostnaderna härför böra alltså jämväl för nästa budgetår bestridas från förevarande anslag.

Med beaktande av det anförda synes anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 350 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor.

[28] 3. Extra utgifter. Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat upptaget med 10 000 kronor. För nästa budgetår torde anslaget böra fastställas till samma belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[29] 4. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Medelsbehovet för bestridande enligt gällande bestämmelser av barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst kan, såvitt angår ifrågavarande huvudtitel, för nästa budgetår uppskattas till samma belopp som för det innevarande budgetåret, nämligen 1 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

[30] 5. Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för rörliga löne- och pensionsförmåner. Under åberopande av vad jag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för rörliga löne- och pensionsförmåner* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 000 kronor.

Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen och försvarsväsendet under budgetåret 1949/50. I utlåtande nr 12 till 1943 års riksdag har bankoutskottet i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad uppställning av dåvarande tolfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensionsväsendet, framhållit, att förslaget innebure, att den ditintills tillämpade uppdelningen av pensionskostnaderna på särskilda anslag för civila och militära befattningshavare m. fl. skulle slopas. Då emellertid nämnda kostnader i räkenskaperna skulle bokföras var för sig, uttalade utskottet det önskemålet, att uppgift å kostnadernas fördelning på civila ändamål och försvarsändamål skulle offentliggöras i lämplig form, exempelvis i statsverkspropositionerna. I anledning av bankoutskottets sålunda uttalade önskemål torde i protokollet få intagas följande sammanställning å kostnadsfördelningen under budgetåret 1949/50 inom de anslag, från vilka pensionskostnader för såväl civila som militära befattningshavare m. fl. bestridas.

Anslag	Kostnader avseende förutvarande anställningshavare			
	vid civilförvaltningen		vid försvarsväsendet	
	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor	för tjänstepension, kronor	för familjepension, kronor
Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.....	33 573 870: 91	—	36 642 222: 90	—
Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m. ...	2 049 310: 82	—	4 064 102: 42	—
Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst.....	194 149: 10	—	108 167: 98	—
Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.	—	12 024 437: 12	—	9 741 612: 86
Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst.....	—	298 604: 67	—	687 861: 71

Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda. I detta sammanhang tillåter jag mig vidare erinra om 1930 års riksdags bemyndigande för Kungl. Maj:t (riksdagens skrivelse nr 74) att i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagens bankoutskott angivna riktlinjer till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om årligt understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst.

Beviljade understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de af-färsdrivande verken, skola gäldas av de medel, av vilka verkens omkostnader bestridas. Övriga understöd skola jämlikt beslut av 1934 års riksdag bestridas av anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Genom särskilda beslut den 21 april, 28 juli och 10 november 1950 har Kungl. Maj:t beviljat understöd åt 35 änkor efter i statens tjänst anställda personer samt uppfostringsbidrag åt ett barn efter dylik person till ett sammanlagt årligt grundbelopp av 27 096 kronor. Av dessa understöd utgå

från *anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.*: 3 understöd à 529 kronor, 1 understöd à 658 kronor och 10 understöd à 840 kronor (härav ett förhöjt från 658), tillhoppa 9 987 kronor;

av *trafikmedel*: 1 uppfostringsbidrag à 273 kronor, 2 understöd à 529 kronor, 1 understöd à 658 kronor och 13 understöd à 840 kronor, tillhoppa 12 909 kronor;

av *telegrafverkets medel*: 1 understöd à 840 kronor; samt

av *statens vattenfallsverks medel*: 4 understöd à 840 kronor; tillhoppa 3 360 kronor.

Sammanfattning.

Tolfte huvudtiteln slutsumma, för budgetåret 1950/51

utgörande	kronor	172 364 100
kommer vid bifall till de av mig framställda förslagen		
att för budgetåret 1951/52 uppgå till	»	272 781 200
innebärande en ökning med	»	100 417 100

Av ökningen bero 100 000 000 kronor på att under tolfte huvudtiteln upptagits ett anslag å detta belopp till täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för rörliga löne- och pensionsförmåner. I övrigt är ökningen väsentligen föranledd av höjda anslag för familjepensioneringen.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

K.-E. Renström.

Register

till

Tolfte huvudtiteln för budgetåret 1951/52.**A. Civilepartementet.**

Sid.		Kronor
	Civilepartementet:	
1	Avlöningar	335 000
2	Omkostnader	35 000
	Säger för civilepartementet	370 000

B. Vissa myndigheter.

	Statens lönenämnd:	
3	Avlöningar	122 000
3	Omkostnader	9 000
	Statens avtalsnämnd:	
3	Avlöningar	124 500
5	Omkostnader	25 600
	Statens pensionsanstalt:	
6	Avlöningar	386 000
11	Omkostnader	65 100
	Säger för vissa myndigheter	732 200

C. Statliga pensionsväsendet.

12	Pensioner åt f. d. befattningshavare i statens tjänst	73 300 000
13	Pensioner åt personal i försvarsväsendets reserver.	1 800 000
14	Pensioner enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare m. m.	6 300 000
14	Pensioner åt viss arbetarpersonal i statens tjänst	325 000
15	Vadstena krigsmanshuskassa	900 000
16	Pensionering av viss flottans gemenskap	110 000
17	Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst ..	22 700 000
17	Pensioner åt efterlevande till arbetare i statens tjänst	1 300 000
18	Understöd i vissa fall åt f. d. anställningshavare vid lotsverket m. fl.	15 000
18	Diverse pensioner och understöd m. m.	3 575 000
	Säger för statliga pensionsväsendet	110 325 000

D. Statsunderstödda pensionsväsendet.

19	Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt	57 800 000
20	Statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga extra provinsialläkare	8 000
21	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna	5 000

Sid.		Kronor
21	Tilläggspensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna.....	1 000 000
21	Bidrag till pensioneringskostnaderna för handelsflottans pen- sionsanstalt.....	1 400 000
	Säger för statsunderstödda pensionsväsendet	60 213 000

E. Allmänna indragningsstaten.

22	Avlöningar till personal å indragningsstat m. m.....	675 000
22	Ersättningar till f. d. befattningshavare vid av staten över- tagna familjepensionskassor.....	10 000
	Säger för allmänna indragningsstaten	685 000

F. Diverse.

23	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.....	95 000
23	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	350 000
23	Extra utgifter	10 000
24	Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.....	1 000
24	Täckning av beräknat överskridande av anslagsmedlen för rör- liga löne- och pensionsförmåner	100 000 000
	Säger för diverse	100 456 000
	Summa	272 781 200

- 24 Fördelning av vissa pensionskostnader på civilförvaltningen
och försvarsväsendet under budgetåret 1949/50.
- 25 Understöd åt efterlevande till vissa statsanställda.

BILAGA 15 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1951

TRETTONDE HUVUDTITELN

OFÖRUTSEDDA UTGIFTER

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 janua-
ri 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON,
STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler efter gemen-
sam beredning med statsrådets övriga ledamöter frågan om anvisande av
anslag å riksstaten till oförutsedda utgifter och anför därvid följande.

Oförutsedda utgifter. För bestridande av oförutsedda utgifter är å rikssta-
ten under särskild huvudtitel uppfört ett förslagsanslag å 1 000 000 kronor,
att under vissa angivna villkor stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestri-
dande av utgifter av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas
riksdagen.

Enligt Kungl. Maj:ts särskilda härefter angivna beslut ha under år 1950
följande utgifter anvisats att utgå från förevarande anslag, nämligen:

å justitiedepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning av ett av förre landsfiskalen T. A.
Liljedahl förskingrat belopp (15/9 1950) 13 173: 94

Till gäldande av ersättning av ett av förre extra fjärdings-
mannen H. A. Björklund förskingrat belopp (29/12 1950) 1 473: 95

å utrikesdepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning för viss under vistelse utom riket
uppkommen förlust (31/3 1950) 8 550: —

å försvarsdepartementets föredragning:

Till gäldande av ersättning för viss materielskada i samband
med explosionsolycka å Basareholmen vid Karlskrona ör-
logsvarv (9/6 1950) 5 382: —

Till täckande av vissa med det svenska fältsjukhuset i Korea förenade kostnader (10/8 1950)	6 000 000: —
Till täckande av haverikostnader å sjutton av marinens fartyg (15/12 1950)	164 807: 31
Till återanskaffning av vid brand förstörda ammunitionslådor (15/12 1950)	225 000: —
Till bestridande av kostnaderna för bärgning av marinen tillhöriga bogserfartyget Barbara (15/12 1950)	95 000: —
å jordbruksdepartementets föredragning:	
Till gäldande av ersättning av ett av framlidne landsfiskalen E. Bjäre förskingrat belopp jämte därå belöpande (här ej utförd) ränta (27/10 1950)	3 341: —
å handelsdepartementets föredragning:	
Till gäldande av vissa ersättningar för skador i samband med en minsprängning (6/10 1950)	4 866: 78
å inrikesdepartementets föredragning:	
Till täckande av vissa kostnader i samband med katastrofen i Surte (13/10 1950)	500 000: —
Säger 7 021 594: 98	

Till bestridande av kostnaderna dels för svenska fältsjukhuset i Korea och dels för vissa hjälpåtgärder i anledning av Surtekatastrofen har riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisat reservationsanslag å 10 respektive 3,5 milj. kronor. De angivna anslagssummorna avsågo även att täcka de kostnader, för vilka medel till ifrågavarande ändamål ställts till förfogande från anslaget till oförutsedda utgifter. Till sistnämnda anslag har därför återförts ett belopp av 6,5 milj. kronor. Anslaget har sålunda under år 1950 slutligt belastats med 521 594 kronor 98 öre.

För budgetåret 1951/52 torde anslaget till oförutsedda utgifter i riksstaten uppföras med oförändrat belopp, 1 miljon kronor. Beträffande dispositionen av anslaget synas de för innevarande budgetår stadgade villkoren böra gälla.

Enligt riksdagens medgivande äger Kungl. Maj:t från förevarande anslag bestrida jämväl belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva under förutsättning att andra medel ej stå till förfogande för ändamålet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 183 medgav 1944 års riksdag (skr. nr 329), att från anslaget till oförutsedda utgifter finge, på sätt i det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning

för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst vore där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare. De förluster som avsågos voro sådana som uppkommit på grund av krigsförhållandena. Samma bemyndigande lämnades av riksdagen för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Något ytterligare bemyndigande i berörda hänseende ansågs däremot icke erforderligt för budgetåret 1947/48.

I proposition nr 282 till 1948 års riksdag upptogs emellertid ånyo frågan om ersättning för vissa förluster, varvid föredragande departementschefen anförde bl. a. följande.

På grund av de under efterkrigstiden rådande osäkra förhållandena i vissa främmande länder ha personer, vilka uppehålla sig i utlandet och äro i rikets tjänst, ävensom deras familjemedlemmar och personliga tjänare åsamkats förluster, som i stort sett äro av samma natur som de, för vilka ersättning tidigare beretts av statsmedel. Det är att förvänta, att dylika förluster kunna uppkomma även i fortsättningen. Det synes rimligt, att jämväl dessa personer tillerkännas ersättning efter enahanda grunder, som tillämpats i fråga om de genom krigsförhållandena uppkomna förlusterna. Framställningar om ersättning böra i så fall granskas på samma sätt som dittills skett.

Riksdagen medgav (skr. nr 406) i anledning av propositionen att från anslaget till oförutsedda utgifter finge tills vidare under budgetåret 1948/49 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, som uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare. För budgetåren 1949/51 har riksdagen lämnat motsvarande bemyndigande.

Med hänsyn till de osäkra förhållanden, som fortfarande råda i vissa främmande länder, synes hemställan böra göras hos riksdagen om förlängt bemyndigande att under nästa budgetår på oförändrade villkor från anslaget till oförutsedda utgifter utbetala ersättning för skador av ifrågakommande natur.

Även beträffande de särskilda bemyndigandena förutsättes att ifrågakommande dispositionsbeslut i likhet med övriga anvisningar bringas till riksdagens kännedom.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) till *Oförutsedda utgifter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av utgifter, vilka äro av så brådskande art, att frågan ej hinner underställas riksdagen, under villkor:

att utgiften är av den storlek, att vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter med hänsyn till därå förefintlig behållning icke lämpligen kan för ändamålet anlitas,

att utgiften är av beskaffenhet att ej kunna bestridas av andra till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel,

att utgiften icke heller avser ändamål, för vilka anslag uppförts å sådan beredskapsstat, varom förmåles i § 63 regeringsformen,

samt att genast vid nästa riksdags början en särskild specificerad anmälan göres till riksdagen om de utgifter, Kungl. Maj:t under det senaste året anvisat att utgå av anslaget;

b) medgiva, att belopp, som kronan genom lagakraftvunnen dom ålagts att utgiva, må bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter under förutsättning att andra medel icke stå till förfogande för ändamålet;

c) medgiva att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i det föregående föreslagits, under budgetåret 1951/52 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom riket till personer, vilka uppehålla sig därstädes och äro i rikets tjänst, ävensom till deras familjemedlemmar och personliga tjänare.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Eriksson.

BILAGA 16 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1951

FJORTONDE HUVUDTITELN

RIKSDAGEN OCH DESS VERK M. M.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om anvisande av anslag för budgetåret 1951/52 till bestridande av kostnaderna för riksdagen och dess verk m. m. samt anför därvid följande.

Riksgäldskontoret har med skrivelse den 24 november 1950 överlämnat beräkningar rörande de anslag under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m., som böra upptagas i riksstaten för budgetåret 1951/52. Jämte uppställning över anslagen har överlämnats specifikation, innefattande förslag till stater m. m. Beträffande innehållet i denna specifikation torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Beträffande anslagsberäkningen inhämtas följande av skrivelsen.

Reservationsanslaget till utgivande av otryckta ständsprotokoll har uppförts med samma belopp som för närmast föregående budgetår eller 20 000 kronor. På framställning av styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp har anslaget till kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp höjts från 32 000 kronor till 38 500 kronor, varjämte ett särskilt anslag för nordiska interparlamentariska delegerademötet, som beräknas hållas i Stockholm under sommaren 1951, uppförts med 35 000 kronor.

Då allmänt kyrkomöte torde komma att sammankallas till hösten 1951 har anslaget till allmänt kyrkomöte upptagits med det belopp — 200 000 kronor — vartill utgifterna för mötet kunna beräknas uppgå. Detta innebär en ökning med 60 000 kronor i förhållande till det för budgetåret 1948/49 uppförda anslaget, sammanhängande med att antalet ledamöter i kyrkomötet ökats från 60 till 100.

Avlönings- och pensionsanslagen till riksgäldskontoret, riksdagens ekonomibyrå, riksdagsbiblioteket och till justitie- och militieombudsmännen samt

deras expeditioner ävensom till riksdagens revisorer ha beräknats efter nu utgående löner och pensioner, varvid rörligt tillägg beräknats efter 12 %. Avlöningsanslaget till icke-ordinarie personal under militieombudsmannen och hans expedition har på framställning av militieombudsmannen höjts med 10 000 kronor.

I specifikationen till riksstatsanslagen har under respektive omkostnadsanslag uppförts en särskild post för sjukvård m. m. Kostnaderna härför ha tidigare förts under posten övriga utgifter. Det under riksdagens ekonomibyrås omkostnadsanslag uppförda anslaget till reparationer och underhåll av riksdagens hus har höjts med 200 000 kronor, utgörande beräknade kostnader för ombyggnad av värme- och ventilationsanläggningen i riksdagshuset samt omläggning av riksdagshusets tak. Omkostnadsanslagen under riksdagsbiblioteket och riksdagens revisorer och deras kansli ha höjts med 5 000 resp. 4 000 kronor delvis beroende på att vissa utgifter för telefoner m. m., som hittills bestritts av expensanslaget under riksdagen, fr. o. m. den 1 juli 1951 ansetts böra belasta anslagen under vederbörande verk. Närmare motivering för ökningen i övrigt av riksdagsbibliotekets omkostnadsanslag ävensom en ökning av reservationsanslaget till bokinköp och bokbindning med 10 000 kronor till 60 000 kronor skall av biblioteksstyrelsen lämnas i särskild framställning till riksdagens bankoutskott. Efter samråd med justitie- och militieombudsmansexpeditionerna ha deras omkostnadsanslag höjts med vardera 1 900 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är upptaget ett anslag å 490 000 kronor till folkrörelsernas sparkampanj. Något motsvarande anslag har icke upptagits i förevarande förslagsberäkning. Anslaget till vinstutlottning i samband med lönsparande har uppförts med oförändrat belopp eller 150 000 kronor.

Beträffande anslaget till allmänt kyrkomöte får jag anföra följande. Enligt 14 § förordningen den 22 april 1949 (nr 174) angående allmänt kyrkomöte äger varje kyrkomöte inom sig utse en utredningsnämnd om sju ledamöter, med uppgift att till nästföljande kyrkomöte bereda samt avgiva yttranden och förslag i ärenden, som mötet i anledning av vid mötet väckta motioner överlämnat till nämnden. Enligt 18 § förordningen skola arvoden till nämndens ledamöter samt övriga kostnader för nämnden gäldas av allmänna medel. I den proposition (nr 13/1949), som låg till grund för det av riksdagen antagna förslaget till kyrkomötesförordning, förklarade sig föredragande departementschefen icke ha något att erinra mot kyrkomötessakkunnigas förslag i fråga om normer för ersättning åt nämndens ledamöter, innebärande att denna ersättning borde utgå enligt kommittékungörelsen. Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran (skr. nr 68/1949). Inom ecklesiastikdepartementet ha därefter beretts frågorna om instruktion för nämnden och om närmare bestämmelser angående kostnaderna för nämndens verksamhet. Statskontoret och riksgäldsfullmäktige, som därvid avgivit yttranden i den senare frågan, ha förklarat sig anse att samtliga utgifter för nämndens verksamhet böra belasta den huvudtitel och det anslag, varom här är fråga. Remissmyndigheterna ha vidare anfört, att Kungl. Maj:t borde för varje särskilt fall fastställa arvode åt den sekreterare, som enligt ett av 1948 års kyrkomöte avgivet förslag till instruktion för nämnden denna borde äga att vid behov anställa. Statskontoret har därjämte med avseende å stor-

leken av den ledamöterna enligt kommittékungörelsen tillkommande ersättningen uttalat, att reseersättning skäligen borde utgå enligt rese- och trakamentsklass I A; enligt kommittékungörelsen beräknas sådan ersättning normalt enligt klass II B. Kostnaden för ersättning åt nämndens ledamöter och arvode åt dess sekreterare torde emellertid kunna rymmas inom det av riksgäldskontoret beräknade anslaget.

Anslaget till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: byggnadsstyrelsens delfond torde i enlighet med vad som anförts vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor böra beräknas till 117 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts gör jag under följande punkter hemställa om anslag för budgetåret 1951/52 till riksdagen och dess verk m. m.

[1] 1. Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Arvoden till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 3 185 000 kronor.

[2] 2. Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Reseersättningar till riksdagens ledamöter* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[3] 3. Riksdagen: Avlöningar till personal. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Avlöningar till personal* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

[4] 4. Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagstrycket* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[5] 5. Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av särskilda publikationer* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kronor.

[6] 6. Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Utgivande av otryckta ständsprotokoll* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[7] 7. Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 38 500 kronor.

[8] 8. Riksdagen: Kostnader för nordiska interparlamentariska delegerademötet i Stockholm år 1951. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Kostnader för nordiska interparlamentariska delegerademötet i Stockholm år 1951* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

[9] 9. Riksdagen: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagen: Övriga omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 315 000 kronor.

[10] 10. Allmänt kyrkomöte. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänt kyrkomöte* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[11] 11. Riksgäldskontoret: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 207 000 kronor.

[12] 12. Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Kostnader vid emission av statslån m. m.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kronor.

[13] 13. Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksgäldskontoret: Övriga omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

[14] 14. Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 410 000 kronor.

[15] 15. Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagens ekonomibyrå: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[16] 16. Riksdagsbiblioteket: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 143 000 kronor.

[17] 17. Riksdagsbiblioteket: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[18] 18. Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksdagsbiblioteket: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1951/52 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[19] 19. Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 101 000 kronor.

[20] 20. Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[21] 21. Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 114 000 kronor.

[22] 22. Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Militieombudsmannen och hans expedition: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kronor.

[23] 23. Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Arvoden till revisorerna* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[24] 24. Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Avlöningar* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[25] 25. Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Riksdagens revisorer och deras kansli: Omkostnader* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[26] 26. Pensioner åt f. d. riksdagsmän. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt f. d. riksdagsmän* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[27] 27. Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt f. d. befattningshavare m. fl.* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 224 000 kronor.

[28] 28. Pensioner åt efterlevande till befattningshavare. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Pensioner åt efterlevande till befattningshavare* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kronor.

[29] 29. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Under återopande av vad jag inledningsvis anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kronor.

[30] 30. Vinstutlottning i samband med lönsparande. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vinstutlottning i samband med lönsparande* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[31] 31. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[32] 32. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 kronor.

Slutsumman av huvudtiteln för riksdagen och dess verk m. m. kommer, vid bifall till vad jag sålunda föreslagit, att i riksstaten för budgetåret 1951/52 utgöra 10 989 100 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till gällande riksstat med 25 100 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lennart Eriksson.

BILAGA 17 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1951

LUFTFARTSFONDEN

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON,
STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler
fråga om upptagande å riksstaten för budgetåret 1951/52 av underskottet
för luftfartsfonden samt anför därvid följande.

Genom propositionen 1950:176 underställdes riksdagen förslag i anled-
ning av en av luftfartsstyrelsen verkställd allsidig översyn av luftfartsver-
kets organisation och omfattningen av den statliga markorganisationen för
den civila luftfarten över huvud. Jag förordade därvid, att underskottet
för luftfartsfonden upptogs å riksstaten för innevarande budgetår med ett
belopp av 6 miljoner kronor. Riksdagen (skr. nr 279) biföll detta förslag.

Genom beslut den 2 juni 1950 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för
luftfartsverkets driftkostnader budgetåret 1950/51.

1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 289 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	237 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	2 458 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	257 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	892 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	150 000
7. Förbindelsetjänst	1 803 000
8. Utgifter för väderlekstjänst	998 000
9. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisa- tionen	416 000
10. Pensionskostnader	10 000
11. Diverse utgifter	60 000
12. Projektering av flygplatser	15 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	300 000
Summa kronor 8 885 000	

I anslutning härtill fastställdes vidare personalförteckning för tjänstemän å ordinarie stat och för extraordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24. Härjämte meddelades vissa bestämmelser angående avlönings- och omkostnadsposterna av i huvudsak samma omfattning som gäller för statsförvaltningen i allmänhet.

Luftfartsstyrelsen.

Med skrivelse den 8 november 1950 har luftfartsstyrelsen framlagt förslag angående luftfartsverkets driftkostnader för budgetåret 1951/52.

Luftfartsstyrelsen har till en början framhållit, att de skandinaviska luftfartsmyndigheterna för sin del ha konstaterat, att tillkomsten av det nya konsortiet SAS i och för sig icke i högre grad inverkar på myndigheternas organisation och verksamhetssätt men förutsätter vissa fastare former för samarbete dem emellan.

Styrelsen har efter en redogörelse för lufttrafikens omfattning under 1948 och 1949 erinrat, att vid riksdagsbehandlingen av förslaget till driftkostnadsstat för luftfartsverket för budgetåret 1950/51 önskvärldheten understrukits av att alla möjligheter till ytterligare nedskärning av luftfartsverkets utgifter tillvaratagas. Nu föreliggande driftkostnadskalkyler äro utarbetade med utgångspunkt från dessa statsmakternas önskemål. Trots detta har styrelsen vid sina beräkningar nödgats konstatera tillkomsten av relativt betydande utgiftsökningar av mer eller mindre ofrånkomlig natur under vissa utgiftsposter.

Luftfartsstyrelsen har vidare anmält, att mellan luftfartsstyrelsen och telegrafstyrelsen förts förhandlingar, vilka resulterat i två överenskommelser, varav den ena avser utlåning av viss trafikpersonal och den andra gäller den s. k. teletekniska tjänsten för den civila luftfarten. Överenskommelserna löpa under tiden den 1 juli 1950—den 30 juni 1955.

Beträffande luftfartsverkets inkomster uttalar styrelsen, att en påtaglig förbättring av konjunkturerna för trafikflyget otvivelaktigt kunnat förmärkas under det senaste året. Då emellertid förbättringen till större delen tagit sig uttryck i ett bättre utnyttjande av de stora flygföretagens turer och endast i mindre grad i utvidgningar av trafikprogrammen, ha återverkningarna härav på luftfartsverkets ekonomi hittills varit tämligen ringa. Med hänsyn härtill och det allttjämt rådande labila läget inom vissa grenar av den civila luftfarten har styrelsen ansett sig böra försiktigtvis räkna med en förhållandevis måttlig ökning av verkets driftinkomster under budgetåret 1951/52.

Luftfartsstyrelsen övergår härefter till att närmare beräkna luftfartsverkets inkomster och utgifter under nästa budgetår. Beräkningarna sluta på en sammanlagd inkomstsumma av 3 000 000 kronor och en utgiftssumma av 9 642 000 kronor. Luftfartsverkets driftunderskott skulle alltså utgöra 6 642 000 kronor.

Styrelsen har i anslutning härtill lämnat följande specifikation över inkomst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

Inkomster	1950/51	1951/52
1. Hyror och arrenden	1 000 000	1 010 000
2. Trafikinkomster	1 700 000	1 780 000
3. Besiktningssavgifter	90 000	110 000
4. Diverse inkomster	60 000	100 000
Summa kronor	2 850 000	3 000 000

Utgifter	1950/51	1951/52
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 289 000	1 330 000
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	237 000	237 000
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	2 458 000	2 565 000
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	257 000	255 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	892 000	920 000
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	150 000	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	1 803 000 ¹	1 656 000
8. Underhåll och drift av teleutrustning		430 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	998 000	1 162 000
10. Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen	416 000	437 000
11. Pensionskostnader	10 000	15 000
12. Diverse utgifter	60 000	75 000
13. Projektering av flygplatser	15 000	—
14. Avsättning till värdeminskningsskonto	300 000	435 000
Summa kronor	8 885 000	9 642 000
Beräknat underskott	6 035 000	6 642 000

Storleken av och de främsta anledningarna till utgiftsökningarna framgå av följande sammanställning:

Utgiftspost	Ökning kronor	Anledning
Luftfartsstyrelsen:		
Avlöningar	41 000	Överföring av personal från sakslag till avlöningsstat, löneklassuppflyttningar, vissa befordringar.
Flygplatsorganisationen:		
Avlöningar	107 000	Fortsättande av norrlandstrafiken, nödvändiga personalförstärkningar, löneklassuppflyttningar.
Underhåll och drift av luftfartsleder	28 000	Fortsättande av norrlandstrafiken.

¹ Detta belopp har budgetåret 1950/51 upptagits under posten Förblindelstjänst.

Luftfartsfonden.

Utgiftspost	Ökning kronor	Anledning
Underhåll och drift av radioanläggningar	283 000	Övergång från radiotelegrafi till radiotelefoni, ILS-anläggningar vid Sundsvall/Härnösands och Luleå flygplatser.
Underhåll och drift av teletrustning		
Utgifter för väderlekstjänst	164 000	Övergång från radiotelegrafi till radiotelefoni, molnhöjdsjätmare, bidrag till väderleksstationen i Nordatlanten.
Sveriges bidrag till internationella civila luftfartsorganisationen	21 000	Tillägg åt sekr. vid skand. sekretariatet, höjda avgifter till ICAO.
Pensionskostnader	5 000	Ökade pensionsförpliktelser.
Avsättning till värdeminskningsskonto	135 000	Nyttillkomna kapitalinvesteringar.

I anslutning till sammanställningen uttalar styrelsen, att därav framgår, att åtskilliga av de inträdda utgiftsökningarna antingen äro av helt automatisk eller av eljest mer eller mindre ofrånkomlig natur. Styrelsen har därför måst konstatera, att — ehuru besparingsåtgärder i olika hänseenden alltjämt vidtagits med avseende å luftfartsverkets organisation och verksamhet — det affärsmässiga resultatet av luftfartsverkets rörelse uppvisar ett växande underskott.

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, såvitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1951/52 upptaga ett underskott av i runt tal 6 640 000 kronor.

Yttranden.

Statskontoret har i yttrande den 1 december 1950 i huvudsak avstyrkt luftfartsstyrelsens förslag till utgiftsökningar och därvid anført bl. a. följande.

Luftfartsstyrelsen har i sitt förslag till den för innevarande budgetår fastställda driftkostnadsstaten för luftfartsverket redovisat resultatet av den översyn, som styrelsen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställt rörande luftfartsverkets organisation och verksamhet i syfte att nedbringa verkets driftkostnader. Ehuru det uppställda målet för kostnadsminskningarna uppnåts, konstaterade statskontoret i sitt utlåtande den 2 februari 1950 över förslaget ifråga, att man fortfarande finge räkna med ett avsevärt underskott för luftfartsverket och att det under sådana förhållanden måste övervägas, huruvida icke mer radikala och genomgripande åtgärder borde vidtagas för att nedbringa å verksamheten uppkommande underskott.

Luftfartsstyrelsen har tidigare själv ansett, att en ytterligare nedskärning av luftfartsverkets totala kostnader skulle kunna ske (se prop. 1950: 176 sid. 3). Emellertid ha i det nu föreliggande förslaget verkets utgifter beräknats stiga från 8 885 000 kronor i gällande stat till 9 642 000 kronor under budgetåret 1951/52 eller med icke mindre än 757 000 kronor. I följd härav har också en ökning av driftunderskottet uppstått, i förslaget upptaget

till 6 640 000 mot 6 000 000 kronor innevarande budgetår. Även om en del av utgiftsökningen, såsom luftfartsstyrelsen framhållit, är av automatisk eller av eljest mer eller mindre ofrånkomlig natur, kan statskontoret svårigen finna, att styrelsen tillräckligt beaktat statsmakternas uttalanden angående fortsatt rationalisering av verksamheten.

Statens lönenämnd har i yttrande den 24 november 1950 avstyrkt av luftfartsstyrelsen föreslagen tjänsteuppflyttning samt utbyte av tjänster.

Departementschefen.

Det faktiska underskottet för luftfartsfonden uppgick budgetåret 1949/50 till 5,8 miljoner kronor mot i 1949 års statsverksproposition beräknade 6,7 miljoner kronor. Orsaken till att utgifterna kunde hållas vid denna nivå voro de åtgärder, som i besparingssyfte vidtogos i anledning av statens sakrevisions granskning 1948/49 av luftfartsverkets organisation och verksamhet. Luftfartsstyrelsen anbefalldes sålunda i juni 1949 att verkställa en allsidig översyn i detta avseende och styrelsens i december 1949 framlagda förslag kunde redan under budgetåret 1949/50 i viss utsträckning förverkligas. Resultatet av styrelsens besparingssträvanden underställdes 1950 års riksdag genom propositionen 1950: 176. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, har underskottet för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1950/51 upptagits till 6 miljoner kronor.

I sina petita hösten 1950 har luftfartsstyrelsen anmält sina förslag angående luftfartsverkets inkomster och utgifter budgetåret 1951/52. Vad inkomstsidan angår har styrelsen ansett sig böra räkna med en ökning av inkomsterna med ca 5 % till 3 miljoner kronor för nästa budgetår. Detta belopp är 150 000 kronor högre än det som styrelsen beräknat för innevarande budgetår. Beträffande luftfartsverkets driftutgifter framhåller styrelsen, att styrelsen eftersträvat att uppnå ytterligare besparingar men att styrelsen nödgats konstatera relativt betydande ökningar under vissa utgiftsposter såsom mer eller mindre ofrånkomliga. Sålunda har styrelsen beräknat driftutgifterna för nästa budgetår till 9 642 000 kronor. Styrelsen har i enlighet härmed hemställt, att underskottet å luftfartsfonden å riksstaten för nästa budgetår upptages till i runt tal 6 640 000 kronor eller 640 000 kronor högre än för innevarande budgetår.

Med anledning av styrelsens framställning vill jag erinra om att statsmakterna vid ett flertal tillfällen uttalat önskemål om besparings- och rationaliseringsåtgärder vad angår luftfartsverket. Även om sådana åtgärder i viss omfattning genomförts, synes det mig som om ytterligare åtgärder i detta avseende borde kunna vidtagas. Jag har ansett mig böra endast i begränsad omfattning tillstyrka de förslag till utgiftsökningar, som framlagts av styrelsen, och förutsätter, att styrelsen även i fortsättningen överväger organisationsändringar och besparingar i syfte att nedbringa underskottet å luftfartsfonden.

Vad angår de särskilda posterna i luftfartsstyrelsens statförslag får jag anföra följande.